პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

წლიწადი მეექვსე

კომუნისტი

საქ. კომუნისტური პარტიის ცენტრალური და თბილისის კომიტეტების და სრულიად საქართველოს მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და მეზღვაურთა დეპუტატების საბჭოების ცაკის ორგანო

რედაქცია
თბილისი, კამოს (ყოფ. დიდი მთავრის) ქ. № 68, მეორე სართული
რედაქციაში საქმისათვის მოლაპარაკება შეიძლება ყოველდღე, გარდა კვირა-უქმეებისა, 10—11 ს.
ტელეფონები: რედაქტორის 14—76, მდივნის 10—58, ღამის მორიგის 13—80

მთავარი კანტორა
თბილისი, რუსთაველის პროსპექტი, 34;
ტელეფონი № 2?—49
ხელისმოწერის ფასი: მუშა-მოსამსახურეთათვის 90 კ., დაწესებულებისათვის—1 მან. და 20 კაპ.
განცხადებანი: ნონპარელის სტრიქონი—40 კაპ., ტექსტში—ორჯერ მეტი, სამგლოვიარო—10—15—20 მან. დოკუმენტების დაკარგვა—1 მ., განცხადებები მიიღება სწორმდის შუადღის 4 საათამდე.
სტამბის ტელეფონი 13—80
ექსპედიციის 5—43.

შაბათი, 6 ნოემბერი 1926 წ. — ყოველდღიური გაზეთი — ფასი 5 კაპ. № 254 (1799)

დ ღ ი უ რ ი

- მთელ იტალიაში ხდება კომუნისტების მასიური დაპატიმრება.
- იაპონიას განზრახული აქვს ჩაერიოს კანტონის შინაურ საქმეებში.
- შუა ნოემბერში ვარშავაში გაიხსნება პოლონეთის სესია.
- კოლონიალურ ქვეყნებში ინგლისი განაგრძობს ინტრიგებს საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.
- საბჭოთა კავშირის ახალი სესხის რეალიზაცია წარმატებით მიმდინარეობს.
- გუშინ ლენინაკანში ადგილი ჰქონდა ახალ მიწის ძვრას.

საკავშირო კომპარტიის მეხუთმეტე კონფერენცია

ოპოზიცია და შინაპარტიული მდგომარეობა საკავშირო კომპარტიაში

ამხ. სტალინის მოხსენება

კონფერენციის შედეგები

მე-XV-ტე პარტიული კონფერენცია შევა ჩვენს პარტიის ისტორიაში, როგორც ისეთი კონფერენცია, რომელიც შეიკრიბა ჩვენი პარტიის განვითარების მეტად საპასუხისმგებლო მომენტში და გადასჭრა პარტიული და სამეურნეო მშენებლობის უდიდესი საკითხები ლენინიზმის თვალსაზრისით.

ის საკითხები, რომელნიც კონფერენციის დღის წესრიგში იდგენ, თავისი მნიშვნელობით იმდენად დიდი არიან, რომ ისინი უნდა განეხილა პარტიის ყრილობას, რომ ეს შესაძლებელი ყოფილიყო.

კონფერენციის ყველა გადაწყვეტილებათ აზის იმ ამოცანათა სირთულისა და სიძნელის ბეჭედი, რომელნიც დგას პარტიისა და მუშათა კლასის წინაშე. სამეურნეო მუშაობის დარგში კონფერენციამ გამოიტანა დასკვნები არა მარტო მიმდინარე წლის შესახებ, რომელსაც, როგორც გამოირკვა, სერიოზული სამეურნეო ზიანის მიყენება შეეძლო ჩვენი ქვეყნისათვის, არამედ საერთოდ სოციალისტური მშენებლობისა და შინაპარტიულ ურთიერთობათა პერიოდის შესახებაც, რომელსაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს.

კონფერენციას უკან დარჩა იმ „აღდგენითი" პერიოდის დიდი ზოლი, რომლითაც შეუძლიან იამაყოს პარტიასა და მუშათა კლასს და რომლის მანძილზეც მუშათა კლასმა გამოიჩინა სრულიად განსაკუთრებული გმირობა და სოციალიზმის მშენებლობის საქმისათვის უანგარო თავდადება არა ჩვეულებრივად მძიმე პირობებში. ეს პერიოდი უკან დაგვრჩა.

კონფერენცია მუშაობდა ახალ პერიოდში გადასვლის დროს. მან შეიმუშავა დირექტივები ახალ პირობებში მუშაობისათვის, რომელიც საჭიროა მთელი ჩვენი მეურნეობის უფრო მაღალ საწარმოო-ტეხნიკურ საფუძველზე გადასახალისებლად. მან დასახა ინდუსტრიალიზაციის განხორციელების პრაქტიკული გზები მე-XIV პარტიულ ყრილობის საერთო დირექტივასთან შეფარდებით. კონფერენციის მუშაობის მარტო ეს ნაწილიც აძლევს მას განსაკუთრებულ მნიშვნელობას.

მე ვფიქრობ, რომ კონფერენციას და მთელ პარტიას ოდნავადაც არ შეუძლიათ იმის დაფარვა, რომ ჩვენი განვითარების ამ ახალ საფეხურზე ჩვენს წინაშე სდგას შინაურ და საგარეო ხასიათის უდიდესი სიძნელენი.

შინაური ხასიათის სიძნელენი დაკავშირებულია წვრილ-ბურჟუაზიული და კაპიტალისტური ელემენტების იმ საგრძნობ როლთან, რომელიც მათ უჭირავთ ჩვენ სახალხო მეურნეობაში, განსაკუთრებით კი სოფლად. ეს სიძნელენი დაკავშირებულია აგრეთვე ჩვენი ქვეყნის ტეხნიკურ და კულტურულ ჩამორჩენილობასთან. კონფერენციას არ შეეძლო, პარტიას არავითარ შემთხვევაში არ შეუძლია თვალები აიხვიოს შემდგომი განვითარების ამ სიძნელეთა წინაშე.

საერთაშორისო ურთიერთობის დარგში ჩვენ გვაქვს მშვიდობიანი შესვენების ხანგრძლივი პერიოდი, მაგრამ არავის არ შეუძლია უზრუნველგვყოს, რომ ეს მშვიდობიანი შესვენება იმდენად ხანგრძლივი იქნება, როგორც ეს ჩვენს პარტიასა და მუშათა კლასს სურს. ომისა და ზავის საკითხები დამოკიდებულია არა მარტო ჩვენზე, არამედ იმ გარემოცვაზეც, რომელშიაც ჩვენ ვაწარმოებთ მუშაობას ახალი საზოგადოების მოსაწყობად. ამ შესვენების გაგრძელების მთავარ გარანტიას წარმოადგენს ჩვენი მუშათა კლასის კავშირის განმტკიცება საერთაშორისო პროლეტარიატთან.

მე-15 კონფერენცია ჩვენი პარტიის ისტორიაში შევა მეტად საპასუხისმგებლო გადაწყვეტილებებით **შინაპარტიულ მდგომარეობის შესახებ.** ყველა იმ სიძნელეებს, რომლებთანაც ჩვენ გვქონდა საქმე სოციალისტური მშენებლობის დარგში და გვექნება მომავალშიაც, არ შეეძლო არ გამოეწვია ერთგვარი მერყეობა პარტიის რიგებში. ამ მერყეობას წინადაც არა ერთხელ ჰქონია ადგილი პარტიის ცხოვრების სერიოზულ და საპასუხისმგებლო მომენტებში, როცა ჩვენი პარტიის ესა თუ ის ნაწილი, ესა თუ ის რაზმი დროებით არ ეთანხმებოდა მას და სდგებოდა ოპოზიციაში. ოპოზიცია, რომელთანაც ჩვენ საქმე გვქონდა მე-15 კონფერენციაზე, მეტად ცნობილია ჩვენთვის პარტიის მთელი ისტორიის მანძილზე. თუ გაითვალისწინებთ ჩვენი პარტიის ისტორიას ოქტომბრის დროს და მას შემდეგ, დაინახავთ, რომ ყველა გადახრა ადვილად ქრება. ლენინიზმთან ბრძოლის ყველაზე უფრო გამძლე ფორმას წარმოადგენს ტროცკიზმი. ამიტომ გასაკვირალიც არაა, რომ ახალი ოპოზიცია, პარტიული ხაზის გადასინჯვის ახალი ცდა, ლენინიზმის გადასინჯვა, კვლავ ტროცკიზმის დროშით მოგვევლინა. მხოლოდ ეხლა, იმ ახალ ამოცანებთან დაკავშირებით, რომლებიც პარტიისა და მუშათა კლასის წინაშე სდგას, ტროცკიზმის იდეოლოგიაში უფრო გარკვევით იჩინა თავი პარაჟენცობის და სოციალ-დემოკრატიული გადახრის ელემენტებმა. მაგრამ იმ ოპოზიციას, რომელთანაც ჩვენ გვქონდა საქმე კონფერენციაზე, აქვს ზოგიერთი განმასხვავებელი მხარე.

ჩვენი პარტიის ისტორიაში არ ყოფილა ჯერ შემთხვევა, რომ ოპოზიცია გამოსულიყო კომპარტიის ფარგლებიდან და დაკავშირებოდა უცხოეთის კომუნისტური პარტიების ყველა ოპოზიციონურ ჯგუფებს. აგრეთვე ჩვენმა პარტიამ არ იცის შემთხვევა, რომ ოპოზიციონურ ჯგუფებს მიემართოს მოქმედების ისეთი გამთიშველი ფორმებისათვის, როგორსაც მიმართა ახალმა ოპოზიციამ.

კონფერენცია შეიკრიბა იმ პერიოდში, როცა ოპოზიცია სრულიად გაკოტრდა, როცა მუშათა და პარტიულ კრებებზე მან სასტიკი დამარცხება განიცადა. კონფერენცია შეიკრიბა იმ ცნობილი დოკუმენტის გამოქვეყნების შემდეგ, რომელსაც ხელს აწერენ ცენტრალური კომიტეტის ექვსი ოპოზიციონერი წევრი. ამ დოკუმენტმა გაფანტა ის საფრთხე, რომელიც ემუქრებოდა ჩვენი პარტიის მთლიანობას და რომელიც გამომდინარეობდა ოპოზიციის ფრაქციული და გამთიშველი მოქმედებიდან. მე ვფიქრობ, რომ გამოვხატავ მთელი პარტიის აზრს, თუ ვიტყვი, რომ ამ დოკუმენტის გამოქვეყნების შემდეგ ჩვენ ყოველი საბუთი გვქონდა გვეფიქრა, რომ ოპოზიცია გადადგამდა შემდეგ ნაბიჯებს პარტიისაკენ, რომ ოპოზიცია ყველაფერს იზამდა, რათა უზრუნველეყო ჩვენი პარტიის იდეური მთლიანობა. მას შემდეგ, რაც ჩვენ მოვისმინეთ ოპოზიციის უმთავრესი ბელადების დაწვრილებითი ახსნა-განმარტებანი, საჭიროა ვაღიაროთ, რომ პარტიის მოლოდინი არ გამართლდა: ოპოზიცია, პირველყოვლისა, ცდილობს შეინახოს თავისი იდეური ბლოკი, მეორე მხრით ის ცდილობდა კონფერენციის ტრიბუნა გამოეყენებია ლენინიზმზე იდეოლოგიური თავდასხმის მიზნით.

ეს გარემოება ერთხელ კიდევ ადასტურებს ცეკასა და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის გადაწყვეტილებათა სისწორეს იმის შესახებ, რომ ოპოზიციის ლიდერები გამორიცხული იქნენ პოლიტბიუროდან, ხოლო ზინოვიევი ამას გარდა ჩვენი პარტიის მიერ კომინტერნში წარგზავნილ დელეგაციიდან. ოპოზიცია განაგრძობს თავის შეცდომების დაცვას. ამიტომ პარტიამ კვლავ უნდა ამხილოს ოპოზიციის შეცდომები მუშათა კლასისა და მთელი ქვეყნის წინაშე.

კონფერენციის რეზოლიუციები მიღებულია **ერთხმად.** ეს მაჩვენებელია ჩვენი რიგების იმ დიდი და განსაკუთრებული შემჭიდროებისა, რომელსაც პარტიამ ამ უკანასკნელ ხანებში მიაღწია. ამ გარემოებამ, ჩვენი რიგების ასეთმა შემჭიდროებამ უნდა ასწავლოს ჭკუა ოპოზიციას. აქამდე პარტია საკმაო დროს აძლევდა ოპოზიციას მისი შეხედულებების დასაცავად და შეცდომების გამოსასწორებლად.

ოპოზიციამ უნდა შეიგნოს, რომ პარტიას არ შეუძლია დაუშვას, რომ ოპოზიცია ერთობ დიდ ხანს იყენებდეს ბოროტად მის მოთმინებას და კვლავ მიმართავდეს დისკუსიას პარტიის მიერ მიღებულ და დამტკიცებულ გადაწყვეტილებათა გარშემო. აქამდე ოპოზიციას გაცილებით მეტ ყურადღებას ვუთმობდით, ვიდრე მას გავლენა ჰქონდა მუშათა კლასის რიგებში. ხშირად ფრიად დიდ ყურადღებას ვუთმობდით ოპოზიციას და ეს ხდებოდა ჩვენი დადებითი მუშაობის საზიანოდ. მუშათა კლასი და პარტია ვერ დაუშვებენ მომავალში, რომ ოპოზიცია თავისი გამოსვლებით და უკვე გადაჭრილ საკითხების გარშემო ხელახლა დისკუსიის გამართვით, ხელს უშლიდეს პარტიას მის პრაქტიკულ მუშაობაში.

კონფერენცია შეიკრიბა ორი გიგანტური ეპოქის გარდატეხის მომენტში. მუშათა კლასს და პარტიას უკან დარჩა სამოქალაქო ომის, ინტერვენციების და დანგრეული მეურნეობის აღდგენის უდიდესი ისტორიული ეპოქა. პარტიამ და მუშათა კლასმა ამ ეპოქის მანძილზე გამოიჩინეს სრულიად განსაკუთრებული თავგანწირვა და წარმატებით გადასჭრეს უდიდესი სიძნელის ამოცანები. ახალ პერიოდში ჩვენ შევდივართ გაცილებით უფრო მეტი ძალებით, გამაგრებული მუშათა კლასით, მისი გაზრდილი აქტივობით და როგორც რიცხვობრივად, ისე იდეურად გაძლიერებულ საკავშირო კომუნისტური პარტიით. თუ აღდგენითი პროცესის პერიოდში ჩვენმა პარტიამ და მუშათა კლასმა შესძლეს გამკლავებოდენ მეტად ძნელ ამოცანებს და დაეძლიათ ყოველგვარი მერყეობა, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა მუშათა კლასსა და კომუნისტური პარტიის რიგებში, მაშინ არ შეიძლება ეჭვი ვიქონიოთ იმაში, რომ მუშათა კლასი და კომუნისტური პარტია ამ აღდგენითი პერიოდში შეძენილ მეტი ძალებითა და გამოცდილებით, არა ნაკლები წარმატებით გადასჭრიან იმ ამოცანებს, რომელნიც ამჟამად ჩვენს წინაშე სდგას.

ჩვენ პარტიაში არა ერთხელ მომხდარა, რომ ამხანაგების ესა თუ ის ჯგუფი სცილდებოდა კომუნიზმის მთავარ გზას, მაგრამ მოკლე დროის განმავლობაში აღიარებდენ თავიანთ შეცდომებს და კვლავ უბრუნდებოდენ პარტიის საერთო რიგებს მთელ პარტიასთან შეთანხმებული მუშაობისათვის. ეს გზა გახსნილი აქვს ეხლანდელ ოპოზიციას. მაგრამ, იმის და მიუხედავად, გაყვება თუ არა ის ამ გზას, პარტია მტკიცე გადაწყვეტილებით, მთელი ძალების დაჭიმვით განაგრძობს ლენინიზმის დაცვის საქმეს, ოქტომბრის რევოლიუციის შემდგომი განვითარების საქმეს, სოციალიზმის მშენებლობის საქმეს ჩვენს ქვეყანაში.

ა. რიკოვი.

მოსკოვი, 5 ნოემბერი.

როგორ შესდგა და დამარცხდა ოპოზიციონური ბლოკი

პირველი საკითხი, რომელსაც უნდა შევეხო ჩემს მოხსენებაში ეს არის საკითხი ოპოზიციონური ბლოკის შექმნისა, მისი განვითარების ეტაპებისა და ბოლოს, უკვე დაწყებულ დაშლის შესახებ. ეს თემა აუცილებელი თემაა იმ საკითხის არსებით მხარის გასაშუქებლად, რომელიც აღძრულია თეზისებში ოპოზიციონური ბლოკის შესახებ.

ბლოკის ჩასახვა

ჯერ კიდევ მე-14 ყრილობაზე ზინოვიევმა ნიშანი მისცა ყველა ოპოზიციონურ მიმდინარეობას გაერთიანებისაკენ, ერთ ძალათ დაჯგუფებისაკენ კონფერენციის დელეგატებს, ალბათ, ახსოვთ ზინოვიევის ეს სიტყვა. არ შეიძლება ეჭვი შევიტანოთ იმაში, რომ ასეთ მოწოდებას არ შეეძლო გამოხმაურება არ ეპოვა ტროცკისტებში, რომლებიც თავიდანვე იმ აზრს ადგენ, რომ ჯგუფები ცოტათ თუ ბევრათ თავისუფალი უნდა იყვენ, ისინი ცოტათ თუ ბევრათ უნდა გაერთიანდენ, რომ ბრძოლა აწარმოონ პარტიის ძირითადი ხაზის წინააღმდეგ, რომელიც ტროცკის დიდიხანია უკვე აღარ აკმაყოფილებს. ეს იყო, ასე ვსთქვათ, მოსამზადებელი მუშაობა ბლოკის ჩამოსაყალიბებლად.

პირველი სერიოზული ნაბიჯი ბლოკის ჩამოყალიბებისაკენ ოპოზიციის მიერ გადადგმული იყო ცეკას აპრილის პლენუმის დროს; მაშინ ოპოზიციის გამოსვლა დაკავშირებული იყო რიკოვის თეზისებთან სამეურნეო მდგომარეობის შესახებ. მაშინ სრული შეთანხმება ახალ ოპოზიციასა და ტროცკისტებს შორის ჯერ კიდევ არ იყო, მაგრამ ბლოკი რომ საერთოდ მზათ იყო, ამაში ეჭვის შეტანა არ შეიძლებოდა. ამხანაგები, რომლებმაც წაიკითხეს აპრილის პლენუმის სტენოგრამა, დარწმუნდებიან, რომ ეს სავსებით მართალია. ძირითად საკითხებში ორივე ჯგუფმა უკვე მოასწრო შეთანხმება, მაგრამ იყო ისეთი საკითხებიც, რომელთა გარშემო ჯერ კიდევ არ იყო მომხდარი შეთანხმება; ამის გამო ისინი იძულებული იყვენ რიკოვის თეზისებში შეეტანათ არა მთელი ოპოზიციისათვის საერთო შესწორებები, არამედ ორი პარალელური რიგი შესწორებებისა. შესწორებების ერთი რიგი წამოაყენა „ახალმა ოპოზიციამ" კამენევის მეთაურობით, მეორე რიგი კი გამომდინარეობდა ტროცკისტებისაგან. მაგრამ მათი ცეროშები რომ ერთი წერტილისკენ იყო მიმართული, რომ პლენუმი უკვე მაშინვე ამბობდა რომ მათ უნდათ აგვისტოს ბლოკის აღდგენა ახალ ფორმაში, ეს უდავო ფაქტია.

რაში მდგომარეობდა მაშინ ოპოზიც. მიერ შეტანილი შესწორებანი? აი, რას ამბობდა მაშინ ტროცკი: „კამენევის შესწორებების ნაკლათ მიმაჩნია ის, რომ მათში სოფლის დიფერენციაციას თითქოს კავშირი არ აქვს ინდუსტრიალიზაციასთან. ნამდვილათ კი გლეხების დიფერენციაციის მნიშვნელობას, სოციალურ წონას და მის ტემპს განსაზღვრავს ზრდა და ტემპი ინდუსტრიალიზაციისა სოფლის მიმართ საერთოდ".

შენიშვნა არ არის მცირე მნიშვნელობის.

ამის საპასუხოდ კამენევმა თავის მხრივ შენიშვნა გაუკეთა ტროცკისტების შენიშვნას: „მე საშუალება არ მაქვს — ამბობს ის — შეურთდე ტროცკის შენიშვნების იმ ნაწილს (ლაპარაკია ტროცკის შესწორებებზე რიკოვის რეზოლიუციის პროექტის გარშემო), რომელიც აფასებს პარტიის წარსულ სამეურნეო პოლიტიკას, რადგან მე ამ პოლიტიკას ვიცავდი 100 პროცენტით".

ახალ ოპოზიციას არ მოსწონდა ის, რომ ტროცკი კრიტიკას უკეთებდა სამეურნეო პოლიტიკას, რომელსაც გასულ პერიოდში ხელმძღვანელობდა კამენევი, ტროცკის კი თავის მხრივ არ მოსწონდა ის, რომ ახალი ოპოზიცია დიფერენციის საკითხებს არ უკავშირებდა ინდუსტრიალიზაციის საკითხს.

ბლოკის ჩამოყალიბება

მეორე ეტაპია — ცეკას ივლისის პლენუმი. ამ პლენუმზე ჩვენ გვაქვს უკვე ფორმალურად შეკოწიწებული ბლოკი, რომელიც შეთანხმებულია ყველა საკითხებში. ტროცკის შენიშვნები მოხსნილი და ჩაბარებულია არქივში ისევე, როგორც მოხსნილი და არქივში ჩაბარებულია კამენევის შენიშვნებიც. მათ ეხლა უკვე აქვთ საერთო დეკლარაცია, რომელსაც თქვენ ყველა კარგათ იცნობთ, ამხანაგებო, როგორც ანტიპარტიულ დოკუმენტს.

ასეთია ოპოზიციონური ბლოკის განვითარების მეორე ეტაპის დამახასიათებელი ნიშნები.

ოპოზიციონური ბლოკი შეკოწიწდა და ჩამოყალიბდა ამ დროის განმავლობაში არა მარტო შენიშვნებზე ურთიერთ უარის თქმის ნიადაგზე, არამედ ურთიერთ „ამნისტიის" ნიადაგზედაც.

ამ პერიოდში ჩვენ გვაქვს ზინოვიევის საინტერესო განცხადება იმის შესახებ, რომ ოპოზიცია და მისი ძირითადი ნაწილი 1923 წელში, ე. ი. ტროცკისტები მართალი იყვენ პარტიის გადაგვარების საკითხში, ე. ი. ტროცკიზმის პრაქტიკული პოზიციის მთავარ საკითხში, რომელიც გამომდინარეობდა მისი პრინციპიალური პოზიციიდან.

მეორე მხრით ჩვენ გვაქვს ტროცკის არა ნაკლებ საინტერესო განცხადება იმის შესახებ, რომ მისი „ოქტომბრის გაკვეთილები", რომელიც მიმართული იყო სპეციალურად კამენევის და ზინოვიევის, როგორც პარტიის იმ მემარჯვენე ფრთის" წინააღმდეგ, რომელიც ეხლაც იმეორებს ოქტომბრის შეცდომებს, შეცდომას წარმოადგენს და რომ პარტიაში მემარჯვენე გადახრის და გადაგვარების დასაწყისი უნდა მიეკუთვნოს არა კამენევს და ზინოვიევს, არამედ, ვსთქვათ, სტალინს.

აი, რას ამბობდა ზინოვიევი ამა წლის ივლისში: „ჩვენ ვლაპარაკობთ, რომ ეხლა უკვე ეჭვს გარეშეა ის, რომ 1923 წლის ოპოზიციის, ძირითადი ნაწილი: როგორც ეს ცხადჰყო ფრაქციის (ე. ი. ცეკას უმრავლესობის) ხელმძღვანელ ხაზის ევოლიუციამ, სამართლიანად იძლეოდა გაფრთხილებას პროლეტარული ხაზისაგან აცდენის საფრთხის და აპარატული რეჟიმის სახიფათო ზრდის შესახებ".

სხვანაირად რომ ვსთქვათ: ზინოვიევის ამასწინდელი მტკიცება და მე-13 ყრილობაზე მიღებული რეზოლიუცია იმის შესახებ, რომ ტროცკი რევიზიას უკეთებს ლენინიზმს, რომ ტროცკიზმი არის წვრილ-ბურჟუაზიული გადახრა,—ყოველივე ეს იყო შეცდომა და გაუგებრობა და რომ საფრთხე ტროცკიზმში კი არ არის, არამედ ცეკაშია.

ეს არის ტროცკიზმის სრულიად უპრინციპო „ამნისტია".

მეორე მხრით ტროცკიმ ივლისში განაცხადა: „ეჭვს გარეშეა, რომ „ოქტომბრის გაკვეთილებში" პოლიტიკის ოპორტიუნისტულ გადახრებს მე ვუკავშირებდი ზინოვიევის და კამენევის სახელს. როგორც მოწმობს ცეკას იდეური ბრძოლის გამოცდილება, ეს იყო ღრმა შეცდომა. ეს შეცდომა იმაში მდგომარეობს, რომ მე საშუალება არ მქონდა თვალყური მედევნებია იდეურ ბრძოლისათვის შვიდეულს შიგნით და დროზე გამომერკვია, რომ ოპორტიუნისტულ გადახრებს იწვევდა ჯგუფი, რომელსაც მეთაურობდა სტალინი ზინოვიევის და კამენევის წინააღმდეგ".

ეს იმას ნიშნავს, რომ ტროცკი აშკარად ხელს იღებს თავის ცნობილ „ოქტომბრის გაკვეთილებზე", რითაც ამნისტია მისცა ზინოვიევს და კამენევს იმ ამნისტიის სანაცვლოდ, რომელიც თვითონ მიიღო კამენევისა და ზინოვიევისაგან.

ეს არის პირდაპირი, აშკარა, უპრინციპო შეთანხმება.

ამგვარად, უარყოფა აპრილის განმარტებისა და საურთიერთო ამნისტია პარტიის პრინციპების ხარჯზე—აი, ის ელემენტები, რომლებმაც განსაზღვრეს ბლოკის, როგორც პარტიის საწინააღმდეგო ბლოკის სრული ჩამოყალიბება.

ბლოკი იწყებს ბრძოლას

მესამე ეტაპი ბლოკის განვითარებაში არის—ოპოზიციის აშკარა გამოსვლა პარტიის წინააღმდეგ ამა წლის სექტემბრის დასასრულს და ოქტომბრის დასაწყისში მოსკოვსა და ლენინგრადში; ეს ის პერიოდია, როცა ბლოკის ბელადებმა დაისვენეს სამხრეთში, მოიკრიბეს ძალები, დაბრუნდენ ცენტრში და დაიწყეს პირდაპირ შეტევა პარტიის წინააღმდეგ. მანამ, სანამ ისინი პარტიის წინააღმდეგ ბრძოლის არალეგალურ ფორმებიდან აშკარა ბრძოლაზე გადავიდოდენ, ისინი აქ პოლიტბიუროში (მაშინ მე არ ვიყავი მოსკოვში) თურმე ამბობდენ: „ჩვენ თქვენ გიჩვენებთ, ჩვენ წავალთ მუშათა კრებებზე—დაე მუშებმა სთქვან, ვინაა მართალი, ჩვენ თქვენ გიჩვენებთ!", და მათ დაიწყეს მოგზაურობა უჯრედებიდან უჯრედებში. მაგრამ ამ გამოსვლის შედეგები გამოდგა, როგორც თქვენ იცით, სავალალო ოპოზიციისათვის. თქვენ იცით, რომ მათ მარცხი განიცადეს. პრესიდან იცით, რომ როგორც ლენინგრადში, ისე მოსკოვში, როგორც საბჭოთა კავშირის სამრეწველო რაიონებში, ისე არა სამრეწველო რაიონებში ოპოზიციურმა ბლოკმა სასტიკი პასუხი მიიღო პარტიული მასის მხრივ. რამდენი ხმა მიიღეს მათ და რამდენმა დაუჭირა მხარი ცეკას, მე არ განვიმეორებ, ეს ცნობილია პრესიდან. აშკარად სჩანს, რომ ოპოზიციური ბლოკის ანგარიში არ გამართლდა.

ამ მომენტიდან იწყება ოპოზიციის გადახვევა პარტიასთან შერიგებისაკენ. მარცხს ოპოზიციისათვის, ცხადია, რომ არ ჩაუვლია ამაოდ. ეს იყო 4 ოქტომბერს, როცა ოპოზიციამ ცეკაში შეიტანა განცხადება შერიგების შესახებ, როცა პირველად გინებისა და ჯირითის შემდეგ ჩვენ ოპოზიციიდან გავიგონეთ სიტყვები, რომელნიც გვაგონებდენ პარტიული კაცის სიტყვებს: დროა შეწყვეტილ იქმნას „შინაპარტიული განხეთქილება" და მოგვარებულ იქმნას „საერთო მუშაობა".

ამგვარად ოპოზიცია, განიცადა რა მან მარცხი, იძულებული გახდა მისულიყო იქამდე, საითკენაც მას არა ერთხელ მოუწოდებდა ცეკა—პარტიაში მშვიდობიანობის ჩამოგდების საკითხამდე.

ბუნებრივია, რომ ცეკა, ერთგული მე-14 ყრილობის დირექტივებისა პარტიის მთლიანობის აუცილებლობის შესახებ, სიამოვნებით დასთანხმდა ოპოზიციის წინადადებას, თუმცა მან იცოდა, რომ ოპოზიციის ეს წინადადება არ იყო სავსებით გულწრფელი.

ბლოკის დამარცხება

მეოთხე ეტაპი—ის პერიოდია, როცა შემუშავებულ იქნა ოპოზიციის ბელადების ცნობილი „განცხადება" ამა წლის 16 ოქტომბრის თარიღით. ჩვეულებრივად მას ახასიათებენ როგორც კაპიტულიაციას. მე არ მივცემ მას სასტიკ კვალიფიკაციას, მაგრამ ცხადია, რომ ეს განცხადება ლაპარაკობს არა ოპოზიციური ბლოკის გამარჯვებაზე, არამედ მის დამარცხებაზე. მე არ მოვყვები ჩვენი მოლაპარაკებათა ისტორიას მოლაპარაკება სწარმოებდა სტენოგრაფიული ჩაწერით და თქვენ საშუალება გაქვთ ამ საქმეს სტენოგრამით გაეცნოთ. მე მსურდა შევჩერებულიყავი მხოლოდ ერთ ინციდენტზე. ოპოზიციური ბლოკი განცხადების პირველ აბზაცში წინადადებას იძლეოდა ეთქვა, რომ ისინი რჩებიან თავის ძველ შეხედულებებზე და რჩებიან არა უბრალოდ, არამედ სავსებით თავის ძველ პოზიციებზე. ჩვენ ვარწმუნებდით ოპოზიციურ ბლოკს არ მოეთხოვა მას ეს დაჟინებით. რატომ? ორი მიზეზით. უპირველესად ყოვლისა, იმიტომ, რომ თუ მათ უარი სთქვეს ფრაქციულობაზე, უარი სთქვეს იმავე დროს, ფრაქციების თავისუფლების თეორიაზე და პრაქტიკაზე და გაიმიჯნონ ოსოვსკისა, მუშათა ოპოზიციისა და მასლოვ-ურბანსის ჯგუფიდან. ეს ნიშნავს იმას, რომ ოპოზიციამ სწორედ ამით უარი სთქვა არა მარტო ბრძოლის ფრაქციულ მეთოდებზე, არამედ ზოგიერთ პოლიტიკურ პოზიციებზედაც. განა შეიძლება ამის შემდეგ ლაპარაკი, რომ ოპოზიციონური ბლოკი სავსებით რჩება თავის შემცდარ შეხედულებებზე, თავის იდეურ პოზიციებზე. რასაკვირველია, არ შეიძლება. მეორე, ჩვენ ოპოზიციას ვეუბნებოდით, რომ თვითონ მისთვის არაა სასარგებლო იძახოს იმის შესახებ, რომ ისინი—ოპოზიციონერები რჩებიან და ამასთანავე სავსებით თავის ძველ პოზიციებზე, ვინაიდან მუშებს სრული საფუძველი ექნებათ სთქვან:

„მაშინ ოპოზიციონერებს ბრძოლა სურთ მომავალშიაც. მაშასადამე მათ ცოტა მიუზღეს. მაშასადამე მათ უნდა დავსცხოთ მომავალშიაც. მაგრამ ისინი არ დაგვეთანხმენ ჩვენ და მიიღეს მხოლოდ წინადადება, რომ ამოეშალათ სიტყვა „სავსებით", და დაეტოვებიათ ფრაზა, რომ ისინი რჩებიან ძველ პოზიციებზე. დაე, ეხლა თვითონ აგონ პასუხი ამისათვის.

ზინოვიევი ამას წინად ამბობდა, რომ ცეკას არ აქვს საფუძველი ლანძღოს მათი ბლოკი, ვინაიდან ვითომცა ილიჩი საზოგადოთ ადასტურებდა ბლოკის არსებობას პარტიაში. და უნდა ვსთქვა, რომ ზინოვიევის განცხადებას არაფერი საერთო არ აქვს ლენინის პოზიციასთან. ლენინი საერთოდ არასოდეს არ ადასტურებდა ბლოკს პარტიაში. ლენინი იცავდა მხოლოდ პრინციპიალურ ბლოკს მენშევიკებისა. ლიკვიდატორებისა და ოტზოვისტების წინააღმდეგ ლენინი ყოველთვის იბრძოდა პარტიაში უპრინციპო ანტი-პარტიული ბლოკების წინააღმდეგ. ვინ არ იცის, რომ ლენინი სამი წელიწადი იბრძოდა ტროცკის აგვისტოს ბლოკის წინააღმდეგ მასზე სრულ გამარჯვებამდე, იბრძოდა როგორც ანტიპარტიული უპრინციპო ბლოკის წინააღმდეგ. ილიჩი არასოდეს არ იცავდა ყოველგვარ ბლოკს. ილიჩი იცავდა მხოლოდ ისეთ ბლოკებს პარტიაში, რომელიც უპირველესად ყოვლისა პრინციპიალურია და მეორეს მხრით ისახავს მიზნად პარტიის განმტკიცებას ლიკვიდატორების, მენშევიკებისა და მერყევი ელემენტების წინააღმდეგ. ჩვენი პარტიის ისტორიამ იცის ასეთი ბლოკის შემთხვევა—ლენინელების ბლოკი პლეხანოველებთან: ეს იყო 1911—1912 წ., ეს იყო ბლოკი ლიკვიდატორების ბლოკის წინააღმდეგ, როცა პარტიის წინააღმდეგ ჩამოყალიბდა აგვისტოს ბლოკი, რომელშიაც შედიოდენ პოტრესოვი და სხვა ლიკვიდატორები, ალექსინსკი და სხვა ოტზოვისტები და რომლის სათავეში იდგა ტროცკი. თუ ერთი ბლოკი: ანტიპარტიული აგვისტოს ბლოკი, უპრინციპო ავანტიურისტული; იყო მეორე ბლოკიც: ლენინელების ბლოკი პლეხანოველებთან, ე. ი. რევოლიუციონურ მენშევიკებთან, ვინაიდან პლეხანოვი მაშინ რევოლიუციონური მენშევიკი იყო. აი, ასეთ ბლოკებს სცნობდა ლენინი და ჩვენ ყველანი ვსცნობთ ასეთ ბლოკებს. თუ ბლოკი პარტიის შიგნი აძლიერებს პარტიის ბრძოლის უნარიანობას, მიჰყავს იგი წინ, მაშინ ჩვენ მხარს უჭერთ ასეთ ბლოკს. თქვენი ბლოკი, ამხანაგებო ოპოზიციიდან? განა იგი აძლიერებს ჩვენი პარტიის საბრძოლო უნარიანობას? განა იგი არის პრინციპიალური? რა პრინციპები გაერთიანებთ, ვსთქვათ, მედვედიევის ჯგუფთან? რომელი პრინციპები გაერთიანებს თქვენ, ვსთქვათ სუვარინის ჯგუფთან საფრანგეთში და მასლოვის ჯგუფთან გერმანიაში? რა პრინციპები გაერთებთ თქვენ,—ახალ ოპოზიციას,—რომელიც ამ ცოტა ხნის წინად, ტროცკიზმს სთვლიდა მენშევიზმის ერთს სახეობად,—ტროცკისტებთან, რომელნიც ჯერ კიდევ ამ ცოტა ხნის წინად ახალი ოპოზიციის ლიდერებს ოპორტიუნისტებად სთვლიდენ?

შემდეგ,—განა თქვენი ბლოკი, ამხანაგებო, ოპოზიციიდან, მუშაობს პარტიის სასარგებლოდ და არა საწინააღმდეგოთ? განა მაგ ბლოკმა ერთი იოტით მაინც გაადიდა ჩვენი პარტიის ბრძოლის უნარი და რევოლიუციონერობა? განა მთელმა ქვეყანამ არ იცის, რომ ბლოკის 6 თუ 8 თვის არსებობის განმავლობაში თქვენ სცდილობდით პარტიის უკან დახევას, თქვენ სცდილობდით პარტიის დაშლას, მის გაყოფას და დამაბუნებას. არა, ოპოზიციონურ ბლოკს არავითარი საერთო არა აქვს იმ ბლოკთან, რომელიც ლენინმა პლეხანოვთან შეჰკრა 1912 წელს აგვისტოს ოპორტიუნისტების ბლოკის წინააღმდეგ. პირიქით, დღევანდელი ოპოზიციონური ბლოკი არსებითად მოგვაგონებს ტროცკის აგვისტოს ბლოკს, როგორც თავისი უპრინციპობით, ისე თავისი ოპორტიუნისტული ბუნებით. ამგვარი ბლოკის შექმნით, თქვენ—ამხანაგებო— ოპოზიციიდან, გადაუხვიეთ იმ ძირითად ხაზს, რომლის გატარებასაც ლენინი სცდილობდა. ლენინი მუდამ ლაპარაკობდა, ყველაზე სწორი პოლიტიკა პრინციპიალური პოლიტიკა არისო. ოპოზიცია კი, რომელიც ერთს ჯგუფად გაერთიანდა, სულ წინააღმდეგი აზრს დაადგა, თითქოს ყველაზე სწორი პოლიტიკა—უპრინციპობის პოლიტიკა იყოს.

ბლოკის პერსპექტივები. დაშლა

ამიტომ ოპოზიციონურ ბლოკს არ შეუძლია დიდხანს გასძლოს, იგი აუცილებლად უნდა დაიშალოს და დაქუცმაცდეს.

რით ხასიათდება ამჟამად ოპოზიციონური ბლოკის მდგომარეობა?

ეხლა შეიძლება ითქვას, რომ ოპოზიციონური ბლოკი თანდათანობით იშლება, მას თანდათანობით შორდება მისი შემადგენელი ელემენტები, ბლოკი დაქუცმაცების პერიოდში იმყოფება.

მხოლოდ ამნაირად შეიძლება დახასიათდეს ოპოზიციონური ბლოკის დღევანდელი მდგომარეობა. ეს ასეც უნდა იყოს, რადგან უპრინციპო ბლოკს, ბლოკს ოპორტიუნისტულს დიდხანს არ შეუძლია არსებობა ჩვენი პარტიის რიგებში. ჩვენ უკვე ვიცით, რომ მასლოვისა და ურბანსის ჯგუფი შორდება ოპოზიციონურ ბლოკს. ჩვენ უკვე გუშინ გავიგეთ, რომ მედვედევსა და შლიაპნიკოვს მოუნანიათ მათი ცდომილებები და შორდებიან ბლოკს. ამას გარდა, ცნობილია, რომ ბლოკს შიგნით, ე. ი. ახალ ოპოზიციასა და ძველ ოპოზიციას შორის არის აზრთა სხვადასხვაობა, რომელიც თავს იჩენს ამ კონფერენციაზე.

ამნაირად, გამოდის, რომ ბლოკი მათ კი შეადგინეს და დიდი რიხითაც, ხოლო შედეგი კი მიიღეს წინააღმდეგი იმისა, რასაც ისინი მოელოდენ ამ ბლოკისაგან. გამოვიდა ისე, რომ არითმეტიკული თვალსაზრისით მათ უნდა მიეღოთ პლიუსი, რადგან ძალთა შეკრება იძლევა პლიუსს, მაგრამ ვერ გაითვალისწინეს ის, რომ არითმეტიკის გარდა კიდევ არის ალგებრა და რომ ყოველი შეკრება არ იძლევა პლიუსს, რადგან საქმე დამოკიდებულია არა მარტო პლიუსისაგან, არამედ იმისაგანაც, თუ რა ნიშანი უზის წინ შესაკრებ ძალებს. გამოვიდა ისე, რომ, ძლიერნი არითმეტიკაში, ისინი სუსტი გამოდგენ ალგებრის ნაწილში, ამასთან ძალთა შეკრებით არა თუ ვერ გაადიდეს თავისი არმია, არამედ, პირიქით, მინიმუმამდე დაიყვანეს ის, დაშლამდე მიიყვანეს ის.

რით იყო ძლიერი ზინოვიევის ჯგუფი? იმით, რომ ის გადამწყვეტ ბრძოლას აწარმოებდა ტროცკიზმის საფუძვლების წინააღმდეგ. მაგრამ რამდენადაც ზინოვიევის ჯგუფმა ხელი აიღო ტროცკიზმთან ბრძოლაზე, მან ამით, ასე შეიძლება ითქვას, გამოისაჭურისა თავი, გამოიცალა ძალა.

რით იყო ძლიერი ტროცკის ჯგუფი? იმით, რომ ის აწარმოებდა განმანადგურებელ ბრძოლას ზინოვიევისა და კამენევის შეცდომების წინააღმდეგ 17 წლის ოქტომბერში და მათი რეციდივის წინააღმდეგ ამჟამად. მაგრამ რამდენადაც ეს ჯგუფი გამოვიდა ბრძოლიდან ზინოვიევისა და კამენევის გადახრის წინააღმდეგ, მით უფრო ჩქარა გამოისაჭურისა თავი, გამოიცალა ძალა.

გამოვიდა დასაჭურისებულ ძალთა შეკრება. ცხადია, რომ აქედან სხვა არა გამოვიდოდა რა, გარდა თავის შერცხვენისა. ცხადია, რომ პატიოსანი ზინოვიევის ჯგუფიდან ამის შემდეგ უნდა ჩამოშორებულიყვენ ზინოვიევს, ასევე საუკეთესო ხალხს ტროცკისტებიდან უნდა მიეტოვებინათ ტროცკი.

როგორია ოპოზიციის პერსპექტივები? რისი იმედი აქვთ მათ? მე ვფიქრობ, რომ მათ იმედი აქვთ ქვეყნისა და პარტიის მდგომარეობის გაუარესებისა. ეხლა ისინი ზღუდავენ თავის ფრაქციულ მუშაობას, რადგან „მძიმე" დრო დაუდგათ.

მაგრამ თუ ისინი დღეს უარს არ აცხადებენ თავის პრინციპიალურ შეცდომებზე, აქედან უნდა ვიფიქროთ, რომ ისინი „უკეთეს დროს" ელიან, როცა მათ შეეძლებათ, მოიკრეფენ რა ძალას, ხელახლა გამოვიდენ პარტიის წინააღმდეგ. ამაში არავითარი ეჭვის შეტანა არ შეიძლება. ამას წინედ ერთ-ერთმა ოპოზიციონერმა, რომელიც პარტიის მხარეზე გადმოვიდა, მუშა ანდრეევმა ოპოზიციის გეგმების შესახებ განსაცვიფრებელი რამ გვაცნობა, რომელიც საჭიროა კონფერენციაზე აღინიშნოს. აი რას გვიამბობდა ამის შესახებ იაროსლავსკი თავის მოხსენებაში ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის ოქტომბრის პლენუმზე: „ანდრეევი, რომელიც ოპოზიციაში მუშაობდა საკმაოდ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში, ბოლოს და ბოლოს მივიდა იმ რწმენამდე, რომ მას აღარ შეუძლია მათთან მუშაობა. ამ რწმენამდე ის, უმთავრესად, იმან მოიყვანა, რომ მან ოპოზიციისაგან გაიგო ორი რამ: ჯერ ერთი, — რომ ოპოზიცია შეეხება „რეაქციონურ" განწყობილებას მუშათა კლასში, მეორე, — რომ ეკონომიური მდგომარეობა არც ისე გაუარესებული გამოდგა, როგორც ეგონათ".

მე ვფიქრობ, რომ ანდრეევმა, ყოფილმა ოპოზიციონერმა, ხოლო ეხლა პარტიულმა, გამოსთქვა ის, რაც ოპოზიციას გულში აქვს, ხოლო აშკარად გამოთქმას ვერ ბედავს. აშკარად გრძნობენ ისინი, რომ ეკონომიური მდგომარეობა ეხლა უკეთესია, ვიდრე ისინი ფიქრობდენ, ხოლო მუშათა სულიერი განწყობილება არც ისე ცუდი, როგორც მათ უნდოდათ, ე. ი. „რეაქციონური". აქედან — მუშაობის „შეზღუდვის" პოლიტიკა. ცხადია, რომ თუ შემდეგ რამდენადმე გამწვავდა ეკონომიური მდგომარეობა, რაშიც ოპოზიციონერები დარწმუნებული არიან, და ამასთან დაკავშირებით გაუარესდა მუშების სულიერი განწყობილება, რაშიც, აგრეთვე, ისინი დარწმუნებული არიან, მაშინ ისინი არ დააყოვნებენ მუშაობის გაშლას, თავის იდეურ პოზიციების გაშლას, რომელიც მათ უყვართ, და გამოვიდენ აშკარა ბრძოლაში პარტიის წინააღმდეგ.

აი, ასეთია ოპოზიციური ბლოკის პერსპექტივები, რომელიც იშლება, მაგრამ ჯერ კიდევ არ დაშლილა და არც დაიშლება მალე, თუ გამწვავებული, დაუნდობელი ბრძოლა არ აწარმოვა პარტიამ.

მაგრამ ვინაიდან ისინი ემზადებიან ბრძოლისათვის და მოელიან „საუკეთესო დღეებს", რომ აშკარა ბრძოლა განაახლონ პარტიასთან, ამიტომ პარტია ფხიზლად უნდა იყოს. აქედან პარტიის ამოცანა: აწარმოოს გადამჭრელი ბრძოლა ოპოზიციის შემცდარ იდეურ პოზიციების წინააღმდეგ, რომელთა საფუძველზე იგი რჩება, გამოააშკარაოს ამ იდეათა ოპორტუნისტული არსება, როგორი რევოლიუციონური ფრაზებითაც არ უნდა იფარავდეს იგი თავს და მიიყვანოს საქმე იქამდე, რომ ოპოზიცია იძულებული გახდეს ხელი აიღოს თვის შეცდომებზე საბოლოო განადგურების შიშით.

საკითხი სოციალიზმის გამარჯვების შესახებ საბჭოთა კავშირში

სამი საკითხი

გადავდივარ მეორე საკითხზე ოპოზიციური ბლოკს აშორებს პარტიისაგან არის საკითხი—ჩვენი რევოლიუციის ხასიათისა და პერსპექტივების შესახებ.

ძირითადი საკითხი, რომელიც ოპოზიციურ ბლოკს აშორებს პარტიისგან არის საკითხი—არის თუ არა შესაძლებელი სოციალიზმის გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში, ანუ რაც იგივეა, როგორია ჩვენი რევოლიუციის ხასიათი და პერსპექტივები.

ეს საკითხი ახალი არაა. იგი ცოტად თუ ბევრად დაწვრილებით იქნა განხილული, სხვათა შორის აპრილის კონფერენციაზე 1925 წ. და მე-14 კონფერენციაზე. ეხლა ახალ პირობებში იგი კვლავ წამოიჭრა და ჩვენ მოგვიხდება ამ საკითხის განხილვა დაწვრილებით ამხანაგებო, ვინაიდან ცეკას და ცენტრ. საკონტროლო კომისიის გაერთიანებული პლენუმის სხდომაზე ტროცკიმ და კამენევმა წამოისროლეს ბრალდება, რომ თეზისებში ოპოზიციურ ბლოკის შესახებ სწორედ არაა გადაცემული მათი შეხედულებანი, ამაზე მე იძულებული ვარ ჩემს მოხსენებაში მოვიყვანო დოკუმენტებისა და ციტატების მთელი რიგი, რომელნიც ამტკიცებენ თეზისების ძირითად დებულებებს ოპოზიციურ ბლოკის შესახებ. წინასწარ ბოდიშს ვიხდი ამხანაგებო, მაგრამ იძულებული ვარ ასე მოვიქცე.

ჩვენს წინაშე სდგას სამი საკითხი: პირველი შეიძლება თუ არა სოციალიზმის გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში, იმ მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომ ჩვენი ქვეყანა ჯერ-ჯერობით პროლეტარიატის დიქტატურის ერთად-ერთი ქვეყანაა, რომ პროლეტარულ რევოლიუციას სხვა ქვეყნებში ჯერ კიდევ არ გაუმარჯვნია და რომ მსოფლიო რევოლიუციის ტემპი შენელდა? მეორე, თუ გამარჯვება შესაძლებელია, შეიძლება თუ არა ეს გამარჯვება სრულს, საბოლოო გამარჯვებად ჩავთვალოთ? მესამე,—თუ ასეთი გამარჯვება საბოლოო გამარჯვებად არ ჩაითვლება, რა პირობებია საჭირო იმისათვის, რომ ეს გამარჯვება საბოლოო იქნეს? ეს არის სამი საკითხი, რომელიც ერთდება ერთს საერთო საკითხში, საკითხში სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ—ერთს ქვეყანაში ე. ი. ჩვენს ქვეყანაში. როგორ სწყვეტდენ ამ საკითხს წინად, ვსთქვათ, გასული საუკუნის მე-40 მე-50 და მე-60 წლებში და საერთოდ იმ პერიოდში, როცა კაპიტალიზმის არა თანაბარი განვითარების კანონი ჯერ კიდევ არ იყო აღმოჩენილი და არც შეიძლებოდა ყოფილიყო აღმოჩენილი, როცა ამასთან დაკავშირებით, საკითხს ერთს ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების შესახებ ისე არა აყენებდენ, როგორც შემდეგში.

ჩვენ და ყველა მარქსისტები, მარქსიდან და ენგელსიდან დაწყებული, იმ აზრის ვიყავით, რომ სოციალიზმის გამარჯვება ერთს რომელიმე ქვეყანაში შეუძლებელია; იმისთვის, რომ სოციალიზმმა გაიმარჯვოს, საჭიროა ერთდროული რევოლიუცია მთელ რიგ ქვეყნებში, დაწინაურებულ და განვითარებულ ქვეყნებში მაინც. და ეს შეხედულება სწორი იყო იმ დროისათვის.

მარქს-ენგელსის შეხედულება

ამ შეხედულებათა დასახასიათებლად მე მოვიყვანდი ერთს საგულისხმო ამონაწერს ენგელსის ნაწარმოებიდან: „კომუნიზმის პრინციპები", სადაც საკითხი გადაჭრით არის დასმული.

ეს ნაწარმოები შემდეგ საფუძვლად დაედო „კომუნისტურ მანიფესტს". იგი დაწერილია 1847 წელს.

აი რას ლაპარაკობს ენგელსი ამ ამონაწერში, რომელიც მხოლოდ ამ რამოდენიმე წლის წინად გამოქვეყნდა: „შეიძლება თუ არა ეს რევოლიუცია, ე. ი. პროლეტარიატის რევოლიუცია მოხდეს ერთს რომელიმე ქვეყანაში? პასუხი: არა. მსხვილმა მრეწველობამ იმით, რომ შექმნა მსოფლიო ბაზარი, ისე დააკავშირა ერთი მეორესთან დედამიწის ყველა ერები, განსაკუთრებით განვითარებული ერები, რომ თვითეულ ქვეყნის ყოველი ნაბიჯი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა ხდება მეორე ქვეყანაში: შემდეგ მსხვილმა მრეწველობამ ისე გაათანასწორა საზოგადოებრივი განვითარება ყველა ცივილიზაციურ ქვეყნებში, რომ ყველგან ბურჟუაზია და პროლეტარიატი გახდენ საზოგადოების ორ გადამწყვეტ კლასათ და ბრძოლა მათ შორის—ჩვენი დროის მთავარ ბრძოლათ. ამიტომ კომუნისტური რევოლიუცია იქნება არა მარტო ნაციონალური, არამედ მოხდება ერთ და იმავე დროს ყველა ცივილიზაციურ ქვეყნებში, ე. ი. ყოველ შემთხვევაში ინგლისში, ამერიკაში, საფრანგეთში და გერმანიაში. თვითეულ ამ ქვეყანაში კომუნისტური რევოლიუცია განვითარდება სწრაფათ თუ ნელა, იმის და მიხედვით, თუ რომელ ქვეყანაში უფრო განვითარებულია მრეწველობა, მეტია დაგროვილი სიმდიდრე, უფრო დიდია საწარმოო ძალების რიცხვი. ამიტომ ის უფრო ნელა, ყველაზე უფრო ძნელად განხორციელდება გერმანიაში, ყველაზე უფრო ჩქარა და ადვილად ინგლისში. ის აგრეთვე დიდ გავლენას იქონიებს დანარჩენ ქვეყნებზე მსოფლიოში და სრულებით შესცვლის და მეტად დააჩქარებს მათი წინანდელი განვითარების მსვლელობას. ის არის საერთაშორისო რევოლიუცია და ამიტომ მას საერთაშორისო ასპარეზი ექნება".

ეს წერილი დაწერილია გასული საუკუნის ე-40 წლებში, როდესაც ჯერ კიდევ არ იყო მონოპოლიური კაპიტალიზმი. დამახასიათებელია, რომ რუსეთი აქ მოხსენებულიც არ არის, რუსეთზე აქ არ არის ლაპარაკი. და ეს სავსებით გასაგებია, რადგან რუსეთი რევოლიუციონური პროლეტარიატით, რუსეთი, როგორც რევოლიუციონური ძალა, მაშინ ჯერ კიდევ არ იყო, და არც შეიძლებოდა ყოფილიყო.

სწორი იყო თუ არა ის, რაც აქ ნათქვამია ამ ამონაწერში, წინა მონოპოლიურ კაპიტალიზმის პირობებში, სწორი იყო თუ არა ეს იმ პერიოდში, როდესაც ენგელსი ამაზე სწერდა? დიახ, სწორი იყო, სწორია თუ არაა ეს ეხლა მონოპოლიური კაპიტალიზმის და პროლეტარულ რევოლიუციის ახალ პირობებში? არა, უკვე აღარაა სწორი.

ძველ პერიოდში, წინა მონოპოლისტურ, წინა იმპერიალისტურ კაპიტალიზმის პერიოდში, როცა მსოფლიო ჯერ კიდევ არ ჰქონდათ დაყოფილი ფინანსიურ ჯგუფებს, როცა უკვე დაყოფილის ძალდატანებითი ხელახალი გადაყოფა კიდევ არ წარმოადგენდა კაპიტალიზმის ყოფნა-არყოფნის საკითხს, როცა ეკონომიური განვითარების არა თანაზომიერობა არ ყოფილა და არც შეიძლებოდა ყოფილიყო იმდენად მწვავე, როგორც ის შემდეგში გახდა, როცა კაპიტალიზმის წინააღმდეგობანი არ ყოფილა მისული განვითარების იმ საფეხურამდე, როცა ისინი აყვავებულ კაპიტალიზმს მომაკვდავ კაპიტალიზმად აქცევენ, ხდიან რა შესაძლებელს სოციალიზმის გამარჯვებას ცალკე ქვეყნებში,—ამ ძველ პერიოდში ენგელსის ფორმულა უდავოდ სწორი იყო.

განვითარებული იმპერიალიზმის ახალ პერიოდში, როცა კაპიტალისტური ქვეყნების განვითარების არა თანაზომიერება იქცა იმპერიალისტური განვითარების გადამწყვეტ ძალად, როცა აუცილებელი კონფლიქტები და ომები იმპერიალისტებს შორის ასუსტებენ იმპერიალიზმის ფრონტს და შესაძლებელს ხდიან მის გარღვევას ცალკე ქვეყნებში, როცა ლენინის მიერ აღმოჩენილი კანონი განვითარების არა თანაზომიერების შესახებ იქცა ცალკე ქვეყნებში სოციალიზმის გამარჯვების თეორიის გამოსავალ პუნქტად,—ასეთ პირობებში ენგელსის ძველი ფორმულა უკვე შემცდარი ხდება, ასეთ პირობებში ის აუცილებლად შეცვლილ უნდა იქნეს მეორე ფორმულით, რომელიც ლაპარაკობს სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ ერთ ქვეყანაში.

ამხ. სტალინი

როგორ ესმოდა ეს საკითხი ლენინს

ლენინის, როგორც მარქსის და ენგელსის განმგრძობის, სიდიადე სწორედ იმაშია, რომ ის არასოდეს არ ყოფილა მარქსიზმის ანბანის მონა. თავის გამოკვლევებში ის იცავდა მარქსის მითითებას, მარქსის, რომელსაც არა ერთხელ უთქვამს, რომ მარქსიზმი არის არა დოგმა, არამედ სახელმძღვანელო მოქმედებისათვის. ლენინმა იცოდა ეს, ის სავსებით ანსხვავებდა მარქსიზმის ანბანსა და რაობას ერთმანეთისაგან, არასოდეს არ სთვლიდა მარქსიზმს დოგმად, არამედ ცდილობდა გამოეყენებია ის, როგორც ძირითადი მეთოდი კაპიტალისტური განვითარების ახალ პირობებში. სწორედ იმაშია ლენინის სიდიადე, რომ მან აშკარად და გამოკვეთილად, უყოყმანოდ დასვა საკითხი ახალი ფორმულის აუცილებლობის შესახებ, პროლეტარული რევოლიუციის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ ცალკე ქვეყნებში, არ შეუშინდა იმას, რომ ყველა ქვეყნის ოპორტუნისტები ხელს ჩასჭიდებდენ ძველ ფორმულას, რათა მარქსის და ენგელსის სახელით დაეფარათ თავისი ოპორტუნისტული საქმე.

მეორეს მხრით, სასაცილო იქნებოდა, რომ მარქსისა ან ენგელსისაგან, როგორი გენიალური მოაზროვნენიც არ უნდა იყვენ ისინი, მოგვეთხოვნა, რომ მათ 50 ან 60 წლით ადრე, მონოპოლისტური კაპიტალიზმის განვითარებამდე, სიზუსტით გაეთვალისწინებიათ პროლეტარიატის კლასიური ბრძოლის ყველა შესაძლებლობანი, რომელიც კაპიტალიზმის მონოპოლისტურ და იმპერიალისტურ პერიოდში წარმოიშვა.

და ეს პირველი შემთხვევა არაა, როცა ლენინი, გამოდიოდა რა მარქსის მეთოდიდან, აგრძელებდა მარქსისა და ენგელსის საქმეს.

მე მხედველობაში მაქვს მეორე ანალოგიური შემთხვევა, სახელდობრ შემთხვევა პროლეტარიატის დიქტატურის საკითხის შესახებ. ცნობილია, რომ ამ საკითხის შესახებ მარქსმა გამოსთქვა აზრი, რომ პროლეტარიატის დიქტატურა, როგორც ძველი სახელმწიფო აპარატის დანგრევა და ახალი პროლეტარული სახელმწიფოს ახალი აპარატის შექმნა, სოციალიზმის განვითარების აუცილებელი ეტაპია კონტინენტის ქვეყნებში; იგი უშვებდა გამონაკლისს ინგლისისა და ამერიკისათვის, სადაც მარქსის განცხადებით მილიტარიზმი და ბიუროკრატიზმი სუსტად არის განვითარებული ან სრულიად არ არის განვითარებული და სადაც ამიტომ შესაძლებელია სხვა გზა, „მშვიდობიანი" გარდასვლა სოციალიზმში. ეს სავსებით სწორი იყო 70-იან წლებში. იმაში, რომ ეს დებულება იყო მართალი, ჩვენ დავრწმუნდით ლენინის ბროშიურის „სასურსათო გადასახადის" ცნობილი ადგილიდან, სადაც ლენინი შესაძლოდ სცნობს სოციალიზმის განვითარებას ინგლისში წარსული წლის 70-იან წლებში. პროლეტარიატისა და ბურჟუაზიის შორის შეთანხმების წესით იმ ქვეყანაში, სადაც პროლეტარიატი შეადგენს უმრავლესობას, სადაც ბურჟუაზია შეეჩვია კომპრომისებზე წასვლას და სადაც მილიტარიზმი სუსტი იყო და ბიუროკრატია უძლური. მაგრამ ეს დებულება, რომელიც სწორი იყო წარსული წლის 70-იან წლებში, უკვე მიუღებელი გახდა მე-19 საუკუნის შემდეგ, იმპერიალიზმის პერიოდში, როცა ინგლისი გახდა არა ნაკლებ ბიუროკრატიული და არა ნაკლებ, თუ არა უმეტეს, მილიტარისტული, ვიდრე კონტინენტის სხვა რომელიმე ქვეყანა. ამასთან დაკავშირებით ლენინი ამბობს თავის ბროშიურაში: „სახელმწიფო და რევოლიუცია", რომ „მარქსის განსაზღვრა კონტინენტის შესახებ, იხსნება", ეხლა იმიტომ, რომ დადგა ახალი პირობები, რომელნიც ზედმეტად ხდიან გამონაკლისის დაშვებას ინგლისისათვის.

სწორედ იმით არის ლენინი დიდი, რომ იგი სწვდებოდა მარქსიზმის ბუნებას, მის არსებით დედააზრს და მასზე დაყრდნობით ანვითარებდა მარქსისა და ენგელსის დებულებებს. აი, როგორ იდგა ამხანაგებო, საკითხი ცალკე ქვეყნებში რევოლიუციის გამარჯვების შესახებ კაპიტალიზმის იმპერიალისტურ პერიოდში და წინა იმპერიალისტურ პერიოდში.

მარქსისტებიდან ლენინი იყო პირველი, რომელმაც ნამდვილი მარქსისტული ანალიზი გაუკეთა იმპერიალიზმს, როგორც კაპიტალიზმის ახალსა და უკანასკნელ ფაზას, ახალი სახით წამოაყენა საკითხი ცალკე კაპიტალისტურ ქვეყნებში სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ და დადებითად გადასჭრა იგი; მე მხედველობაში მაქვს ლენინის ბროშიურა—„იმპერიალიზმი", მე მხედველობაში მაქვს ლენინის წერილი „ევროპის შეერთებული შტატების ლოზუნგის შესახებ", რომელიც გამოქვეყნდა 1915 წელს. მე მხედველობაში მაქვს ტროცკის და ლენინის პოლემიკა ევროპის ანუ მთელი ქვეყნის შეერთებული შტატების ლოზუნგის შესახებ, როცა ლენინმა პირველად დასვა საკითხი სოციალიზმის გამარჯვების შესახებ ერთს ქვეყანაში.

აი რას ამბობდა მაშინ ლენინი ამ წერილში: საქმეთა, იქნებოდა თუ არა სწორი მთელი ქვეყნის შეერთებული შტატების ლოზუნგი, როგორც დამოუკიდებელი ლოზუნგი, პირველ ყოვლისა, იმიტომ, რომ იგი ითქვიფება სოციალიზმის ლოზუნგში, მეორეთ — იმიტომ, რომ ამ ლოზუნგს შეუძლია წარმოშოს უმართებულო შეხედულება სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ ერთს ქვეყანაში და ამ ქვეყნის სხვა ქვეყნებთან დამოკიდებულების შესახებ. ეკონომიური და პოლიტიკური განვითარების უთანაბრობა არის კაპიტალიზმის უცილობელი კანონი. აქედან გამომდინარეობს, რომ შესაძლებელია სოციალიზმის გამარჯვება პირველად რამოდენიმე ქვეყანაში ანუ ერთს რომელიმე კაპიტალისტურ ქვეყანაში. ამ ქვეყნის გამარჯვებული პროლეტარიატი კაპიტალისტების ექსპროპრიაციის და თავის ქვეყანაში სოციალისტური წარმოების მოწყობის შემდეგ წინააღუდგება დანარჩენ კაპიტალისტურ ქვეყანას, მიიმხრობდა დანარჩენი ქვეყნების დაჩაგრულ კლასებს, გამოიწვევდა აჯანყებებს კაპიტალისტების წინააღმდეგ და აუცილებელ შემთხვევებში მიმართავდა სამხედრო ძალასაც ექსპლოატატორთა კლასების, და მათ სახელმწიფოს წინააღმდეგ, რადგან შეუძლებელია სოციალიზმში ერების თავისუფალი გაერთიანება სოციალისტური რესპუბლიკის დანარჩენ ქვეყნებთან ასე თუ ისე ხანგრძლივი და შეუპოვარი ბრძოლის გარეშე.

რაში მდგომარეობს ეს კაპიტალიზმის არათანაზომიერი განვითარების კანონი, რომლის მოქმედებას იმპერიალიზმის პირობებში მივყევართ ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობამდე, ლაპარაკობდა რა ამ კანონის შესახებ, ლენინი გამოდიოდა იქიდან, რომ ძველი, წინამონოპოლისტური კაპიტალიზმი უკვე გადავიდა იმპერიალიზმში, რომ მსოფლიო მეურნეობა ვითარდება უმთავრეს იმპერიალისტურ ჯგუფების ტერიტორიისა, ბაზრებისა, ნედლეულისათვის და სხვ. გაფთრებული ბრძოლის პირობებში, რომ მსოფლიოს დაყოფა იმპერიალისტურ ჯგუფების გავლენის სფეროებად უკვე დამთავრდა, რომ კაპიტალისტურ ქვეყნების განვითარება სწარმოებს არათანაბრად—არა ისე, რომ ერთი მეორეს მისდევდეს ან პარალელურად ვითარდებოდენ, არამედ ნახტომებისებურად, ერთი ნაწილი ქვეყნებისა, რომელნიც წინად დაწინაურებული იყვნენ იჩრდილებიან და ახალი ქვეყნები გამოდიან პირველ რიგში,—რომ კაპიტალისტურ ქვეყნების განვითარების ასეთი წესი აუცილებლად იწვევს კონფლიქტებს და ომებს კაპიტალისტურ ქვეყნებს შორის უკვე დაყოფილ მსოფლიოს ხელახალი გადაყოფისათვის, რომ ამ კონფლიქტებს და ომებს მივყევართ იმპერიალიზმის შესუსტებისაკენ, რომ ამის გამო ადვილად შეიძლება იმპერიალიზმის მსოფლიოს ფრონტის გარღვევა ამა თუ იმ ქვეყნებში, რომ ამის გამო შესაძლებელი ხდება სოციალიზმის გამარჯვება ცალკე ქვეყნებში.

ცნობილია, რომ სულ ამ მოკლე ხნის წინ ინგლისი ყველა დანარჩენ იმპერიალისტურ სახელმწიფოებზე წინ მიდიოდა.

ცნობილია აგრეთვე, რომ გერმანიამ შემდეგ აუსწრო ინგლისს და მოითხოვა თავისთვის ადგილი „მზის ქვეშ" სხვა სახელმწიფოების და უპირველეს ყოვლისა ინგლისის ხარჯზე. ცნობილია, რომ 1914-1918 წლების იმპერიალისტური ომი სწორეთ ამის გამო დაიწყო. ეხლა იმპერიალისტური ომის შემდეგ ყველაზე წინ წავიდა ამერიკა, რომელმაც უკან დასტოვა როგორც ინგლისი, ისე სხვა ევროპიული სახელმწიფოები. ეჭვი არ შეიძლება შევიტანოთ იმაში, რომ ეს გარემოება შეიცავს ახალ დიდ კონფლიქტებს და ომებს.

ის გარემოება, რომ იმპერიალისტური ფრონტი იმპერიალისტური ომის გამო გარღვეული იქნა რუსეთში, ამტკიცებს იმას, რომ კაპიტალიზმის განვითარების ეხლანდელ პირობებში იმპერიალისტური ფრონტის ჯაჭვი გარღვეული იქნება არა აუცილებლივ იმ ქვეყანაში, სადაც მრეწველობა ყველაზე უფრო განვითარებულია, არამედ იქ, სადაც ეს ჯაჭვი სუსტია, სადაც პროლეტარიატს ყავს სერიოზული მოკავშირე, მაგალითად, გლეხობა, იმპერიალისტური ხელისუფლების წინააღმდეგ, როგორც ამას ადგილი ჰქონდა რუსეთში. სრულიად შესაძლებელია, რომ მომავალში იმპერიალისტური ფრონტის ჯაჭვი გაირღვეს ერთ-ერთ ისეთ ქვეყანაში, როგორც, მაგალითად, ინდოეთი, სადაც პროლეტარიატს ყავს სერიოზული მოკავშირე მძლავრი რევოლიუციონური განმათავისუფლებელი მოძრაობის სახით.

როდესაც ლენინი ლაპარაკობდა სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობაზე ერთ ქვეყანა

ამხ. ს. ორჯონიკიძის დანიშვნა

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. საბჭოთა კავშირის სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა დანიშნოს ამხ. სერგო კონსტანტინეს ძე ორჯონიკიძე შრომისა და თავდაცვის საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეთ.

ამხ. კუიბიშევი განთავისუფლებულია შრომისა და თავდაცვის საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს თანამდებობიდან და დატოვებულია შრომისა და თავდაცვის საბჭოს წევრად.

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. საბჭოთა კავშირის ცაკმა დაადგინა დანიშნოს ამხ. ორჯონიკიძე საბჭოთა კავშირის მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისრათ და საბჭოთა კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეთ.

ამხ. კუიბიშევი განთავისუფლებულია საბჭოთა კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს თანამდებობიდან

ამხ. სტალინის მოხსენება

ში, ის, როგორც იცით, უპირველეს ყოვლისა ეკამათებოდა ტროცკის ისევე, როგორც სოციალ-დემოკრატიას.

ტროცკის უიმედო პოზიცია

როგორ გამოეხმაურა ტროცკი ლენინის წერილს სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობაზე ერთ ქვეყანაში?

აი რას სწერდა 1915 წ. ტროცკი ლენინის წერილის საპასუხოდ:

„ერთად ერთი რამდენათმე კონკრეტიული ისტორიული მოსაზრება შეერთებული შტატების ლოზუნგის წინააღმდეგ—ამბობს ტროცკი—ჩამოყალიბებული იყო შვეიცარიის „სოციალ - დემოკრატში“ (ბოლშევიკების მაშინდელი ცენტრალური ორგანო, სადაც დაიბეჭდა ლენინის ზემოხსენებული წერილი) შემდეგი ფრაზით: „ეკონომიური და პოლიტიკური განვითარების არათანაბარზომიერობა არის კაპიტალიზმის აუცილებელი კანონი“. აქედან „სოციალ-დემოკრატს“ გამოყავდა დასკვნა, რომ შესაძლებელია სოციალიზმის გამარჯვება ერთ ქვეყანაში და რომ ამიტომ ზედმეტია თვითეულ ცალკე ქვეყანაში პროლეტარიატის დიქტატურის აუცილებლად ევროპის შეერთებული შტატების შექმნასთან დაკავშირება, რომ სხვადასხვა ქვეყნების კაპიტალისტური განვითარება არათანაბარზომიერია,—ეს სრულიად უდაო მოსაზრებაა. მაგრამ თვით ეს არათანაბარზომიერება მეტად არათანაბარზომიერია. არ არის ერთნაირი ინგლისის, ავსტრიის, გერმანიის ან საფრანგეთის კაპიტალისტური დონე. აფრიკასა და აზიასთან შედარებით ყველა ეს ქვეყნები წარმოადგენენ კაპიტალისტურ ევროპას, რომელიც მომწიფებულია სოციალური რევოლუციისათვის. რომ არც ერთი ქვეყანა არ უნდა „უცდიდეს“ დანარჩენებს ბრძოლის დაწყებაში,—ეს ელემენტარული აზრია, რომლის გამეორებაც სასარგებლო და აუცილებელია, რათა პარალელური ინტერნაციონალური მოქმედების იდეა არ შესცვალოს ცდით გამოწვეულმა ინტერნაციონალურმა უმოქმედობამ. ჩვენ არ უცდით სხვას, ვიწყებთ და ვაგრძელებთ ბრძოლას ნაციონალურ ნიადაგზე იმ სრული დარწმუნებით, რომ ჩვენი ინიციატივა ხელს შეუწყობს ბრძოლას სხვა ქვეყნებში—ამას მოწმობენ ისტორიის გამოცდილებაც და თეორეტიული მოსაზრებანიც — რომ, მაგალითად, რევოლუციონური რუსეთი შესძლებდა კონსერვატიული ევროპის გამკლავებას ან სოციალისტური გერმანია შესძლებდა განმარტოებით დარჩენას კაპიტალისტურ მსოფლიოში“.

ასე სწერდა ტროცკი 1915 წ. პარიზის ჟურნალ „ნაშე სლოვო“-ში, ეს წერილი შემდეგ გადაბეჭდილი იქნა რუსეთში ტროცკის წერილებში კრებულში, რომელიც პირველად „პროგრამის მირი“-ს სახელწოდებით გამოვიდა 1917 წ. აგვისტოში.

თქვენ ხედავთ, რომ ლენინისა და ტროცკის ამ ორ ციტატაში ერთი მეორეს უპირისპირდება ორი სრულიად საწინააღმდეგო თეზისი. იმ დროს, როცა ლენინი ფიქრობს, რომ სოციალიზმის გამარჯვება ერთ ქვეყანაში შესაძლებელია, რომ პროლეტარიატი, ჩაიგდებს რა ძალა-უფლებას ხელში, არა მარტო შეინარჩუნებს მას, არამედ წავა კიდევ უფრო წინ,—მოასპობს კაპიტალისტების ექსპროპრიაციას და მოაწყობს სოციალისტურ მეურნეობას იმ მიზნით, რომ რეალური დახმარება გაუწიოს კაპიტალისტური ქვეყნების პროლეტარებს,—ამ დროს ტროცკი, პირიქით, ფიქრობს, რომ თუ ერთ ქვეყანაში გამარჯვებულ რევოლუციამ რაც შეიძლება მოკლე ხანში არ გამოიწვია რევოლუციის გამარჯვება სხვა ქვეყნებში, მაშინ გამარჯვებული ქვეყნის პროლეტარიატი ვერ შესძლებს ხელისუფლების შენარჩუნებასაც კი, ხოლო ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, რომ ის ვერ შესძლებს სოციალისტური მეურნეობის მოწყობას, ვინაიდან, როგორც ამბობს ტროცკი „უიმედოა იმაზე ფიქრი, რომ რევოლუციონური ხელისუფლება რუსეთში გაუმკლავდება კონსერვატიულ ევროპას.

ეს ორი სრულიად საწინააღმდეგო თვალსაზრისია, საკითხის სულ სხვადასხვა ნაირი დაყენება. ლენინის გაგებით პროლეტარიატი, რომელმაც დაიპყრა ხელისუფლება, წარმოადგენს აქტიურ, ინიციატივის მქონე ძალას, რომელიც აწყობს სოციალისტურ მეურნეობას, მიდის წინ და ეხმარება სხ. ქვეყნების პროლეტარებს. ტროცკის შეხედულებით კი, პირიქით, პროლეტარიატი, რომელმაც აიღო ხელში ძალა-უფლება, ხდება ნახევრად პასიურ ძალად. ის მოითხოვს დახმარებას სხვა ქვეყნებში სოციალიზმის დაუყოვნებლივ გამარჯვების სახით და ისე გრძნობს თავს თითქოს ეწიოსა, რომ მალე დაკარგავს ხელისუფლებას. კი, მაგრამ როგორ მოვიქცეთ მაშინ, თუ რევოლუციამ დაუყოვნებლივ არ გაიმარჯვა სხვა ქვეყნებში? მაშინ ბუჩქებში უნდა მივიმალოთ.

შეიძლება მოგვიგან, რომ ეს დაშორება ლენინსა და ტროცკის შორის წარმოადგენს წარსულის ამბავს და რომ ეს დაშორება მუშაობის პროცესში შეიძლება დასულიყო მინიმუმამდე ან და მთლიად გამქრალიყო. დიახ, შეიძლება დასულიყო მინიმუმამდე და მთლად გამქრალიყო კიდეც, მაგრამ, სამწუხაროდ, არც ეს მოხდა და არც ის, პირიქით, ეს დაშორება დარჩა მთელი თავისი ძალით ლენინის სიკვდილამდე. პირიქით, მე ვამტკიცებ, რომ ეს დაშორება ლენინსა და ტროცკის შორის და კამათი ამ ნიადაგზე გრძელდებოდა მთელი ხნის განმავლობაში. ამასთანავე ლენინსა და ტროცკის სათანადო წერილები თავსხდებოდა ერთი მეორეს მიყოლებით—ფარული კამათი გრძელდებოდა, მართალია, პიროვნებათა დაუსახელებლად.

რამდენიმე ფაქტი

აი ზოგიერთი ფაქტები ამის შესახებ:

1921 წელს, როცა შემოღებულ იქნა ახალი ეკონომიური პოლიტიკა, ლენინი კვლავ აყენებს საკითხს სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის შესახებ, მაგრამ უფრო კონკრეტულ ფორმაში, და ჩვენი ეკონომიკის სოციალისტური საძირკვლის ჩაყრის შესახებ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საფუძვლებზე. თქვენ გახსოვთ, რომ 1921 წელს, ახალი ეკონომიური პოლიტიკის შემოღების დროს, ჩვენი პარტიის ერთი ნაწილი, განსაკუთრებით მუშათა ოპოზიცია, ბრალს სდებდა ლენინს იმაში, რომ შემოაქვს რა ახალი ეკონომიური პოლიტიკა, ის უხვევს სოციალიზმის გზიდან. ამის საპასუხოდ ლენინმა მაშინ რამდენჯერმე განაცხადა თავის გამოსვლებზე და წერილებში, რომ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის შემოღებით ჩვენ მხედველობაში გვაქვს არა ჩვენი გზიდან გადახვევა, არამედ მისი გაგრძელება ახალ პირობებში, გლეხობასთან ერთად, მუშათა კლასის ხელმძღვანელობით „ჩვენი ეკონომიკის სოციალისტური საფუძვლის ჩაყრის“ მიზნით. თითქოს ამაზე საპასუხოდ ტროცკი 1922 წლის იანვარში ბეჭდავს ბოლოსიტყვაობას თავის წიგნისათვის „1905 წელი“, სადაც ნათქვამია, რომ ჩვენი ქვეყნის მშენებლობა გლეხობასთან ერთად წარმოადგენს განუხორციელებელ რამეს, რადგან ჩვენი ქვეყნის ცხოვრება წარიმართება მტრულ შეხლა-შემოხლათა სახით მუშათა კლასსა და გლეხობას შორის, სანამ არ გაიმარჯვებს დასავლეთის პროლეტარიატი.

აი, რას ამბობს ტროცკი ამ ბოლოსიტყვაობაში:

„პროლეტარიატს, რომელმაც აიღო ხელისუფლება, მოუხდება შეჯახება არა მარტო ბურჟუაზიის ყველა ჯგუფებთან, რომლებიც ეხმარებოდენ მას რევოლუციონურ ბრძოლის პირველ ხანაში, არამედ გლეხობის ფართო მასებთანაც, რომელთა დახმარებითაც პროლეტარიატმა დაიპყრა ხელისუფლება. მუშათა მთავრობის მდგომარეობაში არსებული წინააღმდეგობანი ჩამორჩენილ ქვეყანაში, სადაც მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა გლეხობაა, შეიძლება გადაიჭრას მხოლოდ საერთაშორისო მასშტაბით, პროლეტარიატის მსოფლიო რევოლუციის ასპარეზზე“.

აქაც, როგორც ხედავთ ერთი მეორეს უპირისპირდება ორი საწინააღმდეგო თეზისი. იმ დროს, როცა ლენინს შესაძლებლად მიაჩნია ჩვენი ეკონომიკის სოციალისტური საფუძვლის მშენებლობა მუშათა კლასის ხელმძღვანელობით. ტროცკი კი, პირიქით ფიქრობს, რომ გლეხობის ხელმძღვანელობა პროლეტარიატის მხრით და სოციალისტური საფუძვლის ერთად მშენებლობა განუხორციელებელი საქმეა, ვინაიდან ქვეყნის პოლიტიკური ცხოვრებისთვის დამახასიათებელი მომენტი იქნება შეჯახება მუშური ხელისუფლებისა და გლეხობის უმრავლესობის შორის და ეს შეჯახება მხოლოდ მსოფლიო რევოლუციის ასპარეზზე გადაიჭრება.

შემდეგ ჩვენ გვაქვს ლენინის გამოსვლა მოსკოვის საბჭოს პლენუმზე ერთი წლის გასვლის შემდეგ 1922 წ., სადაც ის ერთხელ კიდევ უბრუნდება ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობის საკითხს. ის ამბობს: „სოციალიზმი ეხლა უკვე აღარ არის შორეული მომავლის ან და რომელიმე განყენებული სურათის, ან და რომელიმე ხატის საკითხი. რაც შეეხება ხატებს ჩვენ ისევ ძველ აზრზე ვდარჩით და მეტად ცუდ აზრზე. ჩვენ სოციალიზმს ვაშენებთ ყოველდღიურ ცხოვრებაში და აქ საჭიროა გარკვევა, აი რა შეადგენს ჩვენი დღის ამოცანას, აი რა შეადგენს ჩვენი ხანის ამოცანას“.

ნება მიბოძეთ გამოვსთქვა იმედი, რომ მართალია ეს ამოცანა ძნელია, ის ახალია ჩვენს წინანდელ ამოცანასთან შედარებით და მრავალ სიძნელეებს გვიქადის, მაგრამ ჩვენ ყველა ხვალ კი არა, არამედ რამდენიმე წლის განმავლობაში გადავწყვეტთ ამ ამოცანას რათაც არ უნდა დაგვიჯდეს ისე, რომ ნეპმანურ რუსეთიდან შევქმნათ სოციალისტური რუსეთი“.

თითქოს ამის საპასუხოთ ანდა იმის განსამარტავათ, რაც ნათქვამი იყო ტროცკის მიერ [illegible]

ამხ. სტალინის მოხსენების გაგრძელება იხილე მე-5 გვერდზე

კამათი ამხ. სტალინის მოხსენების გარშემო

ამხ. კამენევის სიტყვა

პირველად კამათში ამხ. სტალინის მოხსენების გარშემო სიტყვით გამოდის ამხ. კამენევი.

თავის სიტყვის დასაწყისში, კამენევი განმარტავს „ექვსის განცხადების“ მიზეზებს.

ეს განცხადება,—ამბობს ის,—არ არის შინაპარტიული მანევრი, ის გამოწვეულია ჩვენ მიერ პარტიის მდგომარეობის გაგებით, იმის გაგებით, თუ რას მოითხოვენ ჩვენგან, ამ განცხადების ხელისმომწერთაგან, პარტიული მასის ფართო წრეები. ის გამოწვეულია გათიშვის შიშით (ხმაურობა).

განცხადება მარტო ორგანიზაციულ ხასიათს როდი ატარებს. იგი ჩვენთვის პოლიტიკური დოკუმენტია. ამ განცხადებიდან ჩვენთვის გამომდინარეობს მთელი რიგი პოლიტიკური ვალდებულებებისა და, სხვათა შორის, ვალდებულება, რომ ჩვენი შეხედულებების დაცვა სწარმოებდეს ისეთ ფორმებში, რომლებიც არავის მისცემენ უფლებას ჩვენი თავდაცვა განმარტოს, როგორც ბრძოლის განახლება ან ახალი ბრძოლის მომზადება.

ამით აიხსნება ის რომ ჩვენ, ჩვენს ვალდებულებად ვსთვლიდით მინიმუმამდე დაგვეყვანა ჩვენი გამოსვლები ამ კონფერენციაზე.

გადადის რა ამხ. სტალინის თეზისების შინაარსზე, კამენევი უარყოფს იმ ადგილებს, რომლებიც ახასიათებენ ოპოზიციონური ბლოკის სასოწარკვეთილ განწყობილებებს და აცხადებს, რომ ოპოზიცია არ გრძნობს „არავითარ დაღლილობას“, არავითარ სასოწარკვეთილ განწყობილებებს. ოპოზიციონურ ბლოკს კაპიტულაცია არ მოუხდენია, არც ნეპმანის წინაშე, არც კულაკის, არც საერთაშორისო ბურჟუაზიის, არც საერთაშორისო ბირჟის და არც მეორე ინტერნაციონალის წინაშე.

ჩვენი რევოლუციის ხასიათისა და მისი პერსპექტივების შესახებ კამენევი ამბობს: „არავის ჩვენთაგან, დაწყებული 1917 წლის აპრილის კონფერენციიდან, ეჭვი არ შეგვპარვია და არც ეპარება, რომ ჩვენი რევოლუცია არის სოციალისტური რევოლუცია“.

შემდეგ ის ამტკიცებს, რომ დახასიათება ჩვენი რევოლუციის, მოცემული სტალინის თეზისებში არ არის სავსებით სრული, მასში არ არის მოცემული ის, რაც შეეხება ჩვენი რევოლუციის სოციალისტურ საერთაშორისო ხასიათს.

შემდეგ კამენევი აცხადებს, რომ ჩვენს ქვეყანაში სოციალისტური მშენებლობის წარმატება და შესაძლებლობა დამოკიდებულია არა მარტო სამხედრო ინტერვენციაზე. სტალინის სიტყვებს პირდაპირი სამხედრო ინტერვენციის შესახებ უნდა დაემატოს კიდევ მითითება ჩვენი სამეურნეო განვითარების ტემპის დაჩქარების საჭიროებაზე. ეხება რა საკითხს სოციალიზმის მშენებლობის შესახებ ერთ ქვეყანაში, კამენევი ამტკიცებს, რომ ვლადიმერ ილიჩის წერილი, რომლიდანაც მოყვანილია ციტატა სტალინის თეზისებში, შეეხება არა რუსეთს, არამედ დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოებს.

ჩვენი სახელმწიფოს ხასიათის შესახებ კამენევი აცხადებს, რომ ოპოზიცია მთლიანად და სავსებით იცავს იმ აზრს, რომ ჩვენი სახელმწიფო არის პროლეტარული, მაგრამ ისეთ ქვეყანაში, სადაც სჭარბობს გლეხური მოსახლეობა და ადგილი აქვს ბიუროკრატიულ გადამახინჯებებს. რადგან პროლეტარული დიქტატურა ხორციელდება ისეთ ქვეყანაში, სადაც მოსახლეობის უმრავლესობას გლეხობა შეადგენს, აქედან უსათუოდ გამომდინარეობს დასკვნა, რომ სახელმწიფო ხელისუფლების ქვედა სართულები ყოველდღიურ მუშაობის დროს ფაქტიურად იმყოფება არა წმინდა სამრეწველო პროლეტარიატის ხელში, არამედ გლეხობის ხელში. იმ ფაქტიდან, რომ პროლეტარიატის დიქტატურა ხორციელდება გლეხურ ქვეყანაში, გამომდინარეობს კიდევ სახელმწიფო აპარატის ბიუროკრატიული გადამახინჯებანი. ეს ნიშნავს, რომ სახელმწიფო აპარატი ცდილობს შესცვალოს და შეაფერხოს სახელმწიფოს მართვაში მუშათა მასების უშუალო მონაწილეობა. „ეს არის,—ამბობს კამენევი,—სახელმწიფო აპარატის ტენდენცია დაიცვას მთელი წვრილ-ბურჟუაზიული ატმოსფერა და ამის წინააღმდეგ საჭიროა ბრძოლა სახელმწიფო მმართველობაში მუშათა მასების ჩაბმის მეთოდით, [illegible]“.

კამენევი შემდეგ ამტკიცებს, რომ მსოფლიო მდგომარეობის და მსოფლიო ისტორიის მიმდინარე ეტაპის დაფასებაში განსაკუთრებულ უთანხმოებას პარტიის უმრავლესობასა და ოპოზიციას შორის არა აქვს ადგილი. „ოპოზიცია,—აცხადებს ის,—არ ამბობს, რომ ამჟამად არსებობს რევოლუციონური სიტუაცია. ჩვენი შეხედულება მდგომარეობს იმაში, რომ ჩვენ გვაქვს ნაწილობრივი და დროებითი სტაბილიზაცია, რომელსაც არყევს პროლეტარიატის რევოლუციონური მოძრაობა. მაგრამ არიან ამხანაგები, რომლებიც არ იზიარებენ ოპოზიციის შეხედულებას და ფიქრობენ, რომ სტაბილიზაცია გაგრძელდება ათეული წლების განმავლობაში. მათ ოპოზიცია არ ეთანხმება“. „როცა აკრიტიკებთ სტაბილიზაციას,, — განაგრძობს კამენევი,— თქვენ არ იძლევით ნიადაგს ახალი რევოლუციონური მოძრაობისათვის. თქვენ თუ კი აკრიტიკებთ ცალკე ფრაზებს, თუ გინდ შემთხვევით ფრაზებს, რომლებიც ზინოვიევმა წარმოსთქვა, აიღეთ ჩვენი შეხედულებები მთლიანად, როგორც ის არის და ისე გააკრიტიკეთ ისინი. გააკრიტიკეთ არა ცალკე ფრაზები, არამედ დედა-აზრი. მაგრამ ებრძოლეთ იმათ, რომლებიც ლაპარაკობენ სტაბილიზაციის შესახებ ათეულ წლების განმავლობაში. ისინი ბევრად უფრო საშიში არიან, ვიდრე ჩვენ“.

კამენევი ჯამს უკეთებს მის მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებს და ლაპარაკობს, რომ ძირითად საკითხებში—როგორიც არის ჩვენი სახელმწიფოს ხასიათი და პერსპექტივები, სოციალიზმის მშენებლობის საერთო ამოცანები ჩვენს ქვეყანაში და საერთაშორისო მდგომარეობის შეფასება, არ არსებობს ისეთი ძირითადი პრინციპიალური უთანხმოება, რომელიც საბაბს იძლეოდეს იმისას, რომ ვილაპარაკოთ ოპოზიციის სოციალ-დემოკრატიულ გადახრაზე.

— მაგრამ არის მეორე გვარი უთანხმოება—ლაპარაკობს კამენევი,—არის უთანხმოება ჩვენი ქვეყნის კლასიურ ძალთა განწყობილების შეფასებაში. ამ უთანხმოებას შეუძლია გააძნელოს პრაქტიკული მუშაობა და კიდევაც აძნელებს მას. თქვენ უფლება გაქვთ შეგვეკითხოთ, თუ რამ გვაიძულა ჩვენ აგვეტეხა ხმაურობა. ჩვენ ხმაურობა ავსტეხეთ ჩვენი პარტიის პრაქტიკული პოლიტიკის სისწორის გულისთვის ამ მომენტში, ვინაიდან ვფიქრობდით, რომ ჩვენი ქვეყნის კონკრეტიულ კლასიურ ურთიერთობის შეფასებაში 1925 წლიდან პარტია შემცდარ გზას ადგია. ჩვენ მოვალეობად მიგვაჩნია მიუთითოთ ამ შემცდარ გზაზე, ავსტეხოთ ხმაურობა ამის შესახებ. აქ ჩვენ გადავლახეთ პარტდისციპლინის, პარტიული წესდების საზღვარი. ჩვენ საკმაო სასჯელიც მივიღეთ ამისათვის, მაგრამ დისციპლინის ამ დარღვევას საფუძვლად სხვა არაფერი უდევს გარდა პარტიის პოლიტიკის გადამახინჯების შიშისა. პარტიის დარწმუნების სურვილისა. ჩვენ ვერ მოვახერხეთ პარტიის დაჯერება, ჩვენ არ გვინდა მას თავზე მოვახვიოთ ჩვენი შეხედულებები.

ჩვენ გვეგონა, რომ მთელი რიგი ამხანაგებისა და პრესა, კერძოთ, ვერ აფასებდენ სათანადოთ ყველა პროცესებს, რომელიც ხდება ჩვენი მეურნეობის არა სოციალისტურ, არამედ კაპიტალისტურ სექტორში. ჩვენ გვეგონა, რომ პარტია ვერ ითვალისწინებს იმ სიძნელეებს, რომელთაც ჰქმნის კულაკურ და ნეპმანურ დაგროვების გაძლიერება, ჩვენგან საშუალო გლეხობის დაშორების გაღრმავება.

მიმდინარე სამეურნეო წლის დასაწყისში პირადათ მე მიუთითე სიძნელეებზე ჩვენს მიღწევებთან ერთად. ეხლა, როცა უკვე ერთი წელი გავიდა, ვხედავთ, რომ სიძნელეები უფრო მეტი აღმოჩნდენ, ვინემ ამის გათვალისწინება შესაძლებელი იყო 1925 წლის სექტემბერში. ეს სიძნელეები იმაში გამოიხატენ, რომ სოფლის კულაკური ნაწილის და ქალაქის ნეპმანური ნაწილის დაგროვების პროცესი ისეთი სწრაფი ტემპით განვითარდა, რომ მან შესაძლებელი გახადა ჩვენი სახელმწიფო სექტორის შეფერხება. ჩვენ ვერ მივიღეთ ექსპორტისათვის საჭირო პური და სხვა პროდუქტები, ჩვენ იძულებული გავხდით შეგვემცირებინა იმპორტი.

მთავარი ამოცანა, რომელიც დასმულია ჩვენს წინაშე ამ დარგში, იმაში მდგომარეობს, რომ სწორად გადავწყვიტოთ გლეხობასთან კავშირის [illegible] ზული საფრთხე მოელოდა ამ კავშირს. ჩვენ ვლაპარაკობთ, რომ ამ კავშირს ემუქრება დისპროპორცია და საქონლის ნაკლებობა მთელი თავისი შედეგებით—მაღალი საცალო ფასებით და სხვ. ეს იყო სწორედ ჩვენი დაუმშვიდებლობის მიზეზი.

ძირითადი საკითხი მდგომარეობს იმაში: გვაქვს თუ არა ჩვენს ქვეყანაში შინაური რესურსები იმისათვის, რომ მრეწველობა ავიყვანოთ იმ საფეხურზე, რომელიც გლეხობაში უკმაყოფილებას არ გამოიწვევს საქონლის ნაკლებობით და სიძვირით, დაუმტკიცებს მას, რომ მისთვის სასარგებლოა პროლეტარიატის მეხვეურობა მსხვილი მრეწველობის დარგში. არის თუ არა ჩვენს ქვეყანაში შინაური მატერიალური რესურსები ამისათვის? ჩვენ ვლაპარაკობთ, არის. როგორ შევძლებთ მათ მიღებას? თუ სწორია ის თვალსაზრისი, რომ კულაკის და კერძო ვაჭრის ზრდა მინიმალურად ხდება, რაც ნიშნავს სოფლად დიფერენციაციის ზრდას, კულაკების და ნეპმანების ზრდის მიჩქმალვას, უნდა ითქვას, რომ სოციალიზმის განვითარება ჩვენში კუს ნაბიჯით იწარმოებს. საიდან მივიღებთ ჩვენს ქვეყანაში იმ მატერიალურ რესურსებს, რომელიც აუცილებელია ინდუსტრიალიზაციისათვის?

იმისათვის, რომ ვაწარმოოთ სწორი საგადასახადო პოლიტიკა, საჭიროა პარტიამ აღიაროს, რომ კერძო-კაპიტალისტური დაგროვების ზრდა ქალაქში ფაქტია, რომლის დაჩრდილვა, მიჩქმალვა საზიანოა. საჭიროა პარტიამ აღიაროს, რომ ნაციონალური შემოსავლის განაწილება, ე. ი. კაპიტალისტურ სექტორში დაგროვებულ საშუალებების გადატანა სახელმწიფო მრეწველობის სექტორში,—ეს კლასიური ბრძოლის საკითხია. ჩვენი შიში გამოიწვია იმან, რომ ამ ორი ფაქტორის—კაპიტალისტური დაგროვების ზრდის, ხოლო შემდეგ ამ დაგროვების განაწილებისათვის კლასიური ბრძოლის აღიარება ვერ პოულობდა საკმაო გამოხმაურებას პარტიულ შეგნებაში, ვერ პოულობდა გამოხატულებას და სათანადო ადგილს პარტიის პრაქტიკულ პოლიტიკაში.

ოპოზიცია მოითხოვდა საგადასახადო რეჟიმის დაწესებას კულაკისათვის იმ მიზნით, რომ დავეხმაროთ ღარიბ გლეხობას და მასთან ერთად ვაშენოთ სოციალიზმი. მაგრამ ჩვენ არ ვიზიარებთ თეორიას ჩვენდამი გლეხობის მტრული განწყობილების შესახებ. ჩვენ ვიცავთ მხოლოდ იმ თეორიას, რომ გლეხობა ფენებად იყოფა.

შემდეგ კამენევი აყენებს კითხვას, თუ სანამდე მიდის უთანხმოება ამ დარგში. ის უპასუხებს ამ კითხვას და ლაპარაკობს, რომ ცეკას უმრავლესობა ეხლანდელ მომენტს ახასიათებს, როგორც მომენტს გამწვავებული ბრძოლისა ჩვენი ქვეყნის სოციალისტურ და კაპიტალისტურ ელემენტებს შორის.

ეს სჩანს სტალინის, რიკოვის და ტომსკის თეზისებიდან. ამ ბრძოლაში პროლეტარული ძლიერების განსამტკიცებლად ქალაქად—კაპიტალისტური სექტორის — ნეპმანების და სოფლად კაპიტალისტური სექტორის ახალი ბურჟუაზიის დაგროვებათა შემცირების ხარჯზე,—ჩვენი მხრით არავითარ უთანხმოებას და დაბრკოლებას ადგილი არ ექნება.

ამის შემდეგ კამენევი, ეხება რა საკითხს პარტიული აპარატის და ბიუროკრატიზმის შესახებ, ლაპარაკობს ტროცკიზე, კამენევი უარყოფს თავისი შეხედულებების ოდნავ მსგავსებას იმ სპეციფიურ შეხედულებასთან, რომელიც ანსხვავებს ისტორიულ ტროცკიზმს ლენინიზმისაგან, და აცხადებს, რომ ის და ტროცკი გაერთიანდენ სავსებით გარკვეულ შეხედულებების დასაცავად, სავსებით გარკვეულ გადახრების წინააღმდეგ პარტიაში.

— ჩვენ გავაკეთეთ ის—ლაპარაკობს კამენევი,—რასაც თავის პრაქტიკულ მუშაობაში არა ერთხელ სჩადიოდა ლენინი (სიცილი), ემყარებოდა რა შინაპარტიულ ბრძოლაში ამა თუ იმ ჯგუფებს პარტიის ხელმძღვანელ დაწესებულებების შიგნით (სიცილი).

თავისი სიტყვის დასასრულს კამენევი აცხადებს, რომ უთანხმოების არსებობა სრულებითაც გავლენას ვერ იქონიებს პრაქტიკულ მუშაობაში ოპოზიციის მონაწილეობის შესაძლებლობაზე, მაგრამ რეზოლუციის მიღება, რომელშიაც ოპოზიციას ბრალად ედება სოციალ-დემოკრატიული გადახრა, ძალიან გააძნელებს ამ შესაძლებლობას.

ამხ. იაროსლავსკის სიტყვა

ის, რაც ჩვენ დღეს კამენევისაგან მოვისმინეთ—ლაპარაკობს ამხ. იაროსლავსკი, — ოდნავადაც ვერ დაგვამშვიდებს ჩვენ იმის შესახებ, რომ ოპოზიციონური ბლოკი არ განაგრძობს ბრძოლას პარტიის წინააღმდეგ მთელ რიგ ძირითად საკითხებში.

პრესაში განცხადებით გამოსვლის შემდეგ ოპოზიციის ბელადებისაგან კონფერენცია მოელოდა გარკვეულ საბუთებს იმის დასამტკიცებლად, თუ რამდენად ჰქონდათ მათ უფლება ისეთი აყალ-მაყალი აეტეხათ პარტიის წინააღმდეგ, რომელიც მათ ასტეხეს, დაწყებული პარტიის მე-14-ე ყრილობიდან, მაგრამ ასეთი საბუთები აქ არ მოუყვანიათ, ჩვენ შევეჩვიეთ მეორე კამენევის მოსმენას, რომელიც მთელ რიგ წლების განმავლობაში ლენინურ ხაზს ატარებდა. ჩვენ გვახსოვს, როგორ ჰგმობდა ის 1923—24 წლის ტროცკისტულ ოპოზიციას. მაშინ ის ლაპარაკობდა: „თქვენ გამოდით ასეთი უბადრუკი მოსაზრებებით და ცხოვრებამ უკუაგდო თქვენი წინასწარმეტყველება. თქვენ პარტიის წინააღმდეგ გააჩაღეთ ასეთი ბრძოლა — განა თქვენ ამის უფლება გქონდათ?“ მაგრამ პარტია თვით ტროცკისტულ ოპოზიციასაც კი არ უნჯღრევია ისე როგორ ის ანჯღრია 1926 წ. ოპოზიციამ, და ჩვენ უნდა ვაღიაროთ, რომ ახალ ოპოზიციას ნამდვილად კიდევ ნაკლები საბუთი ჰქონდა პარტიის სანჯღრევად.

ჩვენ ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის ოქტომბრის პლენუმზე მოვისმინეთ განცხადება, რომ ოპოზიცია მზად არის ხმა მისცეს ცენტრალური კომიტეტის თეზისებს, თუ ჩვენ მათ რამოდენიმე პოლემიკურ ადგილებს გამოვაკლებთ, მაგრამ მაშინ ჩვენ გეკითხებით—რა იქნენ ის ღრმა უთანხმოებანი, რომლებშიაც თქვენ პარტიას და კომინტერნს აჯერებდით. თურმე, არავითარი ღრმა უთანხმოება არ ყოფილა,—მხოლოდ ჩვენ ნუ შეგვეხებით, ეს უდიდესი უპრინციპობის მაჩვენებელია, სერიოზული პოლიტიკური მოღვაწეები ასე არ იქცევიან.

ყოველივე იმის ჩადენა, რაც ოპოზიციამ ჩაიდინა, დაწყებული ლენინგრადის 1925 წ. დეკემ[illegible] წოდებდა გაერთიანებული ბრძოლისაკენ მე-14-ე ყრილობაზე ცენტრალური კომიტეტის წინააღმდეგ, და გათავებული არალეგალურ ორგანიზაციების, კომიტეტების მოწყობით, განსაკუთრებული საიდუმლო ბეჭდით, საწევრო გადასახადებით, შიფრებით და სხვ., პარტიის გათიშვის პირდაპირ დამუქრებით, — და ამის შემდეგ აქ მოსვლა და იმის თქმა, რომ ჩვენ სერიოზული უთანხმოება არ გვაქვს და მზად ვართ ამ თეზისებს ხმა მივსცეთო, — ეს პოლიტიკური ავანტიურიზმია.

როცა კამენევი კითხულობს, — ვის წინაშე მოვიხარეთ ქედიო, მან უნდა იცოდეს, რომ, პირველ ყოვლისა, მათ ქედი მოიხარეს ტროცკისტების წინაშე. პირველად თქვენ ზინოვიევო და კამენევო ქედი მოუხარეთ ტროცკისტებს, ეხლა კი ტროცკისტებსა და სხვებთან ერთად ქედი მოიხარეთ ჯერ ჩვენი დროის სოციალისტური მშენებლობის უდიდესი სიძნელის წინაშე და შემდეგ კომუნისტური პროლეტარიატის გაერთიანებული საზოგადოებრივი აზრის შემოტევის წინაშე.

ცოტა ხნის წინად ავრცელებდენ ტროცკის წერილს, სადაც პარტიას ტროცკი უწოდებს სტალინის ფრაქციას. ამხ. ტროცკი, გვიპასუხეთ, ვის აძლევთ ეხლა თქვენ პასუხს სტალინის ფრაქციას, თუ პარტიას? (აპლოდისმენტები). გვითხარით, გქონდათ თუ არა თქვენ უფლება ისე დაგეხასიათებინათ პარტია, როგორც თქვენ ეს მოიმოქმედეთ? განაცხადეთ კონფერენციის წინაშე, ვინა გთხოვთ თქვენ პასუხს პარტია, თუ სტალინის ფრაქცია? გახსოვთ თუ არა თქვენი სიტყვები, რომ სტალინს არ შეუძლია პარტიის გაერთიანებაო? ხოლო ეს დებულება კამენევის გამოსვლის ცენტრალური პუნქტი იყო მე-14 ყრილობაზე. საკითხი სტალინის შესახებ თქვენი იერიშების ცენტრალური პუნქტი—იყო...

მე გეკითხებით — შეგწევთ თუ არა თქვენ გამბედაობა გაიმეოროთ თქვენი ბრალდებები მთელი პარტიის წინაშე? ნუ თუ თქვენ ვერ ხედავთ, რომ სტალინმა, ამ მძიმე დროს ლენინური ხაზის დაცვით, კიდევ უფრო მეტი პატივის-

კამათი ამხ. სტალინის მოხსენების გარშემო

ცემა დაიმსახურა მთელ პარტიაში, ხოლო თქვენ კი დაჰკარგეთ ის (ტაში).

3 ოქტომბერს ამ ამხანაგებმა პოლიტბიუროში შეიტანეს განცხადება, რომელშიაც არის 5 „რატომ", 5 კითხვა: 1) მიუხედავად სამეურნეო წარმატებისა და შრომის ნაყოფიერების ზრდისა, რატომ დაეცა ფაქტიურად სამუშაო ხელფასი და გაიზარდა უმუშევრობა, 2) მიუხედავად წარმატებისა, რატომ გამწვავდა საქონლის ნაკლებობა და იზრდება საცალო ფასები, 3) მიუხედავად წარმატებისა, რატომ დაეცა ჩერვონეცის სყიდვითი ძალა, 4) მიუხედავად წარმატებისა, რატომ გაიზარდა თვითღირებულება მრეწველობაში, რაც იწვევს ფასების შემდგომ ზრდას, 5) დაბოლოს, ქალაქისა და სოფლის საბჭოებში რატომ გაიზარდა კულაკისა და წვრილი ბურჟუას როლი პროლეტარ - ბოგანოსა და ღარიბი გლეხის ხარჯზე.

პოლიტბიუროს მეორე სხდომაზე მე წავიკითხე მეორე დოკუმენტი — „რაბოჩაია პრავდა"-ს მოწოდება, რომლითაც „რაბოჩაია პრავდა" მიმართავდა პარტიას მე-12 პარტყრილობის წინ. თქვენ იქ ნახავთ თითქმის ყველა ამ „რატომ"-ს სწორედ ასეთივე დემაგოგიური დაყენებით და ასეთივე დამახინჯებული გაშუქებით. მერე ამ ამხანაგებმა განა საქმით დაგვეხმარენ სიძნელეთა გადაჭრაში და პარტიისთვის ამ „კითხვების" განმარტებაში, თუმცა კი ნახევარი სიმართლეც არ არის მათ მტკიცებაში. განა ღებულობდენ ისინი ამ ხნის განმავლობაში სათანადო მონაწილეობას ჩვენ პრაქტიკულ მუშაობაში? არა. მეტწილად ოპოზიცია ებრძოდა პარტიას, ვიდრე ეხმარებოდა მას იმ სიძნელეთა გადაჭრაში, რომელნიც პარტიის წინაშე დგას. ჩვენ პირდაპირ უნდა ვაღიაროთ, რომ ოპოზიცია ეწეოდა ამ სიძნელეთა ექსპლოატაციას, აზვიადებდა რა მათ. თუ თქვენ ფიქრობდით, რომ თქვენ გაქვთ ისეთი საიდუმლოება, რომლითაც შეგიძლიათ სიძნელეთა გადაჭრა, მაშინ რატომ არ გამოდით თქვენი სამეურნეო გეგმით ამხ. რიკოვის მოხსენების გარშემო! იმიტომ რომ თქვენ ვერაფერს ეტყვით პარტიას ამ საკითხის შესახებ. თქვენ კოტრები ხართ ამ მხრით.

ეხლა ისინი ლაპარაკობენ: „ჩვენ გეთანხმებით თქვენ საერთოდ და მთლიანად, ოღონდ თქვენ ნუ ლაპარაკობთ, რომ ჩვენ სოციალ-დემოკრატიული გადახრა გვაქვს. რა საფუძვლით?" გაგახსენებთ მხოლოდ ერთ დოკუმენტს —ზინოვიევის სიტყვას მე-13 პარტყრილობაზე. ზინოვიევმა იმ ძირითად დოკუმენტის შესახებ, რომელიც მან 1926 წ. სწორად სცნო,—ტროცკის წიგნის „ახალი კურსის" შესახებ. სთქვა: „ჩვენ ღრმად ვართ დარწმუნებული, რომ „ახალი კურსი" არ არის ბოლშევიკური ნაწარმოები. ჩვენ სავსებით გვწამს, რომ ეს აბსოლუტურად არა ჩვენი გზაა, რომ ამ გზით არ უნდა მივდიოდეთ ჩვენ, არა ამ გზით მიდიოდა პარტია".

ჩვენ სრულებით არ გვესმის რაში ხართ თქვენ ეხლა „ღრმესათ დარწმუნებული", რადგან გადის ცოტა დრო და ზინოვიევი სულ სხვაგვარი ხასიათის განცხადებას აკეთებს. ზინოვიევი თავის ოპოზიციასთან ერთად აკეთებს შემდეგ განცხადებას: „ეხლა ჩვენ აღარ უნდა გვქონდეს უკვე არავითარი ეჭვი იმაში, რომ 1923 წლის ოპოზიციის ძირითადი ნაწილი, როგორც ეხლანდელ ხელმძღვანელ ფრაქციის ევოლუციამ დაამტკიცა, სწორად მიუთითებდა პროლეტარული ხაზიდან გადაცდენისა და აპარატის რეჟიმის ზრდის საშიშროებაზე". აი, ინებეთ ზინოვიევის დამოკიდებულება „ახალი კურსისადმი". თურმე, ნუ იტყვით, ეს ყველაზე უფრო სწორი დოკუმენტია და მართალი ყოფილა პარტია კი არა, არამედ ტროცკი.

ყველაფერი ამის შემდეგ კამენევი აქ დღეს გვეკითხება: „დაგვისახელეთ თუნდაც ერთი დოკუმენტი, რომლიდანაც ჩანს, რომ ძირითად საკითხებში ჩვენ ტროცკიზმამდე დავეშვით"-ო. აი ამხანაგო კამენევო, ინებეთ ეს განცხადება, რომელიც ხელმოწერილია თქვენსა და თქვენი ამხანაგების მიერ. თქვენ კი კითხულობთ, საიდან ჩანს თქვენი კაპიტულიაცია ტროცკიზმის წინაშე. მე შემიძლია დაგისახელოთ თქვენ ამხანაგებო ბროშიურა ახალი ოპოზიციის შესახებ, სადაც მე თავი მოვუყარე ამონაწერებს, რომლებშიაც ამხანაგი კამენევი და ზინოვიევი უწოდებდენ ტროცკიზმს მენშევიზმის რენესანს და მის ერთ-ერთ სახელთაგანს.

რატომ აძლევდენ ისინი თავის თავს ნებას ასე გაელაშქრათ ეხლანდელ მოკავშირის წინააღმდეგ?

ახლა ისინი გაიძახიან: „თქვენ გინდათ წაგვკიდოთ ტროცკის იმით, რომ იგონებთ ჩვენს მიერ ტროცკიზმის წინანდელ შეფასებას"-ო. ჩვენ სრულებითაც არ ვზრუნავთ იმაზე, რომ თქვენ ერთიმეორეს წაგკიდოთ, იცხოვრეთ ძმურად და მეგობრულად თუნდაც საფლავის კარამდე. ჩვენ გვინდა მხოლოდ, რომ პარტიამ თქვენ შეგაფასოთ ისე, როგორც საჭიროა.

კამენევის სიტყვიდან ისეთი შთაბეჭდილება დარჩა, რომ კამენევი ამართლებს ტროცკის შეხედულებებს, თითქოს ჩვენ გვესაჭიროება ხელახალი იდეური შეიარაღება, რადგან იგი ცდილობდა დავერწმუნებიეთ ჩვენ, თითქოს 1917 წელში ლენინი ამტკიცებდა ერთგვარი ცვლილებების შეტანის აუცილებლობას ბოლშევიკურ შეხედულებებში. თქვენ დღეს კიდევ ერთხელ ქედი მოიხარეთ ტროცკიზმის წინაშე, ამ მიმართულებით თქვენ კიდევ უფრო შორს წადით, ვიდრე დღემდე იყავით. და ამის შემდეგ თქვენ პრეტენზიებს აცხადებთ, რომ ჩვენ არაფერი არა ვსთქვათ იმაზე, რომ თქვენი გადახრა სოციალ-დემოკრატიულია.

პარტიის ყველა წევრმა როდი იცის, რომ კამენევმა და ტროცკიმ ხმა მისცეს ოსოვსკის პარტიიდან გამორიცხვის წინააღმდეგ. ზინოვიევს არ შეეძლო პოლიტბიუროს სხდომაზე კენჭის ყრაში მონაწილეობის მიღება, რადგან პოლიტბიუროს წევრი ის არ ყოფილა, მაგრამ მან შეიტანა განცხადება, სადაც იცავდა ოსოვსკის და ამბობდა ოსოვსკი უნდა დარჩეს პარტიაში. ამრიგად ოსოვსკის შეხედულებები ფაქტიურად უნდა გამხდარიყო „კანონიერ მიმდინარეობათ" ჩვენს პარტიაში.

განა ეს არ არის მენშევიზმის დაცვა, განა ეს არ არის სოციალ-დემოკრატიული გადახრა? ეს ჯერ კიდევ არ არის სოციალ-დემოკრატიზმი, არ არის მენშევიზმი, მაგრამ არის გადახრა სოციალ-დემოკრატიზმისაკენ, მენშევიკური შეხედულებათა დაცვისაკენ ჩვენს პარტიაში.

სოციალისტურ აღმშენებლობაში რწმენის უქონლობის შესახებ ამას წინედ ლაპარაკობდა რადეკი კომაკადემიაში, დაჰქანება იქამდე, რომ უპარტიო აუდიტორიის წინაშე სოციალიზმის აღმშენებლობა დასახა ისე, როგორც პომპადურის ცდა სოციალიზმის ერთ მაზრაში აშენებისა,—ეს არის რენეგატობა, განდგომა. როცა მინინი, არა უკანასკნელი ოპოზიციონერთაგანი, გომელში გამოდის და ლაპარაკობს: „თქვენ მაინც ამბობთ—ვაშენებთ სოციალიზმს. მერე რა გამოდის? ჩვენ გვინდა სოციალიზმის აღმშენებლობა, როცა ჩვენ ჯერ კიდევ არა გვაქვს კულტურული ფეხისადგილები". შეუძლებელია უფრო დაჰქანება პესიმიზმისაკენ, ურწმუნოებისაკენ, სასოწარკვეთილებისაკენ.

ინდუსტრიალიზაციის ტემპის შესახებ კამენევი იცავს იმ აზრს, რომ დამატებითი თანხების გამონახვა ინდუსტრიალიზაციისათვის ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ ნეპმანისა და კულაკის დაბეგვრით. მას ეხატება ასეთი სურათი: თუ ჩვენ ეს ვერ მოვახდინეთ, მაშინ ყველაფერი დაღუპულია. აქედან პირდაპირი დასკვნა, რომ ჩვენ, კამენევისა და ზინოვიევის მიხედვით, საშუალება უნდა მივცეთ კულაკსა და ნეპმანს, რომ ისინი განვითარდენ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათგან ვერაფერს მივიღებთ. გინდათ თუ არა, ეს სწორედ ასე არის.

ჩვენ გვისაყვედურებენ იმას, რომ ჩვენ არ გვსურს კულაკის შევიწროება. აქ ადგილი აქვს შესანიშნავ, მე ვიტყოდი, ქამელეონობას ზოგიერთი ოპოზიციონერი ამხანაგების მხრივ. აი, ზინოვიევი პარტიის მე-13 ყრილობაზე ამბობდა: „ჩვენში ბევრს ლაპარაკობენ კულაკზე. აქაც საჭიროა მხედველობაში ვიქონიოთ, რომ არ უნდა გადავაჭარბოთ ორის მიმართულებით: ერთის მხრით კულაკისადმი დათმობაში და მეორეს მხრით, იმაში, რომ კულაკად ხდიან იმას, ვინც სრულიადაც არაა კულაკი. შეუძლებელია, რომ მცირეოდნად შეძლებულ გლეხს ვუწოდოთ კულაკი. მართალია, მიწათმოქმედების სახალხო კომისარი ამხ. სმირნოვი, რომელიც ამტკიცებს, რომ აქ ჩვენს ამხანაგებს აქვთ გადახრა". ამას ამბობდა სწორედ ის ზინოვიევი, რომელიც, მცირეოდენი ხნის შემდეგ სხვა ამხანაგებთან ერთად აწერდა ხელს განცხადებას განცხადებაზე, რომ მიწათმოქმედების სახალხო კომისარს აქვს კულაკური გადახრა და სხ. რა უწოდოთ ამას, თუ არა ქამელეონობა. დღეს ერთი, ხვალ სხვა.

რატომ დაიწყო ოპოზიციამ ბუნტი პარტიის წინააღმდეგ. იმიტომ, რომ პარტიაში თითქოს არაა კარგი მდგომარეობა, იმიტომ, რომ პარტიის ხაზი თითქოს არა ლენინურია, იმიტომ, რომ ჩვენ თითქოს კულაკური გადახრა გვაქვს, იმიტომ, რომ ჩვენ თითქოს ვცურდებით ლენინურ ლიანდაგიდან და სხ. ასე ამბობდა ოპოზიცია.

ყველა პუნქტების შესახებ ჩამოაყალიბა მან თავისი აზრთა სხვადასხვაობა. რამდენიმე თვის შემდეგ ისინი მივიდენ იმ დასკვნამდე, რომ მათი პლატფორმა უნიადაგოა და მიუღებელი პარტიისათვის და, თუმცა ისინი აცხადებენ, რომ ძირითადათ ისევე ძველ პრინციპიალურ ოზიციებზე რჩებიან, მაინც ეხლა ყველასათვის ცხადია, ოპოზიციის არაჩვეულებრივი პრინციპიალური სიბეჩავე.

როცა ოპოზიცია ჩვენ გვეუბნება: „დაგვიჯერეთ ჩვენ, რადგან გულწრფელად ვაცხადებთ, რომ ჩვენ ვწყვეტთ ყოველგვარ ბრძოლას ფრაქციული მეთოდებით, ყოველგვარ ბრძოლას ჩვენი წესდების ფარგლების გარეშე", ჩვენ გვაგონდება ფაქტი, რომელსაც ვერასდროს ვერ დავივიწყებთ. სულ რამდენიმე ხნის წინედ, იმ დროს, როცა შემოტანილ იქნა განცხადება პარტიაში ზავის ჩამოგდების სურვილის შესახებ, ზინოვიევი მიემგზავრება ლენინგრადში და იქ გამოდის პარტიული მასების წინაშე და იცავს ოპოზიციონურ შეხედულებებს დისკუსიის მოთხოვნით. ეს —ვერაგობაა. ჩვენ გვინდა, რომ ამ ვერაგობას არ ჰქონდეს ადგილი.

მე-13 ყრილობაზე კამენევი ლაპარაკობდა სანგრების შესახებ წვრილბურჟუაზიული გადახრის წინააღმდეგ. მან სთქვა: „სანგრები წვრილბურჟუაზიული გადახრის გავლენის წინააღმდეგ ჩვენს პარტიაში ყოველთვის უნდა მოწესრიგებული გვქონდეს. თუ ოპოზიცია პოლიტიკურად გაკოტრდა, ეს იმიტომ, რომ ობიექტიურმა სინამდვილემ დაარღვია მათი თეორია, მათი წინასწარმეტყველება, მათი დასაბუთება".

თუ კამენევი დღეს გაკოტრდა პოლიტიკურად, ეს იმიტომ, რომ „ობიექტიურმა სინამდვილემ დაარღვია მათი თეორია, მათი წინასწარმეტყველება მათი დასაბუთება".

ჩვენ ეხლა უცხადებთ მთელ ოპოზიციას, რომ „სანგრები წვრილბურჟუაზიული გავლენის წინააღმდეგ ჩვენს პარტიაში მუდამ მოწესრიგებული უნდა გვქონდეს" და რომ „სანგრები სოციალ-დემოკრატიული გავლენის წინააღმდეგ ჩვენ ერთი ორად დაცული და მოწესრიგებული გვექნება" (ტაში). მე-13 ყრილობაზე კამენევი სწორად, ბოლშევიკურად იცავდა ლენინის პარტიას, დღეს კი ტროცკისთან ერთად თვითონ ჩავარდა წვრილბურჟუაზიულ სანგრებში პარტიის წინააღმდეგ. ჩვენ უნდა ამოვაგდოთ ისინი ამ სანგრებიდან. ჩვენ მთელ პარტიას უნდა დავუმტკიცოთ, რომ ისინი წარმოადგენენ გაკოტრებულ პოლიტიკოსებს, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით. (ტაში).

ამხ. ტროცკის სიტყვა

„ოპოზიცია ამტკიცებდაო, ამბობს ტროცკი, რომ რეალური საფრთხე, რომლის წინაშე ჩვენ ვდგევართ, იმაში მდგომარეობს, რომ სახელმწიფოებრივი მრეწველობა უკან რჩება სახალხო მეურნეობის განვითარებას საერთოთ და იმ პოლიტიკის გამო, რომელიც ეროვნული შემოსავლის განაწილების დარგში ტარდებოდა. ეს დისპროპორცია შეიძლება კიდევ უფრო გაიზარდოს.

ჩვენ არ გამოვსულვართ რიკოვის მოხსენების შემდეგ, მიტომ, რომ ის შესწორებები და წინადადებები, რომელნიც მე და ჩემმა ამხანაგებმა აპრილის პლენუმზე შევიტანეთ დღემდე ძალაში რჩებიან. სამეურნეო გამოცდილება აპრილის შემდეგ მეტათ მცირეა იმისათვის, რომ ჩვენ რაიმე იმედი ვიქონიოთ დღევანდელ სტადიაში ამხანაგების—კონფერენციის წევრების გადაჯერებისა. მგონია, რომ ჩვენი დაფასება დისპროპორციისა სწორია.

ჩვენ ვამბობდით, რომ ინდუსტრიალიზაციის ახლანდელი ტემპი საკმაო არ არის და რომ სწორეთ ინდუსტრიალიზაციის ტემპის სინელე განსაკუთრებულ მნიშვნელობას აძლევს სოფლის ფენებათ დანაწილების პროცესს.

ჩვენ დაჟინებით ვამტკიცებდით, რომ სოფლის დიფერენციაცია მოითხოვს უფრო მოქნილი საგადასახადო პოლიტიკის წარმოებას სოფლის სხვადასხვა ფენების მიმართ. ჩვენ დაჟინებით მოვითხოვდით და წინადადებას ვიძლეოდით, რომ გადაჭრით დაგმობილ ყოფილიყო ხასოფლო სამეურნეო კოოპერაციის კურსი „ეკონომიურათ ძალოვანი საშუალო გლეხისკენ", რომლის სახელით ჩვეულებრივ გავლენის ზრდას ვუკავშირებთ.

თქვენთვის კარგათ ცნობილ მოვლენებს პარტიული ცხოვრებიდან ჩვენ ბიუროკრატიზმის გავლენის ზრდას ვუკავშირდებით.

შემდეგ ჩვენ ვეწინააღმდეგებოდით სტაბილიზაციის ეკონომიური ელემენტების გადაჭარბებით დაფასებას და იმავე სტაბილიზაციის პოლიტიკური ელემენტების არა საკმარის დაფასებას. ინგლისის მიმართ, მაგალითად, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ის ეყრდნობა არა ბოლდუინს და თვით არა ტომასს, არამედ პერსელს. პერსელიზმი თანამედროვე ინგლისის „სტაბილიზაციის" ფსევდონიმია, მისი მეორე სახელია. ამიტომ, რადგან ინგლისის მუშათა მასების თვალწინ არ გვინდოდა, რომ პერსელისთვის ხოლიდარობა გამოგვეცხადებია, ჩვენ ინგლის-რუსეთის კომიტეტის დაშლას მოვითხოვდით.

ეს იყო ჩვენი გაგება იმ საფრთხისა, რომელიც პარტიის კლასობრივ ხაზს ემუქრებოდა, ხოლო ამ უთანხმოების ძირითადი მუხლებიდან არ შეიძლებოდა იმ დასკვნის გამოტანა, რომ ჩვენ სოციალ-დემოკრატიისკენ გადავიხარეთ.

ამის შემდეგ ტროცკი ამბობს, რომ იგი არც ერთ თავის შრომაში, რომელსაც იგი სწერდა პარტიის დავალებით, არ უარყოფდა ჩვენი რევოლიუციის სოციალისტურ ხასიათს.

პარტიის დავალებით, ამბობს ტროცკი, 1920 წელში, მე დავსწერე წიგნი „ტერორიზმი და კომუნიზმი" კაუცკის წინააღმდეგ, მისი გაგების წინააღმდეგ, რომელსაც ჩვენი რევოლიუცია მიაჩნდა როგორც არაპროლეტარული, არა სოციალისტური რევოლიუცია. 1922 წელში პოლიტბიუროს დავალებით მე დავსწერე წიგნი: „იმპერიალიზმისა და რევოლიუციის შუა". იქ, საქართველოს კერძო მაგალითზე, მე კვლავ, საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატიასთან პოლემიკაში, რომელიც ილაშქრებდა ჩვენს წინააღმდეგ საქართველოს საკითხში, განვიხილე ძირითადი საკითხები პროლეტარული რევოლიუციისა, რომელსაც უფლება აქვს გასთელოს არა მარტო წვრილბურჟუაზიული დრომოჭმული შეხედულებანი, არამედ დაწესებულებანიც.

შემდეგ ტროცკის მოჰყავს მთელი რიგი ამონაწერებისა თავისი წიგნებიდან და სიტყვებიდან, რომელნიც, მისი აზრით, ამტკიცებენ, რომ იგი არ უარჰყოფდა ჩვენი რევოლიუციის სოციალისტურ ხასიათს".

შემდეგ შეეხო რა მუშათა კლასისა და გლეხობის დამოკიდებულებას, ტროცკი ამბობს, რომ მას სრულიადაც არ აქვს განზრახვა აღძრას საკითხი პერმანენტურ რევოლიუციის თეორიის შესახებ.

„ამ თეორიას, ამბობს ტროცკი, არავითარი დამოკიდებულება არ აქვს ეხლანდელ დავასთან, არავითარი დამოკიდებულება არ აქვს ეხლანდელ დავასთან არც იმას, რაც ამ თეორიაში იყო ყალბი და არც იმას, რაც იყო მასში ჭეშმარიტი. ამის შესახებ მე ათჯერ განვაცხადე. ყოველ შემთხვევაში, პერმანენტურ რევოლიუციაზე, რომლის შესახებაც ასე ბეჯითად ლაპარაკობდენ უკანასკნელ ხანებში, არავითარ პასუხს არ აგებს არა მარტო 1925 წლის ოპოზიცია, არამედ 1923 წლის ოპოზიციაც, და მე ვსცნობ, რომ ეს საკითხი კარგა ხანია რაც არქივს ჩაბარდა".

რაც შეეხება მუშათა კლასის დამოკიდებულებას გლეხობისადმი, ტროცკი ამბობს, რომ გათიშვა გლეხობისაგან ძლეულ იქმნა პარტიის ხელმძღვანელობით ახალი ეკონომიური პოლიტიკის მეოხებით. ახალი ეკონომიური პოლიტიკისა და მისი შემოღების შესახებ კი მას არ ჰქონია უთანხმოება პარტიასთან. შემდეგ ტროცკი ამტკიცებს, რომ თუ იყო უთანხმოება ცალკე მსხვილმან საკითხებში, სამაგიეროდ პარტიის პოლიტიკის ძირითად ხაზში გლეხობის მიმართ, არ იყო არავითარი უთანხმოება.

შემდეგ შეეხო რა სოციალიზმის ერთ ქვეყანაში გამარჯვების შესაძლებლობას, ტროცკი ამტკიცებს, რომ მისი სიტყვები—„წინააღმდეგობა მუშათა მთავრობის მდგომარეობაში ჩამორჩენილ ქვეყანაში, სადაც უდიდესი უმრავლესობით სჭარბობს გლეხური მოსახლეობა, ჰპოებს თავის გარდაწყვეტას მხოლოდ საერთაშორისო მასშტაბით, პროლეტარიატის მსოფლიო რევოლიუციის სარბიელზე",—რომელიც მან სთქვა 1922 წელში, არ ეწინააღმდეგება ლენინიზმს.

შემდეგ, იცავს, რა თავის თეზისს იმის შესახებ, რომ „სოციალისტური მეურნეობის ნამდვილი წარმატება რუსეთში შესაძლო გახდება მხოლოდ პროლეტარიატის გამარჯვების შემდეგ ევროპის უმთავრეს ქვეყნებში", ტროცკი ამბობს, რომ ჩვენში სწორად არ ხმარობენ ტერმინს „სოციალისტური მეურნეობა". რა არის სოციალისტური მეურნეობა ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით. რასაკვირველია, ჩვენ გვაქვს უდიდესი მიღწევანი, რომლითაც ჩვენ ყველანი ვამაყობთ და რომელიც უცხოელთათვის მე აღვწერე ბროშიურაში „სოციალიზმისაკენ თუ კაპიტალიზმისაკენ". მაგრამ საჭიროა ფხიზლად იქმნას შეფასებული ამ მიღწევათა რაოდენობა. რიკოვის თეზისებში ნათქვამია, რომ ჩვენ მივუახლოვდით ომამდე არსებულ დონეს. სამრეწველო საქონელის საშუალო მოხმარება ყოველ სულზე ჯერ კიდევ მნიშვნელოვნად ნაკლებია იმაზე, რაც იყო 1913 წელში. სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს წინასწარი ვარაუდით, ჩვენ მხოლოდ 1930 წელში მივაღწევთ სამრეწველო საქონელის მოხმარების იმ დონეს, რომელიც იყო 1913 წელში. რა არის 1913 წლის დონე? ეს არის დონე სილატაკისა, ჩამორჩენილობისა და ბარბაროსობისა. როცა ჩვენ ვლაპარაკობთ სოციალისტურ მეურნეობაზე და სოციალისტური მეურნეობის ნამდვილ აღორძინებაზე, ეს ნიშნავს: არ უნდა იყოს წინააღმდეგობა ქალაქსა და სოფელს შორის. ეს ნიშნავს: საერთო კმაყოფილება, უზრუნველყოფა, კულტურა. აი რა უნდა იქმნას გაგებული „სოციალისტურ მეურნეობის ნამდვილი აღორძინების" ცნების ქვეშ. ჩვენ აქამდე ძალიან შორს ვართ. ჩვენ შეგვიძლია ვიამაყოთ მიღწეული შედეგებით, მაგრამ ისტორიული პერსპექტივის გატეხვა არ შეიძლება. ეს ჯერ კიდევ არ არის სოციალისტური მეურნეობის ნამდვილი აღორძინება, ეს მხოლოდ პირველი სერიოზული ნაბიჯებია იმ გრძელ ხიდზე გადადგმული, რომელიც
კაპიტალიზმს აერთებს სოციალიზმთან. განა ეს ერთი და იგივეა? არა, ერთი და იგივე არაა.

რაც შეეხება ლენინის წერილს კოოპერაციის შესახებ, ტროცკი ამტკიცებს, რომ საჭიროა მისი სისწორით გაგება, ვინაიდან მასში ნათქვამია, რომ ჩვენ გვაქვს ყველა აუცილებელი პირობები სოციალიზმის აღმშენებლობისათვის ჩვენს ქვეყანაში, მაგრამ ეს ჯერ კიდევ არაა სოციალიზმის აშენება.

ტროცკი აცხადებს, რომ სოციალიზმის გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში უზრუნველყოფილი მხოლოდ ევროპის პროლეტარიატის ძლევა-მოსილ რევოლიუციასთან ერთად. ამიტომ საკითხი არ შეიძლება ამოწურულ იქმნას მხოლოდ ინტერვენციით. ინტერვენცია არის ომი, ომი არის პოლიტიკის გაგრძელება სხვა საშუალებებით, პოლიტიკა კი არის განზოგადოებული ეკონომიკა. მაშასადამე საკითხი ეხება საბჭოთა კავშირის ეკონომიურ ურთიერთობას კაპიტალისტურ ქვეყნებთან. ეს ურთიერთობა არ ამოიწურება მხოლოდ იმ ფორმით, რომელსაც ინტერვენცია ეწოდება. მას გაცილებით უფრო მეტი განუწყვეტელი, ღრმა ხასიათი აქვს.

„რომ ჩვენ სოციალიზმს ვაშენებთ, ამბობს ტროცკი, მართალია. რომ ჩვენ მას ავაშენებთ მსოფლიო პროლეტარიატთან ხელი-ხელ ჩაკიდებული,—ესეც უდავოა. მაგრამ მე ვამბობ, რომ კუს ნაბიჯით ჩვენ ვერასოდეს ვერ ავაშენებთ სოციალიზმს, ვინაიდან ჩვენ სულ უფრო და უფრო სასტიკად გვიწევს კონტროლს მსოფლიო ბაზარი.

შეუძლებელია საკითხის ისე დაყენება, თითქოს სოციალიზმის დამყარება შეიძლება საერთაშორისო საქმეებისაგან განდგომით. განდგომა შეუძლებელია: შესაძლებელია იანვარში მიშველი გაიარო მოსკოვში, თუ [illegible] „უდგები" ამინდს და მილიციას. მაგრამ მე [illegible], რომ არც ამინდი და არც მილიცია თქვენ არ განვიდგებათ, თუ ასეთ ცდას მოახდენთ. ეს მეტაფიზიკური მიდგომაა. არ შეიძლება გაზზე გაუდგეთ მსოფლიო მეურნეობას.

საერთოდ თუ კითხვას დავაყენებთ, არის თუ არა საკმაო საშუალებანი ქვეყნის შიგნით იმისათვის, რომ 30 ან 50 წლის განმავლობაში სოციალიზმის შენება ბოლომდე იქნეს მიყვანილი მიუხედავათ იმისა, თუ რა მოხდება მსოფლიოში,—კითხვის ასეთი დაყენება დიდი შეცდომაა. ჩვენ გვაქვს საკმაო საშუალებანი იმისათვის, რომ წინ წავსწიოთ სოციალისტური მშენებლობა და ამით დავეხმაროთ საერთაშორისო რევოლიუციონურ პროლეტარიატს, რომელსაც აქვს არა ნაკლები შანსები 10-20-30 წლის განმავლობაში ხელისუფლების დაპყრობისათვის, ვიდრე ჩვენ სოციალიზმის მშენებლობისათვის. მას აქვს მეტი თუ არა, ნაკლები შანსები არა.

ეს არის კითხვის ძირითადი პუნქტი, რა მოუვა ევროპას, სანამ ჩვენ აქ სოციალიზმს ვაშენებთ: თუ 30-50 წლის განმავლობაში ევროპის პროლეტარიატი ხელისუფლებას დაიპყრობს, მაშინ საკითხი თავისთავად წყდება. თუ იგი დაიპყრობს ხელისუფლებას უახლოესი 10-20-30 წლის განმავლობაში, მაშინ სოციალიზმის პოზიცია ჩვენში საერთაშორისო მასშტაბითაც უზრუნველყოფილია. მაგრამ ცხადია, თქვენ ფიქრობთ, რომ უახლოესი 30 წლის განმავლობაში პროლეტარიატი ხელისუფლებას ვერ დაიპყრობს.

წინააღმდეგ შემთხვევაში რაღა საჭიროა მთელი თქვენი პროგნოზი. თუ თეორეტიულად გასჯით, აქ ნაგულისხმევია სამი ვარიანტი: ან ევროპა იქანავებს ომის წინანდელი დონის ფარგლებში, როგორც ამჟამად, ხოლო პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიას შორის დამყარდება წონასწორობა, მაგრამ ეს არ არის მტკიცე, ეს მდგომარეობა ვერ გაგრძელდება 20-30 წლიწადი. იგი უნდა დასრულდეს ან ერთი ან მეორე მხარის სასარგებლოდ. ფიქრობთ თქვენ, რომ ევროპის კაპიტალიზმი დაამყარებს ახალ დინამიურ წონასწორობას? ფიქრობთ თუ არა, რომ ევროპის კაპიტალიზმი შექმნის ახალი აღორძინების პერიოდს, განაახლებს იმ პროცესს, რომელიც იყო იმპერიალისტური ომის დაწყებამდე? თუ ვიფიქრებთ, რომ ეს შესაძლებელია (მე ვფიქრობ, რომ საამისო შანსები არ არის), თუ თეორეტიულად ამას დავუშვებთ, ეს იმას ნიშნავს, რომ კაპიტალიზმს ევროპისა და მსოფლიო მასშტაბით თავისი მისია არ დაუმთავრებია, რომ ეს არის არა იმპერიალისტური სიდამპლეში შესული, არამედ განვითარების გზაზე მავალი კაპიტალიზმი, რომელსაც მეურნეობა და კულტურა წინ მიჰყავს. ეს იმის ნიშანი იქნებოდა, რომ ჩვენ ძალიან ადრე მოვედით. ასეთ უიმედო პერ-
სპექტივას შეუძლებელს ხდის, ჩემი აზრით, მსოფლიო მეურნეობის დღევანდელი მდგომარეობა.

ყოველ შემთხვევაში მასზე არ შეგვიძლია ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის პერსპექტივის აგება. მაშინ რჩება მეორე პერსპექტივა—კაპიტალიზმი, დაცემასა და დალპობის გზაზე მემდგარი. მაგრამ ეს ხომ ის გზაა, რომელზედაც ევროპის პროლეტარიატი სწავლობს ნელ-ნელა, მაგრამ სწავლობს რევოლიუციის მოხდენის ხელოვნებას.

როგორი აზრით მავალებს მე კომუნისტის თეორეტიული ან პოლიტიკური ვალდებულობა, რომ მივიღო ის წინასწარი დებულება, რომ ევროპის პროლეტარიატი 40-50 წლის განმავლობაში ვერ აიღებს ხელისუფლებას (და თუ ვერ აიღებს, მაშინ ანით იხსნება სადავო საკითხი). მე ვამტკიცებ, რომ არა მაქვს არავითარი თეორეტიული დ პოლიტიკური საფუძველი ვიფიქრო, რომ ჩვენთვის გლეხობასთან ერთად უფრო ადვილია სოციალიზმის აღმშენებლობა, ვიდრე ევროპის პროლეტარიატისათვის ხელისუფლების აღება. აქ შანსები უფრო ევროპის პროლეტარიატის მხარეზეა. რატომ არ შეიძლება ამ ორი ელემენტის შეერთება, რატომ არის საჭირო სოციალიზმის ერთ ქვეყანაში აშენების თეორეტიული ასარება? მე დღესაც ვსცნობ, რომ სოციალიზმის გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში უზრუნველყოფილია მხოლოდ ევროპის პროლეტარიატის ძლევა - მოსილ რევოლიუციასთან ერთად. ეს სრულებიდაც არ ნიშნავს იმას, რომ ჩვენი აღმშენებლობა — არა სოციალისტურია, ან ჩვენ არ შეგვიძლია და არ უნდა წავიდეთ მთელის ენერგიით წინ. ეს არის ჩვენი სოციალისტური აღმშენებლობის ერთად - ერთი სწორი ინტერნაციონალური პერსპექტივა.

დასკვნაში ტროცკი ამბობს: „ჩვენ რომ არ ვფიქრობდეთ, რომ ჩვენი სახელმწიფო პროლეტარულია, თუმცა ბიუროკრატიული დამახინჯებებით, ე. ი. ისეთი, რომელიც ძალიან უნდა დავუახლოვოთ მუშათა კლასს წინააღმდეგ ზოგიერთ შემცდარ ბიუროკრატიულ შეხედულობათა რომ ჩვენ არ ვსცნობდეთ, რომ ჩვენი აღმშენებლობა სოციალისტურია, რომ ჩვენს ქვეყანაში არის საკმაო რესურსები იმისათვის, რომ წინ წავიყვანოთ სოციალისტური მეურნეობა, რომ ჩვენ არ ვიყოთ დარწმუნებული ჩვენს სრულ და საბოლოო გამარჯვებაში, მაშინ რასაკვირველია ჩვენ ადგილი არ გვექნებოდა კომუნისტური პარტიის რიგებში და ოპოზიცია უნდა იქმნას შეფასებული ამ ორი კრიტერიუმით. ან ერთი ხაზი არ შეიძლება, ან მეორე.

თუ ვიგულისხმებთ, რომ სახელმწიფო არაა მუშური, რომ ჩვენი აღმშენებლობა არაა სოციალისტური, მაშინ პროლეტარიატი სახელმწიფოს უნდა დავუპირისპიროთ და სხვა პარტიის აშენებას უნდა შეუდგეთ.

უეჭველია, რომ შინაპარტიულმა ბრძოლამ უკანასკნელ პერიოდში უკიდურესათ მწვავე ფორმები და ვიწრო ფრაქციული ხასიათი მიიღო. უეჭველია, რომ ეს ფრაქციული გამწვავება ოპოზიციის მხრით პარტიული მასების [illegible] ნაწილს შეეძლო ისე გაეგო, რომ უთანხმოება შორს წავიდა და ერთად მუშაობა შეუძლებელი ხდება ე. ი. გათიშვა აუცილებელია. ეს ნიშნავს აშკარა შეუსაბამობას საშუალებასა და მიზნებს შორის. სწორეთ ამიტომ ჩვენ ეს საშუალება—ფრაქციულობა შემცდარათ ვსცანით და ეს მოხდა არა დღევანდელი დღის მოსაზრებებით, არამედ მთელი იმ პირობების გათვალისწინებით, რომელიც პარტიაში შეიქმნა. 16 ოქტომბრის განცხადების მიზანი და აზრი ის არის, რომ ამა თუ იმ შეხედულებათა დაცვა მოვაქციოთ საერთო მუშაობისა და სოლიდარული პასუხისმგებლობის ჩარჩოებში, ეს პასუხისმგებლობა პარტიის საერთო პოლიტიკისათვის თვითეულმა ამხანაგმა უნდა იგრძნოს თავის პოსტზე.

რევოლიუციის მიღება ოპოზიციის სოციალ-დემოკრატიულ გადახრაზეო,—ამთავრებს თავის სიტყვას ტროცკი—ჩვენის რწმენით ზიანს გვაყენებს, მაგრამ წინ არ გვწევს 16 ოქტომბრის ხაზიდან. ჩვენ არ ვღებულობთ ჩვენთვის თავზე მოხვეულ შეხედულებებს. ჩვენ არ გვინდა ხელოვნურად გავაფართოვოთ ან გავამწვავოთ უთანხმოებანი და ამით ფრაქციულობის რეციდივი მოვამზადოთ. პირიქით, თვითეული ჩვენგანი, უთანხმოების მნიშვნელობის შეუმცირებლად, მთელ ძალღონეს იხმარს, რომ ეს უთანხმოება შეუფერხებელი მუშაობის და საერთო პარტიულ-პოლიტიკური პასუხისმგებლობის ჩარჩოებში მოაქციოს.

ამხ. ლარინის სიტყვა

თუ ჩვენ კამენევის და ტროცკის მიერ წაკითხულ მოხსენებებს მივიღებთო, ამბობს ამხ. ლარინი, დავინახავთ, რომ ისინი წარმოადგენენ არა პოლიტიკურ მოხსენებებს, რომელიც კონფერენციას უნდა წარედგინოს, არამედ ლიტერატურულ კამათს ციტატებისა, და სხვადასხვა თხზულებების ადგილების შესახებ. მაგრამ ისინი აქ სადისკუსიო კლუბში ხომ არ მოსულან. ისინი მოვიდნენ დიდი პოლიტიკური ბრძოლის შემდეგ, რომელიც ქარხნებსა და ფაბრიკებში აწარმოებს მოსკოვსა და ლენინგრადში და სამირამ უნდა ეთქვათ: ერთი, მათ ანალიზი უნდა გაეკეთებიათ ბრძოლისთვის და აეხსნათ, რატომ მიიღო მან ასეთი დასასრული. როგორ ხსნიან ისინი, რომ მუშათა კლასი მათ ჩამოშორდა.

მაგრამ იმათ თავის სიტყვებში არ გაუკეთეს პოლიტიკური ანალიზი იმ ბრძოლას, რომელიც მოხდა. იმათ თავი ისე ეჭირათ, არა როგორც პოლიტიკურ ბელადებს, არამედ როგორც უპასუხისმგებლო ლიტერატორებს.

მეორე, რაც იმათ არ ქნეს,—ისაა რომ იმათმა არ სთქვეს, თუ როგორ ფიქრობენ იმ ზიანის გამოსწორებას, რომელიც მათ მიაყენეს პარტიას ამ უკანასკნელ დროს ფრაქციული ბრძოლით. მათი ფრაქციული ბრძოლით მიყენებული ზარალი არ განისაზღვრება მარტო ნაციონალური ფარგლებით. არ შეიძლება იმის უარყოფა, რომ თუ რამდენიმე წლის განმავლობაში საბჭოთა კავშირი იყო ის ადგილი, რომელიც ასულდგმულებდა მსოფლიო მუშათა მოძრაობას, ეხლა ოპოზიციის ბელადებმა ყველაფერი ქნეს იმისთვის, რომ საბჭოთა კავშირი გამხდარიყო ისეთ ადგილად, საიდანაც სწარმოებს მსოფლიო მუშათა კლასის გახრწნა, საიდანაც მიდის სასოწარკვეთილების ტალღა ბრძოლის საბოლოო გამარჯვებამდე მიყვანის შესაძლებლობაში.

მესამე, — კამენევს და ტროცკის უნდა გაეცათ პასუხი ბრძოლის იმ საკითხებზე, რომლებიც წამოაყენა ოპოზიციამ და რომლებიც აწუხებდენ პარტიას.

ასეთი საკითხები ბევრია, მაგალითად პიატაკოვმა, სმილგამ და სხ. წამოაყენეს ისეთი აზრი, რომელიც ფაქტიურად ნიშნავს პარტიის კოოპერატიული გეგმის უარყოფას — რომ ინდუსტრიალიზაციის დასაჩქარებლად საშუალებები უნდა ამოვკრიბოდ სახელმწიფო ვაჭრობასა და კოოპერაციისაგან. ეს იმას ნიშნავს, რომ სავაჭრო ბრუნვა უნდა გადავიდეს ბურჟუაზიის ხელში, რომელიც ამ გზით მიიღებდა შესაძლებლობას დაპატრონებოდა სოფელს, რადგან მის ხელში იქნებოდა სოფლისთვის საჭირო სავაჭრო საქონელი, პარტია შეაშინა ლენინის კოოპერატიული გეგმიდან ასეთი გადახვევამ და ბურჟუაზიისთვის ასეთი გარკვეული ხაზით დათმობამ, ხოლო ტროცკის და კამენევს სიტყვაც არ დაუძრავთ ამის შესახებ.

შემდეგ პარტიას აშინებდა ის იდეები, რომლებიც ოპოზიციის თეორეტიკოსმა პრეობრაჟენსკიმ წამოაყენა გლეხობის საკითხში. აქ კამენევი და ტროცკი ლაპარაკობდენ:

„ჩვენ გვინდა კულაკის დაბეგვრა, რატომ სდებთ ამაში ბრალს ოპოზიციას". მაგრამ ოპოზიცია ეხებოდა მხოლოდ საბითუმო ფასებს, მათ აწევას და იმას, რომ ფასების პოლიტიკით მივველო ახალი მსხვილი თანხები დამატებით იმისა, რასაც ჩვენ უკვე ვიღებთ. მიმდინარე წელში აღმშენებლობას ვახმარებთ მილიარდ ნახევარ მანეთს. ჩვენი სახელმწიფო მრეწველობის მოგება კი აღწევს მხოლოდ ნახევარ მილიარდს. მაშასადამე მილიარდს ჩვენ ავიღებთ არა მუშათა კლასისაგან, არამედ სასოფლო მეურნეობისაგან. პრეობრაჟენსკი და სხვა ოპოზიციონერი ამხანაგები გვეუბნებიან, რომ კიდევ ავიღოთ ერთი მილიარდი ან ორი მილიარდიც კი, ე. ი. ერთბაშათ სამჯერ გავადიდოთ ეს თანხა.

პარტია, ბუნებრივია, რომ, შეწუხებულია ასეთი დიდი გატაცებით. მას ეშინია გლეხობასთან კავშირის გაწყვეტისა. კამენევმა და ტროცკიმ კი ამას დუმილით აუარეს გვერდი, რითაც დაადასტურეს, რომ ოპოზიცია იცავს პრეობრაჟენსკის იდეას.

შემდეგ, პარტიას აწუხებს საკითხი ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის აშენების შესაძლებლობის შესახებ. ტროცკისაგან ჩვენ მივიღეთ განმარტება, რომ შეუძლებელია სოციალიზმის აშენება, როცა ჩვენი მუშა მცირერიცხოვანია, ხოლო გლეხი მრავალრიცხოვანი, და მხოლოდ მაშინ, როცა ევროპის მუშა შემოგვიერთდება, შესაძლებელი გახდება სოციალიზმის აშენება საბჭოთა კავშირში. თუ პარტიის მუშაობა წავა ტროცკის გზით, მაშინ გამოდის, რომ საერთოდ შეუძლებელია სოციალიზმის აშენება. მთელ დედამიწის ზურგზე ხომ მუშათა კლასის, პროლეტარიატის რიცხვი უმნიშვნელოა გლეხობასთან შედარებით. დედამიწის მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს წარმოადგენენ — [illegible] ინდოელი, აფრიკელი, პატაგონელი [illegible] ები. და ვიწყებთ თუ არა ტროცკ[illegible] ერთად
სოციალიზმის აშენებას მსოფლიო მასშტაბით, ჩვენ იმ წამსვე ვაწყდებით მის თეორიას სოციალიზმის აშენების შეუძლებლობის შესახებ, რადგან მსოფლიო მასშტაბით მუშათა კლასი ძალიან მცირერიცხოვანია, ხოლო გლეხობა — მრავალრიცხოვანი. ოპოზიციის ამ მსჯელობაში მთავარი ის არის, რომ პრინციპიალურ საკითხს ისინი ოპორტუნისტულად სვამენ, როგორც მარტო სადღეისო საკითხს. ჩვენ კი პრინციპიალურად ვსვამთ საკითხს ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის აშენების შესაძლებლობის შესახებ.

ეხლა ოპოზიციის სოციალ-დემოკრატიულობის შესახებ, რის წინააღმდეგაც განსაკუთრებით აცხადებს პროტესტს ოპოზიცია. მე ვფიქრობ, რომ ეს სახელწოდება ზედგამოჭრილადაა ნახმარი, ჯერ ერთი შინაარსით, მეორე, მეთოდებით. შინაარსის მიხედვით რა სისწორეს გამოხატავს ეს სახელწოდება? ჯერ ერთი, ოპოზიციის გადახრა წარმოადგენს ბურჟუაზიული მეურნეობის განვითარებისაკენ გადახრას. დავასახელებ თუ გინდ საკითხს კერძო კაპიტალისათვის ვაჭრობის გადაცემის შესახებ კოოპერაციიდან და სახელმწიფო ვაჭრობიდან ჩვენი სალსრების გამოტანის გზით. მეორე — ის წარმოადგენს გადახრას მეურნეობის კაპიტალისტური მშენებლობის მეთოდებისაკენ. მრეწველობის აშენება იმით, რომ ძირამდე ვკრიჭოთ არა მარტო კულაკი, არამედ საბითუმო ფასების აწევით საშუალო და უღარიბესი გლეხებიც—ეს ხომ მრეწველობის აშენების ბურჟუაზიული წესია და არა ჩვენი. ჩვენ ვიცით, რომ გლეხები ამაში უნდა ღებულობდენ მონაწილეობას, ისევე, როგორც მუშები, მაგრამ ისინი უნდა მონაწილეობდენ შესაძლებლობის დამიხედვით, თავისი მდგომარეობის დღესვე გაუმჯობესებით. თანამედროვე სოციალ - დემოკრატიისათვის ევროპაში სწორედ დამახასიათებელია ის, რომ ის „სოციალიზმის მომხრეა", მაგრამ არა იმ ისტორიული პერიოდის სოციალიზმის, რომელშიც ცხოვრობს, რადგან ამ პერიოდისათვის ის აუცილებლად სთვლის დათმობას ბურჟუაზიული მეურნეობის შენარჩუნებისა და განვითარების სასარგებლოდ.

ოპოზიციის გადახრაც ობიექტიურად აქეთკენ არის მიმართული. პარტიული მუშაობის მეთოდებიც კი, რომელნიც ჩვენ დავინახეთ ამ კონფერენციაზე, ეს ტიპიური სოციალ-დემოკრატიული მეთოდებია. უპირველესად ყოვლისა, მდუმარების მეთოდი საბრძოლველი მუხლების შესახებ. ამ დარბაზის გარეთ ოპოზიციამ წამოაყენა მთელი რიგი საბრძოლველ მოთხოვნილებათა კოოპერაციისა, საბითუმო ფასებისა და სხ. შესახებ, აქ კი არც ერთი სიტყვა არ დაუძრავს მათ შესახებ. მეორე, დავის ოპორტუნისტულად დასმა, მაგალითად, პრინციპიალურ საკითხში სოციალიზმის აღმშენებლობის შესახებ.

წარმოვიდგინოთ შესაძლოდ, რომ ოპოზიციამ გაიმარჯვა და მუშათა კლასი დადგა ფაბრიკების გამრავლების გზაზე იმგვარ ზომებითაც კი, რომელნიც ობიექტიურად მიგვიყვანენ მთელი აღებ-მიცემობის ბურჟუაზიის ხელში გადასვლამდე და უცხოეთის ბურჟუაზიული მრეწველობის ფართოდ შექმნამდე ჩვენს ქვეყანაში. ეს სოფლის ფაქტიური გადაცემა ბურჟუაზიის ოპეკის ქვეშ ნიშნავს იმას, რომ რუსეთის სამრეწველო განვითარების ტემპი შეისყიდო რამოდენიმე ხნით ჩვენი ქვეყნის დასუსტების ხარჯზე, იმ ქვეყნის, დასუსტების, რომელიც მთელი ქვეყნის პროლეტარიატის სოციალისტური მოძრაობის ბაზას წარმოადგენს. ეს ნიშნავს იმას, რომ ის პოზიციიდან, რომლის მიხედვით ჩვენი ქვეყანა განიხილება როგორც მთელი ქვეყნის მუშათა ინტერნაციონალის ნაწილი, როგორც მუშათა მსოფლიო ბრძოლის ერთი მონაწილეთაგანი, ამ პოზიციიდან იგი დაეშვას ეროვნული მეურნეობის აღორძინების პოზიციამდე, ე. ი. მეორე ინტერნაციონალის სოციალ-დემოკრატიული პარტიების ტიპიურ პოზიციამდე, რომლის დროს ჩვენი საკუთარი ეკონომიური განვითარება იდგება ყველაზე უფრო მაღლა, დამოუკიდებლად იმისა, თუ რომელი მისი სახე ეთანხმება და რომელი ეწინააღმდეგება მსოფლიო სოციალისტურ მოძრაობის ინტერესებს. ჩვენ კი ვფიქრობ, რომ ჩვენ სამეურნეო, სავაჭრო, კომერციული და სხვა გვარი ურთიერთობის შესაძლებლობა ბურჟუაზიასთან შეგვიძლია გამოვიყენოთ და უნდა გამოვიყენოთ მხოლოდ იმ ზომამდე, რამდენადაც ეს ეფარდება სოციალისტურ მეურნეობის შემდგომ ზრდას, ისე, რომ ბურჟუაზიას არ ჩავაბაროთ ისეთი პოზიციები, როგორიცაა შინაური ვაჭრობა, სამეურნეო ხელმძღვანელობის გაწევა სოფელზე და სხ. მაშასადამე ოპოზიციის ძირითადი შეცდომა მდგომარეობს იმაში, რომ იგი ექანება ახალი ლოზუნგისაკენ: „რუსი მუშებო, იფიქრეთ მხოლოდ თქვენი ფაბრიკების გამრავლებაზე". ვფიქრობ, რომ ამ ლოზუნგს ჩვენ უნდა დაუპირდაპიროთ და უპირდაპირებთ კიდეც ჩვენს ძველ ლოზუნგს: „პროლეტარებო, ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!"

ამხ. რუძუტაკის სიტყვა

კამენევმა გუშინ თავის სიტყვაში ყველაფერზე ილაპარაკა, მაგრამ მას არსებითად პასუხი არ გაუცია იმ კითხვებზე, რომლებიც პირდაპირ და გარკვეულად დასვა სტალინმა ახალი ოპოზიციის წინაშე.

ძირითადი მომენტი კამენევის სიტყვაში იმაში გამოიხატება, რომ ის სცდილობდა დაემტკიცებია, რომ მათ არავის წინაშე არ დაუყრიათ იარაღი: კულაკის არ შეშინებიათ, ნეპმანის არ შეშინებიათ. გამოდის ისე, თითქოს ისინი უმანკო ბავშვები არიან. მაგრამ, საქმე სულ სხვანაირად მდგომარეობს. რა არის მუშათა კლასის იარაღი? უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი პარტია. განა მოგვყვებოდა ჩვენ ოპოზიცია საკითხში კულაკისა და ახალი ეკონომიური პოლიტიკის შესახებ? არა. თუ ოპოზიციას ხელში არ ჰქონდა ძირითადი იარაღი — ჩვენი პარტია, ჩვენი პარტიული ტაქტიკა, მაშასადამე არსებითად მას არავითარი იარაღი არ ჰქონია. და თუ ჰქონდა იარაღი, ეს იარაღი მიმართული იყო პარტიის წინააღმდეგ, ცეკას წინააღმდეგ. ამიტომ ჩვენ სრული უფლება გვაქვს ვსთქვათ: „თქვენ დაგვნებდით, თქვენ სამარცხვინოდ დაყარეთ იარაღი, თქვენი პარტიული იარაღი, და შეინარჩუნეთ მხოლოდ იარაღი პარტიის წინააღმდეგ, პარტიული დისციპლინის წინააღმდეგ".

შემდეგ კამენევმა მდგომარეობა ისე დაასურათა რომ, აბა ნახეთ, ძირითად საკითხებში არსებითად არავითარი აზრთა სხვადასხვაობა არ გვაქვსო. სოციალიზმის აშენება ერთ ქვეყანაში —ჩვენ, ამბობენ, ვაწერთ ხელს ამ თეზისსო. მხოლოდ აქ საკმაოდ არ არის გაშუქებული საკითხი ინტერვენციის შესახებ. საჭიროა კიდევ დაუმატო საკითხი განვითარების ტემპის შესახებ. ეს ნიშნავს — სულ სხვადასხვა სავნების ერთი მეორეში არევას. როცა ჩვენ ვლაპარაკობთ ინტერვენციაზე, იმაზე, რომ ინტერვენციას შეუძლია დაარღვიოს ჩვენი მშენებლობის სვლა, ეს ნიშნავს იმას, რომ ჩვენ ქვეყნის შიგნით მომარაგებული გვაქვს. საკმაო ძალა და საშუალებები სოციალისტური მშენებლობის საწარმოებლათ, მაგრამ შესაძლებელია გარეშე ძალამ შეგვიშალოს ამაში ხელი. თუ კამენევი ლაპარაკობს, რომ ყველაფერი დამოკიდებულია არა მარტო ინტერვენციისაგან, არამედ შინაგან წინააღმდეგობებისაგანაც, ამით ის გამოსთქვამს ეჭვს, გვაქვს თუ არა ჩვენ ჩვენი ქვეყნის შიგნით საკმაო ძალა და საშუალებები ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის ასაშენებლად.

როცა კამენევი საკითხს სვამდა ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის შესაძლებლობის შესახებ, როცა მას ჰკითხავდენ გვაქვს თუ არა ჩვენ შესაძლებლობა ინდუსტრიალიზაციის ტემპის გასაძლიერებლადო, ის უპასუხებდა, გვაქვსო: ესენია ნეპმანი და კულაკიო. ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საძირკველი უნდა ეყრდნობოდეს არა იმ იმედზე, რომ ჩვენ სალსარს ნეპმანისა და კულაკიდან მივიღებთ, არამედ რევოლიუციის შემოქმედებითი ძალების იმედზე. ნეპმანისა და კულაკიდან არსებითად ისეთ ცოტა რასმე ვღებულობთ, რომ ის არ შეიძლება ინდუსტრიალიზაციის საფუძვლად იქცეს. ამიტომ პლატფორმის შემუშავება, რომლის მიხედვით ჩვენ ინდუსტრიალიზაციას ნეპმანისა და კულაკისაგან მიღებულ საშუალებით ვაშენებთ, ნიშნავს კულაკის მნიშვნელობის გადაჭარბებით დაფასებას და რწმენის უქონლობას მუშათა კლასის შემოქმედებითი ძალებისადმი.

ტროცკიმ თავისი გუშინდელი გამოსვლით სავსებით დაადასტურა, რომ ის ისეთივე დარჩა, როგორიც 1915 წელში, 1917 წელში, 1923 წელში იყო; ის არ შეცვლილა დღევანდელ სალამომდე. მისი გუშინდელი სიტყვა იმის დამტკიცებას ლამობდა, რომ თვით ტროცკი არასოდეს არ შემცდარა, რომ ყოველივე რასაც ის ამბობდა უკანასკნელ სიტყვამდე სწორი აღმოჩნდა გუშინდელ დღემდე. ის სტალინს ბრალს სდებდა, რომ მას ციტატები მოაქვს იმ ნაწერებიდან, რომელიც ტროცკიმ 1917 და 1920 წელში გამოაქვეყნა, ხოლო 1923 წლის ნაწერებიდან ციტატები არ ამოუღია. სწორეთ ის გარემოება, რომ ტროცკის ნაწერებში ციტატებს იპოვით ყოველი შემთხვევის შესახებ, მისი მენშევიკობის დამამტკიცებელია. მის ნაწერებში ისეთი ციტატის აღმოჩენაც შეიძლება, სადაც ის ამბობს, რომ გლეხკაცობა მუშათა კლასის წინააღმდეგ წავა სოციალური რევოლიუციის დროს, და ისეთის რაც, სადაც ის ამბობს, რომ გლეხკაცობა და მუშათა კლასი ერთად ივლიან: ამიტომ კაცმა არ იცის რომელ ციტატას დაენდოს.

ტროცკიმ აქ მოიყვანა ლენინის 1915 წლის ციტატები, სურდა რა დაემტკიცებია, რომ ილიჩი ჯერ კიდევ 1915 წელში ამბობდა იმის შესახებ, რომ რუსეთში, ერთ ქვეყანაში შეუძლებელია სოციალისტური რევოლიუციაო. ლენინი 1915 წ. ლაპარაკობდა უახლოეს რევოლიუციაზე,
იმაზე რომ „რუსეთში უახლოესი რევოლიუციის სოციალური შინაარსი შეიძლება იყოს მხოლოდ პროლეტარიატისა და გლეხობის რევოლიუციონური დემოკრატიული დიქტატურა"-ო. რომელი უახლოესი რევოლიუცია იყო 1915 წლის შემდეგ? 1917 წლის თებერვლის რევოლიუცია. მხოლოდ ამ რევოლიუციის შესახებ შეეძლო ლაპარაკი მაშინ ლენინს. სხვა რევოლიუციაზე მას არ შეეძლო ლაპარაკი, რადგან 1915 წელში მას არ შეეძლო ეთქვა, რომ ჩვენ შევსძლებდით მეფის რუსეთისაგან პროლეტარიატის დიქტატურაზე გადახტომას. ამიტომ სავსებით ჭეშმარიტი იყო ლენინის მტკიცება. სრულიად უსუსურია კამენევის ცდაც დაამტკიცოს, რომ ლენინს ამით უნდოდა ეთქვა: რომ სოციალისტური მშენებლობა არ შეიძლება მარტო ერთ ჩვენს ქვეყანაშიო.

კამენევი სვამს გასაოცარ საკითხს: „რატომ გავხდით ჩვენ ფრაქციონერებიო" და ლამაზი სიტყვებით უპასუხებს: „ჩვენ გვეშინოდა პარტიის პოლიტიკის ჩაშლისო". თუ ამხანაგებს მოედოთ ასეთი შიში, მაშასადამე, გასაგებია, იყო საპატიო მიზეზები ამ შიშისთვის. მაგრამ ეს ხომ არ ყოფილა. თქვენ დაიწყეთ სტალინისათვის ნახევარ ტროცკიზმის დაბრალებისაგან. შემდეგ მიცემულ იქნა ახალი პლატფორმა — თანასწორობისათვის, შემდეგ — მუშათა მოგებაში მონაწილეობისათვის, ამის შემდეგ ჰორიზონტზე გამოჩნდა კულაკი, შემდეგ — არასაკმაო ინდუსტრიალიზაცია, პარტრეჟიმი, სოციალიზმის აშენება ერთ ქვეყანაში, ინგლის-რუსეთის კომიტეტი და სხ. ყველა ეს აზრთა სხვადასხვაობანი არ წარმოადგენენ საკმაო საბუთს იმისთვის, რომ დაიწყოს განხეთქილება პარტიაში, რომ შეიქმნას არალეგალური ორგანიზაცია ჩვენი პარტიის შიგნით.

1921 წელში, ახალი ეკონომიური პოლიტიკის დასაწყისში, ლენინი სწერდა შემდეგს. დაასურათა რა ჩვენი ქვეყნის ველურობა და უვიცობა, მისი ტეხნიკური და კულტურული ჩამორჩენილობა, ლენინი კითხულობს: წარმოსადგენია რუსეთში ამ გაბატონებული მდგომარეობიდან სოციალიზმზე უშუალო გადასვლის განხორციელება? დიახ, ერთგვარად წარმოსადგენია, მხოლოდ ერთი პირობით, რომელიც ჩვენ ეხლა ზედმიწევნით ვიცით, ერთ დიდ და დასრულებულ სამეცნიერო მუშაობის წყალობით. ეს პირობაა—ელექტროფიკაცია. მაგრამ ჩვენ მშვენივრად ვიცით, რომ ეს „ერთი" პირობა მოითხოვს, სულ უკანასკნელი, 10 წლიწადს მარტო წინასწარი მუშაობისათვის, ხოლო ამ ვადის შემოკლება თავის რიგად შეიძლება მხოლოდ პროლეტარული რევოლიუციის გამარჯვებით ისეთ ქვეყნებში, როგორიც არის ინგლისი, გერ-
მანია და ამერიკა".

ლენინი ამბობს, რომ ამ ვადის შემოკლება შესაძლებელია, თუ პროლეტარიატი გაიმარჯვებს ინგლისში, გერმანიაში და ამერიკაში. მაგრამ ის არ ამბობს, რომ ეს შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს გამარჯვება იქნება. ის ამბობს, რომ შესაძლებელია გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში, მაგრამ მას მოუახლოვდებით ნელ-ნელა და ეს ვადა შეიძლება შევამციროთ და დავაჩქაროთ მაშინ, თუ გაიმარჯვებს პროლეტარიატი ინგლისში, გერმანიაში და ამერიკაში.

ტროცკი ხომ ერთ საათზე მეტი ლაპარაკობდა, რომ არ გვაქვს ისეთი ძალა და ტეხნიკური პირობები ჩვენს ქვეყანაში, რომ სხვა ქვეყნების დაუხმარებლად შევსძლებდეთ სოციალიზმის შენებას და მის დასრულებას.

ამის შემდეგ ის მაინც მოდის და ამტკიცებს, რომ მას არავითარი ურწმუნობა არა აქვს მუშათა კლასსა და სოციალიზმის მშენებლობის მიმართ.

გუშინ კამენევი გამოვიდა და აცხადებდა: არავითარ მსხვილ უთანხმოებას არა აქვს ადგილიო, ეს მხოლოდ — უმნიშვნელო რამეებიაო. მაშინ რაღა საჭირო იყო ომის ატეხა. კამენევისა და ტროცკის გუშინდელმა გამოსვლებმა დიდი შიში უნდა გამოიწვიოს ჩვენი პარტიის შეგნებაში. ტროცკი გვიმტკიცებდა ჩვენ, რომ ყველა მათი გადაწყვეტილებები, რომ ისინი აშკარად და პატიოსნად სცნობენ პარტიის დადგენილებებს და გაატარებენ მათ, რომ ყველაფერი ეს გულწრფელობაა, რადგან თუ ტროცკი აქ ამტკიცებდა, რომ ის ყოველთვის მართალი იყო, რომ მისი თვალსაზრისი დარჩა შეურყეველი, მაშინ ჩვენ უნდა ვსთქვათ, რომ ბრძოლა ოპოზიციასთან ჯერ კიდევ არ დასრულებულა. კონფერენციის გადაწყვეტილება მტკიცე უნდა იყოს. ჩვენ უნდა შევამჭიდროვოთ ჩვენი რიგები. ჩვენ უნდა გავემიჯნოთ ამ ოპოზიციონურ ხეტიალს, რადგან იმ იდეურ ბაგაჟით, რომელიც აქ გამოთქმულია კამენევისა და ტროცკის მიერ, ჩვენი პარტია ვერ შესძლებს მუშაობას. (ტაში).

ამხ. ზინოვიევის სიტყვა

„რისი უფლებაც აქვს კონფერენციას მოელოდეს ჩვენგან პირველ რიგში, მე ვფიქრობ, ეს არის განმარტება იმ მწვავე ბრძოლის შესახებ, რომელიც დამთავრდა 16 ოქტომბრის ცნობილი განცხადებით.

მეორე მხრით ჩვენი უფლება მდგომარეობს იმაში, რომ მივსცეთ განმარტება კონფერენციას ჩვენ მიმართ წამოყენებულ ბრალდების გამო, რომელიც შეეხება სოციალ-დემოკრატიულ გადახრას.

არის საფუძველი ვიფიქროთ, რომ ზოგიერთმა ამხანაგმა, რომლებიც ოპოზიციის შეხედულებებს იზიარებენ, ან ფიქრობენ, რომ იზიარებენ, ვერ გაიგეს ჩვენი განცხადების მნიშვნელობა 16 ოქტომბრის რიცხვით. 16 ოქტომბერს ჩვენ იმიტომ გამოვედით განცხადებით, რომ ანგარიში გაუწიეთ ჩვენი პარტიის უბრალო მუშა-წევრების სურვილებსა და სულისკვეთებას, რომლებიც მოითხოვენ, რომ უწინარეს ყოვლისა დაცული იყოს პარტიის მთლიანობა. მე ვფიქრობ, რომ ჩვენი განცხადების მნიშვნელობა, რომლის შესახებაც კამენევმა სწორად სთქვა, რომ ის არა მარტო ორგანიზაციული, არამედ პოლიტიკური განცხადებაცაა,—გაგებული იქნება ისე, როგორც ჩვენ ეს გვსურს,—როგორც ფრაქციული ბრძოლის გადაჭრით შეწყვეტა ჩვენი მხრით, თვითეული ჩვენგანი შეასრულებს იმ სამუშაოს, რომელსაც დაგვავალებს ჩვენი პარტიის სათანადო დაწესებულება. ეს არის, ამხანაგებო, ჩვენი განცხადება და ჩვენ მას შევასრულებთ ბოლომდე. ბუნებრივია, რომ ამხანაგები ამ საკითხთან ერთად სვამენ მეორე საკითხს: მაშ, კარგი, 16 ოქტომბრის თქვენს განცხადებაში სთქვით, რომ რჩებით იმავე შეხედულებებით, რომელთაც იცავდით. არ დაიწყება ახალი ბრძოლა? ხომ არ არის ეს თქვენი მხრით ხერხი იმისათვის, რომ დაიწყოთ ფრაქციული ბრძოლა ახალ ფორმაში? არა. ჩვენ დავიცავთ იმ შეხედულებებს, რომლებიც ჩვენ გვაქვს ჩვენი პარტიის წესდების ფარგლებში და ისეთ ფორმებში, რომლებიც ჩვენს პარტიაში მუდამ იყო ცნობილი, და ჩვენ დარწმუნებული ვართ, ცნობილი იქნება მომავალშიაც".

შემდეგ ზინოვიევი ამბობს, რომ პარტიის უმრავლესობამ თავისი დებულებები ოპოზიციის წინააღმდეგ უნდა დაიცვას იმ მეთოდებით, რომლებიც მიღებული იყო ჩვენი პარტიის ისტორიაში. როგორც ასეთი ბრძოლის მაგალითზე ის მიუთითებს მემარცხენე კომუნისტებთან ბრძოლაზე 1917 წ. ბოლოს და 1918 წ. დასაწყისში და 1919-20 წ. უთანხმოების მოსპობაზე.

ახასიათებს რა უკანასკნელი დროის ბრძოლას ზინოვიევი ლაპარაკობს:

„მე მესმის, რა თქმა უნდა, რომ ბრძოლის დროს აუცილებელი იყო დიდი გადაჭარბება. თავისთავად ცხადია, რომ ჩვენ ბრძოლას ხელთათმანებით არ ვაწარმოებთ და არ გვიხდება საყვედურის თქმა თვითეულ მაგარი სიტყვის გამო. ჩვენ ძალიან კარგად ვიცოდით და ვიცით ეს. მაგრამ მე მაინც უნდა მოგაგონოთ, რომ ყოველდღიური აგიტაციის დროს ჩვენს წინააღმდეგ ბევრ რაიმეს ამახინჯებდენ და არა ჩვეულებრივად აჭარბებდენ". ამის დასამტკიცებლად მას მოჰყავს მთელი რიგი ამონაწერები გაზეთებიდან, რომლებიც იხილავენ ოპოზიციის პლატფორმას და მოღვაწეობას.

ჩვენ ბევრი არ არსებული, მოჩვენებითი უთანხმოება „მოგვაკერეს", მაგრამ, რასაკვირველია, ჩვენს შორის ადგილი აქვთ სერიოზულ უთანხმოებასაც რომელნიც მიუხედავად ამისა სავსებით თავსდებიან ერთი პარტიის ფარგლებში.

რაში მდგომარეობენ უთანხმოებანი.

ავიღოთ ახალი ეკონომიური პოლიტიკა. მთელი პარტიისათვის ცხადია, რომ მხოლოდ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საშუალებით ჩვენ შეგვიძლია წავიყვანოთ ჩვენი ქვეყანა სოციალიზმისაკენ და ეს უდავოა, მაგრამ ამასთან ერთად ჩვენ ვფიქრობდით და ვფიქრობთ, რომ შეცდომა იქნებოდა თუ ვიტყოდით, რომ ჩვენ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საშუალებით დაუბრკოლებლად გავსწევთ სოციალიზმისაკენ. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საშუალებით სოციალიზმისაკენ—ეს უეჭველად სწორია, მაგრამ შეცდომა იქნებოდა იმის თქმა, რომ ახალი ეკონომიური პოლიტიკით დაუბრკოლებლივ მივაღწევთ სოციალიზმს თითქმის კლასიური ბრძოლის გარეშეც.

ჩვენ ბრალდებად გვიყენებდენ, თითქოს ვფიქრობდეთ, რომ კაპიტალის „არავითარ" სტაბილიზაციას ადგილი არ აქვს. ეს ყალბი ბრალდებაა. ნაწილობრივი სტაბილიზაცია მერყევი და ხანმოკლეა. ლაპარაკი სტაბილიზაციაზე რამოდენიმე ათეული წლით ეს იმას ნიშნავს, რომ გადასინჯო ლენინის შეხედულება ჩვენს ეპოქაზე, როგორც მსოფლიო რევოლიუციის ეპოქაზე.

თქვენ ლაპარაკობთ, რომ ჩვენ არ გვჯერა სოციალიზმის მშენებლობა საბჭოთა კავშირში.
დიახ, სოციალიზმის საბოლოო გამარჯვება ერთ ქვეყანაში შეუძლებელია. ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის საბოლოო გამარჯვების თეორია შემცდარია. სოციალიზმს საბჭოთა კავშირში ჩვენ ვაშენებთ და ავაშენებთ მსოფლიო პროლეტარიატის დახმარებით ჩვენი გლეხობის ძირითად მასასთან კავშირის საშუალებით. საბოლოო გამარჯვებას ჩვენ მივაღწევთ, ვინაიდან რევოლიუცია დანარჩენ ქვეყნებში აუცილებელია.

ეხლა საკითხი გლეხობის შესახებ, ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ ლენინის შემდეგი ფორმულა სავსებით მისაღებია და ამაში ჩვენ უნდა შევთანხმებულიყავით, როგორც ერთი კაცი. ლენინი ამბობდა: „უნდა ვიცოდეთ შეთანხმების მიღწევა საშუალო გლეხობასთან, არც ერთი წუთით არ უნდა ავიღოთ კულაკთან ბრძოლაზე და მაგრად დავეყრდნოთ მხოლოდ ღარიბ გლეხობას". აი ფორმულა, აწონილი აფთიაქის სასწორზე. არც ერთი ზედმეტი სიტყვა, აი მოდით და ამ ფორმულის ნიადაგზე შევთანხმდეთ. ჩვენ სავსებით მას ვემყარებით. მაგრამ, რასაკვირველია, ის არ ეგუება იმ მიმართულებებს, რომელთაც ადგილი ჰქონდათ ჩვენს პარტიაში და რომელთაც ჯერ კიდევ აქვთ ადგილი, როგორიც არის, მაგალითად, „კულაკის შეზრდა სოციალიზმში".

აქ ბევრმა ილაპარაკა მილიარდებზე. ცირკულიარში, რომელსაც ხელს აწერენ სტალინი, კუიბიშევი და რიკოვი, ნათქვამია, რომ „პარტიას ეჭვი არ უნდა შესდიოდეს იმაში, რომ შეიძლებოდა ამ ხარჯების სამას-ოთხასი მილიონით შემცირდება იმ მიზნით, რომ გამონახულ იქნეს დამატებითი საშუალებანი ინდუსტრიისათვის. აი, 400 მილიონს ჩვენ შევკრებთ. (ხმები: „თქვენ კი არ შეკრებთ, ცეკა შეკრებს", სხვისი წყალობით გინდათ საქმე გააკეთოთ).

რამდენადაც ჩვენ ვლაპარაკობთ, რომ დაგროვება ქალაქში და სოფელში მაინც იზრდება, ჩვენ ეჭვს გარეშე ვსთვლით იმას, რომ მომჭირნეობის რეჟიმის დროს ჩვენს აპარატში შეგვიძლია არა მარტო მოხელეების შესანახი ხარჯები შევამციროთ 400 მილ. მანეთით, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სოფლის და ქალაქის ზედა ფენებში უკანასკნელ დროს მომხდარ დიდ და სერიოზულ დაგროვებიდან ჩვენ ერთსულოვანი და შეთანხმებული სურვილით შეგვიძლია საკმაოდ დიდი თანხები მივიღოთ. (სიცილი). თუ მილიარდს ვერ მივიღებთ, დაუშვათ ჯერჯერობით გვერგო მხოლოდ 700 მილიონი, ეს არც ისე დიდი შეცდომაა. აქ დიდი უბედურება არ არის (სიცილი, ხმაურობა, ხმები: ეს თქვენი მორიგი ანგარიშმიუცემლობაა). ავიღოთ ჯერჯერობით 700 მილიონი, ხოლო 300 მილიონი გადავიტანოთ შემდგომი წლის პირველ მეოთხედზე. (სიცილი) და შევსწორო [illegible]

ცილებლობა, მაგრამ ის არასოდეს არ სთვლიდა მას დაუძლეველ დაბრკოლებად. ამ თვალსაზრისს ჩვენ ყოველთვის ვიცავდით და ვიცავთ ეხლაც. მე ვამტკიცებ, რომ ტეხნიკური ჩამორჩენილობა მართლაც აძნელებს ჩვენს მშენებლობას.

განა შეიძლება ლაპარაკი იმაზე, რომ ჩვენ გველის მარტო შეიარაღებული ინტერვენციის საფრთხე. არა, მსოფლიო ბაზრის კანონებსაც აქვთ ჩვენზე განსაზღვრული გავლენა. ეს ნათქვამია მე-14 კონფერენციის რეზოლიუციაში, რომელიცაა საკომპრომისო რეზოლიუცია. თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, თუ როგორ მუშავდებოდა იგი.

აი, რატომ არ არის მართალი თქმა იმისა, რომ მხოლოდ შეიარაღებული ინტერვენციის მხრივ გველის საფრთხე (თავმჯდომარის ზარი, ხმაურობა). ამიტომ, როცა ამბობენ, რომ საჭიროა აღმშენებლობის პერსპექტივები, როცა

ამხ. ბუხარინის სიტყვა

რას გვაბრალებდა ოპოზიცია

უპირველეს ყოვლისა, მე საშინლად გამაოცა, რომ აქ გამოსული კამენევი, ტროცკი და ზინოვიევი ისე იჭერდენ თავს, თითქოს არაფერი მომხდარიყოს. ვითომც იყო ზოგიერთი პატარა უთანხმოებანი. მაგრამ აუცილებელია მოვიგონოთ, რომ თუ რა იყო, თუ როგორ შეხედულებათა სისტემით გამოვიდენ ეს ამხანაგები და რა გააკეთა ამ შეხედულებათა სისტემამ ჩვენი პარტიისა და კომინტერნის შიგნით. ამ უმთავრესზე და ძირითადზე, იმის შესახებ, რაიც ბოლოს და ბოლოს სწყვეტს საკითხს, მათ არაფერი არ უთქვამთ.

ყველამ იცის, რომ ჩვენ ბრალს გვდებდენ იმაში, რომ პარტია შესდგა „ტერმიდორების" გზაზე. სთქვა ეს ოპოზიციამ თუ არა? სთქვეს ეხლა ამის შესახებ ერთი სიტყვა მაინც? არა. ითქვა თუ არა სიტყვები, რომ ჩვენ ვახრჩობთ პროლეტარიატს? ითქვა. რადეკმა სთქვა, საპრონოვმა კი გაღაკვრით სთქვა. გამოვიდენ თუ არა აქ ოპოზიციის წარმომადგენელნი მონანიებით, გაჰკიცხეს თუ არა ის ფრაზეოლოგია, რომელიც აღმაშფოთებელია პარტიული თვალსაზრისით? ამის შესახებ არც ერთი სიტყვა, კრინტიც კი არ დაუძრავთ. სთქვა თუ არა ტროცკიმ, რომ ჩვენი პარტიის წარმომადგენელნი—რევოლიუციის მესაფლავენი არიან? ეს ითქვა. ამის შესახებ ისინი ეხლა არაფერს არ ამბობენ. უბრალო რამაა თქმა იმისა, რომ ცენტრალური კომიტეტი, სტალინი და სხ. რევოლიუციის მესაფლავენი არიან, ეს წვრილმანია.

კამათი ამხ. სტალინის მოხსენების გარშემო

ტურას, აუცილებლად დაეცემოდა, ვინაიდან ფეოდალიზმის მოსპობის შემდეგ მესაკუთრეობის და კაპიტალისტური ინტერესები, რომელთაც ვერაფერი ველარ შეაკავებდა. ისეთ მდგომარეობაში ჩააყენებდა გლეხობას, როცა ის სავსებით მასიურად წავიდოდა კაპიტალისტური განვითარების გზით. ამ კაპიტალისტური განვითარების პირობებში, გლეხობის პროგრესიული, რევოლიუციონური როლი გაქრებოდა; ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ სახელმწიფოს პროლეტარიატი ვერ შეინარჩუნებდა კავშირს იმ წვრილ მესაკუთრეთა მასასთან, რომელნიც კაპიტალისტური განვითარების გზით მიდიან. ამ პირობებში ილიჩის პროგნოზი აბსოლიუტურად სწორი იყო.

და როცა ლენინი ლაპარაკობდა გლეხობის განდგომის შესახებ, მას სახეში ჰქონდა ამ გლეხობის განვითარების ბურჟუაზიული ტიპი. ეხლა გამოდის ტროცკი და ლაპარაკობს: აი ლენინის ეს წინასწარმეტყველება გამართლდა და რადგან მე სოციალისტური რევოლიუციის შესახებ თითქმის ამასვე ვამბობდი, მაშასადამე, ასრიგად ჩემი წინასწარმეტყველებაც გამართლდა ნაწილობრივ. ეს რა ტენდენციაა? ეს თეორეტიულად ყოვლად ულირსი ტენდენციაა. აბა ვნახოთ, რა გამართლდა და რა არ გამართლდა. ტროცკი შემდეგს ლაპარაკობდა: პროლეტარიატი ძალაუფლებას ხელში აიღებს, როცა მას რიცხვობრივად სჭარბობს გლეხობა, რომელიც აუცილებლად კონტრ-რევოლიუციონური იქნება, და პროლეტარიატი ამ ხელისუფლებას ვერ შეინარჩუნებს საერთაშორისო პროლეტარიატის სახელმწიფოებრივ დახმარების გარეშე. ამას ის ლაპარაკობდა არა მარტო 1905 წელს, ამასვე იმეორებდა ის 1922 წელსაც. აი ეს უნდა დადასტურებულიყო ჩვენი რევოლიუციის მსვლელობაში და ამის შესახებ ლაპარაკობს ის, რომ ეს ნაწილობრივ გამართლდაო. მე ვფიქრობ, რომ სულ საწინააღმდეგო გამართლდა, სავსებით მართალია ლენინი, როცა ის ლაპარაკობს, რომ სამოქალაქო ომმა განამტკიცა პროლეტარიატის და გლეხობის კავშირი. ჰქონდა ადგილი მერყეობას საშუალო გლეხებს შორის. ეს მართალია. მერყეობას ადგილი ჰქონდა ღარიბ გლეხობის შორისაც, და განსაკუთრებულ მძიმე მომენტებში მერყეობას პროლეტარიატის რიგებს შორისაც ჰქონდა ადგილი. მაგრამ განა შეიძლება ჩვენი კლასიური ძალების განვითარების ძირითადი ხაზის არევა თუნდაც საკმაოდ საგრძნობ მერყეობებთან იმ ცალკე კლასების სულიერ გან[illegible]ობილებაში. რომელნიც ჩვენს ქვეყანაში იყო[illegible] ჩვენი განვითარების საერთო ხაზი იმაში [illegible]ობს, რომ ჩვენ მივიზიდეთ გლეხობა. [illegible] ტროცკის უწერია, რომ კონფლიქტი აუ[illegible]ია და ამიტომ დაღუპვაც აუცილებელია[illegible], ჩვენ სულ წინააღმდეგს ვხედავთ, ჩვენში სულ [illegible] გამართლდა: ჩვენ განვახორციელეთ კავშირი გლეხობასთან.

გუშინ ტროცკი ძალიან აღშფოთდა, როცა ის ბაუერს შეადარეს. ტროცკი ლაპარაკობს: „როგორ შეიძლება ჩემი შედარება ბაუერთან, როცა მე ვსწერდი კაუცკისა და ბაუერის წინააღმდეგ. მე პარტიის დავალებით ესა და ეს სასარგებლო საქმე შევასრულეთ“. ეს მართალია. ტროცკი სწერდა როგორც კაუცკის, ისე ბაუერის წინააღმდეგ. მაშ როგორ უნდა ყოფილიყო, ტროცკის რომ არასოდეს არაფერი დაეწერა კაუცკისა და ბაუერის წინააღმდეგ, მაშინ ტროცკისთან ჩვენ სალაპარაკოც არაფერი გვექნებოდა. მაგრამ ტროცკიმ რატომ აუხვია გვერდი პასუხს კითხვაზე, რითი განსხვავდება მისი შეხედულებები ბაუერის იმ ციტატებიდან, რომელიც რეზოლიუციაშია მოყვანილი? იქნება, ესეც არ ეხება საქმეს, ისევე როგორც პერმანენტული რევოლიუციის თეორია, ხოლო ეს ფორმალურადაც და არსებითადაც ტროცკისტული თეორიაა.

ბაუერი ლაპარაკობს, რომ მარტო პროლეტარიატი ისეთ ჩამორჩენილ გლეხურ ქვეყანაში, როგორიც არის რუსეთი, ხელისუფლებას ვერ შეინარჩუნებს და მისი დაღუპვა აუცილებელიაო. ისევე, როგორც ამას ტროცკი ლაპარაკობს, მაგრამ ტროცკიმ ჯამბაზობას მიმართა: მან აიღო ფრაზა გლეხური კულტურის შესახებ და ლაპარაკობს: „ვის გაუგონია ასეთი უმზგავსო ფორმულიროვკა გლეხური კულტურის შესახებო“, მაგრამ დაღუპვაზე კი—არც ერთი სიტყვა. ხოლო ფაქტია, რომ ბაუერი ლაპარაკობს, რომ გლეხობის კლასიური შეგნების მიხედვით ეს გლეხობა, იზრდება რა ნაწილობრივ პროლეტარული დიქტატურის ქვეშ თავის კულტურას ითვსებსო. ეს ხომ პოლიტიკური აზრია. რა შუაშია აქ გლეხური კულტურა? „დაღუპვის“ შესახებ რა გვაცნობა ტროცკიმ? არც ერთი სიტყვა. ცენტრალური პოლიტიკური აზრის წინააღმდეგ არც ერთი სიტყვა. თითქოს ეს იქ არც ყოფილა.

არის კიდევ ერთი თითქმის გამანადგურებელი არგუმენტი: „როგორ გეკადრებათ, ჩვენ დასოციალ-დემოკრატიული გადახრა? ჩვენ ხომ მოვითხოვთ დიდ ჯამაგირს მუშებისათვის, მოვითხოვთ გლეხობის 40 პროცენტის გადასახადიდან განთავისუფლებას, ამსტერდამის ინტერნაციონალში არ გვინდა შესვლა,—აი რა კარგები ვართ ჩვენ!“ მე თქვენ გეკითხებით—თქვენი განვითარება რომ ოსოვსკის ხაზით წასულიყო და რომ თქვენ საბჭოთა ყრილობაზე გულოდათ წმინდა პარლამენტარული ბურჟუაზიული ფრაქცია,—რას ფიქრობთ თქვენ: განა ის არ გამოიჩენდა უდიდეს მუშათ-მოყვარეობას? ის მოითხოვდა 7 საათ. სამუშაო დღეს, ის იტყოდა, რომ მუშები ჩვენში სიღარიბეში და სიღატაკეში ცხოვრობენ, რომ საჭიროა მათი მდგომარეობის გაუმჯობესება. ის ყოველივე ამას იტყოდა, ვინაიდან საჭიროა მასებზე დაყრდნობა ჩვენს გადასაგდებად. შემდეგ კი მათ კარგად დაანახვებდა ამ 7 საათის სამუშაო დღეს, განა მენშევიკური პრესა არ სწერს, რომ მუშები ცოტას იღებენ, რომ საჭიროა აგიტაციის წარმოება, რომ ამ ლოზუნგს ქვეშ ჩატარებული უნდა იქნეს გაფიცვებიო? აქ ტროცკი ლაპარაკობს: რა არის აქ სოციალ-დემოკრატიულიო? მაგრამ ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ თქვენ ვერ გაიგეთ პოლიტიკური ძალების განვითარების ძირითადი მექანიკა. არსებითად აქ სოციალ-დემოკრატიული ის არის, რომ ამხანაგები ფიქრობენ, რომ ჩვენი რევოლიუციის შინაგანი ძალები იმდენად არა საკმარისია, რომ ამასთან აუცილებლად დაკავშირებულია ტერმიდორი. მაგრამ ტროცკიმ აქ წამოაყენა კიდევ მეორე არგუმენტი. ის ლაპარაკობს: თუ ჩვენ ვამბობთ, რომ ჩვენ დავიღუპეთ, ავვიხსენით—მაშინ რატომ მოვითხოვთ ჩვენ გლეხობის გაძარცვასო? თქვენ გლეხობის გაძარცვას იმიტომ მოითხოვთ, რომ ეს თქვენთვის სასოწარკვეთილების ჟესტია. თქვენ ფი[illegible]ობთ, რომ ჩვენი მდგომარეობა სულ უფრო და[illegible]ფრო უარესდება, რომ ჩვენი დაბრკოლებებ[illegible] წლიდან წლამდე იზრდება; თქვენ ფიქრობთ, [illegible]მ აქედან თავის დახწევა შეიძლება მხოლო[illegible]ობისყოფის იმპულსების რაღაც ზებუნებრივ [illegible]ბით, რაც ასე სჩვევია ტროცკის.

ჩვენ კი მომხრე ვართ უფრო მშვიდობიანი კურსისა, უფრო მშვიდობიანი და მტკიცე პოლიტიკისა, რომელიც დიდ შედეგებს გამოიღებს. მე ვფიქრობ, რომ ტროცკის სიტყვა დემონსტრაციაა იმის, რომ ტროცკის არ დაუგმია არც ერთი თავისი აზრი, რომ მთელი მისი, ეგრედ წოდებული, იდეური ბაგაჟი, რომელსაც ის სცდილობს დააკრას, თუმცა ცუდი წებოთი, ლენინის იარლიკი,—რომ მთელ იმისი ეს იდეური ბაგაჟი სავსებით დაცულია. დეე ამის შემდეგ ნუ გვწყინებათ ამხანაგებს ჩვენგან, რომ ჩვენ უნდა აუხსნათ პარტიას ეს ფრაზეოლოგია, რომ ჩვენ უნდა ვაწარმოოთ იდეური ბრძოლა, რომ ჩვენ ეს უნდა შევასრულოთ, რადგან ჩვენს წინ უვნებლად დგას ტროცკისტული კონცეპცია. ტროცკის არ სურს სწავლა, არ სურს ბოლომდე დაუკვირდეს საკითხს, არამედ სცდილობს გაუძვრეს ძირითად პრობლემას, აფარებს რა ტროცკიზმს ლენინურ ფარდას.

კამენევი

გადავდივარ მეორე ოპოზიციონურ გმირზე—კამენევზე. კამენევი თავის სიტყვის დასაწყისში სცდილობს ჩვენს გამოყრუებას, ან და მოახდინოს დიდი ეფექტი იმით, რომ აქ ყვიროდა. „ვის წინაშე ვყრით ჩვენ იარაღს? ჩვენ ნეპმანების წინაშე ვყრით იარაღს? კაპიტალისტურ მსოფლიოს წინაშე ვყრით იარაღს? სოციალ-დემოკრატიის წინაშე ვყრით იარაღს?“.

აი მე გეკითხებით—როცა ოქტომბრის დღეებში ლენინმა თქვენს პოზიციას მყვირალა პესიმიზმი უწოდა, ვის წინაშე ჰყრიდით თქვენ მაშინ იარაღს? ცხადია, თქვენ პირდა[illegible]ირ არ ჰყრიდით იარაღს, რომ ბურჟუაზია გესიამოვნებით, მაგრამ თქვენ ისე აფასებდით შინაგან ძალებს, რომ მუშებს ყველაფერი ცუდათ აქვთ, ხოლო ბურჟუაზიას კარგად. აი ხომ სწორედ ეს არის მყვირალა პესიმიზმის ხმები. თუ თქვენ აწარმოებთ გამხრწნელ ქადაგებას ტერმიდორიანობის, გადაგვარების და სხვ. შესახებ, ყოველგვარ ოხრებს თავს უყრით და აიარაღებთ, მაშინ თქვენ ობიექტიურად ნებდებით ბურჟუაზიას, რა რიგ გასაკვირიც არ უნდა იყოს ეს. კამენევს ეგონა, რომ მას თებერვლის რევოლიუციის დღიდან არ დაუსვამს საკითხი ჩვენი რევოლიუციის შეფასების შესახებ. მე ვფიქრობ, რომ როცა კამენევი ამ აზრს გამოსთქვამს, ის აბივით ყლაპავს თავის ოქტომბრის შეცდომებს, განა ოქტომბრის ბაგაჟი და ოქტომბრის შეცდომები ჩაერში იყო გამოკიდებული? მაშ რას ემყარებოდნენ ისინი. მაშ რადას გველაპარაკებით რაღაც შეცდომებზე და გვითარავდით იმას რაც აპრილის შემდეგ იყო, როცა თქვენ სცდილობდით ხაზის გადათვალიერებას ჩვენი რევოლიუციის შეფასების შესახებ. ოქტომბრის ყველა თქვენი შეცდომები ხომ აქედან გამომდინარეობდა. ყველა ისინი ემყარებოდნენ ამ შეფასებას. ამ მხრივ იქმნებოდა ტრადიცია. თავის წიგნაკში „ლენინიზმი“ ზინოვიევი ამბობს, რომ
მთელი მისი ოქტომბრის შეცდომა გამოიხატა იმაში, რომ მან ორი ზედმეტი დღით განაგრძო ლენინის ხაზი, ხოლო კამენევი ამტკიცებს, რომ საერთოდ არაფერი არ ყოფილა და არავითარ განცხადებას არ ჰქონია ადგილით.

მაგრამ ჩვენც გვესმის ცოტაოდენი რა[illegible]ა ეს ოინიც ვერ ჩაგივლით.

ეხლა გადავდივარ კამენევის სიტყვის ძირითად მხარეებზე და ვეცდები დავამტკიცო, რომ კამენევი იმეორებს თავის შემცდარ ოქტომბერ-აპრილის პოზიციას. ჩვენ ვსვამდით საკითხს სოციალისტური მშენებლობის შესახებ ჩვენს ქვეყანაში, აქ კი კამენევი გამოდის ტრიბუნაზე, უსაყვედურებს სტალინს და ამბობს: „ნახეთ, რა სწერია „სოციალ-დემოკრატში“, თეზისებში ჩვენი რევოლიუციის შესახებ. იქ სწერია, რომ ჩვენ ბურჟუაზიულ - დემოკრატიული რევოლიუცია გვაქვს“. აქ არის დახშული მისი წერტილი. მაგრამ თუ პოლიტიკურად აქ დავსვამთ წერტილს, ეს ნიშნავს ლენინის გადაქცევას პროლეტარული რევოლიუციონერიდან, რომელიც ემყარება სოციალისტურ რევოლიუციას, რადიკალურ - ბურჟუაზიულ დემოკრატად. ხოლო ეს კი სხვა არაფერს არ ნიშნავს, თუ არა იმას, რომ ამ კათედრიდან დაფარო, მართალია, უხეშად, თავის ოქტომბრის შეცდომები, ასე უხეშად გადაყლაპული კამენევის მიერ. ვშიშობ, რომ ოქტომბრის ძვალი გაიჩხირება კამენევის ყანყრატოში, რადგან მის გადაყლაპვას ის ვერ მოახერხებს.

მართლაც და, როგორ აყენებდა საკითხს ლენინი მის თეზისებში? ის აქ სვამდა საკითხს რევოლიუციის გაშლისაკენ პუნქტის შესახებ, ამ რევოლიუციის პირველი ეტაპის შესახებ მითითებებით, რომელიც არის ამ თეზისებში გადაჭარბებულად გაზრდის შესახებ, მაგრამ მეტად სუსტი მითითებებით. განვითარების იმ ფაზაში ეს სავსებით სწორი იყო, მაგრამ კამენევი აქ პოლიტიკურად სვამს წერტილს, როცა ჩვენ ვიხილავთ საკითხს ჩვენ ქვეყანაში სოციალიზმის შესაძლებლობის შესახებ. აი ეს კი—მართლაც გასაოცარია.

ეხლა ეკონომიკა ავიღოთ. გუშინ კამენევი ლაპარაკობდა: „თუ მართალია თქვენი შეფასება, თუ ჩვენ კულაკი პატარაა, ნეპმანი პატარაა, კერძო კაპიტალის დაგროვება სუსტია მაშინ რით ავაშენებთ სოციალიზმს“. სიტყვა - სიტყვით აი სწორედ ასე სთქვა. მაგრამ, მომითმინეთ, რა გამომდინარეობს აქედან? ეს უნდა გავარკვიოთ, ასეთი რამის პატიება ყოვლად შეუძლებელია, რადგან ეს არის ცენტრი ოპოზიციის მთელი ეკონომიური პლატფორმისა.

თუ ვიფიქრებთ, რომ სოციალიზმის აშენება შეიძლება მხოლოდ ფისკალური ანარიცხის ხარჯზე კულაკისა და ნეპმანისაგან, მაშინ ეს გამოიწვევს ისეთ კერძო კაპიტალისტურ დაგროვებას, რომლის დროსაც ჩვენი სოფელი თითქმის მთლად კაპიტალისტური გზით წავა, როცა ჩვენი ვაჭრობა უკვე მნიშვნელოვნად მიდის კაპიტალისტური გზით. ეს წარმოადგენს სოფლად სოციალისტური რევოლიუციის უარყოფას, ეს წარმოადგენს ილიჩის კოოპერატიული გეგმების უარყოფას, ეს არის წარმოდგენა იმისა, რომ ჩვენ სოფლად და ქალაქად გავივლით სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმის უდიდეს, მაღალ განვითარებულ ფაზაზე. მაშინ, ქეთილი ინებეთ და გამოდით აქ და გამოთქვით ეგივე, ან და წინააღმდეგ შემთხვევაში, თქვენ უკან უნდა წაიღოთ თქვენი განცხადება.

ჩვენ სრულებითაც არ მივსდევთ სოციალიზმის დამყარების რაიმე ფისკალურ თეორიას, რომ მარტო ნეპმანის და კულაკის გადასახადებით დაბეგვრით, რომელთაც რასაკვირველია, გიგანტიური მასშტაბით შევაწერთ, ვაშენოთ სოციალიზმი. ეს არის ერთ-ერთი ელემენტი ჩვენი სიმდიდრის დაგროვებისა, ერთ-ერთი არხი, რომლითაც ჩვენ მოწინააღმდეგე სამეურნეო ელემენტებისაგან ვიღებთ ჩვენს ხვედრ სარგებელს, მაგრამ ეს მთავარი როდია. და ჩვენი საორიენტაციო ხაზი იმაში როდი მდგომარეობს, რომ დაუსრულებლად ვაქეზოთ ეს დაგროვება იმ ზომამდე, რომ ამით დავაწყაროთ სოციალიზმი. აი ეკონომიური თვალსაზრისი კამენევის პოლიტიკური ხაზისა იმის შესახებ, რასაც ის ლაპარაკობს ჩვენი რევოლიუციის ბურჟუაზიულ დემოკრატიულ ფაზაზე და სვამს წერტილს, ჩქმალავს რა საკითხს გადაჭარბებული ზრდის შესახებ. ეს პოლიტიკური ხაზი ხომ არ არის დაკავშირებული მის ეკონომიურ წინადადებებთან? მე ვფიქრობ, რომ დაკავშირებულია. ისინი არაფრით ერთმანეთს არ ეწინააღმდეგებიან. პირიქით, ერთმანეთს ავსებენ, იმიტომ, რომ თუ ჩვენში ცუდათ არის სოციალისტურ ელემენტების ზრდის საქმე, თუ საჭირო იყო ჩვენი ხაზის აღება ისეთ მდგომარეობაზე, რომლის დროს კაპიტალიზმი უნდა განვითარდეს, ხოლო შემდეგში ამ განვითარების დამყარება სოციალიზმის მშენებლობა, მაშინ, ცხადია, ჩვენი პოლიტიკური ხაზი სულ სხვა გვარი იქნებოდა, ეს პოლიტიკური ხაზი იქნებოდა არა ისეთი, რომელსაც შეიძლება კომუნისტური უწოდოთ.

დაბოლოს, მეხამე მნიშვნელოვანი შენიშვნა კამენევის სიტყვის შესახებ,—ეს არის კითხვა—რამდენად გამართლდა და არ გამართლდა ოპოზიციის „შესანიშნავი“ წინასწარმეტყველებანი. კამენევმა აქ მეტად შეუხერხლად სთქვა: „დაბრკოლებები გაცილებით უფრო საგრძნობი აღმოჩნდნენ, ვინემ ჩვენ გვქონდა წარმოდგენილი, განვითარება შეფერხდა, ჩვენ გავმართლდით. აქ მართლაც კამენევს ოდნავადაც ქედი არ მოუხრია. პირიქით, დიდი გამბედაობა გამოიჩინა, მაგრამ გამბედაობა მეტად სამწუხარო. აბა მოიგონეთ, რას ამბობდა შარშან კამენევი მთავარ სამეურნეო დაბრკოლებათა შესახებ. მან მაშინ ეს ჩამოაყალიბა ამრიგად: „მთავარ საფრთხეს ქმნის გლეხური დაგროვება, კულაკმა ჩვენს წინააღმდეგ მოაწყო გაფიცვა პურის დამზადების საქმეში, მან ჩვენ ისე „მოგვაწყობრიგა“, რომ ვერაფერს გავხდებით“. დაახლოვებით ამას კამენევის თეზისი № 1. ეხლა ავიღოთ კამენევის თეზისი № 2, რომელიც ამ უკანასკნელ დროს გამოიჩნდა: კულაკი ეხლა კიდევ უფრო მძლავრად მოღონიერდა, მან კიდევ უფრო მეტი ძალა მოიკრიბა, საფრთხე კულაკის მხრივ კიდევ უფრო გაძლიერდა“. მე თქვენ გეკითხებით: პურის დამზადების საქმე წელს უფრო ცუდათ მიდის? უნდა გვეფიქრა, რომ ცუდათ უნდა მიდიოდეს, ნამდვილად კი უკეთ მიდის. ჩვენ გეკითხებით: რატომ კულაკმა, რომელიც ასე საშინლად გაიზარდა, ჩვენ ვერ „მოგვაწყობრიგა“: მე კი ვიტყვი: აქ კამენევი გამოდის გამოგვედავა. ჩვენი პურის დამზადების ფაქტი, ბიუჯეტის გადახალისების ფაქტი, აგრეთვე ის ფაქტი, რომ ჩვენ მილიარდზე მეტი მივეცით ჩვენ ქვეყნის ინდუსტრიას, თავდაყირა აყენებს ეკონომიური მშენებლობის მთელს ფილოსოფიას, რომელსაც შარშან ქადაგებდა ოპოზიცია. აღარაფერი რჩება, ვინაიდან ყველა ხედავს, რომ აქ ბრალი მიუძღვის არა პურის დამზადების შეძერობას, არამედ იმათ სულელურ პოლიტიკას, ვისაც მინდობილი ჰქონდა პურის დამზადება. ხოლო მაშინ, რომ მივყვეთ ჩვენ ეს ფილოსოფია და მივყვებოდეთ უფრო მეტ ძალდატანებისათვის და ყოველგვარ სხვადასხვა რეპრესიებისათვის, ჩვენ წელს მართლაც ისეთ დაბრკოლებების წინაშე დავდგებოდით, რომელთაც ვეღარ დავძლევდით. აი შენიშვნები, რომელიც მე მინდოდა გამეკეთებინა კამენევის შესახებ. კიდევ ვიტყვი ხოლოდ სანამდე მიდის კამენევი კითხვის ასე დაყენებით; მე ვფიქრობ, რომ ისინი ეცდებიან ამის გამოყენებას. მას უნდა ეთქვას, რომ ცეკა მაინც ჩვენ გზას დაადგა და ამით ჩვენი „ისტორიული მისია“ შესრულებულიაო. თქვენ რომ იმ ენით ლაპარაკობდეთ, როგორც ეხლა, თქვენ ისტუმრებდით სამუშაო ხელფას ისე, როგორც ჩვენ მოვითხოვდით. და ინდუსტრიალიზაცია რომ გაგვეტარებინათ მაშინ, როცა საჭიროა,—ყველაფერი კარგად იქნებოდა.

ეს მსჯელობა ჭკუა ნაკლულ ხალხისთვის არის შესაფერი და ყველას ესმის რაშია აქ საქმე. აპრილში როცა დავა იყო სამუშაო ხელფასის შესახებ, მდგომარეობა ძალიან გამწვავებული იყო—ჩერვონეცის კურსის შერყევა, სამრეწველო დაწესებულებების შემცირება. გართულება იყო უკიდურესი და ჩვენ უნდა თავი დაგვეხწია ამ მძიმე მდგომარეობიდან: უნდა შეგვეკავეცა კრედიტები, გაგვეტარებინა მკაცრი საკრედიტო რესტრიქცია და სხვ., ვინაიდან ფული არსად გაგვაჩნდა. როცა შეიქმნა სხვა პირობები, როცა ჩვენი პოლიტიკის წყალობით ჩერვონეცის კურსმა აიწია, მრეწველობამ თანდათან თავი დააღწია მძიმე მდგომარეობას, მდგომარეობა სულ ყველა ფრონტზე გაუმჯობესდა და ჩვენ ვსთქვით, რომ ეხლა შეიძლება სამუშაო ხელფასის მომატება. განა ეს იმას ნიშნავს, რომ ცეკა ოპოზიციას დაეთანხმა? ეს პირდაპირ სასაცილოა. თუ რამდენიმე წლის შემდეგ ჩვენ შეგვეძლება ინდუსტრიისათვის ოთხჯერ მეტი გადაგდოთ, მაშინ ისინი მოვლენ და იტყვიან: განა ჩვენ არ ვსთქვით, რომ ინდუსტრიაზე ოთხჯერ მეტი შეიძლება მილებულ იქნესო. პოლიტიკა უშაერო სივრცეში კი არ კეთდება, ის ითვალისწინებს გარკვეულ პირობებს. დიდი ცინიზმია საჭირო, რომ ილაპარაკო, რომ ჩვენ ამას ამა და ამ დროს ვლაპარაკობდითო. მთლად ამას თქვენ მაშინ [illegible] ლაპარაკობდით.

ზინოვიევი

მე მინდა რამოდენიმე სიტყვა ვსთქვა ზინოვიევის შესახებ. ვფიქრობ, რომ ზინოვიევის სიტყვა დასაწყისში ასეთი ხასიათის იყო: შეიძლებოდა ზინოვიევის სავსებით ისე გაგება, რომ ის ურბანს და სხვებს, რომელთაც ცალი ფეხი პარტიის გარეთ უდგიათ პაროლს აძლევს: „დაელოდეთ არც ისე ცუდათ არის საქმე. ჩვენ ჯერ კიდევ ჩვენს პოზიციებზე ვდგევართ. გეწვით თქვენი დროშა, ეს ბოლოს და ბოლოს არც ისე ცუდი იქნება“. აი ასეთი იყო გეზი ურბანის და სხვების მიმართ. ასეთი გეზი ჩემის აზრით სავსებით შემცდარია. ასე არ შეიძლებოდა ეხლა ლაპარაკი. საჭირო იყო გადაჭრით დაგმობა იმისი, რაც დასაგმობია ამ ჯგუფების პოზიციაში. აქ მე დაუბრუნდები რამოდენიმედ იმას, რასაც ლაპარაკობდა კამენევი. კამენევიც ამავეს ამბობდა: გესმით, განა ჩვენ ვასუსტებთ პროლეტარიატის ნებისყოფას, როცა მთელ რიგ მწარე ჭეშმარიტებას ვაღიარებთო.

მაგრამ ყველაფერი ეს — სიტყვებია. საკითხი ამის გარშემო არ დგას. საკითხი იმაშია, რას აკეთებს ესა თუ ის პოლიტიკური დაჯგუფება. ხოლო საქმე იმაშია, რომ ოპოზიციის აზრის გარშემო თავი მოიყარა საბჭოთა ხელისუფლებისა და კომინტერნის წინააღმდეგ ყოველმა მტრულად განწყობილმა. ვინ იყო გახარებული ჩვენი ოპოზიციის გამოსვლით? კორში და სხვები. რას ამბობდენ ისინი ჩვენი ეხლანდელი ოპოზიციის შესახებ? იმას, რომ ჩვენ მუშების წინააღმდეგ გამოვდივართ, ამას ამბობდა რუტ ფიშერი, მასლოვი და ურბანსი. შემდეგ ოპოზიცია ლაპარაკობს ტერმიდორის შესახებ, ხოლო კორში და შვარცი: საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ შეიარაღებული აჯანყების აუცილებლობის შესახებ. აი როგორი მდგომარეობა იყო და იმის შემდეგ, რაც ოპოზიციონურ დაცილის მწამებელ ფრაზების გარშემო თავი მოიყარა ჭეშმარიტად ყველა ოხრების, ქეციანების და კონტრ-რევოლიუციონერების ნაკლებ სურნელოვანმა თაიგულმა, შედეგად აქ გამოდიან და ამბობენ: „ჩვენ ვაძლიერებდით მუშათა კლასის რწმენას სოციალიზმის მშენებლობაში“. ეს ხომ სასაცილოს უახლოვდება. შემოწმების გამოცდილება კი სულ სხვას ამბობს, და ტყუილად კი არ გიკრავდათ გულში ასე გატაცებით ბურჟუაზია, ამხანაგებო, ტყუილად არა, აქ ნამდვილად იყო კლასიური მტრის კლასიური სიმართლე. და იცის რა ყველაფერი ეს, ზინოვიევი ამბობს: „გამაგრდით, ჯერ საქმე არც ისე ცუდათ არისო“.

ასე არ უნდა ეთქვა მას. უნდა გამოსულიყო ის და მთელი სისასტიკით ეთქვა: „არ გაბედოთ საბჭოთა რუსეთის ცილისწამება. არ გაბედოთ რეაქციონური კურსის გაგრძელების მოთხოვნა, იმ კურსის, რომელიც თქვენ გეჭირავთ. არ გაბედოთ ყვირილი, რომ ჩვენთან გადაგვარებაა“. რატომ არ გაქვთ თქვენ ელემენტარული გამბედაობა გამოხვიდეთ და სთქვათ ეს? რატომ?

მე რამდენიმე სიტყვა უნდა ვსთქვა ზინოვიევის ამ ყველა თეორეტიულ და ქვაზითეორეტიულ ვარჯიშობის შესახებ, რომელიც სარგებლობს ერთი მეორეში არეულ და ყალბი ციტატებით. მაგალითად, მან კომუნიზმის ანბანიდან“ ისე მოიყვანა ციტატა, რომ ის მთლად ჩაჯდა, რადგან მდივნებმა გამოუშვეს მისთვის ყველაზე მეტი საშიში ადგილი. და როცა გამოდის აქ ზინოვიევი და ლაპარაკობს სტაბილიზაციის შესახებ: „აი ჩვენი პლატფორმა: კაპიტალიზმის სტაბილიზაცია—ნაწილობრივი, მერყევი“, ეს ხომ ჩვენი პლატფორმაცაა.

მაგრამ მაინც, მომითმინეთ, როგორღა სთქვით თქვენ, რომ არ არის ნაწილობრივი სტაბილიზაცია? ესეც წამოგცდათ თქვენ? ასე სთქვით—წამოგცდა, მაგრამ მე შევცდი. ამაზე თქვენ გაჩუმებული ხართ. კამენევი ფარავს ოქტომბრის შეცდომას, თქვენ კი გაჩუმებულხართ სტაბილიზაციაზე. თქვენ არაჩვეულებრივად ლამაზი, პატიოსანი თეორეტიული ახსნა-განმარტება გაქვთ პარტიისათვის. თქვენ ამბობთ, რომ იყო გადახრა გლეხობის შეძლებული ფენების შესუსტებისაკენ და „ჩვენ ამის წინააღმდეგ სასტიკად ვიბრძოდითო“. უნდა ვთქვა, რომ მე-14 კონფერენციაზე ზოგიერთი შეფერხება, რომელიც აჩერებდა შეძლებული გლეხური მეურნეობის განვითარებას, აღკვეთილ იქნა. ეს იჯარის საკითხში, დაქირავებულ შრომისა და სხ. საკითხში. ნება მიბოძეთ მოგაგონოთ, ამხ. ზინოვიევო და კამენევო,—ხმას აძლევდით თუ არა თქვენ ამ ლონისძიებებს? აძლევდით. ეხლა კი ზინოვიევი გამოდის და ლაპარაკობს: „ლენინი ამბობდა—შემცირეთ, ხოლო ისინი წინადადებას იძლევიან ერთგვარად გაშლისო“. მაგრამ, მომითმინეთ. ამას ხომ უკავშირდებით თქვენ იმას, რაც მე-14 კონფერენციაზე იყო? რატომ აწარმოებთ ახლა თქვენ უღირს, ორაზროვან პოლიტიკას?

დასასრულ, ამხანაგებო, ერთი ორი სიტყვა კომპრომისისა და სხვა რამეების შესახებ, რომლების შესახებაც ლაპარაკობდა ზინოვიევი.

ზინოვიევს სურს ჩვენი პოზიცია დაახასიათოს ისე, რომ თითქოს ჩვენ რევოლიუციას ჩვენს ქვეყანაში უპირდაპირებდეთ საერთაშორისო რევოლიუციას. ეს ხრიკები ვერ გასჭრის. ჩვენი რევოლიუცია საერთაშორისო დიადი რევოლიუციონური პროცესის შემადგენელი ნაწილია, რომელშიაც შედიან კოლონიური ომები და ეროვნული რევოლიუციები და პროლეტარული აჯანყებანი, ჯერ კიდევ არ მომხდარი პროლეტარული რევოლიუციები და ძლევა-მოსილი პროლეტარული რევოლიუციები, და ყველა ის რევოლიუციები, რომელნიც მოხდებიან, ვინაიდან ჩვენ შევედით ომებისა და რევოლიუციების ეპოქაში. ჩვენი რევოლიუცია არის საერთაშორისო რევოლიუციის შემადგენელი ნაწილი და ჩვენი საბოლოო გამარჯვება არის მსოფლიო კომუნიზმის გამარჯვება. ამტკიცებს თუ არა ჩვენი პრაქტიკული პოლიტიკა, ასე ვსთქვათ იმას, რომ ჩვენ ვსდგევართ სხვა თვალსაზრისზე. არა, იგი ამტკიცებს ამ თვალსაზრისს. არავინ ჩვენზე მეტად არ უწევს მორალურ დახმარებას რევოლიუციონურ ჩინეთს, არავინ რუსეთის პროფკავშირების გარდა არ დაეხმარა ინგლისის მემაღაროებს, არავის არ შეუძლია უარჰყოს ის, რომ საბჭოთა კავშირის კომპარტია არის და იქნება მსოფლიო რევოლიუციის დასაყრდენი. ეს ყველამ იცის, სასაცილოა ამაზე დავა. სასაცილოა ამაზე დავა და სრულიად ამაოა ზინოვიევის ცდა, რომ ჩვენი რევოლიუცია დაუპირდაპიროს საერთაშორისო რევოლიუციას. ჩვენთვის ჩვენი რევოლიუცია არის საერთაშორისო საერთო ევროპიული პროცესის შემადგენელი ნაწილი, რომელიც მიდის ხვეული გზით, რომელიც მიდის არა ისე, რომ ყველა კოლონები მიემართებოდნენ ერთი ხაზით, და რომელიც თვისი არსებითაც შესდგება, სხვადასხვა ნაწილებისაგან. საკმაოა ავიღოთ პროლეტარული რევოლიუციები და ეროვნულ - რევოლიუციონური კოლონიალური და ნახევრად კოლონიალური აჯანყებანი, რომ დავრწმუნდეთ იმაში, რომ არის დიადი პროცესი, რომელიც უდიდეს ეპოქისათვის შეეფერება მაგრამ ამის შესახებ არ ვდავობთ. და სრულიად ამაოა, ყალბია, შემცდარია და დაუშვებელია ცდა იმისა, რომ საკითხი ნამდვილი დავის საგანიდან გადატანილ იქნას აი, ამ ბანალურებაზე, ანბანური ჭეშმარიტების ლექვაზე [illegible] შესახებ, რომ ჩვენ საერთაშორისო რევოლიუციონერები უნდა ვიყოთ, რომ ჩვენ უნდა ვატარო[illegible] ლოზუნგი: „პროლეტარებო, ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!“.

ჩვენ დავა გვაქვს ამაზე: გვაძლევს თუ არა საშუალებას ჩვენ შინაური ძალები, რომ სრულის რწმენით წავიყვანოთ სოციალისტური აღმშენებლობის საქმე? ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ დიახ, ჩვენ შეგვიძლიან ავაშენოთ სოციალიზმი. და როცა ჩვენ ვამბობთ, რომ მიმდინარე სამეურნეო წელში ჩვენ ვგრძნობთ ჩვენი ძალების ნამდვილ ზრდას, ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ ეხლა გარდატეხის წელიწადია. მიუხედავად იმ სიძნელეთა, რომელნიც გვაქვს ჩვენს ქვეყანაში, ეს არის კაპიტალიზმის წინააღმდეგ კიდევ უფრო გადამჭრელი შეტევის წელიწადი. ეს გამოიხატება ინდუსტრიალიზაციაში, კერძო პირის თანდათანობით განდევნაში საცალო ვაჭრობიდან, ეს გამოიხატება მის შევიწროვებაში ტარიფებით. ეს გამოიხატება იმაში, რომ იგი გადიშვა შინა-მრეწველობის ხელოსნობის სფეროში, ეს გამოიხატება ჩვენი მეურნეობის სოციალისტურ ელემენტების საკრედიტო სისტემის განმტკიცებაში და ბოლოს ჩვენი მეურნეობის სოციალისტურ ელემენტების ზრდაში. მე მგონია, რომ მთელ პარტიას აქვს უფლება პირდაპირ დაუყენოს საკითხი ოპოზიციონურ ამხანაგებს: „სთქვით, თქვენ რჩებით ძველ გარდაწყვეტილებებზე და ძველ შეხედულებებზე ტერმიდორის შესახებ, თუ გმობთ“. ამ შეხედულებებს?“ ჩვენ სასაცილოდ მიგვაჩნია, როცა კამენევი გამოდის თავის იქცევს რწყილების ქულეტით: „პატარა პრაქტიკული უთანხმოებანია“. ჩვენ ეხლა უნდა ვსთქვათ: „ნუ ქულეტთ რწყილებს და გვიპასუხეთ ძირითად საკითხებზე: ქადაგებთ თუ არა თქვენ, რომ ჩვენ ფესვები გვილპება, თუ ქადაგებთ იმას, რომ ჩვენ მივაბიჯებთ წინ?“. აი, როგორ სდგას საკითხი. ეს ძირითადი საკითხია. და ამ კითხვაზე ჩვენ უპასუხებთ: ჩვენ მივდივართ წინ, ჩვენ წავალთ წინ და გავიმარჯვებთ, მიუხედავათ წინასწარმეტყველებისა ტერმიდორის შესახებ, მის და საწინააღმდეგოდ და მის წინააღმდეგ.

(მქუხარე, ხანგრძლივი ტაში. მთელი დარბაზის ოვაციები).

ამხ. მახარაძის სიტყვა

ჩვენ დიდი ჭიდილი განვიცადეთ პარტიის შიგნით. იყო მომენტები, როცა ჩვენი პარტიის მთლიანობის საფრთხე იდგა. და აი, რატომ. ჩვენი პარტიის მნიშვნელოვანი ნაწილი პარტიაში დიდი ხანი არ არის რაც შემოვიდა. მრავალს ახალ შემოსულს პარტიაში ჯერ კიდევ არ გაუვლია ძველი ბოლშევიზმის სკოლა. მეორეს მხრით, ჩვენს პარტიაში არის ამა თუ იმ მიზეზით უკმაყოფილო ელემენტების საკმაო რიცხვი. და აი, როცა პარტიაში ისვრიან ლოზუნგს, რომ ცენტრალური კომიტეტი დამღუპველ პოლიტიკას აწარმოებს, რომ იგი ექანება სოციალ-დემოკრატიზმისაკენ, ღალატობს მუშებს და სხ., შეიძლებოდა საფრთხე გვქონოდა იმისა, რომ ნაწილი გაჰყვებოდა ამ დემაგოგიურ ლოზუნგებს საბედნიეროდ ეს არ მოხდა: მასამ თავის დროზე გასცა ღირსეული პასუხი. ჩვენ ეხლა ეს პერიოდი უკვე გავიარეთ, მაგრამ მე მგონია, რომ ჯერ კიდევ არ მომხდარა საბოლოო ლიკვიდაცია იმისა, რასაც ადგილი ჰქონდა. ოპოზიციის ბელადების გამოსვლა ამტკიცებს, რომ მრავალი რამ კიდევ უნდა ვსძლიოთ და რომ კიდევ მოგვიხდება სათანადო მუშაობის წარმოება.

კერძოდ საქართველოში, ამხანაგებო, საკმაოდ სერიოზული მდგომარეობა გვქონდა. დასაწყისში ოპოზიციური ბლოკის აგიტატორები ყველგან ავრცელებდენ ყოველგვარი ცილისწამების ხმებს ჩვენი პარტიის მდგომარეობის შესახებ. ლაპარაკობდენ იმის შესახებ, რომ მალე ისინი მოახდენენ რევოლიუციას. რევოლიუციას სახავდენ იმგვარად, რომ ცენტრალური კომიტეტი იქნება გადაყენებული, და რომ ხელისუფლების ყველა ორგანოები შეიცვლება; ერთი სიტყვით ისინი ხატავდენ ნამდვილ რევოლიუციას. და ყოველივე ეს ვრცელდებოდა არა მარტო პარტიულ, არამედ უპარტიო მასაშიაც. ილიუსტრაციისათვის მოვიყვან შემდეგ ფაქტს. როგორც ცნობილია, ჩვენში 1924 წ. იყო მენშევიკური ავანტიურა. ამ ავანტიურის ხელმძღვანელთა ნაწილი არის იქ, სადაც უნდა იყვენ. უნდა ითქვას რომ, ეს მენშევიკური ავანტიურისტები ჯერ კიდევ სასამართლოს პროცესზე საკმაოდ გაიხრწნენ.

როცა ჩვენთან ჩამოდიან რომელიმე უცხოელი დელეგაციები, ისინი უპირველეს ყოვლისა მიეჩქარებიან ამ მენშევიკებისაკენ. რას უბნებიან მენშევიკები, ჩვენ ნაკლებ გვაინტერესებდა, მაგრამ საერთოდ დღემდე ისინი, ყოველ შემთხვევაში, ლოიალურად იქცეოდენ. მაგრამ უკანასკნელ ხანებში ოპოზიციის გამხრწნელი მუშაობის შედეგად, მათაც იცვალეს კილო და ძალიან თავხედურადაც. გერმანიის მუშათა უკანასკნელმა დელეგაციამ, რომელიც ჩვენთან იყო, პატიმრები ინახულა. და აი გეენცეს შეკითხვაზე, ამ მენშევიკების ლიდერმა ანდრონიკაშვილმა შემდეგი პასუხი გასცა: „არც რუსეთში და არც აქ, არ არსებობს დემოკრატია, პროლეტარიატის დიქტატურა, არის მხოლოდ კომუნისტური პარტიის დიქტატურა, რომ ეს ჩემი შეთხზული არ არის, შეგიძლიათ დარწმუნდეთ ოპოზიციის ფაქტზე, რომელსაც ადგილი აქვს დღეს კომუნისტურ პარტიასა და კომინტერნში. ამ ოპოზიციის სათავეში დგანან ლენინის საუკეთესო თანამოღვაწენი: ზინოვიევი, კამენევი, რადეკი და ტროცკი მარცხნივ, მედვედევი, შლიაპნიკოვი და სხვები მარჯვნივ. როგორც მემარცხენე, ისე მემარჯვენეები უმტკიცებენ „პროლეტარული ხელისუფლების“ ცენტრს, რომ ის სოციალისტურ მეურნეობას არ აშენებს. ჩვენი პარტია არის გლეხური და წვრილბურჟუაზიული, და არა პროლეტარული. ქვეყანა შედგა კაპიტალისტურ ურთიერთობათა გზაზე. ჩვენ არ მოვიტყუებთ თავს, ეს არ არის პროლეტარიატის დიქტატურა, ეს არის სტალინის დიქტატურაო“.

საქმე იმაში კი არ არის, რომ ციხეში მყოფ მენშევიკებს შეუძლიათ ესა თუ ის იყბედონ, საქმე იმაშია და ეს დამახასიათებელია, რომ იქ შეიჭრა ოპოზიციის გამხრწნელი მუშაობა. რაღა მოხდა ჩვენში? იყო დიდი განგაში და მდგომარეობაც თითქოს სერიოზული გვეჩვენებოდა. მაგრამ როდესაც ყველა საკითხების განხილვის შემდეგ თბილისისა, ბათომისა და ქუთაისის უჯრედების გაერთიანებულ კრებებზე საქმე მივიდა ხმის მიცემამდე, გამოვიდა რომ, ოპოზიციას, საკუთრივ რომ ვსთქვათ, არავითარი ნიადაგი არ ჰქონია: თბილისში 8.000 ხმის მიმცემისაგან მათ მიიღეს მხოლოდ 27 ხმა. იგივე პროპორციას ჰქონდა ადგილი ქუთაისში და ბათომში.

მაგრამ ისევ ვიმეორებ, რომ საქმე ამით არ დასრულდება. სინამდვილეში რას ლაპარაკობენ ისინი აქ? რის თავდებობას კისრულობენ ისინი? დღეიდან ისინი აღარ აწარმოებენ ფრაქციულ მუშაობას, აღარ მოაწყობენ ფრაქციებს და თავის შეხედულებების დაცვას ისინი კისრულობენ თუ არა ჩვენი პარტიის წესდების ფარგლებში? ამ ამხანაგების ასეთი საქციელი შებავშვობად მიმაჩნია. კამენევისა და ზინოვიევის სიტყვები არ წააგავდა ბოლშევიკების სიტყვებს, იმ სიტყვებს, როგორითაც ისინი გამოდიოდენ მაგალითად, მე-13 პარტკონფერენციაზე. მაშ რატომ მოხდა ასეთი ცვლილება?

იმიტომ, რომ ამ ამხანაგებმა დაკარგეს საკუთარი პოზიციები. ისინი დაიბნენ. ტროცკის გამოსვლა? მისი სიტყვა შინაარსით თავიდან ბოლომდე მენშევიკურია. გაურბის რა მენშევიკურ გადახრაში ბრალდებას, ის პირდაპირ ამტვრევდა ღია კარებს. მაგრამ, განა მან არ იცოდა რაში ხდებდენ მას ბრალს? ჩვენ ბრალს ვდებდით და ვდებთ იმაში, რომ ის მხარს უჭერდა თქვენთვის კარგად ცნობილ ოსოვსკის იმაში, რომ ის შესაძლებლად სცნობს დაჯგუფებების და ფრაქციების თავისუფლებას, და როო მას შემცდარი, სრულიად არალენინური შეხედულება აქვს გლეხობაზე. განა გუშინ ტროცკიმ ეს უარჰყო? არა. რაც შეეხება სოციალიზმის მშენებლობას, მან სავსებით დაამტკიცა თავისი მენშევიკური შეხედულებები. მან ჩვენ გუშინ დაგვიმტკიცა, რომ სოციალიზმის მშენებლობა ჩვენში შესაძლებელია მხოლოდ რევოლიუციის გამარჯვებით დასავლეთ ევროპაში. ამასვე ამბობენ მენშევიკებიც. ასე რომ, ჩვენ არ ვაშენებთ სოციალიზმს? მაშასადამე ბურჟუაზიული სახელმწიფო და ბურჟუაზიული წესწყობილება? ეხლა ოპოზიციონერები მოდიან ჩვენთან და გვეუბნებიან, რომ სურთ ზავის ჩამოგდება. მიუხედავად ამისა, ისინი მაინც განცალკევებენ თავიანთ თავს და ამბობენ: „ჩვენ“, „ჩვენი განცხადება“. შემდეგ ისინი ლაპარაკობენ, რომ დგანან თავის პოზიციებზე, რომელსაც ისინი ანვითარებდენ თავის პლატფორმაზე და განცხადებებში. მაშასადამე მაინც რჩება რაღაც იდეური ორგანიზაცია, რაღაც იდეური ჯგუფი. ოპოზიცია, როგორც ასეთი, ჯერ კიდევ განაგრძობს არსებობას, მით უმეტესი, რომ ტროცკი, რომელიც სინამდვილეში დღესაც მეთაურობს ამ ოპოზიციას, რჩება თავის ძველ პოზიციებზე. ამხანაგებო, ასე არ ვარგა. თუ მათ მართლაც უნდათ ჩვენი პარტიის მთლიანობის შენარჩუნება, მათ უარი უნდა განაცხადონ თავის შემცდარ შეხედულებებზე.

ამხ. ოსინსკის სიტყვა

მე უნდა დავადასტურო, რომ ცენტრალური კომიტეტის უმრავლესობას მე არ ვეთანხმები ჩვენი შინაპარტიული მდგომარეობისა და ეგრედწოდებულ შინაპარტიულ დემოკრატიის საკითხში. რაც შეეხება ახლად წარმოშობილ ოპოზიციონურ ბლოკს, ამ შემთხვევაში მე იმას მაშორებს ის საერთო გადახრა, რომელიც ამ ბლოკმა მიიღო და რომელსაც სტალინი უწოდებს სოციალ-დემოკრატიულ გადახრას.

ყველა ამხანაგებს არ ესმოდათ, თუ რატომ მოვაწერე ხელი ეგრედწოდებულ „საბუფერო“ რეზოლიუციას. მე უნდა განვაცხადო, რომ ამხ. სმიულგას, რაკოვსკის, კუჩმენოვსა და შკლოვსკის მიერ შედგენილ რეზოლიუციაში მე არ ვუყურებდი არაფერს ისეთს, რომელიც ეწინააღმდეგებოდა შინაპარტიულ დემოკრატიის საკითხის იმ დაყენებას, რომელსაც მე აქამდე მოვითხოვდი. თუმცა იქ არ იყო მთელი რიგი ჩემი დებულებები, მაგრამ ვინაიდან მე არ მქონდა შესაძლებლობა გამოვსულიყავი ივლისის პლენუმზე და დამეცვა ჩემი თვალსაზრისი, ამიტომ იმ მიზნით, რომ გამომეაშკარავებია როგორმე ჩემი შეხედულება შინაპარტიული მდგომარეობის შესახებ, მოვაწერე ხელი რეზოლიუციას, რომელმაც მიიღო „საბუფერო“ რეზოლიუციის სახელწოდება.

ჩვენს წინაშე ამჟამად სდგას მეტად პრინციპიალური საკითხი ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობის შესახებ. ტროცკის აზრით ისე გამოდის, რომ ჩვენ აქ, საბჭოთა რუსეთში, 80 წლის განმავლობაში ვერავითარ სოციალიზმს ვერ ავაშენებთ, ხოლო მანამდე კ[illegible] რე[illegible]ვოლიუცია ევროპაში. და აი მე ვსვამ კითხვას—რომ ხვალ ყველაზე უფრო განვითარებულ ქვეყანაში, ვთქვათ ამერიკაში, მოხდეს სოციალისტური რევოლიუცია ჯადოსნური კვერთხის გაქნევით, განა შესაძლებელი იქნებოდა იქ სრული სოციალიზმის განხორციელება, განა შესაძლებელი იქნებოდა მისი აშენება 80 წელზე უფრო ადრე? მე კატეგორიულად ვამტკიცებ, რომ ეს შეუძლებელია.

რა არის ეს „სრული სოციალიზმი“? ამ ტერმინს საფუძვლად უდევს საკითხის სრულიად მეტაფიზიკური, სქოლასტიური დაყენება. გულისხმობენ, რომ არის რაღაც „სრული სოციალიზმი“, რომელიც, თუ რევოლიუცია მოწინავე ქვეყანაში მოხდა. მაშინვე გამოჩნდება სცენაზე, ხოლო ჩამორჩენილ ქვეყნებში კი—უფრო დაგვიანებით.

ის ვინც ფიქრობს, შესაძლებელია სადაც არ უნდა იყოს რაღაც სრული სოციალიზმის დაუყოვნებლივ თეფშზე გამზადილი მიტანა, ის სისულელეს ლაპარაკობს. ჩვენ ვაშენებთ სოციალიზმს, როცა, დავიპყრეთ რა ხელისუფლება, ვსცვლით საკუთრების ნიადაგზე აღმოცენებულ ურთიერთობას, საკუთარ ხელში ვიღებთ საწარმოო ძალებს და ვაწესრიგებთ მათ სოციალისტურად. ასეთ მოქმედებათა ჯამი არის ძირითადი ღონისძიება, რომელიც იწყებს მშენებლობას, და რაც მთავარია, საფუძველს უყრის სოციალისტურ ურთიერთობას. საქონლის ბრუნვის და მასთან დაკავშირებულ ურთიერთობათა სისტემის გარდაქმნა ამა თუ იმ ქვეყანაში და მთელ მსოფლიოში შეიძლებელია მხოლოდ კოლოსალური თანდათანობით. თუ გამოიანგარიშებთ მთელი ქვეყნის სამრეწველო დაქირავებულ მუშებისა და წვრილ დამოუკიდებელ მწარმოებელთა რიცხვის შეფარდებას, მიიღებთ უკანასკნელთა კოლოსალურ გადაჭარბებას. თუ აიღებთ პროლეტარულ რევოლიუციას ყველაზე უფრო მოწინავე ქვეყანაში, — იქაც კი საქონლის ბრუნვა კიდევ დიდ ხანს არ მოისპობა, ვინაიდან სასოფლო მეურნეობაში ყველგან წვრილი წარმოება სჭარბობს. ამიტომ მე ვამტკიცებ, რომ ათეული წლები გაივლის მსოფლიო რევოლიუციის შემდეგ ან გადამწყვეტ ბრძოლების შემდეგ დიდ ქვეყნებში, სანამ დამყარდებოდეს „სრული სოციალიზმი“, ვინაიდან სრული სოციალიზმი, თუ კი ეს ცნება პრაქტიკულად რაიმე მნიშვნელოვანს გულისხმობს, არის, სხვათა შორის, საქონლის ბრუნვის მოსპობა და პროდუქტის განაწილების ამ ფორმის შეცვლა მისი შეგნებული განაწილებით.

მე ვამტკიცებ, რომ სოციალიზმის მშენებლობის იდეა აუცილებლად იწვევს ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობის საკითხის დასმას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ სოციალ-დემოკრატიულ თვალსაზრისს დაუახლოვდებით. აკი კაუცკის შეხედულებით სოციალიზმი მხოლოდ მაშინ განხორციელდება, როცა სავსებით მომწიფდება საწარმოო ძალების განვითარება, სავსებით მომწიფდება საწარმოო ურთი-ერთობა და რაც მთავარია, როცა მუშათა კლასი ყოველმხრივ, იგულისხმება კულტურულ მხრივაც, იმდენად მომწიფდება, რომ ის შესძლებს სოციალიზმის განხორციელებას.

სხვა სიტყვებით—სოციალიზმი იჩეკება მზამზარეულად კვერცხიდან, როცა ის უკვე მომწიფდება და როცა საკმარისია შემოვაცილოთ ნაჭუჭი. აქედან საბოლოო ანგარიშით—გამოდის ისე, რომ უარვყოთ საკითხის რევოლიუციონურად დაყენება.

როგორ იყო დაყენებული საკითხი, რომელიც ჩვენ ძლიერ სწრაფად შევითვისეთ 1918 წელში, როგორც კი წამოიჭრა ჩვენს წინაშე პრობლემა როგორ განვახორციელოთ სოციალიზმი? ჩვენ დავაყენეთ მაშინ საკითხი სოციალიზმის აღმშენებლობის შესახებ. მაშინ ჩვენს წინაშე წამოჭრილი სპეციფიური ხასიათის პრობლემა იმაში მდგომარეობდა, რომ ჩვენ ვიდექით საწარმოვო ძალების დაცემის წინაშე. იმ თვალსაზრისით, როგორც წინათ სოც-დემოკრატები უდგებოდენ საკითხს, სოციალიზმის განხორციელება, როცა თვალწინა გვაქვს საწარმოვო ძალების დაცემა, შეუძლებლად წარმოგვიდგება. ამ მუხლის შესახებ ასეთი პასუხი იყო მიცემული და სრულიად სწორად იყო მიცემული. თუ ხდება პროლეტარული რევოლიუცია, თუ პროლეტარიატი ხელში იღებს ძალაუფლებას, თუ კერძო საკუთრებასთან დამოკიდებულება იცვლება, მაშინ პროლეტარიატი—თვით დაცემის პირობებშიაც კი—ღებულობს სოციალიზმის შენების შესაძლებლობას. ამ აღმშენებლობის პროცესში ის აწარმოებს საწარმოვო ძალების აღდგენას და თვით სოციალიზმის მშენებლობა, სხვათა შორის, უმოკლესი და უსწრაფესი საშუალებაა საწარმოვო ძალების აღსადგენად. რომ ეს სწორი იყო—ჩვენ ვხედავთ და ეხლაც ვამოწმებთ ამას საკუთარი ცდების ნიადაგზე, ჩვენ ვხედავთ ამას აგრეთვე, ეგრეთ წოდებულ, ჩვენი აღდგენითი პერიოდის ისტორიიდან. ჩვენი მრეწველობის სოციალისტურად გაშლა საუკეთესო და ძლიერი ბერკეტი იყო საწარმოვო ძალების აღსადგენათ. ჩვენ აღვადგინეთ წარმოება ახალ საზოგადოებრივ საფუძველზე გაცილებით უფრო ჩქარა, ვინემ ეს შეეძლებოდა რომელიმე კაპიტალისტს, თუ ის ხელს მოკიდებდა ამას რუსეთის ნიადაგზე, განსაკუთრებით იმისთვის, რომ ეს ხდებოდა სოციალისტური აღმშენებლობის პროცესში.

მაშასადამე სოციალიზმის აღმშენებლობა არის აქტიური პროცესი, არის ბრძოლა, არის ძალთა დაძაბვა, რომელიც მოითხოვს თვით განწირვას, მსხვერპლს, რომელსაც აუცილებლად იწვევს გარემოება, სადაც ყოველი ნაბიჯი მტრის ხელიდან უნდა დავიპყროთ.

აი ეს ძირითადი დასმა საკითხისა სოციალიზმის აღმშენებლობის შესახებ აუცილებელია იმ პირობებში, რომელშიც ახლა ვიმყოფებით და როცა სოციალიზმის აღმშენებლობის ლოზუნგი უკავშირდება ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის ლოზუნგს. ცხადია, რომ პასუხისმგებლობა ახალი ეკონომიური წესწყობილების წარმატებისათვის, უწინარეს ყოვლისა, თქვენ გეკისრებათ.

ლოზუნგს ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის აღმშენებლობის შესახებ მსგავსება აქვს ეგრეთ წოდებული პორაჟენცობის საკითხთან ომის დროს. სოციალიზმის აღმშენებლობა იგივე რევოლიუციური პროცესია, იმ რევოლიუციის გაგრძელება, რომელიც 1917 წელს დაიწყო. თუ გვინდა სოციალიზმის აღმშენებლობაში სრულს აქტივობას მივაღწიოთ, როგორც იმ დროს ვამბობდით, რომ არ უნდა გვეშინოდეს „საკუთარი ქვეყნის“ დამარცხებისა, ახლა უნდა ვსთქვათ, რომ პასუხისმგებელნი ვართ სოციალიზმის აღმშენებლობისთვის ჩვენ ქვეყანაში, რომ არ გვეშინია ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის შენებისა.

ამიტომ ამ ლოზუნგს ორგანიზაციული ძალა აქვს, ისევე როგორც პორაჟენცობის ლოზუნგს რევოლიუციური ორგანიზაციული მნიშვნელობა ჰქონდა. რომ ბრძოლა ვაწარმოვოთ სოციალიზმისათვის, საჭიროა ვიცოდეთ, რისთვის ვიბრძვით და რა მსხვერპლი უნდა გავიღოთ. მუშათა კლასმა ჩვენ ქვეყანაში უკვე გაიღო ეს მსხვერპლი.

შესაძლებელია თუ არა სოციალიზმის აღმშენებლობა ჩვენს ქვეყანაში ჩვენი საკუთარი საშუალებით არსებითი ეკონომიური დახმარების გაუწევლად გარედან? შესაძლებელია თუ არა ეს მატერიალურად.

მე ვამტკიცებ, რომ ეს შესაძლებელია. ჩვენ ყოველთვის თავიანთ თავს რაღაც „ეკონომიურ ბალღებათ“ ვსთვლიდით (მე ვლაპარაკობ წარსულზე, ომის წინა დროზე, როცა ასეთი თვალსაზრისი გაბატონებული იყო), გვეგონა რომ უცხოეთის კაპიტალს ეს „ბალღები“ ყურით უნდა ეთრია. ამასთანავე უკვე 1918 წლისთვის რუსეთის კაპიტალისტური კოლონიზაცია იმდენათ წინ წავიდა, რომ უკვე შეიქმნა გამოსავალი პუნქტები მწარმოებელ ძალების განვითარებისა ეროვნულ ნიადაგზე.

რაღა უნდა დავუმატოთ ამას კიდევ? მოხდა გადატრიალება, პროლეტარული გადატრიალება, რომელმაც შემოიღო სრულიად ახალი მეურნეობის ფორმები და სხვათა შორის ისეთი უზარმაზარი მნიშვნელობის ფაქტი შეიქნა, როგორიც სოციალისტური ეკონომიკაა. ეს დამატება იმ მატერიალურ მემკვიდრეობასთან, რომელიც ბურჟუაზიისგან მივიღეთ გაცვეთილი და ნაწილობრივ დახარჯული 1914—20 წლების განმავლობაში, უზარმაზარი მნიშვნელობის პლიუსია.

დღევანდელი სახელმწიფოებრივი ბიუჯეტი სულ სხვანაირათ არის აშენებული, ვიდრე რევოლიუციის წინადროინდელ რუსეთში იყო აშენებული ან ვიდრე ის ამა თუ იმ კაპიტალისტურ ქვეყანაშია აშენებული. ჩვენი სახელმწიფოებრივი ბიუჯეტის ასეთი შენობის შემწეობით ჩვენ შეგვიძლია გავაძლიეროთ ის რესურსები დაგროვებისა, რომელიც ჩვენ გვჭირია მწარმოებელ ძალების გასაშლელათ. მე ვამტკიცებ, რომ რამდენიმე წლის შემდეგ ჩვენ ვიხილავთ ნაყოფს უფრო მომწიფებული, უფრო გადიდებული ეკონომიური შეტევისა, რომელსაც დღეს ვაწარმოებთ.

საქონლის ნაკლებობა და გაძლიერებული მოთხოვნა, რომელიც გამოწვეულია არა მარტო იმით, რომ ჯერ კიდევ სავსებით დამთავრებული არ არის აღდგენის პროცესი, არამედ იმითაც, რომ ბაზარი გაფართოვდა და მოსახლეობის მოთხოვნილება საგრძნობლად გაიზარდა, ისეთ ეკონომიურ პირობებს ჰქმნის, რომ წარმოებაში ახლად შეტანილი თანხები უფრო ადვილათ შექმნიან მრეწველობის შემდგომი განვითარების შესაძლებლობას, ვიდრე ეს რევოლიუციამდე იყო, ჩვენი კაპიტალების და შეტანილი თანხების ციფრები თანდათან გადიდდება.

როცა ზინოვიევი თავის მილიარდებზე ლაპარაკობდა მე გამახსენდა ზღაპარი, რომ გლეხმა საჩუქრათ ძროხა მიიღო და გზაში ცხვარზე გასცვალა. ცხვარი ბატში, ბატი ნემსში და ბოლოს თვით ნემსიც დაჰკარგა. ამავე მდგომარეობაში ჩავარდა ზინოვიევიც თავისი მილიარდებით. ის გზაში ამ მილიარდებს ძროხაში სცვლიდა, ძროხას ცხვარში, ცხვარს ბატში და სხ. მაგრამ ეს დღეისთვის არარეალური მილიარდები მომავალში შეიძლება რეალურათ იქცნენ და აუცილებლად გადაიქცევიან კიდეც, იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ ჩვენ გაფართოებული რეპროდუქცია გვაქვს სრულიად ახალ ეკონომიურ საფუძველზე, რომელსაც დაგროვების ზრდა ჰქმნის სახელმწიფოში.

სტალინმა ერთად ერთ შეზღუდავ მომენტათ სოციალიზმის აღმშენებლობისათვის ერთ ქვეყანაში სრულიად სამართლიანად აღიარა უცხო ინტერვენციის საფრთხე. ტროცკი ეკამათებოდა ამ დებულებას. ის ამბობდა, რომ ჩვენ ეკონომიურად შეზღუდულნი ვართ. ჩვენი მეურნეობა შეკავშირებულია მსოფლიო მეურნეობასთან და ჩვენ არ ძალგვიძს ჩვენი განვითარების პროცესები ვაწარმოვოთ ამ მსოფლიო მეურნეობის გარეშე. ტროცკის ავიწყდება, რომ ეს შეზღუდვა მსოფლიო ბაზრის მიერ არსებობს აგრეთვე თვითეული კაპიტალისტური ქვეყნისთვის. მაგრამ ამისდამიუხედავათ დამოუკიდებელი ეკონომიური განვითარების შესაძლებლობა მაინც არსებობს. ის ხელს არ შეუშლის არც იმას, რომ ჩვენი ქვეყანა დამოუკიდებლად განვითარდეს შინაგანი შესაძლებლობის და შინაგანი რესურსების ნიადაგზე, მხოლოდ სოციალისტურ ფორმებში. ეს საზღვარი შედარებითია, და არა აბსოლიუტური. მას უკიდურეს შემთხვევაში შეუძლია ჩვენი აღორძინების ხაზის გაძნელება, მაგრამ მისი გატეხა არ შეუძლია. სტალინი საზღვარ მართლაც აბსოლიუტურ ზღუდეს ღებულობს, ამაშია ძირითადი განსხვავება.

ეს აბსოლიუტური ზღუდე სავსებით სისწორით არის დასახული. იგი კვლავ ლაპარაკობს იმაზე, რომ ჩვენ უნდა ვიკისროთ სრული პასუხისმგებლობა სოციალიზმისათვის ბრძოლის წარმატებაში და ენერგიული ბრძოლა უნდა ვაწარმოოთ აღმშენებლობისათვის აქ, ჩვენს ქვეყანაში, კომუნისტური ღმერთის იმედით და ჩვენი საზღვარგარეთელი ამხანაგების დახმარების იმედით. დახმარების ისეთ შემთხვევაში როცა ეს აბსოლიუტურად აუცილებელი იქნება, როცა ჩვენ გარედან დაგვესხმიან, რომ ძალით დაანგრიონ ის, რასაც ჩვენ ვქმნით. ამ შემთხვევაში ჩვენთვის მართლაც აუცილებელია ჩვენი ამხანაგების დახმარება. ყველა სხვა შემთხვევებში კი ჩვენ პირველ რიგში ჩვენი თავის იმედი უნდა ვიქონიოთ, მივსცეთ რევოლიუციონურ აქტიობის სამაგალითო ნიმუში და ენერგიულად განვავითაროთ ჩვენი სოციალისტური აღმშენებლობა.

ამხ. სტეცკის სიტყვა

კამენევის გუშინდელი ნალაპარაკევი სიტყვების კორიანტელს წარმოადგენდა, კორიანტელს, რომლითაც ოპოზიცია სცდილობდა თავისი არტილერიის დაფარვას, თავისი ძალების დაფარვას იმისათვის, რომ შემდეგ შეემუსრებინა თავდაცვის და სხვადასხვა დივერსიათა შესაძლებლობა ცეკას მიმართ.

კამენევი სცდილობდა ყველა უთანხმოებანი გაუგებრობებით აეხსნა. მაგრამ კამენევის სიტყვისათვის პარტიას მხოლოდ მაშინ შეეძლო დაეჯერებია, რომ მას ქონოდა გამბედაობა და ძალა უარეყო ეს „გაუგებრობანი“, მაგრამ მან ეს არ ჩაიდინა. ამიტომ ჩვენ სხვაგვარად არ შეგვიძლია განვიხილოთ კამენევის სიტყვა, თუ არა როგორც განსაზღვრული პოლიტიკური მანევრი, რომლითაც ისინი სცდილობენ შეემუბუქებინათ ოპოზიციის მდგომარეობა და თავდაცვის ამოცანები.

კამენევმა ვერ შესძლო თავისი ოპოზიციონურ მოტივების დაფარვა სოციალიზმის ერთ ქვეყანაში აღმშენებლობის საკითხის შესახებ. უნდა ითქვას, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ოპოზიციის ყველა ბელადები არსებითად ერთმანეთს ეთანხმებიან ამ საკითხში, მაგრამ ამ საკითხის მნიშვნელობის შეფასებაში აღმოჩნდა ბლოკის დაშლა, ზინოვიევისა და კამენევის ბლოკის გათიშვა. ტროცკი ამბობდა, რომ თვით საკითხის დასმა სოციალიზმის ერთ ქვეყანაში აღშენების შესაძლებლობის შესახებ, არის სქოლასტიური, არ აქვს არავითარი დამოკიდებულება ჩვენი პოლიტიკის საკითხებთან და ყურით მოთრეული რამ არის. ზინოვიევმა დღეს განაცხადა, რომ ეს საკითხი ჩვენი პოლიტიკის უმთავრესი საკითხია, იგია ჩვენი პოლიტიკის კვანძი. ამგვარად ჩვენ ვხედავთ, — მიუხედავად იმისა, რომ არსებითად ტროცკი და ზინოვიევი იცავენ ერთ და იმავე პოზიციას სოციალიზმის ერთ ქვეყანაში აღმშენებლობის შესაძლებლობის საკითხში, მაინც ამ საკითხის მნიშვნელობის შეფასებაში ისახება ბლოკის გათიშვა, დაშლა.

ამ შემთხვევაში ზინოვიევი მართალი იყო ტროცკის წინააღმდეგ გამოსვლაში. ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის აღმშენებლობის საკითხი ცენტრალური საკითხია. ეს საკითხი არაა აბსტრაქტული, განყენებული, მას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, მჭიდრო დამოკიდებულება აქვს ჩვენს პოლიტიკასთან, ჩვენი პარტიის მდგომარეობის საკითხთან“.

შემდეგ ამხ. სტეცკი ამტკიცებს ოპოზიციის დებულების შეცდომას ამ საკითხის შესახებ და გადადის ჩვენი განვითარების ტემპის საკითხზე.

„იმის მიხედვით, თუ როგორ მიუდგა კამენევი ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის აღმშენებლობის შესაძლებლობის საკითხს და ტემპის საკითხს უნდა ითქვას, რომ საკითხის ეს დასმა არის ის ოხტატური შემოვლა, რომელიც ოპოზიციამ იმისთვის მოახდინა, რომ დაამტკიცოს სოციალიზმის სრული აღმშენებლობის შესაძლებლობის თეორია. რაში მდგომარეობს საკითხის დასმა ტემპის შესახებ? იგი მდგომარეობს ჩვენი ტექნიკური ჩამორჩენილობის საკითხში, იმაში, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია განვავითაროთ საკმაო ტემპი, არ შეგვიძლია საკმაო სწრაფი ტემპით განვავითაროთ ჩვენი მეურნეობა, რომ მივეწიოთ კაპიტალისტურ ქვეყნებს. რაში მდგომარეობს საქმის ვითარება? მე მგონია, რომ საქმე მდგომარეობს იმაში, რომ ოპოზიცია აქ რევიზიას უკეთებს მარქსიზმ-ლენინიზმის ძირითად დებულებებს, რომლის მიხედვით პროლეტარიატის დიქტატურა, მეურნეობის სოციალისტური ორგანიზაცია ისეთ უპირატესობებს წარმოადგენს კაპიტალისტური მეურნეობის წინაშე, რომ იძლევა საშუალებას, უფრო სწრაფად განვავითაროთ ჩვენი ქვეყნის საწარმო ძალები და უფრო სწრაფად გავაფართოვოთ ჩვენი ქვეყნის მეურნეობა“.

ამხ. სტეცკი სიტყვას ათავებს ოპოზიციის ცალკე დებულებათა განხილვით და უსაფუძვლობის გამოაშკარავებით.

ამხ. უგლანოვის სიტყვა

ამხ. უგლანოვი ხაზს უსვამს, რომ ოპოზიციის ლიდერები თავის გამოსვლებში არ შეხებიან ძირითად საკითხს, რომელიც შემდეგში მდგომარეობს: პარტიის კრიზისების უახლოესი მიზეზები — ბიუროკრატიზმი, რომელიც საოცრად გაიზარდა ლენინის სიკვდილის შემდგომ პერიოდში და ეხლაც იზრდება. რატომ ეხლა აღარ გვესმის ოპოზიციის ბაგეთაგან ეს ბრალდებაა? იმიტომ, რომ თვით ოპოზიციის ლიდერებს, რომელნიც ამ ბრალდებას აყენებდენ, არ სწამდათ იგი. ეს იყო შეუგნებელ მუშათა ფენებისათვის თვალების ახვევის ფანდი. თუ ჩვენ ჩაუფიქრდებით ოპოზიციის ფორმულას ჩვენი პარტიის ბიუროკრატიზმის შესახებ, ვნახავთ, რომ ბიუროკრატიზმის ამ ანონიმური საფარით ოპოზიციის ბელადებს არ სურთ იგრძნონ ბოლშევიკური პარტიული დისციპლინის სიმტკიცე, რომელსაც პარტია და ცეკა ატარებენ ლენინის სიკვდილის შემდეგ ოპოზიციის ბელადების მიმართაც. კამენევმა აქ განაცხადა, რომ ის აფასებს პარტიულ აპარატს. მაგრამ თუ მის მუშაობას დაუპირდაპირებთ ოპოზიციის არალეგალურ მუშაობას და მისწრაფებას იმისაკენ, რომ ზიანი მიაყენოს აპარატს, მაშინ ყოველ ეჭვს გარეშეა ამ განცხადებათა პირფერული ხასიათი. ზინოვიევმა იკისრა ცდა, რათა გაემართლებია თავისი დეზორგანიზატორული მუშაობა ლენინზე დამყარებით; მან ამ მიზნით მოიყვანა მაგალითი, თუ როგორ ებრძოდა ლენინი ოპოზიციას.

ზინოვიევი ამტკიცებს, რომ ოპოზიციასთან ბრძოლის ასეთ მეთოდებს, რომელსაც ჩვენ ვიყენებთ, ლენინი არ იყენებდა. ეს მართალია: ყველამ იცის, რომ ვლადიმერ ილიჩი ხმარობდა ოპოზიციის დაქსაქსვის მეთოდს, რამდენადაც საქმე არ მიდიოდა არალეგალურ მუშაობის დაწყებამდე პარტიის შიგნით; მაგრამ საკმაო იყო, რომ მხოლოდ, მაგალითად, შლიაპნიკოვს გადაედგა რამოდენიმე დეზორგანიზატორული ნაბიჯი, რომ ლენინმა ცეკას პლენუმზე [illegible] საკითხი შლიაპნიკოვის პარტიიდან გამორიცხვის შესახებ. უნდა იქმნას აგრეთვე მიღებული მხედველობაში, რომ შლიაპნიკოვის გამთიშავი ნაბიჯები არ შეიძლება შევადაროთ იმ უდიდეს დეზორგანიზატორულ მუშაობას, რომელსაც აწარმოებენ ტროცკი, ზინოვიევი და სხ. თვითონ ზინოვიევი, როცა იგი ჩვენი პარტიის უმრავლესობასთან ერთად მიდიოდა, იყენებდა ამ „დაქსაქსვის“ მტკიცე მეთოდებს. ყველასათვის ცნობილია, თუ როგორ აძლევდა ზინოვიევი ცეკას წინადადებას, რომ „დაექსაქსა“ ტროცკი.

ტროცკი, როცა აქ გამოვიდა, გვეკითხებოდა: რა აქვს მათ სოციალ-დემოკრატიული? მან დაასახელა საკითხების მთელი რიგი და ყოველ მათგანზე დაამტკიცა, რომ საკითხი არ შეიცავს არაფერს სოციალ-დემოკრატიულს. თუ კარგად ჩაუკვირდებით ყველა ამ საკითხების დასმას, აუცილებლად უნდა მივიდეთ იმ დასკვნამდე, რომ მისი ოპოზიციონური დასმა მართლაც სოციალ-დემოკრატიულია და რომ სამუშაო ხელფასის მომატების საკითხში, ინგლის-რუსეთის კომიტეტის საკითხში და სხვა საკითხებში მემარცხენე ფრაზებს იქით იმალება ნამდვილი სოციალ-დემოკრატიული გადახრა. ბრალდება ოპოზიციის ყველა ბელადების წინააღმდეგ სოციალ-დემოკრატიულ გადახრაში სავსებით სწორია, ვინაიდან განა სხვანაირად შეიძლება დახასიათდეს ის, რომ ჩვენში მოსკოვის, ივანოვო-ვოზნესენსკის და სხვა ორგანიზაციებში თავი იჩინა ოპოზიციის არალეგალურმა ფურცელმა სათაურით: „მუშათა საკითხი“, რომელიც ჩვენს პოლიტიკას პროდუქტების თვითღირებულების შემცირების შესახებ აფასებს ისე, როგორც უმცირესი წინააღმდეგობის ხაზს. და როგორც მუშათა კლასის შევიწროების ხაზს. ამ ფურცელში პარტიას ედებოდა ბრალი იმაში, რომ დაბალი ფასების პოლიტიკა, უმთავრესად იწვევს სპეკულიანტების გამდიდრებას და [illegible] აყენებს ჩვენი მრეწველობის გა[illegible]ბის ტემპს და მუშათა კლასის ინტერესებს.

აი ოპოზიციის შეფასება ჩვენი მუშათა პოლიტიკისა.

ასეთივე შეფასება აქვთ პროფკავშირთა მუშაობის მიმართაც. ამ დოკუმენტს პარტიის მოსკოვის კომიტეტის რეზოლიუციაში ჩვენ უწოდეთ მენშევიკური ლიტერატურის მსგავსი ლიტერატურა, და ჩვენ ვსცნობთ, რომ ამ შეფასებაში ჩვენ მართალი ვიყავით. მე ვამტკიცებ, რომ როცა დაიწყო ამ დოკუმენტის გავრცელება, ეს იყო სოციალ-დემოკრატიული გადახრის განვითარების დასაწყისი. თუ ამ ფურცლის ციტატებს, შევადარებთ იმ ციტატებს, რაც იწერება „სოციალისტიჩესკი ვესტნიკ“-ში, ჩვენ დავინახავთ, რომ მსგავსება მართლაც არის სავსებით.

ტროცკი აქ წარმოთქმულ სიტყვაში სავსებით იცავდა თავის შეხედულებებს და გადადიოდა შეტევაზე ბოლშევიკურ პარტიის წინააღმდეგ. მხოლოდ ასე შეიძლება იქმნას შეფასებული მისი სიტყვა. კამენევის გამოსვლა არსებითად იყო ტროცკიზმის დაცვა. იგი სხვადასხვა ვარიაციებში იცავდა ტროცკისტული არმიის მძიმე არტილერიას. მე ვფიქრობ, რომ მომავალ[illegible] ურ[illegible]ლად უნდა შევებრძოლოთ კამენევის ნაფარს. ზინოვიევმა იკისრა განადგურებული ოპოზიციური არმიის შტაბის დაცვა. მან იკისრა არიერგარდის როლი და უნდა ითქვას, რომ როგორც ყოველთვის ხდება, როცა განადგურებული არმია იხევს უკან, „ობოზი“ ჩვეულებრივად ყველაზე უფრო იწვევს დეზორგანიზაციას და პანიკას მთელ არმიაში. ასე, ზინოვიევის დღევანდელ სიტყვაში ყველაზე უფრო მეტი პანიკა იყო. ტროცკისტული არმიის ამ „ობოზმა“ ვერ გაამართლა ტროცკის ნდობა, ვერ გაამართლა მთავარსარდალის ნდობა, და ყველაფერი არივდარია. მომავალში ჩვენი იერიშები ზინოვიევის „ობოზის“ წინააღმდეგ არ უნდა შესუსტდეს, არამედ უნდა გაძლიერდეს, რომ იგი საბოლოოდ გავანადგუროთ და რამდენადაც ოპოზიციური არმიის ხერხემალი — ტროცკი ფეხზე სდგას და სცდილობს შეტევაზე გადასვლას, იმდენად პარტიის მორიგი ამოცანაა გაძლიერებული იერიშები მიიტანოს ტროცკისტული არმიის ნაშთების წინააღმდეგ.

ამხ. კაგანოვიჩის სიტყვა

მას შემდეგ, რაც ოპოზიციონერები იძულებულნი გახდენ კაპიტულიაცია მოეხდინათ ორგანიზაციულ საკითხებში, მას შემდეგ რაც პარტიამ და მუშათა მასებმა გაანადგურეს იგი, ისინი სხვადასხვაგვარი ფოკუსებით სცდილობენ თავიანთი იდეური პოზიციების დაცვას. განსაკუთრებით თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს ამ მხრივ ტროცკის.

ოპოზიციის ტაქტიკაში აუცილებელია აღინიშნოს ორი პერიოდი. ჩვენი პარტიის მე-14 ყრილობის შემდეგ ოპოზიციამ დაიწყო ცეკას კრიტიკა, ჩვენი პარტიის კრიტიკა საერთო საკითხების, პროგრამული საკითხების, გადაგვარების საკითხის დასმით და იმ საკითხის დასმით, რომ პარტია სცილდება კლასიური, პროლეტარული პოლიტიკის ნიადაგს. ეხლა, როცა პარტიამ სრული გამარჯვება მოიპოვა ოპოზიციაზე, მისი წარმომადგენელნი ახალ ტაქტიკას იყენებენ: ოპოზიცია გადადის ეგრედწოდებულ კერძოულ მოთხოვნილებებზე. ოპოზიციის წარმომადგენელნი ანაწილებენ საკითხის საერთო დასმას და თავის შეხედულებათა ჯამს, ცალკე უჯრედებად.

მართლაც რა მოგვცა ტროცკიმ თავის გამოსვლაში? იგი არ უპასუხებდა პარტიის მიერ წარდგენილ ბრალდებას იმის შესახებ, რომ მათ შეხედულებათა საერთო სისტემაში არის სოციალ-დემოკრატიული გადახრა. მან აიღო ცალკე საკითხები, ჩერდებოდა და გვეკითხებოდა: „ჩვენ ვდავობთ ჩამორჩენასა ან წინ გადარბენის საფრთხის შესახებ,—რა არის ამაში სოციალ-დემოკრატიული? ჩვენ ვიძლეოდით გადასახადების სისტემის შეცვლას—რა არის ამაში სოც-დემოკრატიული? ჩვენ ვდავობთ საარჩევნო ინსტრუქციის შესახებ,—რა არის ამაში სოციალ-დემოკრატიული? ჩვენ ვიძლევით წინადადებას სამუშაო ხელფასის მომატების შესახებ,—რა არის ამაში სოციალ-დემოკრატიული? და სხ.

მაგრამ ტროცკი შესცდა, როცა ის ფიქრობდა, რომ აქ მცირეშეგნების მქონე კრების წინაშე გამოდის, რომელსაც არ შეუძლია გაერკვეს ყველა ამ ფოკუსებში. არსებითად, რომ ავიღოთ ყველა ეს საკითხები ცალ-ცალკე, შეიძლება დამტკიცება და ჩვენ ამას დავამტკიცებთ, რომ ამ დასმაში არის სოციალ-დემოკრატიული გადახრა. მაგრამ ტროცკი ვერ შესძლებს რომ პარტიის ყურადღება მოაშოროს ანალიზს, შემცდარ შეხედულებათა მთელი სისტემის მხილებას და იგი მიმართოს ცალკე საკითხების განხილვისაკენ.

შემდეგ კაგანოვიჩი ჩერდება ოპოზიციასთან უთანხმოების სარითად საკითხებზე: აღმშენებლობა სოციალიზმისა ერთ ქვეყანაში, გლეხთა საკითხი, ჩვენი სახელმწიფოს ხასიათის საკითხი და ამბობს, რომ ყველა ამ ძირითად საკითხებში განსაკუთრებით შინაპარტიულ საკითხებში ჩვენ აუცილებლად გვაქვს სოციალ - დემოკრატიულ გადახრის გამომჟღავნება და როგორც არ უნდა შეეცადოს ოპოზიცია მისგან თავდაცვას, იგი ვერ დაიცავს თავს.

კამენევი აქ გაიძახოდა: ნუ თუ თქვენ ფიქრობთ, რომ მე პორაჟენეცი ვარ? მას ამით სურს გული აუჩუყოს პატარა ბავშვებს. როცა ჩვენ ვლაპარაკობთ კაპიტულიანტობისა და პორაჟენცობის შესახებ, ჩვენ სრულიადაც არა გვაქვს მხედველობაში ამა თუ იმ ამხანაგის სუბიექტიური განცდანი. ჩვენ ვამბობთ, რომ კამენევის, ტროცკის და ზინოვიევის პოლიტიკას აუცილებლად მივყევართ კაპიტულიაციისაკენ, პოზიციების პორაჟენცობისათვის გადაცემისაკენ.

როცა ოპოზიცია სდგება ასეთ პოზიციაზე: ჩვენ და ისინი, როცა იგი სდგება ცეკასთან ბრძოლის მდგომარეობაში, აუცილებლად ელის იმას, რომ უარესი რამ დაატყდეს თავზე. მე მივაქცევ თქვენს ყურადღებას ტროცკის სიტყვის ერთ ადგილზე, სადაც იგი აცხადებს: „ჩვენ სამეურნეო საკითხების შესახებ არ გამოვსულვართ, იმიტომ რომ ჩვენ ვრჩებით აპრილის თეზისების პოზიციაზე; ცდამ ჯერ კიდევ არ გვიჩვენა, თუ რა მივიღეთ უმრავლესობის პოლიტიკის შედეგად, როცა ცდა გვიჩვენებს, მაშინ ვნახოთო“. მე ვფიქრობ, რომ ტროცკიმ ამგვარი განცხადებით სთქვა, რომ ისინი მოელიან ჩვენს სამეურნეო დაბრკოლებებს. ისინი მოელიან ცდამ უჩვენოს მათ, რომ ჩვენი პოლიტიკა მარცხდება. მაშინ ისინი გამოვლენ და იტყვიან: „აი, შეხედეთ, აი, რას ვამბობდით ჩვენ, ჩვენ მართალი ვართ“. უკაცრავად, ამხ. ტროცკი: ჩვენ არ მოგცემთ უფლებას ეთამაშოთ პარტიას. ჩვენ არ მოგცემთ ნებას, რომ ელოდოთ დაბრკოლებებს ჩვენი მეურნეობის განვითარებაში. ჩვენ შევეცდებით მივაღწიოთ იმას, რომ თქვენ საქმიანად იმუშაოთ და თუ თქვენ არ მოისურვებთ, რომ საქმიანი მუშაობა აწარმოოთ პარტიის სამეურნეო პოლიტიკის ცხოვრებაში გასატარებლად. მაშინ პარტია აქედან სათანადო დასკვნებს გააკეთებს.

როცა ტროცკი ამბობდა ჩვენი დაბრკოლებების შესახებ, იგი ოპოზიციონერებს სახავდა როგორც მებრძოლებს ამ დაბრკოლებათა წინააღმდეგ; რის გამოც ვითომც ცეკა სჩაგრავს მათ და სხ. ეს მდაბალი ღირსების ხრიკებია; არა ერთხელ უყენებდენ მას სხვადასხვა ოპოზიციონერები ჩვენს პარტიაში. რასეუბნებოდა იგივე ტროცკი მედვედევს და შლიაპნიკოვს ჩვენი პარტიის მე-XI ყრილობაზე? იგი ეუბნებოდა: „თქვენ თავი დააყენეთ ასეთ მდგომარეობაში: ჩვენ და ისინი. ეს უკვე იქნება უბედური მდგომარეობა ჩვენი ქვეყნისათვის, რომელზედაც შეიძლება გაწეულ იქმნას ექსპლოატაცია დროშის ალსამართავად, ისეთი დროშის, რომელიც შეიძლება იყოს კრონშტადტის და მხოლოდ კრონშტადტის. რატომ გქონდათ თქვენ, ტროცკი, უფლება ასე გეთქვათ მედვედევისა და შლიაპნიკოვისათვის მაშინ, როცა ისინი სცდებოდენ, —ეს ამხანაგები კი არიან ძველი ბოლშევიკები, —რატომ შეგეძლოთ თქვენ ამის თქმა და ჩვენ არ შეგვიძლია გითხრათ, რომ თქვენ მიდიხართ კრონშტადტის გზით, რომ თქვენ დაბრკოლებათა ექსპლოატაციას ეწევით?

სიძნელეები ჯერ კიდევ ბევრი გვაქვს. ჩვენ ვიცით, რომ ჩვენში ბიუროკრატიზმი დიდია. დიდი უმუშევრობაცა და სიღატაკეც გვაქვს. პარტია მუშაობს და შემდეგშიაც იმუშავებს განუწყვეტლად, რომ აღმოფხვრას ეს სიძნელეები. მაგრამ თქვენ იყენებთ ამ სიძნელეებს იმისათვის რომ ამ გზით კაპიტალი შეიძინოთ. პარტიამ თქვენ დაგამარცხათ, პარტია თქვენ ნებას არ მოგცემთ ასეთი გზით პოლიტიკური კაპიტალი შეიძინოთ.

ტროცკი პროტესტს აცხადებს: რატომ დამაკავშირეთ მე ბაუერთან და სოციალ-დემოკრატებთანო. რატომ გადააბით სოციალიზმის აღმშენებლობის საკითხს ჩვენი რევოლიუცის ხასიათის საკითხი და სხ.? სოციალ-დემოკრატიის შეხედულება ჩვენს რევოლიუციაზე იმაში გამოიხატება, რომ ჩვენი ქვეყანა ტეხნიკურად ჩამორჩენილია,—პროლეტარიატის დიქტატურას არ შეუძლია გამაგრდეს ასეთ ქვეყანაში—ჩვენ უმრავლესობა გლეხები გვყავს, რომელიც თან და თან გაბატონებულ კლასად დგება და პროლეტარიატს უკანა რიგში აყენებს,—საწარმოვო ძალთა ზრდის ობიექტური მოთხოვნილება პროლეტარიატის დიქტატურის სისტემის საწინააღმდეგო ხდება და სხვა. აქედან აუცილებელია სახელმწიფოსა და პარტიის გარდაქმნა და ტერმიდორიანელობაც. მე გეკითხებით—განა ოპოზიციის შეხედულებაში არ არის სოციალ-დემოკრატიული შეხედულების ელემენტები? მე ვამტკიცებ, რომ არის. სრულიად შემთხვევითი არ არის, რომ დღეს ჩვენ მივიღეთ ასეთი შინაარსის რადიო-დეპეშა (საბ. ტელ. სააგ. ინფორმაცია) „დანი მიესალმა ავსტრიის სოც.-დემოკრატების ყრილობას ლინცეში რუსეთის არალეგალურ სოც.-დემოკრატიული პარტიის სახელით. დანმა თავის სიტყვაში განაცხადა: მენშევიკები დიდათ აფასებენ ავსტრიის სოც.-დემოკრატიის თეორეტიულ შესაძლებლობებს, რომლებიც გახდება გზის მაჩვენებელ ვარსკვლავად რუსეთის პროლეტარიატისთვისაც. ჩვენი კრიტიკა ბოლშევიზმის შესახებ ეს არის დადასტურდა. ამ საკითხში ყველაზე მეტად კომპეტენტურ ძველი ბოლშევიკურ გვარდიის წარმომადგენლების მიერ და არა სხვისაგან, აი თქვენ—ზინოვიევო, კამენევო და სხვებო დანის კოცნა! (ხმები: „სირცხვილი“). ტროცკის სიტყვა ეს არის მისი შეცდომების განმეორება და მისი გაუგებრობა გლეხობის როლის შესახებ ჩვენს ქვეყანაში და ჩვენს რევოლიუციაში. ეს არის ყველა იმის განმეორება, რასაც თავის დროზე ებრძოდენ კამენევი და ზინოვიევი. ტროცკიზმი ეხლა უკეთესი არ შექმნილა, იმის გამო რომ ზინოვიევი და კამენევი შეეცადენ თავის ოქროს ვარაყით მოეჭედათ ის და ლენინისა და ლენინიზმის სახელით გაესალებიათ ტროცკის ყველა შეცდომები—ტროცკის, რომელსაც მუდმივ ქონდა სოც.-დემოკრატიული გადახრები.

მაგრამ პარტიამ გამხილა თქვენ, პარტიამ თავის დროზე გამოამჟღავნა თქვენი შეცდომები და ტროცკის შეცდომებიც. დაბოლოს ოპოზიციონერებმა პარტიის მიმართ ასეთი საქციელიც კი ჩაიდინეს: მათ განაცხადეს, რომ ჩვენ შორის არ არის ღრმა უთანხმოებაო. ჩვენ შეგვეძლო მოგვეყვანა მათი სიტყვებიდან და ნაწერებიდან მთელი რიგი ამონაწერებისა, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ ოპოზიციამ აწარმოვა საშინელი აღმაშფოთებელი და დაუშვებელი ბრძოლა ცალკე წარმომადგენლებისა და მთელი ჯგუფის წინააღმდეგ. პარტიის დახასიათებაში ოპოზიცია გაშორდა ყოველგვარ შესაძლებლობის საზღვრებს; პარტია „სოციალისტურ ვესტნიკსაც“—კი შეადარეს. განა აქ არ მოსჩანს სოციალ-დემოკრატიული მენშევიკური გადახრა? პარტია მოითხოვს, რომ ოპოზიციამ უარყოს ის ბრალდებები, რომლებიც მათმა პარტიას წაუყენეს. ოპოზიციის მიერ ფრაქციულობის უარყოფა, რომლის შესახებ განაცხადა მან აქ, სრულებით არ ნიშნავს იმას, რომ პარტია შეურიგდება იმ შემცდარ იდეებსა და შეხედულებებს, რომლის ნიადაგზე ოპოზიცია რჩება, რადგან მათი მუშაობის მეთოდები და მისწრაფებანი მიმართულია იქითკენ, რომ შექმნან პარტიის შიგნით ახალი პარტია; მათ მერ ოსოვსკის დაცვა გამომდინარეობს მთლიანად და სავსებით ჩვენი პარტიის პოლიტიკისა და მისი მდგომარეობის შეფასებისაგან.

ჩვენ მოვითხოვთ ოპოზიციისაგან, რომ მან არა მარტო უარყოს ფრაქციულობა, არამედ უარყოს აგრეთვე ის შეხედულებებიც, რომლებმაც წარმოშვეს ის თავაშვებული და ჩვენი პარტიის გამხრწნელი საწინააღმდეგო პოლიტიკა, რომელსაც ისინი ადგილებზე აწარმოებენ.

რას [illegible]დის ეხლა ოპოზიცია ადგილებზე? ამხანაგებო, ეხლა დრო არ არის მოგითხროთ თქვენ რა ხდებოდა მაგ. ჩვენში—უკრაინაში, რას ჩადიოდენ ოპოზიციონერები ტროცკის, კამენევისა და ზინოვიევის მფარველობის ქვეშ. ტროცკი მიწერ-მოწერას აწარმოებდა ისეთ პირებთან, რომლებიც ნებას აძლევდენ თავს აღმაშფოთებელი სიტყვები ეთქვათ საბჭოთა სახელმწიფოსა და ოქტომბრის რევოლიუციის წინააღმდეგ. ტროცკის მიწერ-მოწერა ქონდა მეკლერთან, რომელმაც ამხანაგების ჯგუფში განაცხადა: „ისე როგორც საფრანგეთში ბასტილიის აღების დღესასწაული გახდა „კოკოტკებისა“ და „პრასტიტუტკების“ დღესასწაულად, ასეთსავე სახეს ღებულობს ჩვენშიაც ოქტომბრის რევოლიუციის წლისთავის დღესასწაული“. ასეთ კაცთან აქვს ტროცკის მიწერ-მოწერა. ან და ავიღოთ თუ გინდ ის, რაც ილაპარაკა დაშკოვსკიმ, რომელმაც დემაგოგიურად განაცხადა, რომ მუშათა კლასს ოქტომბრის რევოლიუციიდან არაფერი არ მიუღია და ის ეხლა უფრო ცუდათ ცხოვრობსო.

განა ეს მენშევიკური მოწოდება არ არის? თქვენ გამოზარდეთ თქვენი ასეთი აგენტები ადგილებზე!

მე შემიძლია კიდევ მოვიყვანო მაგალითი იმის შესახებ, თუ უკრაინის ერთ-ერთ ოლქში როგორ იქმნება ჯგუფი „ლენინელები“-ს სახელწოდებით, რომელმაც ზინოვიევს მისასალმებელი დეპეშა გამოუგზავნა და უსურვა მას წარმატება შემდგომ მუშაობაში. (ხმა: „დეპეშამ დაიგვიანა“). დიახ, დეპეშამ დაიგვიანა: მათი ცდა უნაყოფოდ დარჩა. ეს ჯგუფი ამზადებს თავის ბეჭედს, ყიდულობს იარაღს ექსპროპრიაციის მიზნით და სხვ... რასაკვირველია, ზინოვიევს მათთვის ასეთი დირექტივა არ მიუცია, მაგრამ ზინოვიევის და მთელი ოპოზიციური ბლოკის იდეოლოგია ასაზრდოებს ასეთ ჯგუფებს.

უკრაინის ოპოზიციის ერთ-ერთმა ხელმძღვანელმა გოლუბენკომ, რომელსაც კარგი კავშირი აქვს მოსკოვის ოპოზიციასთან, ოპოზიციის განცხადებას ფრაქციულობაზე ხელისუფლების შესახებ უწოდა მისთვის თავზე მოხვეული „ვერსალის ხელშეკრულება“.

რას ნიშნავს ეს? მე ვფიქრობ, რომ ეს მარტო ჩვენს ოპოზიციონერ გოლუბენკოს სიტყვა როდია. მან მხოლოდ ის სთქვა, რასაც ოპოზიციის ხელმძღვანელები ფიქრობენ. ამ დოკუმენტს, რომელიც მათ დასწერეს, ისინი ისეთ დოკუმენტად ნათლავენ, რომელიც დაწერილია იძულებით. ისინი უცდიან იმ დროს, როცა მათ სამაგიეროს გადახდის საშუალება ექნებათ.

პარტია ნებას არავის მისცემს ითამაშონ სიტყვებით—„ვერსალის ხელშეკრულება“, არავის მისცემს ნებას აწარმოოს სამზადისი მუშაობა რევანშისათვის. პარტიამ დაგანახვათ, რომ თქვენ გადაუხვიეთ ლენინიზმის გზას, პარტიამ გაიძულა თქვენ უარი გეთქვათ იმ შეხედულებებზე, რომელთაც აქ ქადაგებთ.

პარტია განაგრძობს გადამჭრელ იდეურ ბრძოლას ტროცკიზმისა და იმ იდეოლოგიის წინააღმდეგ, რომელსაც მივყევართ ფრაქციულობისა და გათიშვისაკენ. ჩვენ ვიბრძოლებთ იდეურათ პარტიის პრინციპიალური გამძლეობისათვის ლენინიზმის გადამმახინჯებელთა წინააღმდეგ. პარტია დარჩება ლენინური, როგორიც ის აქამდე იყო (ტაში).

კამათი ამხ. სტალინის მოხსენების გარშემო

ტიულ და საზოგადოებრივ ცხოვრებას არა ჩვენი პრესის, არა ჩვენი გაზეთების საშუალებით, არამედ იმ ოქმების მიხედვით, რომელთაც საიდუმლო ეწოდებათ. უმთავრესად, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამ უკანასკნელ დროს ამ ოქმებს ძალიან ბევრი ისეთი დოკუმენტები მიაკრეს, რომელთაც პარტია არალენინურად სთვლის. ისინი ეხლა ამ დოკუმენტებს ბიბლიას ადარებენ. მე ვფიქრობ, რომ ეს პირდაპირ ცილის წამებაა ცეკას წინააღმდეგ, ვინაიდან, მათი სიტყვით, თქვენ რაღაცას გიმალავენ. მეორე მხრით კი—ეს არის პარტიული ორგანიზაციის გახრწნა, ვინაიდან პარტიის წევრებს შორის ქმნიან უნდობლობას ჩვენი პარტიული პრესისადმი. ზინოვიევი აგრეთვე, თითქოს, ცეკას უმრავლესობის მუშაობით ხსნიდა იმ ნერვიულობას, რომელსაც ადგილი ჰქონდა პარტიულ უჯრედებში. ის ლაპარაკობდა: დათვი ძროხას გლეჯდა და თვითონვე ბღაოდაო. იმ დროს, როცა ჩვენ ყოველივე ძალ-ღონეს ვხმარობდით იმისათვის, რომ ბოლო მოგვეღო ოპოზიციისათვის და არ დაგვეშო დისკუსია ეხლანდელ პირობებში, აი ამ დროს ის აცხადებს, რომ ჩვენს პარტიაში ისეთი რეჟიმია, ცეკა გამოდის ამ დათვის როლში, ის კი, საწყალი ზინოვიევი, ამ ძროხის მდგომარეობაშია.

მუშების იმ საყვედურის საპასუხოდ, რომ ის, ზინოვიევი უკანასკნელ დროს ჩამოსცილდა პარტიულ მასებს, ზინოვიევი ლაპარაკობს, რომ ის კი არ ჩამოსცილდა, არამედ ის ჩამოაცილეს. შემდეგ კიდევ დასძენს: არ დაგავიწყდეთ პარტიის წევრნო, რომ ჩვენ პოლიტბიუროში გვყავს ცენტრალური კომიტეტის უაღრესად თვალსაჩინო წევრი—ტროცკი. ჩვენ ამაზე მას უპასუხეთ, თუ რას წარმოადგენს ტროცკი, ჩვენ ეს პასუხი წაუკითხეთ მას ზინოვიევის წიგნიდან „ლენინიზმი“ (სიცილი). ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამაში ის ჩვენ დავარწმუნეთ. (ტაში).

ჩვენ დემაგოგიად მიგვაჩნია ზინოვიევის გამოსვლა ჩვენ კოლექტივში. აბა სხვა რა უნდა უწოდოთ მის შემდეგ სიტყვებს: „ფასების მომატება უკვე ტარდება. აი სულ ერთი კვირის წინ გადიდებულ იქნა სარკინის-გზო ტარიფი, აი საბინაო ქირა ძალიან დიდათ გაიზარდა. განა ეს არ არის ფასების მომატებაო“. ჩვენ კი მას ვუპასუხეთ: „განა ეს არის ბრძოლა იმ სიძნელეთა წინააღმდეგ, რომელნიც პარტიის წინაშე დგანან?“ ასე დაუსვეს მას კითხვა უბრალო პარტიულებმა. ამას მან პასუხი არ გასცა“.

შემდეგ ამხ. გაზს მოჰყავს კიდევ რამოდენიმე დებულება, რომელიც ზინოვიევმა წამოაყენა „კრასნი პუტილოვეც“-ში გამოსვლის დროს: კერძო კაპიტალის და სხვ. შესახებ. პარტიულმა კრებამ ისინი უარჰყო ისევ, როგორც ყველა დანარჩენი.

„ჩემის აზრით, ზინოვიევის იმ უიმედობებს, რომელიც აქ ჩამოთვალეს, შეიძლება დაუმატოთ კიდევ ერთი: ეს არის მისი უიმედობა თავის საკუთარ მუშაობისადმი. ის ყოველთვის იგონებს იმას, თუ თავისი ცხოვრების რამდენი წელი შესწირა მან პარტიის განმტკიცებას. ხოლო აი 1926 წელს მას არ სჯერა თავისი საკუთარი მუშაობის შედეგები, არც სჯეროდა, ვინაიდან მას, რომ სჯეროდეს, ის არ გამოვიდოდა ჩვენს პარტიულ კრებაზე თავის შეხედულებების დასაცავად საერთო პარტიული გადაწყვეტილებათა წინააღმდეგ ამაში მდგომარეობს ოპოზიციის უიმედობის გაცრუება“. (ტაში).

ამხ. მიქოიანის სიტყვა

ამხანაგებო, ჩვენი პარტიისათვის ყველაზე უფრო ცუდი ის იქნებოდა, რომ მისი ცხოვრების ამ ისტორიულ მომენტში, შემცდარათ განგვემარტა მიმდინარე ამბები, რომ ნათლად არ გაგვეშუქებია ისინი. ოპოზიციის გამოსვლები კი ბურუსში ხვევენ საქმის ნამდვილ ვითარებას. კამენევი და ტროცკი აქ ამტკიცებენ, რომ მათ შესწყვიტეს ფრაქციული ბრძოლა, რადგან შიშობდენ, რომ ეს ბრძოლა პარტიას გათიშვამდე მიიყვანდა. მე ეს განცხადება ყალბად მიმაჩნია (ხმები: „სწორია“.). ნუ თუ იმ ხალხმა, რომელთაც რამოდენიმე ათეული წლის რევოლიუციონური ბრძოლის გამოცდილება აქვთ, რომლებმაც არა თუ იციან რა არის ფრაქცია თეორიულად, არამედ აგრეთვე პრაქტიკით უნახავთ და იციან, რომ ფრაქციები გათიშვას იწვევენ, მხოლოდ ეხლა გაიგეს ეს? ნუ თუ კერძოთ ტროცკიმ, რომელიც კავკასიის კურორტებიდან დაბრუნების შემდეგ აცხადებდა, რომ ის გამოვა „პრესნის“ და „ზამოსკვორეჩიის“ ქუჩებზე და მოედნებზე, რათა იბრძოლოს ცენტრალურ კომიტეტის წინააღმდეგ, ნუ თუ მან მაშინ არ იცოდა, რომ ასეთი პოლიტიკა პარტიას გათიშვით ემუქრებოდა? მან ეს მშვენივრად იცოდა. ნუ თუ კამენევმა ეს არ იცოდა? მან ეს, ეჭვს გარეშეა, იცოდა. მათ ფრაქციული მუშაობა შესწყვიტეს იმიტომ, რომ პარტიამ და—რაც ყველაზე ძვირფასია—უბრალო მოწინავე მუშებმა მათ სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიეს. მე ვსცადე აღმედგინა მეხსიერებაში წინანდელ დისკუსიების ყველა ხვეულები. მაგრამ მე ვერ მოვიგონე ისეთი ფაქტები, რომ ოპოზიციის მთავარი, წინიერი ბელადები ასე სასტიკად დამარცხებულიყვნენ მხოლოდ უბრალო მუშების—პარტიულების ძალებით, კამათში ცენტრალურ კომიტეტის უმრავლესობის ბელადების ჩაურევლად. ამ მხრივ „ავიოპრიბორი“ და „კრასნი პუტილოვეცი“—უდიდეს ფაქტებს წარმოადგენენ ჩვენი პარტიის ცხოვრებაში. (ტაში).

მე ვფიქრობ, რომ ზინოვიევი უფრო გულახდილი იყო თავის სიტყვაში, რომელიც პოლიტბიუროს სხდომაზე წარმოსთქვა, ვინემ ტროცკი და კამენევი. ზინოვიევმა, მაგალითად, როცა მას კითხვა დაუსვეს, რატომ გაემგზავრა პიტერში, პირდაპირ სთქვა თავის სიტყვაში: „მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ ძალთა განწყობილება სხვანაირი იქნებოდა, მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ პარტიის მნიშვნელოვანი ნაწილი, პარტიის უმრავლესობა ამაში ჩვენ მოგვემხრობოდა“.

აი, რაშია საქმე. (ხმები: ანგარიშში მოსტყუვდენ, შეცდენ!“). ანგარიშში მოსტყუვდენ ისე, რომ მათ არ შეიძლება მიენდოს სოციალური, პარტიული და სხ. ძალების გამოანგარიშება (ხმები: „სწორია“. ტაში. ტომსკი ადგილიდან: „მილიარდით მეტი, მილიარდით ნაკლები!).

შემდეგ, კამენევი სავსებით მართალი იყო და თავის სიტყვაში ბოლშევიკური ჭეშმარიტება გამოსთქვა, როცა სთქვა, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია ორგანიზაციული შეხედულებანი მოვაშოროთ საერთო პოლიტიკურ პრინციპიალურ შეხედულებებს, ვინაიდან პირველნი გამომდინარეობენ მეორისაგან და მათ ექვემდებარებიან. ეს ბოლშევიკის საანბანო ჭეშმარიტებაა. მაგრამ ეს ჭეშმარიტება ოპოზიციური ბლოკის მთელ პოზიციაში და მათ შორის ცნობილ დოკუმენტში 16 ოქტომბრის თარიღით, სავსებით ყალბად არის გამოხატული. რატომ? იმიტომ რომ ორგანიზაციულ შეხედულებათა დაშორება იდეურ შეხედულებათაგან სწორედ იქ ეხედავთ. დოკუმენტში ნათქვამია: ჩვენი პრინციპიალური პოლიტიკური შეხედულებანი ძველი რჩებიან. ორგანიზაციული შეხედულებანი კი ძირეულ-ფესვიანად იცვლებიან. რას ნიშნავს ეს? ეს დოკუმენტი ორ პერსპექტივას გვიშლის. პირველი პერსპექტივა: ორგანიზაციული უარისთქმა ფრაქციულ ბრძოლაზე დროებითი მანევრია იმისათვის, რომ ხელსაყრელ დროს კვლავ იქნას განახლებული მუშაობა. მეორე პერსპექტივა კი—უარის თქმა ფრაქციულობაზე სერიოზული პრინციპიალური ნაბიჯია და ამიტომ ოპოზიცია გამონახავს ხელსაყრელ მომენტს, რომ უარჰყოს თავისი ძირითადი შეხედულებანი, რომელნიც არ ეფარდებიან ჩვენი პარტიის პოლიტიკას. მე გადაწყვეტილად ვთვლიდი, რომ მეორე პერსპექტივა განხორციელდება, რომ ამ კონფერენციაზე ოპოზიცია (დოკუმენტის შემდეგ უკვე ორი კვირა გავიდა, მოხდა მწვავე შთაბეჭდილებათა ერთგვარი შენელება) უარს იტყვის პარტიისათვის ყველაზე უფრო მიუღებელ პრინციპიალურ შეხედულებებზე. აქ კამენევმა მოახდინა ერთგვარი ცდა, რომ ზოგიერთ რამეზე ეთქვა უარი, ზოგიერთი რამე აღიარებია, თუმცა საერთო ჯამში მან მიაფუჩეჩა უთანხმოებათა მთელი რიგი, დიპლომატიურად გვერდი ჩაუარა ამ უთანხმოებებს. მაგრამ ხაზი უნდა გაესვას, რომ მისი მხრით თითქოს იყო ერთგვარი ცდანი ამ მიმართულებით. მე არა ერთხელ შემთხვევია ასეთი შეცდომა.

ასე მაგალითად, ცეკას ივლისის პლენუმზე იგი ამავე ტრიბუნაზე გამოვიდა ისე შემარიგებელი ტონით, რომ სერგომ დაუძახა: „გადმოდი ჩვენთან, რაღას ელოდები!“ ამ შემარიგებელ სიტყვაში იგი აცხადებდა, რომ ჩვენ არა გვაქვს არავითარი პრინციპიალურად შეურიგებელი უთანხმოებანი. მაგრამ ამასთანავე, მან სთქვა: „ჩვენი პოლიტიკა შორდება პროლეტარული რევოლიუციის ინტერესებს“. აი ამ ერთმა კოვზმა კუპრმა გააფუჭა მთელი კასრი თაფლი, თაფლი კი მის ლაპარაკში საკმაო იყო, მაგრამ კუპრიც იმდენად საკმაო იყო, რომ ეს კასრი თაფლი არ გვეხმარა. აი, სწორედ ივლისის ამ მშვიდობიანი განცხადების შემდეგ ჩვენ გვქონდა მწვავე ფრაქციული ბრძოლა. ოპოზიციამ ვერ შესძლო, რომ უარი ეთქვა პარტიისათვის უცხო პოლიტიკურ შეხედულებებზე პარტიის მთლიანობისა და ერთსულოვანი მუშაობის გულისათვის. მაგრამ ზინოვიევმა და კამენევმა შესაძლებლად სცნეს, რომ ტროცკისთან ბლოკისა და პარტიასთან ბრძოლის მიზნით უარი ეთქვათ თავის თავზე, თავის წიგნებსა და სიტყვებზე, რომელნიც წარმოსთქვეს ტროცკიზმის წინააღმდეგ 3—4 წლის განმავლობაში. მათ შესაძლოთ სცნეს ასეთი უდიდესი პრინციპიალური მსხვერპლის გაღება. რას და ვის გულისათვის? ტროცკის, ოპოზიციურ ბლოკის და პარტიის დაშლის გულისათვის. ეს მათ ჩაიდინეს, და აი, ისინი აცხადებენ, რომ აუცილებელია მშვიდობიანობა პარტიაში. მაგრამ მათ არ შესწევთ გამბედაობა და მამაცობა, რომ პარტიის გულისათვის უარი სთქვან იმ შეხედულებებზე, რომელნიც 8 თვის წინედ და არა 3—4 წლის წინედ იყვნენ გამოთქმული.

ეს გამბედაობა მათ არ აღმოაჩნდათ და აქედან ცხადია, რომ მათთვის ტროცკისთან ბლოკი პარტიის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის, უფრო ძვირფასია, ვიდრე ბლოკი მთელ პარტიასთან, ლენინიზმის ოპოზიციონურ დამახინჯებათა წინააღმდეგ ბრძოლისათვის. ეს არ ამტკიცებს, რომ მათ გულწრფელად სურთ ერთსულოვანი მუშაობა. ამის დასამტკიცებელი საბუთები არ არსებობს. რასაკვირველია, სიტყვიერი განცხადება საკმარისი არ არის. ჩვენ გვინდა პოლიტიკური დამტკიცება: თუ თქვენ შესძელით ერთგულების დამტკიცება ტროცკისადმი, კეთილ ინებეთ და დაამტკიცეთ ეს ერთგულება პარტიისადმი.

ვინაიდან მე საკმაო დრო არა მაქვს, მე მინდოდა მოკლე სიტყვებით შევხებოდი ტროცკის. ტროცკი აქ მთელი თავისი იდეური პოზიციის დასაცავად გამოვიდა. დამახასიათებელია, რომ ტროცკისთან მთელი დისკუსიის განმავლობაში, როცა მას სცხებდენ საკმაოდ მძლავრად, მე არ მახსოვს არც ერთი შემთხვევა, არც ერთი კრება, რომ ტროცკის ჰქონოდეს გამბედაობა ასეთი თანმიმდევრობით დაეცვას თავისი შეხედულებანი როგორც გუშინ. რევოლიუციის ყველა წლების განმავლობაში ეს მან პირველად ჩაიდინა ამ კონფერენციაზე, ჩაიდინა ეს 16 ოქტომბრის დოკუმენტის შემდეგ, ყოველივე იმის შემდეგ, რაც მოხდა. მხოლოდ აქ გაშალა მან ღიათ ტროცკიზმის დროშა, ლენინიზმის სახელით, ლენინიდან ამოღებული ციტატების ისტერიული გამოყენებითა და ფალსიფიკაციით. მე უნდა ვსთქვა, რომ წინა ორატორებმა, კერძოდ ბუხარინმა საკმაოდ გააცამტვერეს ტროცკის შეხედულებათა საერთო პროგრამა. მე აღარ გავიმეორებ. ამ შეხედულებებს და არგუმენტებს მათ წინააღმდეგ ყველა კარგად იცნობს. მაგრამ მე მინდოდა აღმენიშნა ერთი თავისებურობა: პარტიულ კონფერენციაზე ჩემის აზრით, უმთავრესი საკითხია არა მარტო ის, თუ როგორი არგუმენტები მოჰყავდათ, როგორი დოკუმენტები შეარჩიეს და სხ., აქ ერთგვარი ზღუდე უნდა არსებობდეს ელემენტარული პოლიტიკური კეთილსინდისიერიებისათვის, რომლის მოთხოვნის უფლებაც გვაქვს ჩვენ პარტიის წინაშე. მე ვამტკიცებ, რომ ტროცკის ეს არ ჰქონდა.

ტროცკიმ, რომელსაც ყველა ამ წლების განმავლობაში პარტიულ ყრილობებსა და კრებებზე გამართულ დისკუსიების დროს არც ერთი თავისი შეცდომა არ უარუყვია პირდაპირ და აშკარად, სწორედ ამ ტროცკიმ მხოლოდ ერთი თვის განმავლობაში, როცა კულუარებში სწარმოებდა მოლაპარაკება ოპოზიციონური ბლოკის—ივლისის ბლოკის შექმნის შესახებ, რომელიც ძლიერ ჰგავს აგვისტოს ბლოკს,—უკან დაიხია და უარყო თავისი ცნობილი „ოქტომბრის გაკვეთილები“. პარტიამ თავის დროზე გააკრიტიკა მისი „ოქტომბრის გაკვეთილები“ და მოითხოვდა აღიარებია თავისი შეცდომები, მაგრამ ის სდუმდა და უარს ამბობდა პარტიის სურვილებისა და სამართლიან მოთხოვნილებების ასრულებაზე. ზინოვიევისა და კამენევთან ბლოკის შესაქმნელად კი მან ეს თავის შეხედულებანი უარყო. აი, პოლიტიკური მოღვაწის ობიექტიური ისტორიული პატიოსნება. ის თავის წიგნში—„ოქტომბრის გაკვეთილები“—სწერდა, რომ პიროვნებებისგან დამოუკიდებლად—ამ მეორე ხარისხოვან და მესამე ხარისხოვან მოსაზრებათა გარეშე—საჭიროა ოქტომბრის ობიექტიური ისტორიის დაწერა. „ოქტომბრის გაკვეთილები“ დაწერილია 1924 წ., ხოლო 1926 წ. ის სწერს, რომ სცდებოდა, როცა ზოგიერთ ოქტომბრის შეცდომებს მიაწერდა ზინოვიევსა და კამენევს. არაჩვეულებრივი პირუთნეობაა, არაჩვეულებრივი ორპირობაა, აი თვით ტროცკის სიტყვები, რომლებითაც მან გამოხატა: „მართალია, რომ „ოქტომბრის გაკვეთილებში“ ოპორტუნისტულ გადახრას პოლიტიკაში მე უკავშირებდი ზინოვიევისა და კამენევის სახელს. როგორც ცეკას შიგნი იდეურ ბრძოლის გამოცდილება მოწმობს, ეს უხეში შეცდომა იყო. ამ შეცდომის ახსნა იმალება იმაში, რომ მე არ მქონდა შესაძლებლობა თავის დროზე გამომერკვია, რომ ოპორტუნისტული გადახრა გამოწვეული იყო იმ ჯგუფის მიერ, რომელსაც მეთაურობდა სტალინი ზინოვიევისა და კამენევის წინააღმდეგ“.

ჯერ ერთი, „ოქტომბრის გაკვეთილები“ დაიწერა 1924 წ. არავითარი უთანხმოება ზინოვიევსა და სტალინს მაშინ არ ქონიათ. არავინ არაფერი არ იცის ამის შესახებ. რომ უთანხმოებას ქონოდა ადგილი, ის, უეჭველად, გამოაშკარავდებოდა. უთანხმოება დაიწყო 1924 წ. შემდეგ, ტროცკის ბროშიურის დაწერის შემდეგ.

ნუ თუ ზინოვიევისა და კამენევის ყოფა-ქცევა, რომელიც ტროცკის „ოქტომბრის გაკვეთილების“ საფუძველი გახდა, იმიტომ იცვლება, რომ ისინი ამჟამად ტროცკის მხარეზე გადავიდნენ. ჩვენი აზრით არ იცვლება. პირიქით, ამით მხოლოდ ერთხელ კიდევ მტკიცდება მათი ოქტომბრის შეცდომები. დიახ, შემთხვევითი არ იყო ეს შეცდომები. ტროცკი, პირიქით, ლაპარაკობს, რომ მის მიერ ამ შეცდომების შეფასება იცვლება. და რას შვება ტროცკი? კამენევისა და ზინოვიევის 1917 წ. შეცდომებს, მათი ოქტომბრის შეცდომებს ის სხვას არვის აწერს, თუ არ სტალინს და მის ჯგუფს. და აი ამას ეწოდება ოქტომბრის ობიექტური ისტორია, რომელზედაც უნდა აღიზარდოს პარტია. ეს, ჩემი აზრით, ისტორია კი არაა, არამედ ისტორიის ფალსიფიკაცია ტროცკის მხრით. და ყოველივე ამის შემდეგ როგორ შეიძლება დაუჯეროთ იმ ისტორიულ დასკვნებს და ისტორიულ ფაქტებს, რომელნიც მოყავს ტროცკის? როგორ უნდა დაუჯეროთ იმ ბელადებს, რომლებიც თავის შეხედულებებს ისტორიაზე იცვლიან იმის და მიხედვით, თუ ვინ იზიარებს მათ შეხედულებებს ამა თუ იმ მომენტში.

შემდეგ, რაში იჩენს კიდევ ტროცკი ფალსიფიკაციას? თქვენ იცით, რომ მან მრავალი ციტატა მოიყვანა. რომ მოიკრიბოს ეს ციტატები და გამოვიყენოთ ისინი იმისათვის საჭიროა დიდი დრო და ლიტერატურა, ცხადია ამას იზამენ ჟურნალისტები. კონფერენციაზე კი ამას ვერ ვიზამთ. მაგრამ მე მაინც მოვიყვან ლენინის შეხედულებათა ფალსიფიკაციის რამოდენიმე მაგალითს. თქვენ გახსოვთ, როგორ გააოცა კონფერენცია იმ ციტატამ, რომელშიაც მოყვანილი იყო ლენინის შეხედულება გლეხობაზე, სადაც ტროცკი ლაპარაკობდა, რომ ლენინს აუცილებლად მიაჩნდა რომ გლეხობა განიზრახავს რესტავრაციას, წავა პროლეტარული რევოლიუციის წინააღმდეგ. ტროცკი ამტკიცებდა, რომ „ლენინის ეს შეხედულება“ გამართლდა სინამდვილეში. მან წაიკითხა შემდეგი: „მაშასადამე, ვლაპარაკობდი მე, რესტავრაცია წვრილ საქონლის წარმოებისა დ წვრილ-გლეხურ საკუთრების საფუძველზე კაპიტალისტურ საზოგადოებაში არამც თუ შესაძლებელია რუსეთში, არამედ აუცილებელიც“.

მან ეს მოიყვანა და განაცხადა: „ხედავთ, ეთანხმება ჩემ შეხედულებებს, დამტკიცდა სინამდვილეში“. თქვენ იცით, რომ ოქტომბრის შემდგომ წლებში ლენინს საკმაო ნაწერები აქვს რაც შესაძლებლობას გვაძლევს ვიმსჯელოთ მის შეხედულებებზე გლეხობის როლის შესახებ ოქტომბრის რევოლიუციაში. მეორე მხრით ლენინის მიერ სტოკჰოლმის ყრილობაზე გაკეთებულ მოხსენების იმავე ადგილზე, არის ადგილი, რომელიც სრულიად უარყოფს ტროცკის დასკვნებს. ტროცკიმ ეს ადგილი დაუმალა კონფერენციას. მან ამოგლიჯა ლენინის აზრის ერთი ნაწილი, ხოლო შენიშვნის ხაზგასმული ნაწილი, ლენინის მთელი შენიშვნა დამალა და მით შეიყვანა კონფერენცია შეცდომაში ფრაქციული მიზნებისათვის. ფრაქციული მიზნით მან აქ დაამახინჯა ლენინი კონფერენციის წინაშე.

რას ამბობს ლენინი? ლენინი ადარებს 1906 წ. რუსეთის რევოლიუციას საფრანგეთის რევოლიუციას და ამბობს შემდეგს: „წვრილი საქონლის მწარმოებელი ქანაობს შრომასა და კაპიტალს შორის. მუშათა კლასთან ერთად ის იბრძვის ბატონყმობასა და პოლიციურ თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ. მაგრამ ამავე დროს ის ამაგრებს თავისი—მესაკუთრის პოზიციას ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში და ამიტომ, თუ ამ საზოგადოების განვითარების პირობები რამდენადმე მაინც ხელსაყრელად ეწყობა (მაგალითად სამრეწველო აყვავება, შინაური ბაზრის განვითარება აგრარული გადატრიალების გამო და სხვ.), მაშინ წვრილი საქონლის მწარმოებელი აუცილებლად პირს იბრუნებს პროლეტარიატის საწინააღმდეგოდ, რომელიც სოციალიზმისათვის იბრძვის.

ილიჩი ამბობს, რომ კაპიტალისტურ საზოგადოებაში,—ხაზს უსვამს, რომ ლაპარაკი ბურჟუაზიულ საზოგადოებაზე,—თუ ყველაფერი ხელსაყრელია კაპიტალიზმის განვითარებისათვის, მაშინ ამ პირობებში გლეხი პირს იბრუნებს კაპიტალიზმისაკენ. ლენინის ეს სავსებით სწორი აზრი მან დაამახინჯა, გასწყვიტა დასკვნის წინამძღვარი და მხოლოდ დასკვნა წაიკითხა, ლენინი დაამახინჯა იმიტომ, რომ ტროცკიზმი გაემართლებია. თავისი შეხედულების ასეთი საშუალებით დაცვის შემდეგ არ შეიძლება დაუჯეროთ ასეთ ბელადს. პარტიული კონფერენციაზე ლენინის ასე დამახინჯება ნიშნავს უდიდეს არაკეთილსინდისიერების გამოჩენას, თავის თავზე დიდ წარმოდგენას და ფიქრს, რომ კონფერენციას არაფერი არ გაეგება და არ შეუძლია ილიჩის ამ შეხედულებების შემოწმება. ყველა ციტატები ასეთივე ხასიათისაა.

ტროცკი აქ ლაპარაკობდა, რომ ცუდად მოჰყავთ მისი ნაწერებიდან ციტატები, არა ის, რაც მას სჭირდება, არა იქიდან, საიდანაც უნდა. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ ტროცკი ისე ბევრს სწერდა ყოველ საკითხზე, რომ არავინაა ვალდებული, — არც ცეკა, არც მომხსენებელი მოიყვანოს ყველაფერი, რაც მას უწერია, სახელდობრ ის, რაც მას სურს. ყოველ ორატორს ის ციტატა მოყავს, რომელიც ადასტურებს მის დებულებას, რომელიც მას მოყავს. ტროცკი ამბობს: „ციტატა მოიყვანეთ ამნაირად და არა სხვანაირად. მე ამ სიტყვიდან მხოლოდ ეს ადგილი მსურს“ და სხვ. და სხვ. უცნაური პრეტენზიები აქვს მას. დეე, მან უარყოს ის ციტატები, რომლებიც მოყავთ მისი სიტყვებიდან და ნაწერებიდან. კერძოდ ის ლაპარაკობს, რომ პერმანენტულ რევოლიუციას არავითარი დამოკიდებულება არა აქვს ეხლანდელ სადაო საკითხებთან. გარდა ამისა მან სთქვა, რომ ამ თეორიაში არის სწორიც და შემცდარი მოსაზრებებიც. ბუხარინი მართალი იყო, როცა შეეკითხა, რა არის სწორი და რა არის შემცდარი ამ თეორიაში. ის არ ლაპარაკობს. მაგრამ ტროცკი 1924 წ. დისკუსიის დროს თავის ცნობილ „ახალ კურსში“ გლეხობისა და პერმანენტული რევოლიუციის შესახებ შემდეგს სწერდა: „ამ უკანასკნელ დროს ზოგიერთ წრეებში გავრცელებული არგუმენტს წარმოადგენს მითითება უმთავრესად არაპირდაპირი, იმის შესახებ, რომ მე სათანადოთ არ ვაფასებ გლეხობის როლს. მაგრამ ტყუილად დაიწყებდით ამ საკითხის რაიმე ანალიზის ძებნას, ფაქტების, ციტატების და, საერთოდ დასაბუთების მოყვანას. ჩვეულებრივად კმაყოფილდებიან ღრმა აზროვანი მითითებებით პერმანენტული რევოლიუციის თეორიაზე და კიდევ კულუარებში წარმოთქმულ ორისამი სიტყვით.

პერმამენტულ რევოლიუციის თეორიასა და საბჭოთა კულუარებს შორის—არაფერია, სიცარიელეა. რაც შეეხება პერმამენტული რევოლიუციის თეორიას,—მე გადაჭრით არ ვხედავ არავითარ საფუძველს უარვჰყო ის, რასაც ვწერდი ამ საკითხის შესახებ 1904-5-6 წ.წ. და შემდეგ. მე ეხლა ვფიქრობ, რომ ძირითადი აზრი, რომელსაც მე მაშინ ვანვითარებდი, გაცილებით უფრო ახლოა ლენინიზმის ნამდვილ არსებასთან, ვიდრე ბევრი რამ ის, რაც იწერებოდა ამ დროის მთელი რიგი ბოლშევიკების მიერ.

შეხედეთ იმ კაცის პოლიტიკურ პატიოსნებას, რომელიც ამბობდა, რომ ამ თეორიას არავითარი კავშირი არა აქვს საკითხთან, რომელიც 1924 წელში ამტკიცებდა მისი თეორიის სისწორეს, ხოლო დღეს ამბობს, რომ ამ თეორიაში არის შემცდარი ნაწილით, მაგრამ არ ამბობს, სახელდობრ რომელი არ არის სწორი. და, ბოლოს, აქ არსებითად სრულიად ადასტურებს ლენინისა და მთელი ჩვენი პარტიის მიერ დაგმობილ თეორიას პერმანენტული რევოლიუციის შესახებ.

ტროცკის შეხედულებები ბოლშევიკური არ არის, მას აშკარად სოციალ-დემოკრატიული იერი გადაჰკრავს. ავიღოთ საკითხი კაპიტალიზმის განვითარების არათანაზომიერობის შესახებ. სავსებით ცხადია, რომ კანონი კაპიტალიზმის განვითარების არათანაზომიერობისა არის კანონი, შემავალი მარქსის მოძღვრებაში კაპიტალიზმის განვითარების შესახებ, რომ ეს კანონი ისევე ძველია, როგორც თვით კაპიტალიზმი. მაგრამ რა შეიტანა ილიჩმა ახალი ამ კანონში იმპერიალიზმის ეპოქის დროს? ამ კანონს, ისევე როგორც კაპიტალიზმის სხვა კანონებსაც, კაპიტალიზმის განვითარების სხვადასხვა სტადიაში აქვს სხვადასხვა გავლენა, სხვადასხვა ძალა და შედეგები. ილიჩმა აღნიშნა, რომ იმპერიალიზმის ეპოქაში არათანაზომიერება გრანდიოზულ ფორმებს ღებულობს. მაგალითად შეერთებული შტატების აყვავების ეპოქაში და ინგლისის დაქვეითების ეპოქაში ჩვენ ვამჩნევთ ერთ ქვეყანაში მეურნეობის ზოგიერთი დარგების აყვავებას, ერთი ქვეყნის აყვავებას და მეორე ქვეყნის დაქვეითებას. ეს არის კაპიტალიზმის განვითარების არათანაზომიერობის გაძლიერება. სტალინი ამაზე ლაპარაკობს. ტროცკი კი გამოვიდა განცხადებით, რომელზედაც მე მინდა მივაქციოთ თქვენი ყურადღება. მე ვკითხულობ სტენოგრამმას, რომელიც შეუსწორებელია.

ის ამბობდა შემდეგს: „კაპიტალიზმი, ყოველ ეჭვს გარეშეა, არათანაზომიერად ვითარდება ყველა ქვეყნებში. მაგრამ მე-19 საუკუნეში არათანაზომიერება უფრო დიდი იყო, ვიდრე მე-20 საუკუნეში, როცა ინგლისი მსოფლიოს მბრძანებელი იყო, როცა იაპონია ჩემს წინამოსამდეგ უფროსი თაობის მეხსიერებაში იყო შეჩერებული ფეოდალური წოდებრივი ქვე-

[illegible]რად, ყველა ქვეყნებში კაპიტალიზმი არათანაზომიერად ვითარდება, მაგრამ მე-19 საუკუნეში ეს არათანაზომიერება უფრო დიდი იყო, ვიდრე მე-20-ში, ე. ი. მე-20 საუკუნე—იმპერიალისტურია, ხოლო კაპიტალიზმის განვითარების არათანაზომიერება უფრო შენელდა, ვიდრე კაპიტალიზმის წინა იმპერიალისტურ ეპოქაში. მგონი ასე გამოდის. მე მხოლოდ ამნაირად შემიძლია ავხსნა მისი სიტყვის ეს ადგილი. თუ საჭიროა, მე კიდევ წაგიკითხავთ მას. მხოლოდ სამწუხაროა, რომ ტროცკი ეხლა არ არის აქ. ტროცკის აზრით გამოდის, რომ კაპიტალიზმის უაღრესი განვითარების ეპოქაში, კაპიტალიზმის იმპერიალისტური განვითარების ეპოქაში, ეს არათანაზომიერება უფრო შენელდა, ვიდრე წინა იმპერიალისტურ ეპოქაში და მის შემდეგ. ჩვენ, ბოლშევიკები, ვფიქრობთ, რომ რაც უფრო მეტად იზრდება კაპიტალიზმი, რაც უფრო განვითარების მაღალ სტადიაში შედის ის, მით უფრო იზრდება წინააღმდეგობანი და მით უფრო საშიშ ხასიათს ღებულობენ ისინი. ეს ჩვენ ყველამ ვიცით. მაგრამ, აი, ტროცკი ლაპარაკობს, რომ ყველაფერი, რასაც ის ლაპარაკობს—ლენინისგანაა, ხოლო ყველაფერი, რასაც ჩვენ ვლაპარაკობთ—არ არის ლენინისაგან, არამედ ეშმაკისაგანო.

(ამხ. მიქოიანის სიტყვის დასასრული შემდეგ ნომერში)

ამხ. ს. ორჯონიკიძის სიტყვა

მე ვფიქრობ, რომ ოქტომბრის რევოლიუციის შემდეგ არც ერთხელ ადგილი არ ჰქონია ტროცკის მხრივ ასე აშკარა სერიოზულ ცდას შეეცვალა ლენინიზმი ტროცკიზმით. ტროცკი მის მიერ წარმოთქმულ უაღრესად ლამაზ სიტყვაში ყოველმხრივ შეეცადა იმის დამტკიცებას, რომ ოქტომბრის შემდეგ მას არავითარი უთანხმოება არ ჰქონია ლენინთან. თუ წინანდელ ყრილობაზედა კონფერენციებზე ტროცკი ცდილობდა კონფერენციებისა და ყრილობებისადმი გვერდის ახვევის გზით ელაპარაკნა ჩვენი ქვეყნის მუშათა კლასთან, მისი ეხლანდელი სიტყვა კი უფრო მეტად მიმართული იყო დასავლეთ-ევროპის მუშათა კლასისადმი და ის ჩვენი კავშირის მუშათა კლასს ყველაზე ნაკლებ ეხებოდა. ეს ახეც უნდა მომხდარიყო.

წინანდელ კონფერენციებზე და ყრილობებზე ტროცკი, რომელიც ცდილობდა ყრილობებისათვის გვერდის ახვევით ჩვენი კავშირის მუშათა კლასის დაპყრობას, ამ დარბაზში ყოველთვის მარცხდებოდა. ტროცკი, რომელმაც დამარცხება განიცადა წელს ოქტომბერში ფაბრიკა-ქარხნებში გამოსვლების დროს, ეხლა მიმართავს საერთაშორისო პროლეტარიატს და ცდილობს დაუმტკიცოს, რომ აქ მსხდომთ არ აქვთ დასავლეთ ევროპის მუშათა კლასის ძალების იმედი და თავისი მოუხეშავი გლეხით ფიქრობენ სოციალიზმის შენებას ერთ ქვეყანაშიო.

თუ რაში მდგომარეობს უთანხმოება ტროცკისთან, ამას ის თვითონ ლაპარაკობს მის მიერ 1921 წელს ოლმინსკისადმი გაგზავნილ წერილში, რაც ტროცკის აქამდე არ უარუყვია.

იქ ნათქვამია: „მე ვფიქრობ, რომ რევოლიუციის მამოძრავებელ ძალების შეფასება, რომელიც მე მოვახდინე, უსათუოდ სწორი იყო“.

ამას ის სწერდა ოლმინსკის 1921 წ. 6 დეკემბერს და ამის შემდეგ მას არაოდეს უარი არ უთქვამს ამ აზრზე. ტროცკი ცდილობს დაამტკიცოს, რომ რუსეთის რევოლიუციის მამოძრავებელი ძალების შეფასება მის მიერ სწორი იყო,—და ხომ სწორედ ამაში მდგომარეობდა მთავარი უთანხმოება ტროცკისთან და არა იმაში, რომ ის საკმაოდ ვერ აფასებდა მენშევიკებს. ჩვენ მენშევიკების სასტიკი მოწინააღმდეგეები ვიყავით და დანი არ გვეყუვარდა, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენ მათ არ ვეთანხმებოდით ძირითად საკითხში რევოლიუციის მამოძრავებელ ძალების შესახებ. აი ტროცკიც ლაპარაკობს რომ მის მიერ რევოლიუციის მამოძრავებელი ძალების შეფასება სწორი რჩება. კიდევ მეტი, ის ლაპარაკობს, რომ თავისი პირველი კატეგორიის წერილები, წერილები რომელნიც შეეხებიან რუსეთის რევოლიუციის მამოძრავებელ ძალებს, მას შეუძლია გამოაქვეყნოს ყოველგვარი შესწორებების გარეშე.

რაშია აქ საქმე ამხანაგებო! ორში ერთი: ან ლენინი გადავიდა ტროცკის თვალსაზრისზე ან ტროცკი გადავიდა ლენინის თვალსაზრისზე. ტროცკი ამტკიცებს, რომ მის მიერ მოცემული შეფასება რევოლიუციის მამოძრავებელ ძალებისა სწორი იყო. და აქ თავის ვრცელ სიტყვაში, ის ყოველმხრივ ცდილობდა ამის დამტკიცებას. ის რაც მან ილაპარაკა ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის დამყარების შესახებ, წარმოადგენდა „ლენინსკი სბორნიკ“-იდან ამოღებულ მოსაზრებებს. ლენინის მიერ 1905 წელში დაწერილ წერილების ციტატებს,—ეს მას დასჭირდა მხოლოდ იმისათვის, რომ დაემტკიცებია, რომ ის, რასაც დღეს ჩვენი პარტიის უმრავლესობა ლაპარაკობს, შემცდარია; რომ ვლადიმირ ილიჩი რადგენსაც აღიარებდა, რომ საშუალო გლეხობაზე დაყრდნობა შეუძლებელიაო.

აი რა აზრი აქვს მისს გამოსვლას.

თუ ამას მიუმატებთ კიდევ ტროცკის მიერ ჩვენი ოქტომბრის რევოლიუციის მე-8-ე წლის თავზე 1925 წელს კისლოვოდსკში წარმოთქმულ სიტყვას, სადაც ის ლაპარაკობს: „ერთის მხრივ საშუალო გლეხობას სცილდებიან შეძლებული ფენები, რომელნიც შემდეგ კულაკებად იქცევიან, ხოლო მეორე მხრით—ღარიბი ფენები, რომელნიც მოჯამაგირეები ხდებიანო“,—ცხადი გახდება, რომ ჩვენი გლეხობის საშუალო ფენები მუდამ დაშლის პროცესში იმყოფებიან და ამ შემთხვევაში მათთან რაიმე მტკიცე კავშირზე ლაპარაკი შეუძლებელია. მაგრამ აქ პირდაპირ განსაცვიფრებელია, ზინოვიევი და კამენევი როგორ ეთანხმებიან ტროცკის მიერ საკითხის ასე დაყენებას.

სულ ამ მოკლე ხნის წინ, იმავე 1925 წელში ზინოვიევი და კამენევი სულ სხვანაირად მსჯელობდენ და იმ ცდას, რომელსაც აქ ტროცკი ახდენდა, ლენინიზმის ტროცკიზმის შეცვლის ცდას, ისინი სულ სხვანაირად ხსნიდენ. მოვიგონოთ რას ამბობდა მაშინ ზინოვიევი: „ახალს ამ ცდაში წარმოადგენს ის, რომ სტრატეგიული მოსაზრებით რევიზიის მოხდენას სცდილობენ ლენინის სახელით. ამის მსგავს მოვლენას ჩვენ ვხედავდით ბერნშტეინის და ბერნშტეინის მომხრეების კამპანიის დასაწყისში, როცა ისინი იწყებდენ მარქსიზმის საფუძვლების რევიზიას“. შემდეგ ის განაგრძობს: „ლენინიზმის იდეები იმდენად სჭარბობდენ ამჟამად საერთაშორისო რევოლიუციონურ მოძრაობაში, განსაკუთრებით ჩვენს ქვეყანაში, რომ ლენინიზმის კრიტიკოსები საჭიროდ სთვლიან ამავე ხერხს მიმართონ და ისინი ლენინიზმის რევიზიას ახდენენ ლენინის სახელით, ლენინის დამოწმებით და ლენინიზმის საფუძვლებისადმი ერთგულების ფიცით“.

აი, რას ამბობდა ზინოვიევი 1925 წელს, როცა ის ხედავდა, რომ ტროცკი ცდილობდა ლენინიზმის რევიზიას. ანე ამბობდა ის, როცა ტროცკიმ გამოუშვა თავისი წიგნი „ოქტომბრის გაკვეთილების შესახებ“. იმასთან შედარებით, რასაც ტროცკი ამბობდა აქ თავის გუშინწინდელ სიტყვაში, რას წარმოადგენს „ოქტომბრის გაკვეთილები?“ ეს უმანკო ხუმრობაა ტროცკის მხრივ. არაფერი ამის მსგავსი მთელი ამ ხნის განმავლობაში ოქტომბრის რევოლიუციის შემდეგ ჩვენ არ გაგვიგონია ტროცკისაგან. მართლაც რას ლაპარაკობდა ის, როცა ციტატა მოჰყავდა „ლენინსკი სბორნიკ“-იდან „1905 წელი“-ს—ბოლოში. ეს ციტატა შემდეგს ლაპარაკობს: „მაშასადამე, ამ სტადიაში ლიბერალური ბურჟუაზია და შეძლებული გლეხობა და ნაწილობრივ აგრეთვე საშუალო გლეხობაც აწყობენ კონტრრევოლიუციას. რუსეთის პროლეტარიატი და ევროპის პროლეტარიატი აწყობენ რევოლიუციას“.

და აი, ამ ციტატის მიხედვით ტროცკი ლაპარაკობს: ვლადიმერ ილიჩმა ჯერ კიდევ მაშინ, ნაწილობრივ გადაუხვია ტროცკის მხარეზე და იმავე წერილში ოლმინსკისადმი 1921 წელს ტროცკი სწერს: „მე ვფიქრობდი, რომ თვით რევოლიუციის მსვლელობა ორივე ფრაქციას მიიყვანს პერმანენტულ რევოლიუციის და მუშათა კლასის მიერ ხელისუფლების დაპყრობის პოზიციამდე, რაც ნაწილობრივ კიდეც მოხდა 1905 წელს.“

ეხლა 1926 წელს ის ფიქრობს უკვე, რომ მაშინ, როცა ვლადიმირ ილიჩი სწერდა კაუცკის წიგნის წინასიტყვაობას, მან დაიწყო ტროცკის თვალსაზრისზე გადასვლა. თუმცა კამენევმა სცადა რაღაცა ეთქვა იმაზე, რომ ის არ იცავს იმ სპეციფიურს, რაც ტროცკიზმში იყო, მაგრამ მან არ გვითხრა ჩვენ, თუ რა არის ეს სპეციფიური, ხოლო წინად კი კამენევი ამტკიცებდა და ასწავლიდა პარტიას, რომ ტროცკის სპეციფიური,—ეს არის პერმამენტული რევოლიუციის თეორია, რომელზედაც ტროცკის ამ ტრიბუნაზე უარი არ უთქვამს. ტროცკიმ სთქვა, რომ ამ თეორიას კავშირი არ აქვს არც 1923 წლის და არც 1925—26 წლის ოპოზიციასთან და რომ ყველაფერი, რაც შემცდარი იყო,—ყოველივე ეს წარსულს ეკუთვნის. როგორ ეს? ყველაფერი, რაც სწორი იყო, ის არქივში ვერ წავა, ის რჩება. ხოლო რა არის სწორი, ეს მან ჩვენ არც კი გვითხრა. ჩვენ კი უნდა ვსთქვათ, რომ ის, რაც „სწორია“ ტროცკის თვალსაზრისით. ნამდვილად ღრმად შემცდარი იყო მაშინ და შემცდარია ეხლაც,—ეს არის ის, რომ ტროცკიმ ვერ შესძლო გლეხობის ესე შეფასება, როგორც მას აფასებდა ლენინი. კამენევი კმაყოფილდება მოკლე განცხადებით, რომელიც მან გამოსტყუა ტროცკის იმის შესახებ, რომ ტროცკი ყველა თავის უთანხმოებებში ლენინთან არ იყო მართალი და საერთოდ ის ეთანხმება ლენინს. მაგრამ როდის იყო ამხანაგებო, რომ ვინმე გამოსულიყო და პირდაპირ ეთქვა: „მე ლენინს არ ვეთანხმებიო“. მაშინ ლაპარაკი სავსებით შეწყდებოდა და არავითარი დავაც აღარ გვექნებოდა ტროცკისთან. მაშინ ჩვენ პირდაპირ ვეტყოდით:„ მიბრძანდით საითაც გსურდეთ, თქვენ ჩვენს პარტიაში არაფერი გაქვთ გასაკეთებელი“. ტროცკი, რასაკვირველია, ამას არ სჩადის. ის ამტკიცებს, რომ ოქტომბრის შემდეგ მას ლენინთან უთანხმოება არ ქონია. ის ფიქრობს, რომ 1923 წელს მართალი იყო. ამასვე ამტკიცებს პრეობრაჟენსკი „ბოლშევიკ“-ში მოთავსებულ წერილში „ეკონომიური შენიშვნები“, სადაც პრეობრაჟენსკი პირდაპირ სწერს, რომ თეორეტიული წინადადებები და მათი პრაქტიკული დასკვნები, რომლებიც ისინი იძლეოდენ 1923 წელს —გულისხმობს თავის თავს, პიატაკოვს და ტროცკის,—აბსოლუტურად სწორი იყო და ამტკიცებს, რომ ჩვენ მივიღეთ მათი თვალსაზრისი. კამენევი კმაყოფილდება მარტო იმით, რომ გამოსტყუვა ტროცკის უბადრუკი განცხადება: „რომ ის ლენინს საერთოდ ეთანხმება“. მაშ რაღა გამოვიდა ამხ. კამენევის და ზინოვიევის?—თქვენი წერილები ტროცკის შესახებ 1923—24—25 წლებში უნდა დავსწვათ და არც ერთი ფურცელი არ დარჩეს, რომ ამ წერილებმა არ შეგარცხვინონ დღეს.

როგორ არის, ამხანაგებო,საკითხი გლეხობის შესახებ. ეს ძირითადი საკითხია. აქედან გამომდინარეობს უთანხმოებანი ერთ ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობის საკითხში და ყველა დანარჩენი საკითხები. რათ ამბობდა ვლადიმირ ილიჩი საშუალო გლეხობაზე. საჭირო იყო არა იმის მოყვანა, რაც მან 1905 წელს სთქვა, არამედ იმისი, რაც მან 1919 წელს სთქვა. საჭირო იყო იმის მოყვანა, რაც მან სთქვა 1919 წელს, რაც მის უკანასკნელ სიტყვას წარმოადგენს. აი რას ამბობდა ლენინი 1919 წელს, ჩვენი პარტიის მე-8-ე ყრილობის გახსნის დღეს: „აქ განსაკუთრებით ხაზი უნდა გაუსვათ იმას, რომ როცა წვრილი გლეხობის ქვეყანაში კომუნისტური მშენებლობის ერთ-ერთი ყველაზე ძნელი ამოცანაა ამჟამად და რაც ჩვენს წინაშე სწორედ უნდა დაისვას—ეს არის ამოცანა საშუალო გლეხობასთან დამოკიდებულების შესახებ. დაუზოგავი ბრძოლა სოფლის ბურჟუაზიასთან და კულაკებთან პირველ რიგში აყენებდა სოფლის პროლეტარიატის და ნახევრად პროლეტარიატის დარაზმვის ამოცანას, მაგრამ პარტიის წინაშე, რომელსაც სურს მტკიცე საძირკველი ჩაუყაროს კომუნისტურ საზოგადოებას შემდგომ ნაბიჯების გადადგმისას ისმება ამოცანად საშუალო გლეხობასთან ჩვენი დამოკიდებულების საკითხის სწორად გადაჭრა. ეს ამოცანა უფრო მაღალხარისხოვანია. მაგრამ ჩვენ არ შეგვეძლო ის მთელი თავისი სიგრძე-სიგანით დაგვეყენებია, სანამ უზრუნველყოფილი არ იყვნენ საბჭოთა რესპუბლიკის არსებობის საფუძვლები. ეს ამოცანა უფრო რთულია. ის მოითხოვს ჩვენი დამოკიდებულების გარკვევას გლეხობის და მრავალ რიცხოვან და ძლიერ ფენისადმი.

ეს დამოკიდებულება არ შეიძლება გარკვეული იქნეს უბრალო პასუხით—ბრძოლა თუ დაყრდნობა. თუ ბურჟუაზიის მიმართ ჩვენი ამოცანა შეიძლება ჩამოვაყალიბოთ სიტყვით „ბრძოლა და ჩაქრობა“, თუ სოფლის პროლეტარიატისა და ნახევრად პროლეტარებისადმი ეს ამოცანა უეჭველად უფრო რთულია. აქ ძველი დროის სოციალიზმის საუკეთესო წარმომადგენლები, როცა მათ სწამდათ რევოლიუცია და ისინი თეორეტიულად ემსახურებოდენ მას, ლაპარაკობდენ გლეხობის ნეიტრალიზაციაზე, ლაპარაკობდენ, რომ საჭიროა ეს საშუალო გლეხობა გავხადოთ ისეთ საზოგადოებრივ ძალად, რომელიც თუ აქტიურად არ დაეხმარება რევოლიუციას და პროლეტარიატს, ყოველშემთხვევაში ხელს არ შეუშლის ჩვენს მუშაობას. საკითხის ეს განყენებული თეორეტიული დაყენება ჩვენთვის სავსებით ცხადია. მაგრამ ის საკმაო არ არის. ჩვენ შევედით სოციალისტური მშენებლობის ისეთ სტადიაში, როცა სოფლად მუშაობის გამოცდილების მიხედვით უნდა შევიმუშავოთ კონკრეტიულად და დაწვრილებით ძირითადი წესები და მითითებები, რომლებითაც ჩვენ უნდა ვიხელმძღვანელოთ იმისათვის, რომ საშუალო გლეხის მიმართ დავადგეთ მტიდრო კავშირის ნიადაგს, რათა მოვსპოთ ისეთ შეცდომების და გადახრების შესაძლებლობა, რომელიც ჩამოგვაცილებდენ ჩვენ საშუალო გლეხებს, მაშინ როცა ნამდვილად ჩვენ შეგვიძლია იმედი ვიქონიოთ მისი ნდობისა ჩვენდამი, როგორც ხელმძღვანელ კომუნისტურ პარტიისადმი, რომელიც პირველად ეხმარება რუს გლეხს მემამულეების საბოლოოდ განდევნის საქმეში, და მისგან დავამაროთ ნამდვილი დემოკრატია“.

აი ამხანაგებო, ვლადიმერ ილიჩის აზრი საშუალო გლეხობაზე და ამის შემდეგ 1919 წელს ნათქვამი ციტატის [illegible] ვლადიმირ ილიჩის მიერ 1905 წელს დაწერილ შეხედულებებიდან და ამის მიხედვით იმის მტკიცება, რომ ტროცკი მართალი იყო რუსეთის რევოლიუციის მამოძრავებელ ძალების შეფასებაში, რომ ვლადიმერ ილიჩი გადავიდა ტროცკის მხარეზე,— ეს ჩემის აზრით უაღრესად არასაკადრისი თამაშია, რომ მეტი არა ვსთქვათ (ხმა: „სპეკულიაცია ლენინით“).

შემდეგ აქ ტროცკი ლაპარაკობდა, რომ ჩვენი ქვეყნის სამეურნეო მდგომარეობის საკითხებში ის იმავე პოზიციებზე რჩება, რომელიც მას ეჭირა აპრილში, რომ მას შემდეგ ძალიან მცირე დრო გავიდა, რომ შეიძლებოდეს ცხოვრების გამოცდილებით იმის შემოწმება, თუ ვინ აღმოჩნდა მართალი.

ჩვენ, ამხანაგებო, შემოწმების სხვა საშუალებაც გვაქვს და რატომ არ უნდა მივმართოთ მას. რას ამბობდენ 1923 წელს ტროცკი და მისი თანამოაზრეები, როცა ზინოვიევი და კამენევი მათთან ერთად არ იყვნენ, როცა ისინი, ზინოვიევი და კამენევი, ფიქრობდნენ, რომ ტროცკი და მისი მომხრეები ლენინიზმის რევიზიას ახდენენ (ახლა სულ სხვას ვხედავთ, რა გაეწყობა).

რას ამბობდა ტროცკი? აქ რიკოვმა უკვე მოიყვანა ციტატები, მე მათ არ გავიმეორებ. ტროცკი ამბობდა, რომ პარტიას ქვეყანა დაღუპვისაკენ მიჰყავს. ხოლო ერთი წლის შემდეგ თვითონ ტროცკი როგორ ამბობდა? ოქტომბრის რევოლიუციის მერვე წლის თავზე კისლოვოდსკში მან წარმოსთქვა სიტყვა, რომელშიაც დასვა კითხვა—სოციალიზმისაკენ თუ კაპიტალიზმისაკენ და სთქვა შემდეგი: ჩვენი სახალხო მეურნეობა იზრდება. მაგრამ კითხვა იმაშია—ვის სასარგებლოდ ხდება ეს ზრდა. ჩვენ ვიზრდებით კაპიტალიზმისაკენ თუ სოციალიზმისაკენ. პასუხი ამ კითხვაზე განსაზღვრავს მთელი ჩვენი მუშაობის შინაარსს. ჩვენ გვაინტერესებს საკითხი არა მარტო იმის შესახებ, რომ მეურნეობის ხაზით ვიზრდებით, რომ ჩვენ წლიდან-წლამდე უფრო და უფრო მეტ პროდუქტებს ვამზადებთ. არა, ჩვენ, როგორც კომუნისტებს, გვაინტერესებს საკითხი იმის შესახებ, რა მიმართულებით ვიზრდებით ჩვენ, წინ—სოციალიზმისაკენ, თუ უკან, კაპიტალიზმისაკენ. ამ კითხვაზე პასუხს იძლევა ის ცხრილი, რომელიც შეიმუშავა სახელმწიფო საგეგმო კომისიამ. პასუხი საკმაოდ ულევია მოცემული მრეწველობის, ვაჭრობის და ფინანსების შესახებ.

წელს იმ საქონლის 79 პროცენტი, რომელიც ჩვენს ბაზარზე ტრიალებს, მოგვცეს სახელმწიფო ქარხნებმა, ხოლო 20 პროცენტზე ცოტა მეტი მოგვცეს ხელოსნებმა, მოიჯარადრეებმა და კონცესიონერებმა, შარშან მათ მოგვცეს 28 პროც. მაშასადამე, სახელმწიფო მრეწველობა იძლევა პროდუქციის უდიდეს წილს და მისი პროცენტი წლიდან-წლამდე იზრდება კერძო პროდუქციის ხარჯზე. როგორ არის საქმე ამ ვაჭრობის დარგში, რომელიც აერთიანებს მწარმოებლებს მომხმარებელთან. 1924 წელს კერძო კაპიტალის ბრუნვა ვაჭრობაში უდრიდა 50 პროცენტს. ხოლო სახელმწიფო და კოოპერატიულ კაპიტალის ბრუნვაც—50 პროც., მაშასადამე თანაბარი იყო. იყო სამართლიანი შიში, რომ კერძო სავაჭრო კაპიტალი განვითარდებოდა სახელმწიფო და კოოპერატიული კაპიტალის ხარჯზე და თავის მოკავშირეს ნახავდა სოფლად.

აი შემოწმებაც: 1924—25 წელს სახელმწიფო ვაჭრობის და კოოპერაციის ბრუნვა უდრის—74 პროც., კერძო სავაჭრო ბრუნვა კი—26 პროცენტს.

უნდა ვეფიქრა, რომ შემოწმება ამ 6 და 7 თვის განმავლობაში ვერ იყო ამ ამხანაგების სასარგებლო, და ამაში ისინი უნდა გამოტეხილიყვნენ. თქვენ გახსოვთ, რომ ოპოზიცია გამარჯვებას მოელოდა ამ შემოდგომაზე იმის იმედით, რომ დაბრკოლებათა და პურის დამზადების ჩაშლის ნიადაგზე მუშათა კლასის რიგებში ადგილი ექნება რყევებს: მაშინ ისინი გამოვიდენ ქვეყნის მხსნელებად. სინჯეს, მაგრამ წააწყდენ სასტიკ წინააღმდეგობას. რატომ? იმიტომ, რომ ის არ აღმოჩნდა, რასაც ისინი მოელოდენ. უნდა გვეფიქრა, რომ ისინი იტყოდენ, რომ როგორც 1923 წელს, ისე ეხლაც, ისინი შემცდარი არიან. შეიძლება თუ არა ამის მიხედვით ითქვას, რომ მეტი დაბრკოლებები აღარ გვექნება? რასაკვირველია,—არა. დაბრკოლებები გვექნება. მაგრამ თუ ოპოზიციას უნდა თავის შენახვა იმ მომენტამდე, როცა ჩვენს წინაშე დაბრკოლებები წამოიჭრებიან, რათა კვლავ თავი წამოჰყონ და ააფორიაქონ მუშათა კლასი, მე არ ვიცი, ვინ მოიგებს ამით. მე ბევრჯერ მითქვამს, რომ ოპოზიციას ტყუილად აქვს დაბრკოლებების იმედი და ამაზე ააშენოს თავისი პოლიტიკური კაპიტალი შექმნას. პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ თუ ჩვენ მძიმე სიძნელენი გვექნება, ამით ისარგებლებს არა ოპოზიცია, არამედ მესამე ძალა.

ეს არ უნდა დავივიწყოთ. არ არის საჭირო პარტიისათვის ხელის შეშლა ახალი სიძნელეების შექმნით, საჭიროა ხელის შეწყობა პარტიისათვის მის ბრძოლაში იმ დაბრკოლებათა წინააღმდეგ, რომელთაც ადგილი აქვს ჩვენს მეურნეობაში.

ზინოვიევი თავის დროზე ეუბნებოდა ტროცკის: „რატომაა რომ თქვენ ყოველთვის კრიზისებს ჰქმნით პარტიაში; დაანებეთ ამას თავი“. ეხლა კი მან თვითონ გადასწყვიტა, რომ ეს უფრო შესაფერი საქმეა. 1925 წელს ზინოვიევი სწერდა: „ჩვენ გულწრფელად ვეკითხებით ტროცკის ყოფილ და ეხლანდელ მომხრეებს: განა მათ არ იციან, რომ ტროცკის თვითეული გამოსვლა ბოლშევიკურ ცეკას წინააღმდეგ, დაწყებული 1921 წლიდან, სულ უფრო და უფრო მეტ სიხარულს იწვევს მთელს არაბოლშევიკურ ბანაკში და რაც უფრო იზრდება ეს, მით უფრო გაახარებს მათ? განა ეს შემთხვევითია? დე, ჩვენ ნუ გავიგებენ უკუღმართად. ჯერ კიდევ მარქსმა სთქვა, რომ „შეიძლება იყო წვრილი ბურჟუაზიული განწყობილების ფაქტიური გამომხატველი, მაგრამ სრულებითაც არ იყო მეწვრიმალე მიდუქნე“. რასაკვირველია, ტროცკის საუკეთესო სურვილები აქვს. მაგრამ კეთილი სურვილები თვით ჯოჯოხეთშიაც ბევრია.

საჭიროა, რომ ტროცკიმ ერთხელ და სამუდამოთ უარი სთქვას ჩვენი პარტიის „გადარჩენაზე“. მოჩვენებით შეცდომებზე, შეიგნოს და აღიაროს თავისი საკუთარი პოლიტიკური შეცდომები, რომელნიც უმეტეს შემთხვევაში გამომდინარეობენ მისი პოლიტიკური იდეოლოგიის იმ ხანის ნაშთებიდან, როცა ტროცკი ბოლშევიზმის აშკარა მტრად გახდა. თავი უნდა დაანებოს პარტიის მორიგი „კრიზისების“ შექმნას „კალენდარული პროგრამით“. ყოველი წლის განმავლობაში, უკანასკნელ ხანებში კი, ყოველ ნახევარი წლის განმავლობაში.

ეხლა ზინოვიევმა დაიწყო პარტიის კრიზისების შექმნა ყოველი თვის განმავლობაში, თითქმის ყოველი ორი კვირის განმავლობაში.

მე მგონია, რომ ეს საუცხოვო სიტყვები უნდა ახსოვდეს თვით ზინოვიევს, განსაკუთრებით პუტილოვის ქარხანაში ჯერითის შემდეგ, როცა იგი, ამ ქარხნის ყოფილი კერპი, [illegible] და მუშებმა მას უთხრეს: „ამხ. ზინოვიევო, უნდა გახსოვდეთ, რომ ბოლშევიზმი ბოლშევიზმათ რჩებაო“.

ასე ეპყრობოდენ ზინოვიევის გამოსვლებს ჩვენი მტრები, რომელთაც შესახებაც იგი თვითონ ამბობს, რომ ტროცკის ყოველი გამოსვლით ჩვენი მტრები სულ უფრო და უფრო სიხარულს ეძლევიან. ავიღოთ „სოციალისტიჩესკი ვესტნიკი“. იქ ნათქვამია: „იგი ვერ შეასრულებდა თავის მოვალეობას, რომ არ ჩასწვდებოდა ისტორიული პროცესის იმ ელემენტებს, რომელიც არის ოპოზიციის ბრძოლაში, რომ აქვთ არა მარტო ფართო მასებში, არამედ მუშა-კომუნისტებსაც გამოაყვანოს პოლიტიკური დასკვნები. ოპოზიცია არ ამართო მასებში, არამედ მუშა-კომუნისტებშიაც ავრცელებს ისეთ იდეებს და განწყობილებებს, რომელმაც შეიძლება ადვილად მოგვცეს სოციალ - დემოკრატიული ნაყოფი. ბოლშევიკური ოპოზიცია არსებული წყობილების კრიტიკით, რომელიც სიტყვა-სიტყვით იმეორებს სოციალ-დემოკრატიულ კრიტიკას, ამზადებს არა მარტო მასების, არამედ მუშა-კომუნისტების განწყობილებას სოციალ-დემოკრატიული დადებითი პლატფორმის შეთვისებისათვის“.

აი როგორ აფასებს დანი ჩვენი ოპოზიციის გამოსვლას. ჩვენ ოპოზიციას ძლიერ არ მოსწონს, როცა ეუბნებიან, რომ თქვენი გადახრა,—სოციალ-დემოკრატიული გადახრაა. კამენევი საკმაოდ გაღიზიანებული ლაპარაკობდა: „ვის წინაშე გახდენთ ჩვენ კაპიტულიაციას, ვის ვღალატობთ?“ საქმე იმაში კი არ არის, რომ კამენევი სუბიექტიურად არავის არ ღალატობს და არავის გაცემა არ სურს, არამედ საქმე იმაშია, რომ ობიექტიურად ისინი ჩვენ მტრებს ემსახურებიან და მტრებიც ამას გრძნობენ.

მე შემიძლია კიდევ სხვა ციტატების მოყვანა, მაგრამ არ შევაჩერებ თქვენ ყურადღებას და გავათავებ ჩემ სიტყვას.

ოპოზიცია დამარცხებულია, ის დაამარცხა პარტიის უბრალო წევრებმა, მაგრამ განა შეიძლება ამით დამშვიდება და იმის თქმა რომ ყველაფერი გათავებულია! განა შეიძლება ვენდოთ ჩვენს ოპოზიციას, რომ მათი განცხადება 16 ოქტომბრის თარიღით არის გულწრფელი და რომ იმათ პარტიასთან ბრძოლის შეწყვეტა სურთ?

არა, მე ვფიქრობ, რომ ტროცკის გამოსვლა იმაზე ლაპარაკობს, რომ მათ სურთ ამ კონფერენციის გამოყენება იმ მიზნით, რომ გამალონ, მომენტი დაიგება, 16 ოქტომბრის განცხადება დავიწყებას მიეცემა კვლავ, განახლდება ფრაქციული ბრძოლა. ამ შემთხვევაში, მე მგონია, ისე უნდა მოვექცეთ, როგორც ზინოვიევი გვასწავლიდა. ზინოვიევი გუშინ აქ, სხვათა შორის, ლაპარაკობდა იმის შესახებ, თუ როგორ ქრებოდა ოპოზიცია ვლადიმერ ილიჩის დროს. მე ვერ გავიგე საფუძვლით, რა სურს ზინოვიევს. თუ მას სურს გათქვეფა, მე ვფიქრობ, რომ მთელი კონფერენცია მეტად კმაყოფილი იქნება, თუ ზინოვიევი რაც შეიძლება მალე გათქვეფა და დასტოვებს თავის ეხლანდელ პოზიციას. (სიცილი, ტაში).

უეჭველია მართალია ზინოვიევი, როცა აღიარებს, რომ მათი გამოსვლის გამო იყო განხეთქილების საფრთხე. წინასწარ უნდა ავიცილოთ თავიდან ამ საფრთხის განმეორება და შევინარჩუნოთ იგი პარტიისათვის.

როგორ შევინარჩუნოთ?

ისე, როგორც ჩვენ გვასწავლიდა ზინოვიევი. „საუკეთესო საშუალება, რომ ტროცკი დავაკავოთ შემდგომი შეცდომებისაგან, რომელნიც მას კიდევ უფრო მეტად აშორებენ ბოლშევიზმისაგან, ეს არის ის, რომ ერთსულოვანი პასუხი გაეცეს მის ეხლანდელ შეცდომას. თუ მთელი პარტია, როგორც ერთი კაცი დადგება ტროცკის ეხლანდელი გადახრის წინააღმდეგ, მაშინ იგი, უნდა ვიქონიოთ იმედი, რომ თვითონ უფრო მალე გამოასწორებს თავის შეცდომას. პარტია იტყვის თავის უკანასკნელ სიტყვას და ერთხელ კიდევ გაერკვევა ჩვენი მტრების ნაადრევი იმედები. ბოლშევიკური პარტია მიიღებს ახალ, კიდევ უფრო გამოიბრძმედება და ნამდვილი ლენინიზმი საბოლოო იდეურ გამარჯვებას მოიპოვებს.

მე მგონია ციტატა საჭიროებს მცირეოდენ დამატებას. იქ სადაც ნათქვამია „ტროცკის, უნდა დაუმატოთ „ზინოვიევი — კამენევი“ და ეს ციტატა მთლიანად მივაკუთვნოთ ამ საქმეს.

პარტიამ უკვე გასცა მეტად ერთსულოვანი პასუხი და ამ კონფერენციაზედაც ისინი ასეთივე ერთსულოვან პასუხს მიიღებენ, რომელსაც ისინი ალბად არ ელოდენ 1 ოქტომბრიდამ.

პარტიის საქმეა—აწარმოოს მომავალში იდეური ბრძოლა ტროცკიზმთან. უნდა დავსცხოთ ტროცკიზმს. რაც შეეხება ზინოვიევს და კამენევს, ისინი იმდენად აიხსნენ, რომ მათ აღარაფერი არ შერჩენიათ. ისინი ჩასჭიდებიან ტროცკიზმს და ტროცკიზმით სცდილობენ ლენინიზმის შეცვლას. ამის ნებას პარტია არასოდეს არ მისცემს. (ტაში).

(სიტყვების დასასრული იქნება)

ამხ. სტალინის მოხსენების გაგრძელება

(ი ხ. მ ე ო რ ე გ ვ ე რ დ ი)

ლუციის მოსახდენად არ კმაროდა პარტიის მარტო სწორი ხაზი. იმიტომ, რომ ლენინმა იცოდა, რომ რევოლიუციის მოსახდენად საჭიროა კიდევ ერთი პირობა, სახელდობრ, რომ მასები, მუშათა ფართო მასები, საკუთარ გამოცდილების ნიადაგზე დარწმუნდენ პარტიის ხაზის სისწორეში. ხოლო ამისათვის თავის მხრივ საჭიროა დრო, პარტიის დაუღალავი მუშაობა მასებში, შეურიგებელი მუშაობა მასების დასარწმუნებლად პარტიის ხაზის სისწორეში. აი სწორედ ეს იყო მიზეზი, რომ ლენინი, იძლეოდა რა თავის რევოლიუციონურ, აპრილის თეზისებს, ამასთან ერთად წამოაყენა ლოზუნგი მასებში „მოთმინებითი“ პროპაგანდის შესახებ ამ თეზისების სისწორის სახარებლოთ. ამ მოთმინებითი მუშაობაზე მაშინ დაიხარჯა 8 თვე. მაგრამ ეს თვეები რევოლიუციონური თვეები იყვნენ, რომლებიც ჩვეულებრივი „კონსტიტუციონური“ დროის წლებს უდრის. ჩვენ მოვიგეთ ოქტომბრის რევოლიუცია იმიტომ, რომ შევძელით ერთი მეორეში გაგვერჩია პარტიის სწორი ხაზი მასების მიერ ამ ხაზის სისწორის აღიარება.

ეს არ ესმით და არც უნდათ გაიგონ „ზეადამიანურ ნახტომების“ ოპოზიციონურ გმირებს.

იყო თუ არა სწორი ინგლისის კომპარტიის პოზიცია გაფიცვის დროს ინგლისში? დიახ, ძირითად ის სწორი იყო. მაშ რატომ ვერ მოახერხა მან მიემხრო ინგლისის მუშათა მილიონიანი მასები? იმიტომ, რომ მან ვერ მოასწრო და ვერც მოასწრებდა ასე მოკლე ხანში დაერწმუნებია მასები თავისი ხაზის სისწორეში. იმიტომ, რომ პარტიის სწორი ხაზის გამომუშავებასა და იმას შორის, რომ პარტიის შეეძლო გაეყოლებია მუშათა მილიონიანი მასები, არსებობს ცოტად თუ ბევრად ხანგრძლივი დრო, რომლის განმავლობაშიაც პარტიამ უნდა აწარმოოს დაუღალავი ბრძოლა მასების დასარწმუნებლად მისი ხაზის სისწორეში. ამ დროს ვერ გადაახტები. სისულელეა იმის ფიქრი, რომ შეიძლება გადაახტე. მისი დაძლევა შეიძლება მხოლოდ დიდი მუშაობით მასების პოლიტიკურ გასათვითცნობიერებლად.

მასებზე ლენინურ ხელმძღვანელობის ეს ანბანური ჭეშმარიტება არ ესმის ოპოზიციონურ ბლოკს და ამაში უნდა ვეძიოთ მისი პოლიტიკური შეცდომების წყარო.

აი ერთი მრავალრიცხოვან ნიმუშთაგანი ტროცკის სახოწარკვეთილ ყეხტებისა და „ზეადამიანური ნახტომების“ პოლიტიკიდან.

„რუსეთის პროლეტარიატი,—ამბობდა ერთ დროს ტროცკი,— ძალა-უფლების ხელში აღებისთანავე თუ გინდა ჩვენი ბურჟუაზიული რევოლიუციის დროებითი კონიუნქტურის წყალობით, შეხვდება ორგანიზაციაქმნილ შეურიგებელ მსოფლიო რეაქციის მხრივ და ორგანიზაციაქმნილ დახმარებას მსოფლიო პროლეტარიატის მხრივ. მინდობილი თავის საკუთარ ძალებს, რუსეთის მუშათა კლასი აუცილებლივ გათელილ იქნება კონტრ-რევოლიუციის მიერ იმ მომენტში, როცა გლეხობა პირს იბრუნებს მისგან. მას სხვა არაფერი დარჩება, გარდა თავისი პოლიტიკური ბატონობის, და მაშასადამე მთელი რუსეთის რევოლიუციის ბედის დაკავშირებისა სოციალისტური რევოლიუციის ბედთან ევროპაში.

იმ კოლოსალურ სახელმწიფოებრივ პოლიტიკურ ძალას, რომელსაც მას აძლევს რუსეთის ბურჟუაზიული რევოლიუციის დროებითი კონიუნქტურა, ის მიიტანს მთელი კაპიტალისტური მსოფლიოს კლასიური ბრძოლის სასწორზე. სახელმწიფო ძალა-უფლებით ხელში, კონტრრევოლიუციით ზურგს უკან და ევროპიული რეაქციით წინ, ის გადაუგდებს თავის მოძმეებს მთელ მსოფლიოში ძველ ყიჟინას, რომელიც ამ ჟერზე იქნება უკანასკნელი იერიშის ყიჟინა: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით“!

პროლეტარიატმა, თურმე, უნდა აიღოს ხელისუფლება რუსეთში, მაგრამ, ხელისუფლების აღებისთანავე, აუცილებლივ უნდა წააწყდეს გლეხობას, და აი იმის შემდეგ, როცა პროლეტარიატი წააწყდება მას, ის უნდა ჩაებას თავგანწირულ ბრძოლაში მსოფლიო ბურჟუაზიასთან, „ზურგს უკან კონტრ-რევოლიუციის“ და „წინ ევროპიული რეაქციის“ პირობებში.

რომ აქ, ტროცკის ამ საქმეში, საკმაოდ მუსიკალური, ზეადამიანური, თავგანწირულად მშვენიერი აღტყინება, ამაზე კიდევ შეიძლება დავეთანხმოთ, მაგრამ აქ რომ არ არის ნამცეცი არც მარქსიზმის, არც რევოლიუციონერობის, რომ ჩვენ აქ საქმე გვაქვს პოლიტიკაში რევოლიუციის და ავანტიურიზმის თამაშთან, ამაში ვერავითარ ეჭვის შეტანა შეიძლება.

ამავე დროს უდავოა, რომ ტროცკის ეს სქემა წარმოადგენს ოპოზიციური ბლოკის თანამედროვე პოლიტიკურ პერსპექტივების გამოხატულებას, ტროცკისტული თეორიის, მოძრაობის აღმოუფხვრელ ფორმებზე „გადახტომის“ თეორიის შედეგებსა და ნაყოფს.

ოპოზიციური ბლოკის პოლიტიკური და ორგანიზაციული შეცდომები პირდაპირი გაგრძელებაა მისი მთავარი შეცდომისა ძირითად საკითხში ჩვენი რევოლიუციის ხასიათისა და პერსპექტივების შესახებ.

როცა ვლაპარაკობ ოპოზიციის პოლიტიკურ და ორგანიზაციულ შეცდომებზე, მე მხედველობაში მაქვს ისეთი საკითხები, როგორც საკითხი პროლეტარიატის ჰეგემონიისა სამეურნეო მშენებლობის საქმეში, საკითხი პარტიული აპარატის შესახებ, პარტიაში „რეჟიმის“ შესახებ.

პარტია იქიდან გამომდინარეობს, რომ თავის პოლიტიკაში საერთოდ და ეკონომიურ პოლიტიკაში განსაკუთრებით, არ შეიძლება სასოფლო-მეურნეობის მოწყვეტა ინდუსტრიისაგან და, რომ მეურნეობის ამ ორი ძირითადი დარგის განვითარება უნდა წავიდეს მათი შეწყობის გზით, სოციალისტურ მეურნეობაში გაერთიანების გზით. აქედან ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის სოციალისტური მეთოდი მშრომელი მასების მათ რიცხვში გლეხობის ძირითადი მასების, როგორც ინდუსტრიალიზაციის განვითარების ძირითადი ბაზის (მე ვლაპარაკობ ინდუსტრიალიზაციის სოციალსტურ მეთოდზე) მატერიალური მდგომარეობის განუხრელი გაუმჯობესებით, რომელიც გატარდება მშრომელთა მილიონიანი მასების გაღარიბების გზით.

რაში მდგომარეობს ინდუსტრიალიზაციის კაპიტალისტური მეთოდის ძირითადი მინუსი? იმაში, რომ მას მივყავართ ინდუსტრიალიზაციის ინტერესების გაწყვეტისაკენ მშრომელთა მასების ინტერესებთან, ქვეყნად შინაურ წინააღმდეგობათა გამწვავებისაკენ, მუშებისა და გლეხების მილიონიანი მასების გაღატაკებისაკენ, მოგების გამოყენებისაკენ ქვეყნის შიგნით უუფართოეს მასების კულტურული და მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისაკენ, კაპიტალისტური საექსპლოატაციო ბაზის გაფართოებისაკენ ქვეყნის შიგნით და მის გარეთ.

რაში მდგომარეობს ინდუსტრიალიზაციის სოციალისტური მეთოდის ძირითადი პლიუსი? იმაში, რომ მას მივყავართ ინდუსტრიალიზაციის ინტერესების გაერთიანებისაკენ მშრომელთა ფენების ძირითადი მასების ინტერესებთან; იმაში, რომ მას მივყავართ არა მილიონიან მასების გაღატაკებისაკენ, არამედ ამ მასების მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისაკენ; არა შინაგან წინააღმდეგობათა გამწვავებისაკენ, არამედ მათ მოწესრიგება-გადაწყვეტილებისაკენ; იმაში,რომ ის განუხრელად აფართოებს შინაურ ბაზარს,ადიდებს ამ ბაზრის ტევადობას,ჰქმნის რა ამნაირად მტკიცე შინაურ ბაზას ინდუსტრიალიზაციის გასაშლელად.

აქედან გლეხური მასების ძირითადი დაინტერესება ინდუსტრიალიზაციის სოციალისტური გზებით.

აქედან შესაძლებლობა და აუცილებლობა პროლეტარიატის ჰეგემონიის განხორციელებისა გლეხობაზე სოციალისტური მშენებლობის საქმეში საერთოდ და ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციაში, კერძოდ აქედან სოციალისტური ინდუსტრიის დაკავშირება გლეხურ მეურნეობასთან, უპირველეს ყოვლისა გლეხობის კოოპერატიული გაერთიანების გზით; ინდუსტრიის ხელმძღვანელი როლის იდეა სასოფლო-მეურნეობის მიმართ.

აქედან ჩვენი საგადასახადო პოლიტიკა და ფასების დაკლების პოლიტიკა სამრეწველო საქონელზე და სხ., რომელნიც ითვალისწინებენ პროლეტარიატის და გლეხობის ეკონომიური თანამშრომლობის დაცვის ინტერესებს; მუშებისა და გლეხების კავშირის განმტკიცების ინტერესებს.

ოპოზიციური ბლოკი, პირიქით, გამოდის ინდუსტრიის დაპირისპირებიდან სასოფლო მეურნეობის წინააღმდეგ და გადადის სასოფლო მეურნეობისაგან ინდუსტრიის მოწყვეტის გზაზე, მას არ ესმის და არც ცნობს, რომ შეუძლებელია ინდუსტრიის წაძვრა წინ, სასოფლო მეურნეობის ინტერესებისათვის გვერდის ავლით და ამ ინტერესების უხეში დარღვევით. მას არ ესმის, რომ თუ ინდუსტრია წარმოადგენს სახალხო მეურნეობის დასაწყისს, მაშინ სასოფლო მეურნეობა თავის მხრივ წარმოადგენს იმ ბაზას, რომლის საძირკველზე შეუძლია განვითარდეს ჩვენი ინდუსტრიას.

აქედან გლეხური მეურნეობის განხილვა, როგორც „კოლონიის“, რომელსაც „ექსპლოატაცია უნდა გაუწიოს“ პროლეტარულმა სახელმწიფომ. (პრეობრაჟენსკი).

აქედან შიში კარგი მოსავლისა (ტროცკი), რომელიც თითქოს იმ ძალას წარმოადგენს, რომელსაც ჩვენს ეკონომიკაში დეზორგანიზაცია შეტანა შეუძლია.

აქედან ოპოზიციონური ბლოკის თავისებური პოლიტიკა, რომელიც ბორძიკობს ინდუსტრიისა და სასოფლო მეურნეობის შორის არსებულ შინაგან წინააღმდეგობათა გამწვავების გზაზე, ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის კაპიტალისტური მეთოდების გზაზე.

ხომ არ გსურთ, მაგალითად, მოუსმინოთ პრეობრაჟენსკის, რომელიც ოპოზიციონური ბლოკის ერთ-ერთი ლიდერია? აი რას ლაპარაკობს ის ერთ-ერთ თავის წერილში: „რაც უფრო ეკონომიურად ჩამორჩენილი, წვრილ-ბურჟუაზიული და გლეხური არის ესა თუ ის ქვეყანა, რომელიც წარმოების სოციალისტურ ორგანიზაციაზე გადადის სოციალისტური დაგროვება მით უფრო უნდა ემყარებოდეს მეურნეობის წინა სოციალისტურ ფორმების ექსპლოატაციას და, პირიქით, ეკონომიურად და ინდუსტრიალურად რაც უფრო მეტად განვითარებულია ესა თუ ის ქვეყანა, რომელშიაც იმარჯვებს სოციალური რევოლიუცია, მით უფრო აუცილებელია ამ ქვეყნის პროლეტარიატისათვის შეამციროს თავისი პროდუქტების და თავისი კოლონიების პროდუქტების გადაცვლის არაეკვივალენტობა, ე. ი. შეამციროს უკანასკნელთა ექსპლოატაცია; მით უფრო სოციალისტური დაგროვების სიმძიმის ცენტრი გადავა სოციალისტური ფორმების საწარმოო საფუძველზე, ე. ი. დაემყარება საკუთარი მრეწველობის და საკუთარი მიწადმოქმედების ზედმეტ პროდუქტს“.

ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ პრეობრაჟენსკი ბორძიკობს ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიის და გლეხური მეურნეობის ინტერესების შეურიგებელ წინააღმდეგობათა გზაზე და, მაშასადამე, ინდუსტრიალიზაციის კაპიტალისტურ მეთოდების გზაზე.

მე ვფიქრობ, რომ, როცა პრეობრაჟენსკი გლეხობას „კოლონიას“ ადარებს და ცდილობს პროლეტარიატისა და გლეხობის ურთიერთობის დახასიათებას, როგორც ექსპლოატატორულ ურთიერთობისას, ამით ის მას და უნებლიეთ არღვევს ინდუსტრიალიზაციის ყოველგვარ შესაძლებლობის საფუძველს.

მე ვამტკიცებ, რომ ამ პოლიტიკას არაფერი საერთო არა აქვს პარტიის პოლიტიკასთან, რომელიც ინდუსტრიალიზაციას აშენებს პროლეტარიატისა და გლეხობის ეკონომიურ თანამშრომლობის საფუძველზე.

იგივე, ანუ თითქმის იგივე უნდა ითქვას ტროცკის შესახებ, რომელსაც ეშინია კარგი მოსავლის და ფიქრობს, რომ კარგი მოსავალი წარმოადგენს საშიშროებას ჩვენი ქვეყნის სამეურნეო განვითარებისათვის. აი, რას ამბობდა ის, მაგალითად, აპრილის პლენუმზე: „ამ პირობებში (ტროცკი ლაპარაკობს თანამედროვე დისპროპორციის პირობებზე) კარგი მოსავალი, ე. ი. სოფლის მეურნეობის გასაღებ ნაწარმოების პოტენციალური ზრდა შეიძლება გადაიქცეს მეურნეობის სოციალიზმისაკენ განვითარების ტემპის არა დამჩქარებელ ფაქტორად, არამედ დეზორგანიზაციის შემტანად ეკონომიკაში, ქალაქისა და სოფლის ურთიერთობის გამწვავებაში და თვით ქალაქში კი ურთიერთობის შორის. პრაქტიკულად რომ ვთქვათ, კარგი მოსავალი, მრეწველობის ნაწარმოების უქონლობის პირობებში, ნიშნავს სოფლად ხორბლის არყად გამოხდას და ქალაქში გრძელ კუდებს. პოლიტიკურად ეს ნიშნავს გლეხების ბრძოლას საგარეო ვაჭრობის წინააღმდეგ, ე. ი. სოციალისტურ მრეწველობის წინააღმდეგ“.

შევადაროთ ტროცკის ეს გასაოცარზე კიდევ მეტი განცხადება ლენინის განცხადებას საქონლის ნაკლებობის ყველაზე მეტად გამწვავებულ პერიოდში, როცა ლენინი ამბობდა: „კარგი მოსავალი ქვეყნის ხსნა არისო“, და აშკარა ხდება ტროცკის განცხადების მთელი სიმრუდე.

ტროცკი, როგორც სჩანს, არ სცნობს, რომ ინდუსტრიალიზაცია შეიძლება განვითარდეს ჩვენში მხოლოდ სოფლის მშრომელი მასების მატერიალურ მდგომარეობის თანდათანობითი გაუმჯობესების პირობებში.

ტროცკი, როგორც ეტყობა, გამოდის იქედან, რომ ინდუსტრიალიზაცია უნდა ხორციელდებოდეს ჩვენში ერთგვარ, ასე ვსთქვათ „ცუდი მოსავლის“ გზით.

აქედან—ოპოზიციური ბლოკის პრაქტიკული წინადადებანი საბითუმო ფასების აწევის და გლეხობაზე გადასახადების გადიდების შესახებ,—წინადადებანი, რომელნიც გამოიწვევენ არა ეკონომიურ თანამშრომლობის განმტკიცებას პროლეტარიატსა და გლეხობას შორის, არამედ მის დარღვევას, არა პირობების მომზადებას სამეურნეო მშენებლობის დარგში პროლეტარიატის ჰეგემონიისათვის, არამედ ამ პირობების ჩაშლას, არა ინდუსტრიის დაკავშირებას გლეხურ მეურნეობასთან, არამედ მათ განშორებას.

რამდენიმე სიტყვა გლეხობის დიფერენციაციაზე. ყველამ იცის ოპოზიციის ხმაური და პანიკა დიფერენციაციის ზრდის გამო. ყველამ იცის, რომ არავინ ისე არ აგრილებს პანიკას სოფლად კერძო წვრილი კაპიტალიზმის ზრდის შესახებ, როგორც ოპოზიცია. მაგრამ რას ვხედავთ სინამდვილეში? აი, რას. პირველი, დიფერენციაცია გლეხობას შორის, როგორც ეს ამხ. რიკოვმა დაგვანახვა თავის მოხსენებაში, ხდება სრულიად თავისებურ ფორმებში, არა საშუალო გლეხობის გაქრობის, არამედ, პირიქით, მისი გაძლიერების გზით და უკიდურესი პოლიუსების (ღატაკი გლეხობა და კულაკობა) საგრძნობი შემცირების პირობებში, ამასთან ისეთ ფაქტებს, როგორიცაა მიწის ნაციონალიზაცია, გლეხობის მასიური კოოპერატიული შეკავშირება, ჩვენი საგადასახადო პოლიტიკა და სხვ. არ შეუძლიათ ერთგვარი ფარგლები არ დაუდონ დიფერენციაციას და არ განსაზღვრონ ის. მეორე, და ეს მთავარია, კერძო წვრილი კაპიტალის ზრდა სოფლად სიჭარბით ნაზღაურდება ისეთი გადამწყვეტი ფაქტორით, როგორიცაა ჩვენი ინდუსტრიის განვითარება, რაც ამტკიცებს მეურნეობის სოციალისტური ფორმების პოზიციებს და წარმოადგენს ძირითად საშუალებას კერძო კაპიტალის ყოველგვარი ფორმის და სახის ასალაგმავად.

ყველა ეს გარემოება, ეტყობა, შეუმჩნეველი დარჩა ოპოზიციისათვის, რომელიც ინერციით განაგრძობს განგაშს და პანიკას ჰქმნის სოფლად კერძო კაპიტალის ზრდის გამო.

შეიძლება ზედმეტი არ იქნება ოპოზიციას მოვაგონოთ ლენინის სიტყვები ამის შესახებ. აი რას ამბობს ის:

„ყოველი გაუმჯობესება მსხვილი წარმოების მდგომარეობისა, რამოდენიმე მსხვილი ფაბრიკის ამუშავება იმდენად აუმჯობესებს პროლეტარიატის მდგომარეობას, რომ წვრილი-ბურჟუაზიის სტიქიის, თვით გაზრდილი სტიქიის შიში უსაფუძვლოა. საშიში ის კი არ არის, რომ გაიზრდება წვრილი-ბურჟუაზია, წვრილი კაპიტალი. საშიში ის არის, რომ ძალიან გრძელდება საჭიროება და უქონლობა საქონლის. აქედან გამომდინარეობს პროლეტარიატის დასუსტება და შეუძლებლობა, რომ გაუმკლავდეს წვრილ-ბურჟუაზიული რყევის სტიქიას. თუ პროდუქტების რაოდენობა გადიდდება, არავითარი განვითარება წვრილი ბურჟუაზიისა არ იქნება დიდი მინუსი, რამდენადაც ეს ავითარებს მსხვილ ინდუსტრიას“.

შეიგნებენ როდისმე ოპოზიციონური ამხანაგები, რომ პანიკა სოფლის დიფერენციაციისა და კერძო კაპიტალის შესახებ არის მეორე მხარე ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური აღმშენებლობაში ურწმუნოებისა.

პარტია და ოპოზიცია

რამოდენიმე სიტყვა ოპოზიციის ბრძოლის შესახებ პარტაპარატის და პარტიული „რეჟიმის“ წინააღმდეგ.

რაში მდგომარეობს ფაქტიურად ოპოზიციის ბრძოლა პარტიული აპარატის წინააღმდეგ, რომელიც არის ხელმძღვანელი ჩვენი პარტიის? ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ ოპოზიციის ბრძოლა ამ დარგში არის ცდა ბოლოს და ბოლოს პარტხელმძღვანელობის დარღვევისა და პარტიის განიარაღებისა სახელმწიფო აპარატის გაუმჯობესებისათვის ბრძოლაში.

საით მივყევართ ოპოზიციის ბრძოლას „რეჟიმის“ წინააღმდეგ პარტიაში? მივყევართ პარტიის რკინ დისციპლინის დარღვევისაკენ, იმ დისციპლინის, ურომლისოდ წარმოუდგენელია პროლეტარიატის დიქტატურა, იმისკენ, რომ და ბოლოს შეარყიოს პროლეტარიატის დიქტატურის საფუძვლები.

პარტია მართალია, როდესაც ის ამბობს, რომ ოპოზიციის პოლიტიკური და ორგანიზაციული შეცდომები არის ანარეკლი არა პროლეტარული ელემენტების მიწოლისა ჩვენს პარტიაზე და პროლეტარიატის დიქტატურაზე.

ასეთია ოპოზიციონური ბლოკის ორგანიზაციული და პოლიტიკური შეცდომები.

ამას წინედ ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმზე ტროცკიმ განაცხადა,რომ კონფერენციის მიერ თეზისების მიღებამ ოპოზიციური ბლოკის შესახებ აუცილებლივ უნდა გამოიწვიოს პარტიის ოპოზიციის ლიდერების გამორიცხვა.

მე უნდა განვაცხადო, რომ ტროცკის ეს განცხადება მოკლებულია ყოველგვარ საფუძველს და რომ ის თავიდან ბოლომდე ყალბია. მე უნდა განვაცხადო, რომ თეზისების მიღებას ოპოზიციური ბლოკის შესახებ შეიძლება ჰქონდეს ერთი მიზანი: გადამწყვეტი ბრძოლა ოპოზიციის პრინციპიალურ შეცდომებთან მათი სრული დაძლევის მიზნით.

ყველასათვის ცნობილია, რომ პარტიის მე-10 ყრილობამ მიიღო რეზოლიუცია ანარქო-სინდიკალისტურ გადახრის გარშემო. რა არის ანარქო-სინდიკალისტური გადახრა? არ შეიძლება ითქვას, რომ ანარქო-სინდიკალისტური გადახრა „უკეთესია“ სოციალ-დემოკრატიული გადახრაზე. მხოლოდ, რეზოლიუციის მიღების ფაქტიდან ანარქო-სინდიკალისტური გადახრის შესახებ დღემდე არავის არ გამოუტანია დასკვნა, რომ „მუშათა ოპოზიციის“ წევრები გამორიცხულ უნდა იქნან პარტიიდან.

ტროცკიმ არ შეიძლება არ იცოდეს, რომ პარტიის მე-13 ყრილობამ „ტროცკიზმი“ გამოაცხადა „აშკარად გამოხატულ წვრილ-ბურჟუაზიულ გადახრად“. მაგრამ დღემდე არავის არ ჩაუთვლია, რომ ასეთი რეზოლიუციის მიღებას უნდა მოჰყვეს ტროცკისტული ოპოზიციის ლიდერების გამორიცხვა პარტიიდან.

აი სათანადო ადგილი მე-13 ყრილობის რეზოლიუციიდან:

„დღევანდელი ოპოზიციის სახით ჩვენ გვაქვს არა მარტო ბოლშევიზმის რევიზიის ცდა, არა მარტო არაპირდაპირი გადასვლა ლენინიზმიდან, არამედ აშკარა წვრილ-ბურჟუაზიული გადახრა. ყოველ ეჭვს გარეშეა, რომ ეს ოპოზიცია ანარეკლია წვრილი ბურჟუაზიის იერიშებისა პროლეტარული ხელისუფლებისა და მისი პოლიტიკის პოზიციებზე“.

დეე, აგვიხსნას ტროცკიმ, რით არის უკეთესი წვრილბურჟუაზიული გადახრა სოციალ-დემოკრატიულ გადახრაზე? განა ძნელია იმის გაგება, რომ სოციალ-დემოკრატიული გადახრა წარმოადგენს წვრილბურჟუაზიული გადახრის სხვადასხვა—სახეობას? განა ძნელია იმის გაგება, რომ როცა ვლაპარაკობთ სოციალ-დემოკრატიული გადახრის შესახებ, ჩვენ მხოლოდ ვახურდავებთ იმას, რაც ნათქვამია მე-13 ყრილობის რეზოლიუციაში? ჩვენ სრულიადაც არ ვაცხადებთ ოპოზიციური ბლოკის ლიდერებს სოციალ-დემოკრატებად. ჩვენ მხოლოდ იმას ვლაპარაკობთ, რომ ოპოზიციურ ბლოკს აქვს სოციალ-დემოკრატიული გადახრის იერი და ვაფრთხილებთ ,რომ ჯერ კიდევ გვიან არ არის ამ გადახრისაგან ჩამოშორება, რისკენაც მოუწოდებთ ჩვენ ოპოზიციურ ბლოკს.

აი რა არის ნათქვამი ტროცკიზმის შესახებ ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის ცნობილ რეზოლიუციაში 1925 წლის იანვრიდან: „არსებითად თანამედროვე ტროცკიზმი არის კომუნიზმის ფალსიფიკაცია ევროპიულ ცრუ მარქსიზმის ნიმუშებთან მიახლოვების სულით, ე. ი. ბოლოს და ბოლოს ევროპის სოციალ-დემოკრატიის სულით“.

უნდა ვთქვათ, რომ ორივე ეს რეზოლიუცია არსებითად დაწერილია ზინოვიევის ხელით. მაგრამ არა მარტო პარტიას მთლიანად, არამედ ზინოვიევსაც, კერძოდ აქედან არ გამოუტანიათ დასკვნა, რომ ოპოზიციის ტროცკისტული ლიდერები გამორიცხულ იქნან პარტიიდან.

შეიძლება არ იყოს ზედმეტი აღვნიშნოთ კამენევის შეხედულება ტროცკიზმზე, რომლითაც ის ტროცკიზმს უთანაბრებს მენშევიზმს? მაშ დამიგდეთ ყური: „ტროცკიზმი მუდამ იყო შელამაზებული, უაღრესად დაფარული, უაღრესად შეწყობილი ფორმა მენშევიზმისა რევოლიუციონურად განწყობილ მუშების მოსატყუებლად“.

ყველა ეს ფაქტები ცნობილია ტროცკისათვის არა ნაკლებ, ვიდრე რომელიმე ჩვენგანისათვის. მაგრამ დღემდე არავის არ დაუსვამს საკითხი ტროცკისა და მისი თანამოაზრეების პარტიიდან გამორიცხვის შესახებ, ვთქვათ, მე-13 ყრილობის რეზოლიუციის ნიადაგზე.

აი რატომ ვფიქრობ მე, რომ ტროცკის განცხადება ცეკასა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმზე არ არის გულწრფელი, ის თავიდან ბოლომდე ყალბია.

ძირითადათ მოიწონა რა თეზისები ოპოზიციონური ბლოკის შესახებ, ცეკასა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის ოქტომბრის პლენუმს, გათვალისწინებული ჰქონდა არა რეპრესიები, არამედ იდეური ბრძოლის აუცილებლობა ოპოზიციის პრინციპიალურ შეცდომებთან, რომლებზედაც ოპოზიცია დღემდე არ ამბობს უარს, და რომლებისთვისაც მას განზრახული აქვს იბრძოლოს შემდეგშიაც პარტიული წესდების ფარგლებში, როგორც თვითვე აღნიშნა მან თავის განცხადებაში 16 ოქტომბრის თარიღით.

როცა ასეთ ზომებს იღებდა ცეკას და ცენტრ. საკონტროლო კომისიის პლენუმი გამოდიოდა იქიდან, რომ ბრძოლა ოპოზიციის პრინციპიალურ შეცდომებთან ერთად-ერთი საშუალებაა ამ შეცდომათა დასაძლევათ, ამ შეცდომათა დაძლევა კი ერთად ერთი გზაა ჩვენი პარტიის ნამდვილი მთლიანობისათვის. ოპოზიციის დანგრევით და იმით,რომ მათ უარი სთქვას ფრაქციულობაზე, პარტიამ მიაღწია იმ აუცილებელ მინიმუმს, ურომლისოდაც შეუძლებელია პარტიის მთლიანობა. ეს რასაკვირველია ცოტა არაა. მაგრამ ეს საკმარისი არაა. რომ სრულ მთლიანობას მივაღწიოთ, აუცილებელია კიდევ ნაბიჯი გადავდგათ წინ, შევეცადოთ, რომ ოპოზიციურ ბლოკს უარი ვათქმევინოთ მის პრინციპიალურ შეცდომებზე და ამგვარად პარტიას თავიდან ავაშოროთ რევიზიის ყოველგვარი ცდა.

ეს პირველი დასკვნა.

უარჰყო რა ოპოზიციურ ბლოკის პრინციპიალური პოზიცია, უკუაგდო რა ოპოზიციის ცდა ახალი დისკუსიის გამართვისა. პარტიულმა მასებმა სთქვეს: „ეხლა ლაყბობის დრო არ არის, დროა მთელი ძალღონით შევუდგეთ სოციალისტურ აღმშენებლობას“. აქედან დასკვნა: ნაკლები ლაყბობა, მეტი შემოქმედებითი დადებითი მუშაობა, წინ, სოციალისტური აღმშენებლობისაკენ.

ეს მეორე დასკვნა.

მესამე დასკვნა მდგომარეობს იმაში, რომ შინაპარტიული ბრძოლის პროცესში პარტია შეკავშირდა, ისე, როგორც არასოდეს. დაირაზმა მთლიან ერთეულად, ჩვენი აღმშენებლობის სოციალისტური პერსპექტივების საფუძველზე.

ეს—მესამე დასკვნა.

პარტია ჩვენი აღმშენებლობის სოციალისტური პერსპექტივების ნიადაგზე დარაზმული—არის ის ბერკეტი, რომელიც ასე გვესაჭიროება ჩვენ ეხლა, რომ წინ წავსწიოთ სოციალისტური აღმშენებლობა ჩვენს ქვეყანაში.

ეს ბერკეტი ჩვენ გამოვსჭედეთ ოპოზიციურ ბლოკთან ბრძოლაში.

ბრძოლამ პარტია შეაკავშირა, შეამჭიდროვა მისი ცეკას გარშემო, ჩვენი აღმშენებლობის სოციალისტურ პერსპექტივების საფუძველზე. კონფერენციამ უნდა ჩამოაყალიბოს ეს შემჭიდროება იმით, რომ მან, ერთხმად უნდა მიიღოს ცენტრალური კომიტეტის მიერ წარმოდგენილი თეზისები.

მე ეჭვი არ შემდის, რომ კონფერენცია თავის მოვალეობას პირნათლად შეასრულებს. (კონფერენციის მონაწილენი ფეხზე ადგომით აცილებენ სტალინს ხანგრძლივი ტაშით).

ინგლისის მემაღაროების შეტაკება პოლიციასთან

პოლიციამ გარეკა გაფიცულ მემაღაროების დემონსტრაცია

ამხ. რაკოვსკი მოსკოვიდან გაემგზავრა პარიზს

ჩეხო-სლოვაკიის მაღაროს კომიტეტების არჩევნებში იმარჯვებენ კომუნისტები

ინგლისის პროვოკაცია

ლონდონი, 4 ნოემბერი. საიმპერიო კონფერენციასთან დაკავშირებით საკავშირო დეპეშათა სააგენტოს კორესპონდენტი სარწმუნო წყაროებიდან იუწყება, რომ ინდოეთის საქმეთა სამინისტროში ამ დღეებში გაიმართება თათბირი, რომელიც იხილავდა ბირკენხედის გეგმას.

გეგმა, როგორც იუწყებიან გამოიხატება საერთო-საიმპერიო მასშტაბით კამპანიის გაჩაღებაში მუშათა ორგანიზაციების დასუსტების, კოლონიებში ნაციონალური მოძრაობის ლიკვიდაციის და საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობის გაწყვეტის მიზნით. ამ კამპანიის დაწყება ჯერ განზრახული იყო ინდოეთში,სადაც ის უნდა მოწყობილიყო საბჭოთა კავშირის მუქარის მომიზეზებით, ხოლო შემდეგში მას დომინიონებიც უნდა შეერთებოდნენ.

სარწმუნო წყაროებიდან მიღებული ცნობებით, სამხრეთ-აფრიკის კავშირის და თავისუფალ ირლანდიის სახელმწიფოს, აგრეთვე, კანადის წარმომადგენლებმა უარი განაცხადეს ამ გეგმისათვის მხარის დაჭერაზე. (ადს).

კომუნისტების დევნა

რომი, 4 ნოემბ. ფაშისტური პრესა იუწყება, რომ ტარანტოში აღმოჩენილ იქნა არალეგალური კომუნისტური კრება, რომლის მონაწილენი დაპატიმრებულია.

პრესა იუწყება აგრეთვე, რომ ყველა სამრეწველო ცენტრებში მოხდა კომუნისტების მასიური დაპატიმრება.

ფაშისტების თარეში

რომი, 4 ნოემბ. მილანში დაარბიეს მთელ რიგ ოპოზიციონერთა ბინები. დაჭრილია კომპარტიის ორგანოს „იუნიტა“-ს რედაქტორი ლაიონეტი.

გენუაში ორი ფაშისტის დაკრძალვის შემდეგ, რომელნიც გუშინ იქნენ მოკლული კაბანიერებთან შეტაკების დროს, ფაშისტებმა დაწვეს სოციალისტ როსის ბინა.

ტომასი სპეკულიანტი

ლონდონი, 5 ნოემბერი. ლონდონის საბირჟო წრეებში უკვე დიდი ხანი დადიოდა ხმები, რომ ტომასი სპეკულაციას ეწევა რკინისგზის აქციებით. ამჟამად სარწმუნო წყაროებიდან მიღებულ ცნობებით **ტომასი რკინისგზელთა პროფკავშირებიდან ღებულობდა შინაგან ინფორმაციას სარკინიგზო კომპანიების მდგომარეობის შესახებ, ჰქონდა შესაძლებლობა ეყიდა და გაეყიდა რკინისგზის აქციების დიდი რაოდენობა შესაფერ მომენტებში და ამ საბირჟო თამაშზე დიდძალი თანხები მოიგო.** საბირჟო წრეებში აცხადებენ, რომ ტომასმა ამ გზით რამდენიმე ასი ათასი მანეთი დააგროვა. (ადს).

კოოპერატორების დემონსტრაცია

პრაღა, 4 ნოემბ. გაიმართა ყველა კოოპერატივების გაერთიანებული დემონსტრაცია. **დემონსტრაციამ სასტიკი პროტესტი განაცხადა მთავრობის საგადასახადო და საფინანსო პოლიტიკის წინააღმდეგ, რადგან ის სიძვირის ზრდას უწყობს ხელს.**

დემონსტრაციის ერთ - ერთი ლოზუნგი იყო, აგრეთვე, საბჭოთა კავშირის ცნობა, რაც შეიძლება მალე. (ადს)

თეთრი ტერორი

ვენა, 5 ნოემბერი. სექტემბრის განმავლობაში ბულგარეთში დააპატიმრეს 200 კომკავშირელზე მეტი. **ამ უკანასკნელ დღეებში სოფიაში და პროვინციებში ადგილი ჰქონდა მასიურ დაპატიმრებას,** უმთავრესად კი პროფკავშირების მუშაკებსა და კომუნისტებს შორის. დამოუკიდებელ პროფკავშირების ალმასკომის წევრი სტოიანოვი, ვარნაში მუშათა ღია კრებაზე სიტყვის წარმოთქმის შემდეგ დაატუსაღეს, სასტიკად სცემეს და გაგზავნეს სოფიაში. 25 ოქტომბერს დამოუკიდებელ პროფკავშირების ალმასკომის წევრის ბოიაჯიევის ბინაზე შეიჭრა პოლიცია და დაატუსაღა ის. ბევრ ადგილებში ხელისუფლება არ ამტკიცებს ადგილობრივ ორგანიზაციების წესდებებს, ერევა კონფლიქტებში და იცავს მწარმოებლებს. დამოუკიდებელ პროფკავშირების გამგეობა მოითხოვს პროფკავშირების მიმართ ტერორის გაუქმებას, მაგრამ პროფკავშირების დელეგაცია, მიუხედავათ დიდი ცდისა, აქამდე არ მიიღო პრემიერმა ლიაპჩევმა. (ადს).

კომუნისტების გამარჯვება

პრაღა. 5 ნოემბერი. დამთავრდა მორავიის ოსტროვის სანახშირო რაიონის სამაღაროო კომიტეტების არჩევნები. აირჩიეს: 142 კომუნისტი, 137 ჩეხელი, გერმანელი და პოლონელი სოციალ-დემოკრატები, 32 ფაშისტი და 3 კომუნისტის თანამგრძნობი.

აქამდე ოსტროვის რაიონის სამაღაროო კომიტეტებში ხელმძღვანელ როლს სოციალ - დემოკრატები თამაშობდენ. (სდს.).

არჩევნები ამერიკაში

ნიუ-იორკი, 4 ნოემბ. არჩევნების შემდეგ სენატში ადგილები ასეა განაწილებული: **რესპუბლიკანელები — 47, დემოკრატები — 47.** ერთი ადგილი ჯერჯერობით თავისუფალია, მაგრამ მას რესპუბლიკანელები დაიჭერენ. ამგვარად ახალი შემადგენლობის სენატში რესპუბლიკანელების რიცხვი ნომინალურად ერთით მეტი იქნება დემოკრატებთან შედარებით.

რა ხდება უცხოეთში

ინგლისის მემაღაროეთა გაფიცვა და მდგომარეობა ნახშირის ბაზარზე

ინგლისის მემაღაროეთა გაფიცვამ უდიდესი გავლენა იქონია ნახშირის მსოფლიო ბაზარზე. საქმე იმაშია, რომ თუმცა ინგლისს ნახშირის ამოღების მხრივ მეორე ადგილი უჭირავს მსოფლიოში (პირველი ადგილი უჭირავს შეერთებულ შტატებს), მაგრამ ნახშირის ექსპორტის მხრივ მას პირველი ადგილი უკავია. იტალია, საფრანგეთი, ჰოლანდია, სკანდინავიის ქვეყნები, სამხრეთ-აფრიკა და მთელი რიგი სხვა ქვეყნებისა, უმთავრესად ინგლისის ნახშირით სარგებლობენ. გარდა ამისა, უნდა აღინიშნოს, რომ ხაქონლით ინგლისისაკენ მიმავალი [illegible], ნახშირს ინგლისის ნავთსადგურებში იმარაგებენ.

გაფიცვის დაწყების დროისათვის მსოფლიო ბაზარზე დიდძალი ნახშირი იყო დაგროვებული. განსაკუთრებით დიდი იყო მარაგი გერმანიაში, სადაც იგი 10 მილიონ ტონამდი (610 მილიონი ფუთს) აღწევდა.

კრიზისს განიცდიდა აგრეთვე პოლონეთის ნახშირის მრეწველობაც. მაგრამ გაფიცვის გამოცხადების შემდეგ რამდენიმე კვირა გავიდა და მდგომარეობა არსებითად შეიცვალა. ივლისის დამლევისათვის გერმანიის ნახშირის მარაგიდან არაფერი იყო დარჩენილი. პოლონეთში ნამდვილი ნახშირის „ციებ-ცხელება“ დაიწყო. გასაღების კრიზისის ადგილი ტრანსპორტის კრიზისმა დაიჭირა. აღარ ჰყოფნიდათ ვაგონები ნახშირის გადასაზიდათ, პოლონეთის გზათა მიმოსვლის სამინისტრო იძულებული შეიქნა უცხოეთში ექირავებია ვაგონები. გაფიცვამდი პოლონე[illegible]დან ყოველთვიურად გაჰქონდათ 600.000 [illegible] ნახშირი, ივლისიდან კი ექსპორტი უკვე [illegible] მილიონ ტონამდი აღწევდა.

გერმ[illegible] და პოლონეთს, ეჭვს გარეშეა, დიდი მ[illegible] აქვთ ინგლისის მემაღაროეთა გაფიცვის [illegible]ლობით. განსაკუთრებით თვალსაჩინო გა[illegible]ენა მოახდინა გაფიცვამ პოლონეთის ეკონომი[illegible] მდგომარეობაზე. პოლონეთის ვალიუტის [illegible]რსისა და პოლონეთის საგარეო ბალანსის [illegible]მჯობესება მხოლოდ და მხოლოდ ნახშირის ექსპორტის გადიდებით აიხსნება. პოლონეთის ეკონომისტები შიშით ლაპარაკობენ იმ დროზე, როცა შეწყდება გაფიცვა და ნახშირის ექსპორტი შესამჩნევად შემცირდება.

რევოლიუციონურად განწყობილ მემაღაროეთა და ტრანსპორტელების ცდა ხელი შეეშალათ ნახშირის ამოღების გადიდებისათვის კონტინენტზე და მისი გაგზავნისათვის ინგლისში, როგორც ვიცით, მარცხით დასრულდა, პროფკავშირების რეფორმისტული ბელადები ხელს უშლიდენ ამ მოთხოვნილებების განხორციელებას იმ საბუთით, რომ ივი განუხორციელებელია. სინამდვილეში კი რეფორმისტები თავისი ქვეყნის კაპიტალისტებთან ერთად ცდილობდნენ ნახშირის მსოფლიო ბაზარზე შექმნილი ხელსაყრელი პირობები „მშობლიური“ მრეწველობის ინტერესებისათვის გამოეყენებინათ. გარდა ამისა, მათ იმედი ჰქონდათ, რომ მიაღწევდენ ხელფასის გადიდებას. მართლაც, ხანგრძლივი მოლაპარაკების შემდეგ, პოლონეთსა და გერმანიაში მრეწველები დასთანხმდენ შრომის ხელფასის უმნიშვნელოდ გადიდებაზე. გერმანიაში რეინვესტფალიის მემაღაროეებმა მიიღეს 4 პრ. მომატება, პოლონეთში—8 პროცენტი. ეს მომატება არავითარ შემთხვევაში არ აკმაყოფილებდა მემაღაროებს და რეფორმისტებს დიდი „შრომა“ დასჭირდათ, რომ დაეთანხმებიათ მუშები ამ „მომატებაზე“ და ხელი შეეშალათ გაფიცვის გამოცხადებისათვის.

ხელფასის გადიდება, რომელსაც მიაღწიეს რეფორმისტებმა ინგლისის მემაღაროებისათვის ღალატის ფასად, განსაკუთრებით უმნიშვნელოთ მოგვეჩვენება, თუ მხედველობაში მივიღებთ მემაღაროეთა კოლოსალურ მოგებას. საკმაოა აღვნიშნოთ ნახშირის ფასების უდიდესი ზრდა ინგლისში. იქ უცხოეთიდან შეტანილი ნახშირი ორ-სამჯერ მეტი ღირს, ვიდრე ადგილობრივი. უმაღლესი ხარისხის ქვანახშირი (ღუმელებში მოსახმარი ნახშირი) ტონა გაფიცვამდი ღირდა 18-20 შილინგი, ახლა კი 50 შილინგათ ფასობს. ამიტომ, გასაკვირი არ არის, რომ მაღაროს პატრონები არ ერიდებიან სატრანსპორტო ხარჯებს. ნახშირის მრეწველები, ოღონდ კი გადასაზიდი საშუალებები იშოვნონ შორი გზითაც მზად არიან გაგზავნონ ნახშირი. ისინი აუარებელ თანხებს ხარჯავენ დანციგის ნავთსადგურის გაფართოებაზე, რომ ნახშირი მსოფლიო ბაზარზე გაიტანონ.

მიუხედავათ ნახშირის ამოღების გასადიდებლათ მიღებულ ზომებისა, მიუხედავათ შეერთებული შტატებიდან ნახშირის შემოტანისა, ანაზღაურება იმ დანაკლისის, რომელიც გამოწვეულია ინგლისში ნახშირის ამოღების შეწყვეტით, მაინც არ ხერხდება.

ყველგან ნახშირის უდიდეს ნაკლებობას განიცდიან. სამხრეთ-აფრიკა იძულებულია ნაოსნობა შეამციროს. იტალიაში სათბობი მასალის ნაკლებობა და ნახშირის ფასების ზრდა მრეწველობის საერთო კრიზისს იწვევს. შემცირდა ნაოსნობა ინგლისსა და ნორვეგიას შორის. დანიის მთავრობას არაჩვეულებრივი ღონისძიებების მიღება უხდება, რომ მატარებლების ნორმალური მიმოსვლა არ შესწყდეს.

მაგრამ ყველაზე დამახასიათებელია ის, რომ ის ქვეყნები, რომლებსაც გააქვთ ნახშირი,—გერმანია და პოლონეთი,—ისე გაიტაცა ექსპორტმა, რომ თვითონ განიცდიან ნახშირის კრიზისს. ორივე ქვეყნებში მთავრობა იძულებულია შეეკვეცოს მადა მაღაროს პატრონების, რომლებიც მზად არიან მთელი ნახშირი მსოფლიო ბაზარზე გაიტანონ. პოლონეთში სრულიად აკრძალეს ნახშირის გატანა ოქტომბრის უკანასკნელი კვირის განმავლობაში. გერმანიაში მიღებულია ზომები შინაური ბაზრის უზრუნველსაყოფად საწვავი მასალით.

ა. წ. ნოემბრის 7-ს საღამოს 6 საათზე საოპერო თეატრის დარბაზში
ოქტომბრის რევოლიუციის მეცხრე წლის თავის
აღსანიშნავად შესდგება
თბილისის საბჭოს გაფართოებული
პლენუმის საზეიმო სხდომა
საფაბრიკო კომიტეტებისა და ადგილკომების წევრებთან, დელეგატებთან და პარტიულ და ახალგაზრდა კომკავშირელების ორგანიზაციების აქტივთან ერთად
სხდომის შემდეგ გაიმართება კონცერტი. შესვლა პირადობის მოწმობებით
2—1 ნ. 178
პრეზიდიუმი

გაფიცვა ინგლისში

ლონდონი, 4 ნოემბერი. ტრედ-იუნიონთა ალმასკომების კონფერენციის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, გენერალურმა საბჭომ მასში შემავალ კავშირებს მიმართა ცირკულიარული წერილით, რომელშიც **დაბეჯითებით მოითხოვს პროფკავშირის წევრთა ანარიცხების აკრეფას მემაღაროეთა სასარგებლოდ რაც შეიძლება სასწრაფო წესით.**

კუკმა კატეგორიულად უარჰყო მთელ რიგ გაზეთების მიერ გამოქვეყნებული ცნობები, თითქოს სამთო-მადნო მუშათა ფედერაცია თანახმა ყოფილიყოს სამთო მრეწველობაში კონფლიქტის მოწესრიგებისა რაიონულ შეთანხმების საფუძველზე.

„სამთა-მადნო მუშათა ფედერაციას —სთქვა კუკმა—არას დროს არ განუხილავს საკითხი რაიონული შეთანხმების შესახებ“. (ადს).

მოლაპარაკება ორ ფრონტზე

ლონდონი, 6 ნოემბ. დღეს დოუნინგ სტრიტში გაიმართა თათბირი საქვანახშირო კონფლიქტის მოსაწესრიგებლად. მოლაპარაკება წარმატებით მიმდინარეობს.

პროფკავშირთა კონგრესის საშუამავლო კომიტეტი დღის დილით მიიღო ბოლდუინმა და სანახშირო კომისიის სრულმა შემადგენლობამ.

საშუამავლო კომიტეტის მოსმენის შემდეგ, ბოლდუინი დასთანხმდა მემაღაროეთა ალმასკომის მიღებაზე, რის გამოც მემაღაროეთა ლიდერები გამოვიდენ დოუნინგ - სტრიტში და საშუამავლო კომიტეტმა დაუთმო მათ თავისი ადგილი. ამასთან ერთად კომიტეტის ერთ-ერთმა წევრმა განაცხადა:

„მოლაპარაკება საბოლოოდ დაიწყო, და ჩვენ საშუალებას ვაძლევთ მემაღაროეთ განაგრძონ ის“.

მოლაპარაკება შეწყვეტილ იქნა საუზმემდე და განახლდება შუადღეზე უფრო გვიან.

ამასთან ერთად არის ცნობა, რომ მთავრობა კონტაქტშია მაღაროს მეპატრონეთა ასოციაციასთან.

როცა მემაღაროეთა ლიდერები დღეს საღამოს სტოვებდენ დოუნინგ - სტრიტს, გამოცხადებულ იქნა, რომ თათბირი განახლდება ხვალ. ამ ხნის განმავლობაში მაღაროს მეპატრონეები ინახულებენ დოუნინგ-სტრიტს.

კომუნისტების შეკითხვა

ბერლინი, 5 ნოემბერი. რეიხსტაგის დღევანდელ სხდომაზე კომუნისტი დეპუტატი როზენბერგი გამოვიდა იმ წინადადების დასასაბუთებლად, რომელიც შეიტანეს კომუნისტებმა ბევრ კომუნისტი დეპუტატებისა და კომპარტიის ცეკას წინანდელ შემადგენლობათა წევრების წინააღმდეგ აღძრულ სასამართლო ძიების შესაწყვეტად.

იუსტიციის მინისტრი ბელი შეეცადა როზენბერგის განცხადებით გამოწვეული შთაბეჭდილების შესუსტებას. სოგანაჩენების კრიტიკა კომუნისტების მხრივ სცნო სწორად და განაცხადა, რომ სავსებით გასაგებია თუ რატომ გაურბიან კომუნისტი დეპუტატები სასამართლოს. კომუნისტური ფრაქციის წინადადება გადაეცა რეიხსტაგის იურიდიულ კომისიას. (ადს.).

სიმართლე საბჭოთა კავშირზე

პარიზი, 5 ნოემბერი. პარიზში გაიმართა მიტინგი, რომელზედაც მოხსენება გააკეთა საბჭოთა კავშირში მყოფ საფრანგეთის ახალგაზრდათა დელეგაციის წევრებმა თავისი მოგზაურობის შესახებ. დელეგაციის ერთმა მონაწილეთაგანმა სოციალისტ გოშემ აღნიშნა, რომ **დელეგაცია აღფრთოვანებით მიიღო საბჭოთა კავშირის მუშებმა, რომლებიც „ძლევამოსილი რევოლიუციის წარმომადგენლები არიან“.**

„ვიცით რა ეხლა სიმართლე საბჭოთა კავშირის შესახებ, სთქვა გოშემ, ჩვენ გვესმის, თუ რისი განხორციელება შესძლეს კომუნისტებმა“. (ადს).

შეთქმულება ესპანეთის წინააღმდეგ

ლონდონი. 5 ნოემბერი. პერპინიანიდან მიღებული ცნობებით, პრატო-დე-მოლოში დააპატიმრეს ესპანელ სეპარატისტების ლიდერი და შეთქმულების მეთაური ფრანცისკო მაკია მისი კანცელარიის უფროსთან ერთად. აღმოჩენილია ამუნიციისა და ტყვიისმფრქვეველების საწყობი. (ადს)

პარიზი, 5 ნოემბერი. პერპინიანიდან მიღებული ცნობებით, რიტილიონში დააპატიმრეს შეთქმული სეპარატისტები. საფრანგეთ-ესპანეთის საზღვრებზე მოვიდა ესპანეთის სამოქალაქო გვარდიის ორი ათასეული. კატალონიის წრეებში ამ ამბებს გულგრილად ეკიდებიან. მონპელიედან მიღებული ცნობებით, რკინისგზის ლიანდაგზე ნაპოვნია იარაღი, სამხედრო მოწყობილობა და ასაფეთქებელი მასალა. ფიქრობენ, რომ ის დაყრილია მარსელიდან დაბრუნებულ შეთქმულ-ესპანელების მიერ, როცა გაიგეს შეთქმულების აღმოჩენის ამბავი. ესპანეთში—აბსოლიუტური სიწყნარეა. (ადს).

იაპონიის ზრახვები

ლონდონი, 4 ნოემბერი. „დეილი ტელეგრაფი“ უკეთებს რა კომენტარიებს შეერთებული შტატებისა და იაპონიის ნოტას კანტონის მთავრობისადმი კანტონის ნავთსადგურიდან გატანილ და შეტანილ საქონელზე გადასახადების შემოღების შესახებ, აცხადებს: **„ძალიან ნაკლებ მოსალოდნელია, რომ კანტონის მთავრობამ მიიღოს ეს პროტესტი. ამ შემთხვევაში იაპონია ერთად-ერთი ქვეყანაა, რომელსაც აქვს შესაძლებლობა და სურვილი ძალით ჩაერიოს საქმეში“.**

ღამის ცნობები

დახმარება ლენინაკანს

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. ცენტროსოიუზის გამგეობამ ლენინაკანის მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ გადასდო 25 ათასი მანეთი.

იტალიის პარლამენტის სასწრაფო სესია

ლონდონი, 6 ნოემბერი. რომიდან მიღებული ცნობებით, მუსოლინის ინსტრუქციის თანახმად, 9 ნოემბერს მოწვეულია პარლამენტის ექსტრაორდინალური სესია.

საფრანგეთ-იტალიის შორის ურთიერთობის გამწვავება

ბერლინი, 6 ნოემბერი. საფრანგეთის ელჩმა რომში იტალიის მთავრობას მიმართა ახალი ენერგიული პროტესტით ფრანკოფობური ინციდენტის წინააღმდეგ ტრიპოლისა და ბენგალიაში.

პარიზიდან მიღებული ცნობით, საგარეო საქმეების სახელმწიფოებრივმა მდივანმა დაუდასტურა ელჩს, რომ საფრანგეთის საკონსულოს საწინააღმდეგო მანიფესტაციაში მონაწილენი სასტიკად დასჯილი იქნებიან.

რაკოვსკის გამგზავრება

მოსკოვი, 5 ნოემბერი.გუშინ მოსკოვიდან პარიზს გაემგზავრა საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენელი პარიზში ამხ. რაკოვსკი.

რეისხტაგის თავმჯდომარე

ბერლინი, 5 ნოემბერი. ცენტრის პარტიის დეპუტატ ბელის ადგილზე, რომელიც იუსტიციის მინისტრად დაინიშნა, რეიხსტაგის ვიცე-თავმჯდომარედ არჩეულია ცენტრის დეპუტატი ესსერი. კომუნისტებმა ხმა მისცეს შტეიცერს (კომუნისტების დეპუტატი). (ადს).

შეტაკება პოლიციასთან

ლონდონი, 5 ნოემბერი. ფერნოელში (სამხრეთ უელსი) პოლიციამ კვლავ მოახდინა თავდასხმა მემაღაროების დემონსტრაციაზე. **დემონსტრანტები დაიყვნენ პატარ-პატარა ჯგუფებად და ორი საათის განმავლობაში წინააღმდეგობას უწევდენ პოლიციას.** პოლიციამ დემონსტრანტების საბოლოოდ გაფანტვა მხოლოდ ახალი შეტევის შემდეგ შესძლო. (ადს)

პალატის სესიის წინ

საგადასახადო სისტემა

ვარშავა, 4 ნოემბ. პოლონეთის მთავრობამ შეადგინა ექსპერტების სპეციალური კომისია, რომელსაც დაავალა სათანადო ზომების შემუშავება საგადასახადო სისტემის გასამარტივებლად. (ადს)

პალატის სესია

ვარშავა, 4 ნოემბ. პოლონეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტი 13 ნოემბერს პირადათ გახსნის პალატის სესიას ვარშავის სამეფო სასახლეში. (ადს)

სხვადასხვა

გაზეთების დახურვა

ბერლინი, 3 ნოემბერი. იტალიის მთავრობამ დახურა გერმანული გაზეთები, რომლებიც სამხრეთ ტიროლში გამოდიოდა.

ინგლისის ბიუჯეტი

პარიზი, 3 ნოემბერი. ლონდონიდან მიღებული ცნობით. პირველი 7 თვის ბიუჯეტის დეფიციტი ადის 79.328.680 გირ. სტერლინგამდე.

„აპატიასთან“ საბრძოლველად

ლონდონი, 3 ნოემბერი როგორც „დეილი მეილის“ ნიუ-იორკელი კორესპონდენტი იუწყება, კვირას სპეციალური მატარებლით ვაშინგტონიდან ნორდგემპტონში გამგზავრებულა პრეზიდენტი კულიჯი თავისი ცოლით, სადაც ის ხმას მისცემს რესპუბლიკანელ კანდიდატებს. გამგზავრება გამოწვეულია იმ საერთო აპატიასთან ბრძოლის მიზნით, რომელიც შემჩნეულია ამომრჩეველთა შორის.

გზაში ავტომობილი დატაკა ორ ჯარისკაცს, მაგრამ უვნებლად გადარჩენ.

საბჭოთა კავშირში

რუსეთი

გაფიცულთა დასახმარებლად

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. რევოლიუციონურ მემაღაროეთა პროპაგანდისა და მოქმედების საერთაშორისო კომიტეტმა დაუგზავნა ცირკულიარული დეპეშა საფრანგეთის, ჩეხო - სლოვაკიის, ჰოლანდიის და ბელგიის მემაღაროეთა რევოლიუციონურ კავშირებს და ავსტრიისა და გერმანიის რევოლიუციონურ უმცირესობებს. საერთაშორისო კომიტეტის მოწოდება აღნიშნავს ინგლისის მემაღაროეთა უკიდურეს მდგომარეობას და მოუწოდებს მემაღაროეთა რევოლიუციონურ ორგანიზაციებს მოიკრიბონ მთელი ძალ ღონე ინგლისის გაფიცულ მემაღაროეთა სასწრაფო დახმარების აღმოსაჩენად. (ადს)

მემაღაროეთა ც. კ. პლენუმი

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. დაიხურა მემაღაროეთა ც. კ. პლენუმი. ცეკას პრეზიდიუმის მიერ წარდგენილი წინადადება პლენუმის მუშაობის წესრიგისათვის მიღებულ იქნა შეუცვლელად. მემაღაროეთა კავშირის მდივანი ხაჩატურიანის ნაცვლად, რომელმაც უარი განაცხადა ამ თანამდებობაზე, აირჩიეს კოშკარიოვი. (ადს)

დახმარება ლენინაკანს

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. ცენტ. მუშათა სექციამ შეღავათიან პირობებში სასწრაფოდ გაუგზავნა ლენინაკანის ცენ. მუშათა კოოპერატივს 2 ვაგონი მანუფაქტურა და საწვრილმანო საქონელი 10.000 მანეთით ღირებული.

თანაგრძნობა

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. საბჭოთა კავშირის გარეშე საქმეთა კომისარიატმა სპარსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრისაგან მიიღო შემდეგი დეპეშა. **საშინელი კატასტროფის გამო, რომელმაც გაანადგურა ქალ. ლენინაკანი, ვესწრაფი გამოვსთქვა ჩემი თქვენდამი უღრმესი თანაგრძნობა.** (ადს)

კოლექტიური ხელშეკრულება

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. „ჩრდილოეთის დიდი ტელეგრაფის საზოგადოების“ კონცესიის რწმუნებულმა მიმართა თხოვნით ფოსტა ტელეგრაფის კავშირის ცეკას განახლებულ იქნას მოლაპარაკება კონცესიის წარმოებებში მყოფ მუშებთან კოლექტიური ხელშეკრულების დადების შესახებ. მოლაპარაკება შეწყვიტეს კონცესიის რწმუნებულის კატეგორიული უარის გამო, რომ საზოგადოებასა და გაფიცულ მუშებს შორის უთანხმოება მოწესრიგებული იყო სამედიატორო სასამართლოს გზით. (ადს)

მსუბუქი ჰაეროპლანი

ტომსკი, 5 ნოემბერი. ტეხნოლოგიური ინსტიტუტის პროფესორმა ტრაპეზნიკოვმა ააშენა მსუბუქი ჰაეროპლანი, რომელშიაც თავსდება ორი კაცი. მსუბუქი ჰაეროპლანის საშუალო სისწრაფე უდრის 80 კილომეტრს საათში. ფრენის ხანგრძლივობა გრძელდება 2 საათს. (ადს)

ქვა ნახშირის საბუდოები

ჩიტა, 5 ნოემბერი. ბუკაკაჩინის რაიონში აღმოაჩინეს უმდიდრესი ქვანახშირის მადანი. ჯერ ჯერობით იპოვნეს 4 ფენა, 15 მეტრის სისქისა. ფენები ვრცელდება 4 კვადრატული კილომეტრის არეზე. ნახშირის მარაგი განისაზღვრება დაახლოვებით 40 მილიარდი ფუთით. (ადს).

აჭარის - წყლის ელსადგური

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. საკავშირო სახალ. საგ. კომისიამ 4 ნოემბერს განიხილა საკითხი აჭარის წყალზე ასაშენებელი სადგურის შესახებ და სცნო, რომ სადგური თავისი ძალითა და ხასიათით და აგრეთვე საექსპლოატაციო პირობებით არ შეიძლება ჩაითვალოს სარაიონო სადგურების კატეგორიაში და მისი აშენება უნდა მოხდეს ადგილობრივი ელექტროფიკაციის ფონდის ხარჯზე. (ადს)

ამხ. ძერჟინსკის ხსოვნისათვის

მოსკოვი, 5 ნოემბ. ამხ. ძერჟინსკის ხსოვნის უკვდავ - საყოფი კომისიისაგან:

„ამჟამად სწარმოებს მუშაობა ამხ. ძერჟინსკის მასალების არქივის დალაგებისათვის. ეს მასალები ეხება ძერჟინსკის რევოლიუციონურ მუშაობას ოქტომბრის რევოლიუციამდე და აგრეთვე როგორც საკავშირო კომპარტიის (ბ) წევრის, მთავრობის წევრის, საგანგებო კომისიის, გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველოს, გზათა მიმოსვლის და სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს ხელმძღვანელის მუშაობას. ეს მასალები შემდეგ გამოქვეყნდება პრესაში.

კომისია უდიდეს მნიშვნელობას აძლევს ამ ამოცანას და აუცილებლად სცნობს, რომ პრესაში გამოქვეყნება რომელიმე მისი პირადი წერილებისა, შენიშვნებისა, ყოველგვარი კომპილიაციებისა და სხვ. ამ კომისიის გარეშე აკრძალულია.

კომისიის თავმჯდომარე მენჟინსკი“.

ახალი სესხის რეალიზაცია

მოსკოვი, 5 ნოემბერი. 4 ნოემბერს გაიმართა ფინანსთა სახალხო კომისარიატის წარმომადგენლების საბოლოო სხდომა. ამხ. ეპშტეინმა გამოაქვეყნა შემდეგი ცნობები1926 წლის სახელმწიფო სესხის რეალიზაციის შესახებ: დასრულდა სესხის რეალიზაცია გამოშვებითი ფასით. ამის გამო ზედმეტია სესხის გავრცელების ხელის შემწყობი კოსიის შემდეგი არსებობა.

ჯამს უკეთებს რა კომისიის საქმიანობას, ამხ. ეპშტეინი საჭიროთ სთვლის აღნიშნოს, რომ **სესხის რეალიზაცია ჩატარდა არაჩვეულებრივი წარმატებით. მიღებული ცნობებით, სესხი გასაღებულ იქნა სრულიად 30 მილ. მან. რაოდენობით.** (ადს.)

ა.-კ. ფედერაციაში

აზერბეიჯანი

აბრეშუმის ნარჩენის გასაღება

ბაქო, 4 ნოემბერი. აზერბეიჯანის სახელმწიფო ვაჭრობის სამმართველომ ხელშეკრულება დასდო რუსეთ-ოსმალეთის სავაჭრო საზოგადოებასთან საზღვარგარეთ საკონცესიო საფუძვლებზე აზერბეიჯანის სახელმწიფო ვაჭრობის სამმართველოს კუთვნილ 3000 ფუთ აბრეშუმის ნარჩენის გასაღების შესახებ. (ადს)

ხე-ტყის ახალი სახერხი ქარხანა

ბაქო, 4 ნოემბერი. ლენქორანის მაზრის სოფელ ხალხლორში. აზერბეიჯანის სატყეო ტრესტი აშენებს ხე-ტყის სახერხ ქარხანას წლიურად 500.000 კუბ. ფუტის გამომუშავებით ქარხნის ასაშენებლათ გადადებულია 232.000 მანეთი. ქარხანა ამუშავებული იქნება 1927 წლის თებერვალში. (ადს)

ბამბა

ნახიჩევანი, 4 ნოემბერი. 1926-27 წლისათვის ბამბის საწმენდ ქარხანას განზრახული აქვს სეზონში შეისყიდოს 1621 ტონა ბამბა.

1-ლ ნოემბრისათვის ქარხანამ მიიღო 353 ტონა ნედლეული, რაც დასახული გეგმის 28 პროცენტს შეადგენს. (ადს)

მშენებლობა

ბაქო, 4 ნოემბერი. გეგმის თანახმად, შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის კომუნალური მეურნეობის მთავარი სამმართველო 1926-27 წელში აზერბეიჯანში ააშენებს 42 სახლს 150 ოთახით, აქედან 18—განჯაში, 6—აღდაშში, 3 ყაზახში, 6—სალიანში და 3—ქურთისტანში.

აგებული იქნება აგრეთვე ელექტრო-სადგურები ლენქორანში, ქურთისტანში, ნუხაში, აღდაშში, სტეფანაკერტში და შუშაში.

1925-26 წლისათვის ცეკომბანკისაგან საბინაო მშენებლობაზე მიღებულია 500.000 მანეთი და კომუნალურ წარმოებებზე 300,000 მანეთი. მიმდინარე წლისათვის საბინაო მშენებლობისათვის 3.000.000 მანეთი.

ოქტომბრის რევოლიუციის მეცხრე წლის თავისთვის ამუშავებული იქნება ელექტრო-სადგური შემახაში—50 ცხ. ძალისა და უჯარაში—30 ცხ. ძალისა. გაიხსნება, აგრეთვე, წყალსადენები გეოქჩაიში, აღდაშში და აბანო—შემახაში. (ადს).

კოოპერაციის წევრთა ზრდა

ნახიჩევანი, 4 ნოემბერი. მიმდინარე სასოფლო-სამეურნეო სეზონში კოოპერატივში ჩაეწერა 763 კაცი. (ადს)

სომხეთი

გრეხილი ავეჯეულის ფაბრიკა

ერევანი, 5 ნოემბერი. სადგურ სადახლოში დამთავრდა გრეხილი ავეჯეულის ფაბრიკის შენობის აგება. ამჟამად სწარმოებს მუშაობა ფაბრიკის მოსაწყობად. ფაბრიკა მუშაობას დაიწყებს ამ თვის ბოლოს.

მიწის მზომელთა კურსები

ერევანი, 5 ნოემბერი. მიწის მზომელთა ნაკლებობის გამო მიწათმოქმედების სახ. კომისარიატი აწყობს მიწის მზომელთა წლიურ კურსებს 40 კურსანტისათვის. კურსებზე საშუალო განათლებით იღებენ. მეცადინეობა 10 ნოემბერს დაიწყება.

პარტიული ცხოვრება

პარტიის მთლიანობის სადარაჯოზე

ოპოზიციამ იდეური შეცდომებიც უნდა აღიაროს

(დუშეთი)

„საქ. კომ. პარტიის (ბ) ქ. დუშეთის კომუჯრედების გაერთიანებულმა კრებამ, მოისმინა რა მან ამხ. ბაქრაძეს მოხსენება საქ. კომ. პარტიის (ბ) ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის გაერთიანებული პლენუმის შედეგებზე, და ოპოზიციის ლიდერების განცხადების შესახებ, სავსებით უერთდება პლენუმის დადგენილებებს და აღნიშნავს იმ ზომების მიზან შეწონილობას, რომელიც მიიღო პლენუმმა ფრაქციულ - გამთიშველ მუშაობაში ჩაბმულ ოპოზიციონერთა წინააღმდეგ.

კრება აღნიშნავს, რომ პლენუმის გადაწყვეტილებანი მიმართულია პარტიის მთლიანობის დასაცავათ და სავსებით სწორათ გამოხატავს საქ. კომ. პარტიის (ბ) ადგილობრივ ორგანიზაციების სურვილს.

კრება კმაყოფილებით აღნიშნავს იმ გარემოებას, რომ ოპოზიციის ლიდერები განცდილ სასტიკი მარცხის შემდეგ უარს აცხადებენ ანტიპარტიულ ფრაქციულ გამთიშველ მუშაობაზედ.

კრება სიამოვნებით აღნიშნავს ოპოზიციის გამიჯვნას აშკარა მენშევიკურ პლატფორმაზე დამდგარ, როგორც საკავშირო კომპარტიის (ბ) შიგნით, აგრეთვე მის გარეშე მდგომ ანტი-ლენინურ ჯგუფებისაგან.

კრება ამავე დროს აღნიშნავს, რომ ოპოზიცია არ უარყოფს თავის პრინციპიალურ შეცდომებს, ის აპირებს განაგრძოს ბრძოლა პარტიის წესდების ფარგლებში თავისი შემცდარი შეხედულებების დასაცავად, რაც მოითხოვს განსაკუთრებულ ყურადღებას პარტიისაგან. კომუნისტური პარტიისათვის საჭიროა არა მარტო ორგანიზაციული, არამედ იდეური მთლიანობაც ლენინიზმის საფუძველზედ.

თვით ორგანიზაციული მთლიანობის შეურყეველობის აუცილებელი პირობა არის იდეური მთლიანობის დამყარება პარტიაში, კრება აღნიშნავს, რომ მომავალში კიდევ უფრო მეტად უნდა იქნეს გაძლიერებული უჯრედებში მუშაობა იმ მიმართულებით, რომ პარტიის წევრებს განემარტოს ოპოზიციის იდეური შეხედულებანი და მათი პრინციპიალური შეცდომები.

ოპოზიცია პარტიის სურვილისამებრ იძულებული იყო უარი განეცხადებია ანტი-პარტიულ ფრაქციულ მუშაობაზე. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ოპოზიცია თავის პრინციპიალურ შეცდომებსაც აღიარებს. პარტია აიძულებს ოპოზიციას უარჰყოს თავისი შემცდარი შეხედულებანი, რითაც აღდგენილი იქნება პარტიის იდეური მთლიანობა.

კრება აღნიშნავს, რომ მიუხედავათ იმისა, რომ ოპოზიციის მთავარმა ხელმძღვანელებმა უარი განაცხადეს ფრაქციულ მუშაობაზე და მოუწოდეს ადგილებზე მათ მიმდევრებს დაეშალათ ფრაქციები და უარი განეცხადებიათ გამთიშველ მუშაობაზე, ადგილობრივი ოპოზიციის ხელმძღვანელები დღემდე სდუმან და არ გამოუთქვამთ თავისი შეხედულება ამ საკითხზე.

პარტიამ უნდა აიძულოს ადგილობრივი ოპოზიცია უარი განაცხადოს გამთიშველ ფრაქციულ მუშაობაზე.

კრება მოითხოვს ადგილობრივ ოპოზიციისაგან აშკარათ განაცხადოს პარტიის წინაშე, რომ ის თავს ანებებს გამთიშველი მუშაობის წარმოებას და შლის ოპოზიციონურ ფრაქციებს.

გაუმარჯოს ერთად ერთ და მთლიან პარტიას!

გაუმარჯოს ლენინიზმს!

(რეზოლიუცია მიღებულია ერთხმად დუშეთის კომუჯრედების გაერთიანებულ სხდომაზე 22 ოქტომბერს).

სენაკის ორგანიზაციის ხმა

22 ოქტომბერს შესდგა საქ. კომპარტიის სენაკის ორგანიზაციის წევრთა კრება, კომკავშირელების თანადასწრებით. ვრცელ მოხსენებით პარტია და ოპოზიციის შესახებ გამოვიდა ამხ. ს. მამულია, რომელმაც დეტალურად გაარკვია ოპოზიციის პლატფორმა. მოხსენების მოსმენის შემდეგ, რომელიც 2½ საათს გაგრძელდა კრება გადაიდო მეორე დღისათვის. 23 ოქტომბერს ამხ. მამულიამ 3 საათის მოხსენებით ამოსწურა საკითხი. შეკითხვებზე პასუხისგაცემის და კამათის შემდეგ კრებამ ერთხმად, (თავი შეიკავა ერთმა კომკავშირელმა) მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია:

ოპოზიციამ, რომელმაც ბლოკი შეკრა ტროცკიზმთან ყველა ძირითად საკითხებში (გლეხობის საკითხი, სოციალიზმის განხორციელების შესაძლებლობა ერთ ქვეყანაში და სხვა), აშკარად გადაუხვია ლენინიზმის პრინციპებიდან.

ოპოზიციის მიერ უკანასკნელ თვეების განმავლობაში წარმოებულმა ფრაქციულ მუშაობამ, წინააღმდეგ ოპოზიციის მოლოდინისა. შეაკავშირა და დარაზმა მთელი პარტია გამთიშველთა წინააღმდეგ. ნათელჰყო, რომ პარტია ურყევად სდგას ლენინურ-ბოლშევიკურ ცეკას პლატფორმაზე და სასტიკად კიცხავს ლენინიზმის ტროცკიზმით შეცვლის ცდას.

ოპოზიციის დაკავშირება მედვედიევ-შლიაპნიკოვის მენშევიკურ პლატფორმასთან და ოსსოვსკის რეაქციონურ შეხედულებებთან, აშკარა მაჩვენებელი იყო ოპოზიციის გზა აბნეულობის, უპრინციპობის და წვრილ-ბურჟუაზიულ გადახრისა.

ოპოზიციის ლიდერების განცხადება ფრაქციული მუშაობის უარყოფის და უკიდურეს მემარჯვენე - მენშევიკურ ჯგუფებთან (ოსსოვსკი, მედვედიევი და შლიაპნიკოვი) კავშირის გაწყვეტის შესახებ, იმით აიხსნება, რომ ლენინური პარტია არ აჰყვა გზა აბნეულ ხალხს, და ისინი იძულებული შეიქნენ უკან დაეხიათ.

ოპოზიციის განცხადება წესდების ფარგლებში თავის ყალბ შეხედულებების დაცვის გაგრძელების განზრახვის შესახებ, პარტიის წინაშე აყენებს ამოცანას ოპოზიციის წინააღმდეგ იდეური ბრძოლის გაგრძელების შესახებ.

ორგანიზაციას საჭიროდ მიაჩნია გაგრძელებულ იქნეს მუშაობა პარტიაში ოპოზიციის იდეურ შინაარსის განმარტების მიზნით, რათა მაზრის ორგანიზაციაში სავსებით უზრუნველყოფილი იქნეს მთლიანობა. კრება ავალებს სამაზრო კომიტეტს გამოიკვლიოს მაზრის ოპოზიციონერთა ფრაქციული მუშაობა და სათანადო ზომები მიიღოს მთლიანობის დამრღვევ ელემენტების წინააღმდეგ.

კრება აცხადებს, რომ ის მტკიცედ დაიცავს პარტიის მთლიანობას და არავის მისცემს საშუალებას დაარღვიოს ლენინის პარტიის რიგები.

გაუმარჯოს ლენინურ ცეკას!

ძირს ოპოზიცია და მისი გაკოტრებული პლატფორმა.

ძირს ოპოზიციონური ბლოკი

(ტყიბული)

ს.კ. პ. (ბ) ტყიბულის რაიონის კომუჯრედთა და აქტივ-კომკავშირელთა გაერთიანებულმა კრებამ, რომელიც შესდგა 20 ოქტომბერს მოისმინა რა მოხსენება ამხ. სევერიანე მონდაძესი, ოპოზიციის მიერ წამოყენებული დებულებებისა და მათი მუშაობის შესახებ ჩვენს მაზრაში, ერთხელ კიდევ ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ეს ოპოზიცია თავისი იდეოლოგიით ლენინიზმისა და მუშათა კლასის წინააღმდეგ ილაშქრებს.

კრება, გაეცნო რა ის მაზრის ზოგიერთი ოპოზიციონერების „მუშაობას“, სრულიად უერთდება და სავსებით მხარს უჭერს სამაზრკომის პრეზიდიუმის მიერ მათ წინააღმდეგ მიღებულ ზომებს.

ძირს ოპოზიციონური ბლოკი!

გაუმარჯოს პარტიის მთლიანობას და ამ მთლიანობისათვის მებრძოლ ლენინურ ცენტრალურ კომიტეტს!

ბიუროების გადარჩევა

მე-3-ე რაიკომის გაფართოებული პლენუმი

(თბილისი)

2 ნოემბერს შესდგა მე-3-ე რაიკომის გაფართოებული პლენუმი, უჯრედების მდივნების, ბიუროების წევრებისა და საფაბრიკო - საქარხნო კომიტეტების თავმჯდომარეების (კომუნისტების) თანადასწრებით. დღის წესრიგში იყო შემდეგი საკითხები: მოხსენება უჯრედების ბიუროების გადარჩევების შედეგებისა და კოლექტიურ ხელშეკრულებათა დადების კამპანიის შესახებ.

რაიკომის მდივანის ამხ. **ტერ-ვართანოვის** მოხსენების მოსმენის შემდეგ უჯრედების ბიუროების გადარჩევის შესახებ პლენუმმა აღნიშნა მთელი რიგი მიღწევებისა უჯრედების ბიუროების მუშაობაში: როგორიც არის პარტიულ მასის აქტივობის გაზრდა, ბიუროში ასარჩევ კანდიდატების საქმიანი შერჩევა, რის შედეგათ გაუმჯობესდა უჯრედების ბიუროების სოციალური და ეროვნული შემადგენლობა, უჯრედების ბიუროების შემადგენლობის განახლება 38,5 პროც., კინკლაობის და ინტრიგების აღმოფხვრა ორგანიზაციაში, ორგანიზაციის სიმტკიცე და სხვა.

ამასთანავე პლენუმმა აღიარა შემდეგი ნაკლულევანებანიც: უჯრედების აქტივის სუსტი ზრდა, უჯრედების ბიუროს მხრივ არა საკმაო ხელმძღვანელობა უჯრედების კომისიებზე, კომკავშირში დისციპლინის შესუსტება და სხვა.

პლენუმმა დაავალა რაიკომს, რათა მან მიიღოს ზომები მომავალში აღნიშნულ ნაკლულოვანებათა თავიდან ასაცილებლად.

ხელახალ კოლექტიურ ხელშეკრულებათა დადების შესახებ, მოხსენება გააკეთა ამხ. **მარიამიძემ.**

მოხსენების გარშემო გამართულ კამათის შემდეგ, პლენუმმა გამოიტანა რეზოლიუცია; სადაც ის საჭიროთ სთვლის მუშების ხელფასის მხრივ ჩამორჩენილ ჯგუფებისათვის სამუშაო ხელფასის მომატებას.

ულ.

მშრომელნი ეხმარებიან მიწისძვრისაგან დაზარალებულთ

„კომუნისტი“-ს კანტორაში

(რუსთაველის პროსპ. № 34) მიიღება შემოწირულებები მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლად

ახალი მიწისძვრა

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. ყოველდღე, ხანდისხან დღეში რამდენჯერმე, ლენინაკანის მაზრაში ადგილი აქვს მიწის ქვეშა ბიძგებს, რომელთაც ხანდისხან თან სდევს მიწის ქვეშა გუგუნიც.

მიწის ქვეშა ბიძგები განსაკუთრებით საგრძნობია სოფ. ბაიანდურის და დაარლის რაიონში. (ადს).

სომხეთის წითელი ჯვარი

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. სომხეთის წითელი ჯვრის საზოგადოებამ დანგრეულ სოფლების მოსახლეობას ამ ორ დღეში დაურიგა 7.000 მეტი ხორციანი სადილი.

4 ნოემბერს სოფ. თავმანგშლახში წ.-ჯ. რაზმმა გახსნა მუდმივი საკვები პუნქტი, სიდანაც გასცემს 3000 სადილს დღეში. (ადს).

მუშების ევაკუაცია

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. სომხეთის წითელი ჯვრის საზოგადოება აგროვებს დანგრეული სოფლების ულარიბესი გლეხების შვილებს, 200-დე, 5 წლიდან 10 წლამდე დილიჟანში გასამგზავრებლად, სადაც ისინი გაზაფხულამდე მოთავსებული იქნებიან სანატორიუმში, ხოლო გაზაფხულის შემდეგ დაუბრუნდებიან თავიანთ მშობლებს. (ადს).

„ბანვორი“

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. გადაწყდა ადგილობრივი გაზეთის „ბანვორის“ განახლება, რომელიც დროებით კვირაში 2-ჯერ გამოვა.

გაზეთის პირველი ნომერი გამოვა ოქტომბრის რევოლიუციის მეცხრე წლის თავზე—7 ნოემბერს. (ადს).

შუშის უფასოდ დარიგება

ლ[illegible]აკანი, 5 ნოემბერი. საგანგებო კომისიის დადგენილებით, ქალაქის უღარიბეს მოსახლეობას, ცის ქვე—კარავებში მცხოვრებთ, უფასოდ დაურიგდება შუშა. (ადს).

„პრომტორგის“ ზარალი

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. ძალიან დაზიანდა „პრომტორგის“ სანთლის, საპნის სახარში და ლუდის ქარხანა. საერთო ზარალი აღემატება 100.000 მანეთს, რომლიდანაც უვარგის ნედლეულზე მოდის 10.000 მ. (ადს).

ნიადაგის რყევა

ლენინაკანი, 5 ნოემბერი. 3 ს. და 45 წუთ. ლენინაკანში ადგილი ჰქონდა მიწის ქვეშა ბიძგებს. 8 ს. და 52 წუთ. ბიძგები განმეორდა (ადს.)

საქ. წითელი ჯვრის დახმარება

ლენინაკანიდან გუშინ დაბრუნდა საქართველოს წითელი ჯვრის საექიმო რაზმი, რომელიც გაემგზავრა ლენინაკანში მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთათვის დახმარების აღმოსაჩენად.

ჩვენს თანამშრომელს საუბარი ჰქონდა ექსპედიციის ხელმძღვანელ ექიმ ბ. ოქროპირიძესთან, რომელმაც განაცხადა:

ექსპედიცია თბილისიდან გაემგზავრა მაშინვე, როგორც კი მიღებულ იქნა ცნობა მიწის ძვრის შესახებ და დაჰყო ლენინაკანის რაიონში 14 დღე. იგი მუშაობდა უმეტესად: ბაიანდურში, დაარლში, არალიხში, ქიალალიში და დავშან ქიშლახში.

ჩვენს მოსვლამდე ამ ადგილებში მუშაობდენ ლენინაკანელი ექიმები, რომელთაც მძიმედ დაჭრილებისათვის აღმოუჩენიათ პირველი დახმარება, დანარჩენ დახმარებას უწევდით ჩვენ. დაზარალებულთ ექსპედიციამ აღმოუჩინა დახმარება მედიკამენტებით და კარვებით. დადგმულ იქნა 4 დიდი და 1 პატარა კარავი.

სულ საექიმო დახმარება აღმოუჩინა 1163 ავადმყოფს, მათგან. 526 დაჭრილ-დაშავებული იყო. რაიმე ეპიდემიურ ავადმყოფობას ადგილი არ ჰქონია. უკანასკნელად გავრცელდა ნაწლავების დაავადება ბავშვთა შორის, მაგრამ ეს გამოწვეული იყო უბრალო კუჭის აშლით და გადამდებ ხასიათს არ ატარებდა. ადგილი ჰქონდა ბრონქების დაავადებას და ინფლუენციას, რაც აიხსნება გაციებით, რადგან ბოლო ხანებში ძლიერი სიცივეები დაიჭირა. იმდენად ციოდა, რომ კარვებში წყალი იყინებოდა. მოვიდა თოვლიც.

ჩვენმა რაზმმა დაარიგა: სოფ. ბაიანდურში, დაარლში და ჭარალიხში 300 წყვილი საცვალი და ფლანელები ბავშვთათვის კომპრესების გასაკეთებლად.

ამასთანავე ექსპედიციას ჰქონდა მოწყობილი სტაციონალური კარავი 20 საწოლით, სადაც ვათავსებდით მძიმე ავადმყოფებს და ძუძუმწოვარ ბავშვებს.

ეხლა დაზარალებულთ შემდგომ დახმარებას უწევს სომხეთის წითელი ჯვარი, რომელმაც გახსნა საკვები პუნქტები, მას აქვს სავალე სამზარეულოები და აკმაყოფილებს 3000-ზე მეტ სულს ჩაით და ცხელი სადილებით.

აღსანიშნავია ჩვენი რაზმის თავდადებული და ენერგიული მუშაობა უაღრესად ცუდ პირობებში, რაც ადგილობრივმა სამეულებმა აღნიშნეს და მადლობა გადაგვიხადეს.

დიდ დახმარებას უწევდა რაზმის ალმასკომი და მისი საექიმო ნაწილი.

— როგორი არის ეხლა მდგომარეობა დაზარალებულ რაიონებში?

— ხალხი მოთავსებულია კარავებში, აშენებენ მიწურებს. ადგილობრივი ხელისუფლება მესანგრეთა დახმარებით აშენებს ბარაკებს.

სოფლებთან შედარებით ეხლა ლენინაკანში უფრო უარესი მდგომარეობაა, რადგან აქ ნიადაგი კვლავ რყევას განიცდის და შეშინებული ხალხი სახლებში ვერ ჰბედავს შესვლას. კარავებიც არ არის დადგმული.

ექიმ **ოქროპირიძემ**, საქ. წითელი ჯვრის თავმჯდომარის სახელზე ჩამოიტანა სამადლობელი წერილი, რომელიც გამოგზავნეს იმ სოფლებში არსებულმა საბჭოებმა, სადაც რაზმს უხდებოდა მუშაობა.

ზარალის რაოდენობა

გუშინ, ლენინაკანიდან დაბრუნდა ა.-კ. ცაკის ტეხნიკურ კომისიის წევრი, ა.-კ. რკინისგზათა გამგეობის წევრი ამხ. **ტერ-მიქაელიანი**, რომელმაც ჩვენს თანამშრომელთან საუბარის დროს განაცხადა შემდეგი:

„ტეხნიკური კომისიის გამოკვლევით ამჟამად სომხეთის მიწისძვრისაგან დაზარალებულ სოფლებში უსახლკაროთ დარჩენილია 20.000 მცხოვრები, ხოლო ქალაქში კი—34.000 სული. უბინოთ დარჩენილი სოფლის მოსახლეობა გადავიდა საცხოვრებლად მახლობელ სოფლებში. ნაწილი კი უბინოთ არის დარჩენილი. პირველ რიგში სოფლის მოსახლეობისათვის შენდება მიწური ბარაკები, დაახლოვებით 15.00 კაცისათვის.

ბინების შემჭიდროების გზით, მიწისძვრისგან გადარჩენილ სახლებში, შესაძლებელია თავი შეაფაროს მხოლოდ 10.000 მოსახლემ.

რაც შეეხება დაზარალებულ რკინისგზელებს, ისინი საცხოვრებლად გადავიდენ ნაწილობრივ სოფლად, ნაწილობრივ კი ვაგონებში არიან მოთავსებული. რკინისგზელთა საცხოვრებელ ბინებში დიდ სივიწროვეს აქვს ადგილი. თითო სულზე 7-8 კვადრატული არშინი საცხოვრებელი სივრცე მოდის.

პირველ რიგში კომისიამ შეიმუშავა გლეხთა მეურნეობის აღდგენის გეგმა.

მიწის ძვრით განადგურებულია 7.800 გლეხის მეურნეობა, მათ შორის სავსებით განადგურდა 4.000 მეურნეობა.

თითოეულ მეურნეობის აღდგენა ადგილობრივ საშენებელი მასალის და სხვა მასალებით კომისიის გამოანგარიშებით, დაჯდება 1.400.000 მანეთი. მთელ დანგრეულ მეურნეობის აღდგენას კი დასჭირდება 5.700.000 მანეთი. ჩვენის აზრით, შესაძლებელია აგრეთვე ზოგიერთ ჩამოტანილი ხე-ტყის მასალების გამოყენება, რაც შეამცირებს ზემო მოყვანილ ხარჯებს 300.000 მანეთით.

ქალ. ლენინაკანში კერძო პირთა დანგრეულ სახლების აღდგენას დასჭირდება 11.000.000 მანეთი. მსუბუქად დაზიანებულ სახლების აღდგენას კი დასჭირდება დაახლოვებით 4.500.000 მანეთი.

ნაკლებ მნიშვნელობის მქონე სახლების აღდგენას, კომისიის აზრით, დასჭირდება 500.000 მანეთი, ასე რომ საერთოდ ქალაქ ლენინაკანში დანგრეულ შენობათა აღდგენას დასჭირდება დაახლოვებით 16.000.000 მანეთი.

მუნიციპალიზაცია ქმნილ სახლების შეკეთებას და შენობების აღდგენას დაახლოვებით დასჭირდება 5.000.000 მანეთი, სამხედრო ყაზარმების აღდგენასაც დასჭირდება 500.000 მანეთი, ხოლო რკ. გზ. შენობების აღდგენას 250.000 მანეთი.

ტეხნიკურ კომისიას გათვალისწინებული აქვს მოაწყოს მტკიცედ ნაგები შენობები, რომელიც დახურული იქნება ტინიის მსუბუქ სახურავით. კომისია ახლო ხანში გამოაცხადებს კონკურსს ასეთი შენობების აგებაზე, რომელიც მიწისძვრას გაუძლებენ.

ახალი ქალაქი, კომისიის დასკვნით, უნდა გაშენდეს რკ. გზ. ლიანდაგის მიდამოებში, ვინაიდან ეს ადგილები უფრო უზრუნველყოფილია მიწისძვრის საშიშროებისაგან“.

ცაკთან არსებულ კომისიისაგან

საქ. ცაკთან არსებული ლენინაკანში და მის რაიონში მომხდარ მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთა დამხმარე ცენტრალური კომისია წინადადებას აძლევს ყველა ადგილობრივ კომისიას, ორგანიზაციას და მოქალაქეს სასწრაფოდ შეიტანონ ცენტრალურ კომისიის სალაროში (თბილისი სასახლე საქ. ცაკის სალარო) ყველა სახის შემოწირულებანი, რომელნიც მათ შეგროვეს მიწის ძვრისგან დაზარალებულთა დასახმარებლად; ამავე დროს წარმოუდგინონ ცენტრალურ კომისიას ანგარიში შეგროვილ შემოწირულებათა შესახებ.

მომავალში ადგილობრივი კომისიები, ორგანიზაციები და მოქალაქენი ვალდებულნი არიან წარმოუდგინონ ცენტრალურ კომისიას პერიოდული ანგარიშები შემოწირულებათა შესახებ.

ცენტრალური კომისიის თავმჯდომარე
ს. თოდრია.

თავშესაფარი დაზარალებულებს

მიწისძვრისაგან დაზარალებულ სომხეთის რაიონის მოსახლეობის ნაწილი გადმოხვეწილა თბილისში.

თბილისის აღმასკომის უძრავ ქონებათა სამმართველომ სასწრაფოდ მიიღო ზომები დაზარალებულთათვის თავშესაფარის მისაცემად. სამმართველოს დადგენილებით, თბილისში გადმოყვანილებს საცხოვრებლად მიეცემა ადელხანოვისეულ საპნის სახდელ ქარხნის შენობა და ხმატის ქუჩაზე მდებარე ყოფ. გალტის ქარხანა.

სომხეთის რკინის-გზელთა მდგომარეობა

გუშინ, ლენინაკანიდან დაბრუნდა ა.-კ. საგზაო კომიტეტის წევრი ამხ. სტეფანოვი, რომელმაც მიწის ძვრისაგან დაზარალებულ რკინის-გზელთა შესახებ, გვაცნობა შემდეგი:

„რკინის-გზელების ერთი ნაწილი დღესაც უბინოთ არის დარჩენილი. დიდ გაჭირვებას განიცდიან სად. არპაჩაი-აგინს შორის მცხოვრები რკინის-გზელთა ოჯახები. თითქმის ყველა მათი სახლები დანგრეულია. რკინის-გზელები ერთი ნაწილი ამ რაიონში უბინოთ არის დარჩენილი; ნაწილს საცხოვრებლად უჭირავს 30 ვაგონი.

უკანასკნელად ჩატარებულმა აღრიცხვამ გამოარკვია, რომ რკინის-გზის ლიანდაგის მიდამოების გარეშე მცხოვრებ რკინის-გზელებისაგან უსახლკაროთ დარჩენილია 1.300 ოჯახი. უბინო ოჯახების ერთი ნაწილი მოთავსებულია 300 ვაგონში. ვაგონებში დიდ სივიწროვეს აქვს ადგილი. თითო ვაგონში 2-3 ოჯახია მოთავსებული. ამიტომ მოსალოდნელია ანტისანიტარული მდგომარეობის შექმნა.

უბინოთა მეორე ნაწილი, ხელოვნურად მოწყობილ ნოხების და ტილოების ფარდულებში სცხოვრობს, მეტად აუტანელ პირობებში, რადგან სიცივე ლენინაკანის რაიონში უკვე მკაცრ ხასიათს ღებულობს. ამ დღეებში საშინელი ქარი და ცივი დარები იდგა. დიდ გაჭირვებას განიცდიან დაზარალებული რკინის-გზელები სათბობ მასალის უქონლობის გამო. ვაგონებში ცხოვრების პირობები აუტანელია. ლიანდაგის მიდამოების გარეშე დანგრეულ რკინის-გზელთა ბინების შესაკეთებლად დაარსდა სპეციალური კომისია რომელიც უკვე შეუდგა შენობების შეკეთებას სოფლებში.

სხვა წარმოებათა მუშების მდგომარეობა კიდევ უფრო მძიმეა ვიდრე რკინის-გზელებისა. მათი სახლების შეკეთება დაიწყო, მაგრამ ეს ჯერ-ჯერობით ნაწილობრივათაც ვერ აკმაყოფილებს მუშების საერთო მოთხოვნილებას.

გადარჩენილ ბინებში შესვლას დაზარალებული მოსახლეობა ვერ ბედავს, რადგან ეშინიათ მიწის ძვრის განმეორების.

მსუბუქი ხასიათის მიწის ძვრებს თითქმის ყოველდღიურად აქვს ადგილი“.

—:—

მუშების წვლილი

ამხ. კაპტანჯიანის გამოწვევით შემომაქვს **სამი** მანეთი ლენინაკანის მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ და ვიწვევ შემდეგ ამხ.: **კავშოვს, გერასიმოვს, თოზაიძეს, (სამხედრო სტამბიდან) ბირკულოვს, ვანო მინდიაშვილს** („სევკავტორგიდან“).

პავლე მინდიაშვილი

ამხ. კაპტანჯიანის გამოწვევით, შემომაქვს ორი მანეთი ლენინაკანის მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ და ვიწვევ შემდეგ ამხანაგებს: **მინა აბაშიძეს, დიმიტრი კოტეტიშვილს, ალექსანდრე საჩინელს, იოსებ დემურიშვილს და გიორგი დალაქიანს.**

ვანო მახვილაძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საბჭოთა საქართველო

დეპეშები

გათხრები

ქუთაისი, 5 ნოემბერი. ქუთაისის მუზეუმმა მოახდინა გათხრები ქუთაისის მაზრის სოფელ საყულიაში, სადაც აღმოჩენილ იქნა ქვის პერიოდის იარაღები—კვესის ხერხები და დანები. მდ. მეჩვენის ახლოს ნაპოვნი იქნა ვულკანიური მინა-ობსიდონი, რითაც აშალაშინებდენ და ლესავდენ ქვესის იარაღს. იმავე რაიონში ნაპოვნი იქნა თიხის ნაწარმოები და ჭურჭლეულობა.

მუზეუმის ადმინისტრაცია, დაინტერესებული ამ გათხრებით, განაგრძობს მათ მომავალში.

ავადმყოფობის მიმდინარეობა

ქუთაისი, 5 ნოემბერი. ოქტომბრის თვეში ქუთაისის ჯანმრთელობის განყოფილებამ რეგისტრაციაში გაატარა 1628 დაავადმყოფება მალარიით. 10 წითელათი. 22 ყელჭირვებით. 107 ქლექით და 82 სხვადასხვა ავადმყოფობა.

ექვსფუთიანი ხაპი (კვახი)

სიღნაღი, 5 ნოემბერი. ერთ-ერთ სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე კახეთში მოსავლის დღის აღსანიშნავად გამოფენილ იქნა 6 ფუთიანი ხაპი (კვახი) და 34 გირვანქიანი ჭარხალი.

სასოფლო-სამეურნეო მუზეუმი

სიღნაღი, 5 ნოემბერი. სიღნაღში სამიწათმოქმედო განყოფილება აწყობს სამაზრო სასოფლო-სამეურნეო მუზეუმს.

ამინდი

ახალქალაქი, 5 ნოემბერი. 29 ოქტომბერს ღამით მოვიდა თოვლი მეტრის ერთი მეოთხედის სიმაღლეზე.

ამინდი ქუთაისში

ქუთაისი, 5 ნოემბერი. თბილი მოწმენდილი ამინდია. შუადღისას—28 გრად. სითბო.

საკონიუნქტურო საბჭო

სოხუმი, 6 ნოემბერი. აფხაზეთის სახელმწიფო საგეგმო კომისიასთან ეწყობა საკონიუნქტურო საბჭო.

მალარიის წინააღმდეგ

სოხუმი, 5 ნოემბერი. აფხაზეთის სახ. კომ. საბჭომ აღნიშნა რა აფხაზეთის ცენტრალური სამალარიო სადგურის დიდი მიღწევანი, დაავალა სადგურის დირექტორს, რათა ხარჯთაღრიცხვაში შეიტანოს დამატებითი თანხები ფინანსების მისაწოდებლად მალარიის საწინააღმდეგო მუშაობისათვის.

მალარიის საწინააღმდეგო სადგურს დაერქვა აფხაზეთის ტროპიკული ინსტიტუტი.

წერილები

აფთიაქარი ბერიევი

(ველისციხე, სიღნ. მ.)

ველისციხელ აფთიაქარ ბერიევს რომ ჰკითხოთ, საბჭოთა ხელისუფლება მარტო მისდა პირად გაჩნდა. აბა, წარმოიდგინეთ, კაცს საკუთარი აფთიაქი ჰქონდა, მთელი ველისციხე და ახლო მდებარე 6 სოფელი ხელში ეჭირა, სჭამდა პურს კარაქით, თან კახურ ღვინოს მადლსაც არ აკლებდა, „არც არავის ყმად ყოფილა, არც არავინ ყმად ყოლია".

ვინ იცის რამდენი „მადლი" მოჰფინა კახეთის გლეხკაცობას თავის მოღვაწეობით. რამდენი სნეული განკურნა თავისი უებარი წამლით და რამდენი „რეშკიანი" ყვითელი ოქრო ჩაალაგა ამ ხნის განმავლობაში ნამზითევ სკივრში.

მოვიდა საბჭოთა ხელისუფლება, ჩამოართვა აფთიაქი, მოხსნა სამუშაოდან და ამნაირად ერთი ხელის დაკვრით აფთიაქარს ხელიდან გამოაცალეს „სათევზაო ბადე". დარჩა მშრალზე ბერიევი, „რაღა ეშველება ველისციხის რაიონის გლეხებს, რა ეშველება აფთიაქარის სკივრს?" სტირის დღე-ღამ ბერიევი, ნიანგის ცრემლებს ღვრის. მაგრამ გლეხებს და საბჭოთა მოსამსახურეთ არ ეტირებათ. წამალი აფთიაქიდან უფასოდ და დაკლებულ ფასებში რიგდება. შემოსავალი, თუ კი ასეთი იქნება, ბერიევის სკივრის ნაცვლად სახელმწიფო სალაროში მიდის.

დიდხან უცადა ბერიევმა „ბედის ჩარხის შეტრიალებას", მაგრამ ამაოდ. საქმე სულ უკან და უკან მიდიოდა. ძველი დოვლათიც იწურებოდა. მეტი გზა აღარ იყო, ძველი ხაზეინი ყოფილ თავის აფთიაქში დაქირავებულ აფთიაქრათ დადგა. მოვიდა ბერიევი აფთიაქში და აღადგინა ძველი წესები. ხელად გაყენდა აფთიაქის კედლებს ძველი, ხაზეინური ატმოსფერა.

მოდის დაზღვეული ავადმყოფი დღეს, ბერიევთან და გაჩენის დღეს იწყევლის. ისე მეავეე დაიჭყანება აფთიაქარი უფულო რეცეპტის დანახვაზე, რომ მისი შეხედვა კარგად მყოფსაც ავად გახდის. ჯერ ერთ 15 წუთს რეცეპტს ხელსაც არ მოკიდებს. როცა მოიღებს მოწყალებას და რეცეპტს ხელს შეახებს: იხრავს, გმინავს და კვნესის სიბრაზისგან.

სიტყვას, ხომ ვერავინ შეუბრუნებს. რისხვა დამეხი დაატყდება თავს ასეთ ურჩს. აბა ჰკითხეთ ს. ახაშნის მასწავლებელს, რა შავი დღე აუთენა მას აფთიაქარ ბერიევმა 12 ოქტომბერს. ჰკითხეთ სხვა მუშა-მოსამსახურეებსაც.

ამნაირად ძველ აფთიაქარს თანდათან წამოეზარდა ხაზეინური ფრთები. რაც დღე მოდის, ის უფრო და უფრო თავხედდება. მხოლოდ პატარა რამ აკლია ბერიევს, რომ ძველი ნეტარება დაიბრუნოს, სულ პატარა რამ ესაა საბჭოთა ხელისუფლების დამარცხება. თუმცა ბევრად არც ამაზე სტირის, გლეხებს, რომ ჰკითხოთ, ველისციხის საბჭოთა აფთიაქს ახლაც „ბერიევს აფთიაქს" უწოდებენ. ნუ თუ ისე გადაშენდა აფთიაქის მუშაკები, რომ ძველ ხაზეინ აფთიაქარის გარეშე ჩვენი ავადმყოფები უწამლოდ ამოწყდებიან?

ნაცნობი.

რატომ დაგვიკეტეთ ტყე

(გურნის თ., ქუთ. მ.)

ჩვენი თემის გლეხობის უმეტესობა ცხოვრობს ძველებურად აგებულ ხის შენობებში. აქ შეხვდებით ასეულ სახლებს მარტო ნაჯახით გათლილ მორებისაგან, ნაჯახითვე დაპობილ ყურებით. სახლები დახურულია ისლით. შიგნით, შუაგულზე უნთიათ ცეცხლი და იქვე მცხოვრებთან ერთად დაბმული ჰყავთ შინაური საქონელი.

ამ ბოლო დროს გლეხობას დაეტყო დიდი გამოფხიზლება. მათ უკვე შეიგნეს, რომ ჯანმრთელობისათვის საქონლებთან ცხოვრება, კვამლჭყვანტლიან ბნელ შენობებში ყოფნა მავნებელია და ეს რამოდენიმე წელია შეუდგენ ბინების გადაკეთებას; საშენებლო მასალებს თითონ ამზადებდენ წიწვიან ხეებიდან, რომლებსაც ეზიდებოდენ ველიეთის სახ. აგარაკის შეფერ ზიგის გირდახლით. გარდა აგარაკისა გურნის თემს და არც სხვა თემებს, ოკრიბისას არ ეკერის იმისთანა აგარაკი, სადაც შესაძლო იყოს წიწვიანის მასალების შოვნა.

წელს ველიეთის აგარაკიდან უკვე მარტო ოკრიბის მხარის გლეხობისათვის შეწყდა ხე-ტყის მასალის მოყიდვა, რადგან ეს აგარაკი, როგორც ეხლა გავიგეთ, შეუერთებიათ ნიკორწმინდის, რაჭის სატყეო აგარაკისათვის. მთელ გაზაფხულ-ზაფხულის განმავლობაში, ჩვენი რაიონის გლეხობა დახეტიალობს ხე-ტყის დასამუშავებელ ნებართვის ასაღებათ. თემის აღმასკომში, ქუთ. სამაზრო აღმასკომში, იქიდან კი 50—70 ვერსის მანძილზე ონში, რაჭის სამ. აღმ-ში — რაჭის ტყის გამგესთან და შემდეგ კი მის თანაშემწესთან „ხარითვალზე", მაგრამ არავითარი შედეგი არ მოჰყვა მათ ამოდენა შრომა-წვალებას.

მთხოვნელთ არ აძლევენ შეღავათიან ფასებში ხე-ტყეს, როგორც სხვა მაზრის მცხოვრებთ, სთხოვენ მტკიცე ფასებს, როგორც გასაყიდ მასალაზე და სხვა. ყოველივე ამ გარემოებამ გამოუსვლელ მდგომარეობაში ჩააგდო ოკრიბის მხარის გლეხობა და განსაკუთრებით გურნის თემისა.

გარდა ამისა ველიეთის აგარაკი შეადგენდა შეადგენს აუცილებელ საჭიროებას, როგორც საძოვარი მთელ ოკრიბის მხარისათვის. ვიმედოვნებთ, რომ ქუთ. სამ. აღმასკომი აღძრავს შუამდგომლობას, რათა მოგვეცეს შესაფერი დახმარება. ან აგარაკი დააბრუნონ ქუთ. მაზრის სატყეოში ხე-ტყის გაცემისას, ისეთივე შეღავათი მოგვცენ, როგორც რაჭის მაზრის გლეხებს ეძლევათ.

ილ. მინდიაშვილი.

სესხის ვადა უნდა გაგრძელდეს

(სენაკის მ.)

საკრედიტო მუშაობაში სოფლად სხვა ნაკლოვანებებთან ერთად აღსანიშნავია ერთი რამ. ეს ის, რომ გლეხკაცობას დროზე ვერ შემოაქვს აღებული ვალი ამხანაგობის სალაროში.

რატომ ხდება ეს" მაგალითად, თებერვალში ამხანაგობამ გლეხს მისცა ექვსი თვის ვადით. 60 მან. სესხი ხარის საყიდლად. ექვს თვეზე მეტად სესხს არ იძლევიან. გლეხმა იყიდა ხარი. მოხნა, დათესა მიწა. მოდის იელისი, გლეხმა ფული უნდა დაუბრუნოს ამხანაგობას.

რა ქნას?

მოსავლის რეალიზაციის დრო არ არის, რომ სიმინდი ან თხილი ბაზარზე გაიტანოს და გაასაღოს. სხვა საშუალება არაფერი აქვს. სახლს ვერ გაჰყიდის ან საბანს. ისევ ხელი უნდა სტაცოს თავის ხარს და წაიყვანოს ბაზარზე, რომ გაჰყიდოს და ვალი შეიტანოს. მაგრამ ხარი გამოყვანისთანავე არ იყიდება. მის გაყიდვასაც დრო უნდა. ამასობაში ვადა გადის. გლეხს ემუქრება: ვექსილს სასამართლოს გადასცემენ და ყველაფერს ამიწერენო. ის ამასობაში ფასს უკლებს ხარს და ჰყიდის.

რამოდენიმე შემთხვევა ვიცი, როცა ნასესხები ფულით ნაყიდი ორი ახალი ფურ-კამეჩი გლეხმა იმავე ფულის გადასახდელად გაჰყიდა. რა გამოიდა აქიდან? დახმარება? რასაკვირველია, ძალიან საეჭვო ღირსებისაა.

ამნაირად გლეხი ვერ ასწრებს სესხის დაბანდებას მეურნეობაში. ასეთი შემთხვევები მრავალია და ეს არის მთავარი მიზეზი ვადის გადაცილებისა.

ამიტომ საჭიროა სესხის ვადის გადიდებაზე ზრუნვა. სანამ ეს ასე არ მოხდება—მანამ ყოველთვის იქნება ვადის გადაცილება.

ბ. უჩანეიშვილი.

წერილებიდან

ხონი, (ქუთ. მ.)

არც გაზეთია და აღარც ფული. ხონში მდგომ № ლეგიონის პარტუჯრედმა თავის სხდომაზე დაადგინა, რომ გამოიწერონ გაზეთი „წითელი არმიელი". ამ მიზნით შეკრებილ იქნა ფული 12 მანეთის რაოდენობით, რომელიც გადაეგზავნა თბილისში № ლეგიონის პარტკაბინეტს ამხ. ნოე ბარამიძეს. რვა თვე გადის მას შემდეგ და ბარამიძე პასუხის ღირსადაც არ ხდის წითელარმიელებს.

ანაპოდისტო.

ს. პატარძეული, (გარე-კახეთი)

გზები მივიწყებულია. აღმასკომი ნაკლებ ყურადღებას აქცევს გზებს. „სახაშმოში" ზოგირი დანგრეულია და გლეხებს დიდი გაჭირვები უხდებათ ამ ზოგირზე ხარ-ურმის გაყვანა. ამას წინად ერთ გლეხს გადაუვარდა ურემი და დიდი ვაი-ვაგლახით ამოიღო.

მნახველი.

ს. საქობო, (სიღნ. მ.)

მჭედლიშვილს თავს გაუდის. ჩვენი თემკომის მდივანი იოსებ მჭედლიშვილი მეტის მეტ თავნებობას იჩენს. ხშირად უხეშად ერევა საზოგადო საქმეებში და გლეხებს თითის ქნევით ემუქრება და ტუქსავს. ამას წინათ სრულიად უდანაშაულოთ დედის და ცოლის გინებით გაიწია ამ.-კავშ. ცეკის წევრის, გლეხი გიო კანანელის საცემრად. შემდეგ უბრძანა მილიციონერებს, დაიჭირეთ, ცეკის ცრუ წევრია ეგაო". ვინ ასწავლის მჭედლიშვილს ჭკუას?

სოფლის ქრონიკა

◆ **ხმეული.** ახალქალაქის აღმასკომმა შეადგინა სამეული საკავშირო აღწერის ჩასატარებლად.

◆ **შეშა.** ბორჩალოს აღმასკომმა მოამარაგა შეშა სკოლებისა და საექიმო დაწესებულებებისათვის.

◆ **ბორჩალოს** სამაზრო აღმასკომმა ზაკტ-პოსაგან შეიძინა მაზრაში არსებული ფერმა.

◆ **ზუგდიდის** აღმასკომმა ადგილობრივ მეურნეობის განყოფილებას დაავალა დანომროს გარე უბნებში მდებარე ქუჩები და სახლები.

◆ **სკოლები.** ზუგდიდის აღმასკომმა თემებს დართო ნება თვითდაბეგვრის საშუალებით გახსნან 4 წლედები.

◆ **სოფ. ხუდონში** გაიხსნა ოთხწლიანი შრომის სკოლა.

საქართველოს ბიუჯეტი

ამ დღეებში საკავშირო ფინსახკომი და სახალხო კომისართა საბჭო განიხილავს საქართველოს რესპუბლიკანურ ბიუჯეტს.

საქართველოს სახკომსაბჭოს მიერ დამტკიცებული საქართველოს 1926—27 წლის ბიუჯეტი ასეთია:

საქართველოს რესპუბლიკის შემოსავალი მიმდინარე საბიუჯეტო წელში ავტონომიურ რესპუბლიკების გარეშე იქნება 24.618.580 მანეთი; ამაში შედის დოტაცია საერთო ფედერატიულ წყაროებიდან 16.219.933 მანეთი, დანარჩენი რესპუბლიკანური შემოსავალი უდრის 8.398.647 მანეთს. (ამაში არ შედის ფედერატიული და საკავშირო ხასიათის შემოსავალი).

რესპუბლიკის გასავალი უდრის 24.618.580 მანეთს. აქედან უმაღლეს საკანონმდებლო დაწესებულებების და სახალხო კომისარიატების შესანახად ნავარაუდევია 9.479.999 მანეთი, ფონდები—10.227.000 მანეთი, ანარიცხები ადგილობრივი ბიუჯეტის სასარგებლოდ — 3.525.716 მანეთი, დოტაციები ავტონომიურ რესპუბლიკებს—1.385.865 მანეთი (აქედან აფხაზეთს—519.840 მანეთი, აჭარისტანს—539.228 და სამხრეთ-ოსეთს—326.797 მანეთი), სულ — 24.618.580 მანეთი.

საქართველოს ბიუჯეტი ავტონომიურ რესპუბლიკებთან ერთად:

საერთო სახელმწიფო შემოსავალი უდრის 26.177.564 მანეთს; აქედან დოტაცია საერთო ფედერატიულ წყაროებიდან 16.219.933 მანეთი, დანარჩენი რესპუბლიკანური შემოსავალი უდრის 9.957631 მანეთს (მარტო ავტონომიური რესპუბლიკების შემოსავალი უდრის 1.558.984 მანეთს).

საერთო სახელმწიფო გასავალი შეადგენს 26.177.564 მანეთს; აქედან უმაღლეს საკანონმდებლო დაწესებულებების და სახალხო კომისარიატების შესანახად ნავარაუდევია 11.744.195 მანეთი, ფონდები—10.277.000 მანეთი, ანარიცხები ადგილობრივი ბიუჯეტის სასარგებლოდ — 4.156.369 მანეთი, სულ—26.177.564 მანეთი.

მარტო ავტონომიური რესპუბლიკების გასავალი უდრის 2.944.849 მანეთს (ამაში შედის დოტაცია საქართველოს საშუალებებიდან—1.385.865 მანეთი); აქედან: აფხაზეთის გასავალი—762.257 მანეთი, აჭარისტანის—685.833 და სამხრეთ-ოსეთის — 110.894 მანეთი.

გასულ საბიუჯეტო წელთან შედარებით საქართველოს ბიუჯეტი წელს გადიდებულია.

1925—26 წელში საქართველოს შემოსავალ - გასავალი ავტონომიურ რესპუბლიკებთან ერთად უდრიდა 20.232.924 მანეთს, მაშასადამე წრევანდელი ბიუჯეტი მეტია 5.944.640 მანეთით—ანუ 29,3 პროცენტით.

საქართველოს შემოსავალ - გასავალი ავტონომიურ რესპუბლიკების გარეშე გასულ საბიუჯეტო წელში უდრიდა 19.007.478 მანეთს; წრევანდელი ბიუჯეტი მეტია 5.611.102 მანეთით—ანუ 24,5 პროცენტით.

ლითონის მასალების განაწილება

ლითონის ნაწარმოების დიდმა ნაკლებობამ ჩვენს ბაზარზე, რაც მოსახლეობის სყიდვითი უნარიანობის ზრდისა და საბინაო ან სხვა საამშენებლო მუშაობის გაძლიერების შედეგია, შექმნა ისეთი არა ნორმალური მდგომარეობა, რომ საჭირო შეიქნა ზომების მიღება ხსენებული საქონლის თანასწორად განაწილებისათვის სავაჭრო ორგანოებსა და სამომხმარებლო რაიონებს შორის. ზოგიერთი ორგანიზაცია, რომლის მოთხოვნილება არც ისე დიდია, სისტემატიურად იღებს საქონლის დიდ რაოდენობას მხოლოდ იმიტომ, რომ მას თავიდანვე ჰქონდა დადებული პირობა ლითონის მრეწველობასთან. სხვა რაიონები კი, რომლებსაც ასეთი პირობა არ ჰქონდათ, განიცდიან ლითონის ნაწარმოების დიდ ნაკლებობას, ე. ი. ან სულ არ იღებენ საქონელს ან თუ იღებენ მესამე და მეოთხე პირის საშუალებით და მეტად მაღალ ფასებში.

ასეთი მდგომარეობა იწვევს საქონლის არა ნორმალურ მოძრაობას რაიონებში და ბაზარზე და ფასების ზრდას ზედნადები ხარჯების დარიცხვით.

ლითონის ნაწარმოების საერთო სიმცირე აუცილებელი გახადა, საამშენებლო ორგანიზაციების პროგრამების შემცირება, მაგრამ ამ შემცირებულ პროგრამების განხორციელებაც კი შეუძლებელი იქნება, თუ ლითონის ნაწარმოების განაწილების არა ნორმალურ პირობებს ბოლო არ მოეღო.

საჭირო შეიქნა სასწრაფო ზომების მიღება ლითონის არსებული მარაგის აღსარიცხავად და შისი მიზანშეწონილად გასანაწილებლად რაიონებს შორის.

ამ მიზნით ა.-კ. შინა-ვაჭრობის სახ. კომისარიატის რწმუნებულმა საქართველოში, ცირკულიარულად, წინადადება მისცა ყველა ადგილობრივ ორგანიზაციას დაუყონებლივ გადმოეგზავნოს რწმუნებულის სამმართველოში სწორი ცნობები ლითონეულობის ნარჩენების შესახებ. საამშენებლო ლითონის ნაწარმოების გაცემა, წინასწარ შეთანხმებული უნდა იქნეს ა.-კ. შინა-ვაჭრობის სახ. კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველოსთან. გარდა ამისა შინავაჭრობის სამმართველომ აღძრა შუამდგომლობა, რათა საქართველოს ეკონომიურ საბჭოსთან მოწყობილიყო საუწყებათაშორისო კომისია, ლითონის მასალის გასანაწილებლად.

ეკონომიურმა საბჭომ განიხილა ხსენებული საკითხი და საჭიროთ სცნო დაარსებულ იქნას, მიმდინარე წელში ლითონის განმანაწილებელი საუწყებათაშორისო კომისია ა/კ. შინა-ვაჭრობის სახ. კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველოს, ს. მ. უ. საბჭოს, ლითონ-ტრესტის, ცეკავშირის, „სოფლის კავშირის" ორგბიუროს, საბინაო კოოპერაციის, შინა-მრეწველობის კოოპერაციის ორგბიუროს, საქართველოს სახ. ვაჭრობის საპაიო ამხანაგობის და „საქართველოს ღვინო"-ს წარმომადგენელთა შემადგენლობით.

წინადადება მიეცა ყველა წარმოება-დაწესებულებას წარმოუდგინონ კომისიას ცნობები მათ განკარგულებაში არსებული ლითონების რაოდენობის შესახებ.

სატყეო მრეწველობა

1926—27 სამეურნეო წლის დამდეგიდან ამუშავებულია სატყეო მრეწველობის ყველა წარმოებები აფხაზეთში.

პირველ ოქტომბრიდან უკვე მუშაობს 5 ხე-ტყის ქარხანა, რომელთაგან 2 ქარხანა მუშაობს გაგრაში, ერთი კოდორის მაზრაში, კიწუნდაში და გუდაუთში.

ზემოხსენებული ქარხნების შესაკეთებლათ და ხელახლა მოსაწყობათ დახარჯულია 50 ათასი მანეთი. საწარმოო გეგმის თანახმად, ყველა წარმოებებმა წელს უნდა დაამუშაონ ერთი მილიონი კუბიკური ფუტი ხე-ტყის მასალა. ხე-ტყის ნედლი მასალის მასიური დამზადება მიმდინარეობს შუა სექტემბრიდან უკანასკნელ დრომდე.

გაგრის სატყეო აგარაკში დამთავრდა ხე-ტყის ჩამოსაცურებელი ღარების დაგება სამი ვერსის მანძილზე. ამ მოკლე ხანში დასრულდება ვიწრო ლიანდაგის გაყვანა. ამ სამუშაოების შესრულება ჯდება 50 ათასი მანეთი. ხე-ტყის ჩამოსაზიდი გზების გაყვანა მასალის ჩამოზიდვას 50 პროც. აიაფებს.

საწარმოო პროგრამით, აფხაზეთის ტყეებში წელს დამზადებულ იქნება 60 ათასი ფუთი ბზის ხე, 20 ათასი ფუთი ნიგვზის ხე. ეს ძვირფასი ჯიშები მზადდება უცხოეთის ბაზარზე გასატანად.

უცხოეთიდან ამანათების მიღების ახალი წესი

პირველ ნოემბრიდან ძალაში შევიდა ახალი სია იმ საგნებისა, რომელთა მიღება შეიძლება უცხოეთიდან პირად-სამომხმარებლო ხასიათის ამანათებით.

წინად მოქმედებაში არსებულ სიასთან შედარებით, ახალი სია ითვალისწინებს ამანათებით შემდეგი საქონლის მიღების სრულ აკრძალვას: მანუფაქტურის, ყოველნაირი სახის ქსოვილების და შალეულის, ყოველგვარი იარაღების (მუსიკალური, საექიმო, ფიზიკური, სახელოსნო და სხ.), საათების, ქაღალდის და მისგან ყოველნაირი დამზადებული საქონლის, გარდა საფოსტო ქაღალდისა კონვერტებში, ფოლაქების, ღილების, დოლბანდის, არშიების.

გარდა ამისა, იმ საგნების ნორმა, რომელთა გამოგზავნა არაა აკრძალული, საგრძნობლად შემცირებულია. ასე, მაგალითად, ტანსაცმელის ნაქსოვი საგნები—არა უმეტეს ერთი კომპლექტისა, წინდები ქალისა და მამა-კაცის—არა უმეტეს 6 წყვილისა, ხელთათმანები—არა უმეტეს 3 წყვილისა, ტყავის ხელთათმანები არა უმეტეს 2 წყვილისა, კოსმეტიკა—არა უმეტეს თვითეული სახელწოდების ერთი საგნისა და საერთოდ—წონით არა უმეტეს 500 გრ. და სხ.

ნორმაზე ზედმეტი საგნები, არა უმეტეს 100 პროც., ტარდება ზედმეტ საგნებზე 5-ჯერ მეტი ბაჟის გადახდით. ამანათის საერთო წონა არ უნდა აღემატებოდეს 5 კილოგრამს და ამანათი არ უნდა იგზავნებოდეს ფირმის მიერ.

სახელმწიფო დაწესებულებებისა და კოოპერაციის სახელზე გამოგზავნილი ამანათები გატარდება დაუბრკოლებლივ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ისინი შეიცავენ ნიმუშებს, რომელთაც არა აქვთ საქონლის ხასიათი. ამ შემთხვევაში მიმღებს უნდა ჩამოერთვას ხელწერილი, რომ ისინი არ იქნება გაყიდული. უმაღლესი სასწავლებლები და სამეცნიერო დაწესებულებები ღებულობენ წიგნებს, სახელმძღვანელოებს, იარაღებს და სხ. დაუბრკოლებლივ ასეთივე ხელწერილის ჩამორთმევით. ყველა ამანათები, რომლებიც არ უდგებიან ზემოაღნიშნულ ნორმებს, გაშვებული იქნება მხოლოდ ვაჭრობის სახ. კომისარიატის მიერ სპეციალური ნებართვის (ლიცენზიის) მიცემის შემდეგ ან და გაიგზავნება უკან უცხოეთში.

ქიმიური ქარხანა

საქართველოს ქიმიური მადნეულობის დამმუშავებელი ჩვენში არის მხოლოდ ბათომის ქიმიური ქარხანა, რომელიც შედარებით ყველაზე ფართე პროგრამით მუშაობს. ქარხნის ნედლ მასალას წარმოადგენს: ოხრა, ბარიტი და სურინჯი, რომლისგანაც ქარხანა ამზადებს მშრალ საღებავებს. ქარხნის ყოველთვიური პროდუქცია უდრის 10—11 ვაგონს მშრალ საღებავს. პროდუქციის დიდი ნაწილი იგზავნება მოსკოვში: ქარხანა აკმაყოფილებს მოსკოვის ტრესტის „ლაკოკრასკა"-ს, აგრეთვე „კრაიხიმტორგი"-ს და „სევკავტორგი"-ს შეკვეთებს. 5 უკანასკნელ თვის განმავლობაში ზემოხსენებულ ქარხნებს გაეგზავნათ 70 ვაგონი საღებავი—სულ 230 ათასი მანეთისა.

ამჟამად ქარხანასთან ეწყობა ახალი განყოფილებები, რომელიც დაამზადებს ბუნებრივ მინერალურ საღებავებს.

მცხეთის ქარხანა

მცხეთის ხე-ტყის ქარხნის აგება დამთავრდა. ქარხნის შენობა მოთავსებულია სადგურ მცხეთის მახლობლად მდ. მტკვრის ნაპირად. ქარხნის ამუშავება განზრახულია ოქტომბრის დღესასწაულისათვის 7 ნოემბერს.

ქარხნის ძალოვანი სადგური შესდგება კოლომენის ქარხანაში დამზადებულ ორი ლოკომობილისაგან. ყველა განყოფილებებს მთავარი ტრანსმისიიდან ძალას მიაწვდის „ვოლფის" ლოკომობილი; რაც შეეხება ყუთების განყოფილებებს, აქ მანქანებს მოძრაობაში მოიყვანს ელექტრომოტორები. ენერგიას მიაწვდის ზაჰესი.

ქარხანა ყოველდღიურად ბაზარზე გაუშვებს 2.500 კვ. ვერშოკ დამუშავებულ ხე-ტყის მასალას. ნედლ ხე-ტყის მასალას ქარხანა მიიღებს ბორჯომ-ბაკურიანის სატყეო აგარაკებიდან.

ქარხნის აგება და მოწყობა დაჯდა 194.000 მანეთი. ქარხანაში ყოველდღიურად იმუშავებს 68 კაცი.

თვითეულ კვადრატულ ვერშოკის დახერხვა ახალ ქარხანაში დაჯდება 12 კაპ. თბილისის ქარხანაში კი ჯდება 15—20 კაპ. ქარხნის აგებაზე გაღებული ხარჯები დაფარული იქნება 2 წლის განმავლობაში.

საზოგადოება აბრეშუმი

მეაბრეშუმე კოოპერატიული საზოგადოება „აბრეშუმი" ამჟამად აერთიანებს საქართველოს მასშტაბით 80 ათას მეურნეობას. საზოგადოებამ წელს თავის წევრებს დაურიგა 100 ათასი კოლოფი აბრეშუმის თესლი. წელს მოსალოდნელი იყო 150 ათასი ფუთი აბრეშუმის პარკის მოსავალი, ნამდვილად კი მოვიდა 170 ათასი ფუთი. ბაზარზე გასატანად გათვალისწინებული იყო 125 ათასი ფუთის დამზადება, ნამდვილად კი დამზადდა 140 ათასი ფუთი. ამ 140 ათასი ფუთიდან საზ. „აბრეშუმმა" დაამზადა 132 ათასი ფუთი, ხოლო [illegible] ათასი ფუთი—„ზაკ[illegible]".

პარკის მექანიკური გახმობა წელს სწარმოებდა სამ პუნქტზე: სამტრედიაში, ხონში და ოზურგეთში. სულ დამზადებულ იქნა 43 ათასი ფუთი ხმელი პარკი.

პირველ რიგში საზ. „აბრეშუმმა" ხმელი პარკი დაამზადა საკავშირო მრეწველობის საჭიროების დასაკმაყოფილებლად. ხმელ პარკის ნახევარზე მეტი უკვე გაგზავნილ იქნა საბჭოთა კავშირის სამრეწველო ქალაქებში.

„აბრეშუმმა" სანახევროდ შეასრულა აგრეთვე იტალიასთან დადებული ხელშეკრულება აბრეშუმის პარკის მიწოდების შესახებ.

სახალხო ჯანმრთელობა

უკანასკნელი ცნობებით ქ. ქუთაისსა და მის მაზრაში ამჟამად არსებობს 31 საექიმო და ერთიც საფერშლო პუნქტი.

ყოველ საექიმო პუნქტს ჰყავს ერთი ექიმი და ერთიც დარაჯი. 8 საექიმო პუნქტზე მუშაობს თითო-თითო ბებია ქალი, ხოლო ბაღდათისა და დიდ ჯიხაიშში მუშაობენ ორ-ორი ექიმი, ერთი ბებია ქალი, ფერშალი და დარაჯი.

ქალაქსა და მაზრაში მოწყობილია 4 საავადმყოფო, გასაბჭოებამდე კი იყო მხოლოდ ორი საავადმყოფო.

გარდა ამ სამკურნალო დაწესებულებებისა, წელს გახსნილ იქნა ტუბერკულიოზის დისპანსერი 30 ღამის სანატორიულ საწოლით და 20 საბავშვო საწოლით. წელსვე გახსნილ იქნა ვენერიული დისპანსერი 10 საწოლით, და პასტერის ქვესადგური. ქუთაისში არსებობს აგრეთვე ფსიქიატრიული საავადმყოფო, სადაც განზრახულია საწოლების რიცხვის 50-დან 100-მდე გადიდება.

გამასწორებელ სახლთან მოწყობილია საავადმყოფო 30 საწოლით, ქალაქში მუშაობს 5 ამბულატორია, რომელთაგან თვითეული ყოველთვიურად მკურნალობს 3000 კაცს. არსებობს კიდევ სამკურნალო ამბულატორია სპეციალურად დაზღვეულებისათვის, და ერთიც სამალარიო ამბულატორია.

ქუთაისში მუშაობს აგრეთვე ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, ხოლო მაზრაში ეპიდემიური და სანიტარიული რაზმები.

ყოველ საექიმო პუნქტთან დაარსებულია კერძოთ მოწყობილი აფთიაქი.

თვალის სნეულებანი

ჯანმრთელობის კომისარიატის დავალებით თვალის სნეულებათა ინსტიტუტმა ჩაატარა თვალის სნეულებათა გამოკვლევა.

საქართველოში უმთავრესად გავრცელებული აღმოჩნდა ოთხი ავადმყოფობა: ტრახომა, რომელიც გადამდებ სნეულებათ ითვლება, სურავანდი, ბლენორეა და მცოცავი წყლული.

ტრახომა ლტოლვილების მიერ შემოტანილი ავადმყოფობაა და ეხლაც უმთავრესად მათ შორის გავრცელებული. იგი ძლიერ სეფრთხილო ავადმყოფობაა და ვრცელდება დიდი სისწრაფით.

სურავანდი უმთავრესად გავრცელებულია მალარიიან ადგილებში. მას ხშირათ მოსდევს ცალი ან ორივე თვალების სიბრმავე. ბლენორეა გავრცელებულია ქალაქებში და ისეთ კუთხეებში, სადაც საექიმო პერსონალი არაა. ეს ავადმყოფობა გამოწვეულია ვენერიული სნეულებებით და მით ხშირათ ხდებიან ავათ ახლად დაბადებულები. მცოცავი წყლული თვალში უჩნდება კაცს, უმთავრესად მოხუცებულობის დროს.

თვალის სნეულებათა ინსტიტუტმა ამასთანავე ერთად შეიმუშავა აღნიშნულ ავადმყოფობებთან ბრძოლის გეგმა. სოფლებში გაგზავნილი იქნება გაძლიერებული საექიმო რაზმები, ხოლო ქალაქებში განზრახულია თვალის სნეულებათა დისპანსერიზაცია.

სამალარიო ყრილობა

25 დეკემბრისათვის თბილისში მოწვეულია სრულიად ამიერ - კავკასიის სამალარიო - სამეცნიერო ყრილობა, რომელიც გამოიმუშავებს მალარიასთან და საერთოდ ტროპიკულ სნეულებებთან ბრძოლის მეთოდებს.

ყრილობას დაესწრებიან — ტროპიკულ სნეულებათა ინსტიტუტების, რესპუბლიკების ჯანსახკომების, სამალარიო სადგურების, სამაზრო აღმასკომების, წითელი ჯვრის საზოგადოებების და დაინტერესებულ სახალხო კომისარიატების წარმომადგენლები.

ყრილობის დღის წესრიგში დასმულ საკითხთა შორის აღსანიშნავია: მალარიასთან ბრძოლა, ჯანსახკომების როლი ავადმყოფობასთან ბრძოლის საქმეში; ბრძოლა მალარიასთან რკინისგზებზე და წითელ ჯარში; ტროპიკულ ინსტიტუტების მნიშვნელობა და მათი ამოცანები, სამალარიო ფონდი და ტროპიკულ სნეულებებთან მებრძოლი სადგურების ორგანიზაცია; რესპუბლიკანურ წყალთა მეურნეობის სამმართველოთა მოხსენებები საირიგაციო და სამელიორაციო სამუშაოებთან დაკავშირებით და სხვ.

დასასრულ ყრილობა მოისმენს მოხსენებას მალარიის გამომწვევ პარაზიტების ჯიშებისა და მათთან რაციონალური ბრძოლის საშუალებების შესახებ.

ყრილობის მუშაობა გაგრძელდება 3 დღე.

არაყი

გომის (გორის მაზრა) არაყის სახდელმა ქარხანამ განაახლა მუშაობა. ოქტომბრამდე სწარმოებდა ქარხნის კაპიტალური შეკეთება. ზაფხულის განმავლობაში ცივი წყლისა და ყინულის უქონლობის გამო ქარხანას არ უმუშავია. გომის არაყის სახდელი ქარხნისათვის ნედლი მასალას წარმოადგენს ქერი და სიმინდი. ერთი სეზონის განმავლობაში ქარხანა ამუშავებს 100 ათას ფუთს სიმინდს და 15 ათას ფუთს ქერს. გამოხდილი სპირტი კონიაკად გადამუშავებისათვის იგზავნება თბილისის და ბათომის კონიაკის ქარხნებში. გომის ქარხნის ყოველდღიური პროდუქცია უდრის — 200—250 ვედრო სპირტს. ქარხანაში მუშაობს 60 კაცი.

ზაჰესი

ამ მოკლე ხანში დაიწყება ზემო-ავჭალის ჰიდრო-ელსადგურის მუდმივი ექსპლოატაცია. ამჟამად სამუშაოთა სამმართველო ამუშავებს სადგურის მუდმივ საექსპლოტაციო შტატს და აწარმოებს მუდმივ თანამშრომელთა შერჩევას. სადგურის მოსამსახურე შტატი შედგენილი იქნება 47 კაცისაგან. მთელი მოსამსახურე პერსონალი იცხოვრებს ადგილობრივ ზემო-ავჭალაში აშენებულ შენობებში. ოჯახიან მოსამსახურეებს მიეცემათ სამ ოთახიანი ბინა ყოველგვარი მოწყობილობით. არა ოჯახიან მოსამსახურეებს—ორი ოთახი.

თვით მთავარ სადგურზე იმუშავებენ მთავარი ინჟინერი და მისი თანაშემწე, ერთი მთავარი მექანიკოსი და ერთი მთავარი ელექტრიკი, ჰიდრო ტეხნიკურ მოწყობილებაზე იმუშავებს ერთი ტეხნიკოსი, სათავის ნაშენებზე ერთი მექანიკოსი, ამავე ადგილებში იმუშავებს 18 კვალიფიციური ხელოსანი, ბუღალტერი, კანტორის მოსამსახურე, 7 არა კვალიფიციური მუშა. (მორიგეები, დარაჯები და სხვა) ერთი მატორიანი ნავის მართველი.

ელექტრო მავთულების ხაზზე იმუშავებენ გამგე, მთავარი ელექტრიკი, 3 კვალიფიციური მოხელე, 6 დარაჯი და მორიგეები.

ეკონომიურ საბჭოში

მეცხვარეთა კოოპერატიული ამხ-ბა „სოფელი"-ს ლიკვიდაცია

„სოფლის კავშირი"-ს საორგანიზაციო ბიუროს შუამდგომლობის თანახმად დაარსებულ იქნა მეცხვარეთა ამხანაგობის „სოფელი"-ს სალიკვიდაციო კომისია ზ. ჯაფარიძის (თავმჯდომარე), ვ. კორძახიას და პურადაშვილის შემადგენლობით.

ცენტრალური საურთიერთო ნდობის საზ-ბის „ცენტროკრედიტი"-ს დაარსების შესახებ

სენაკის, ბათომის, ქუთაისის, სამტრედიის და ონის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებებმა აღძრეს შუამდგომლობა ეკონომიურ საბჭოს წინაშე ცენტრალური საურთიერთო ნდობის საზოგადოების—„ცენტროკრედიტი"-ს დაარსების შესახებ. საკითხის საბოლოო დასამუშავებლად და გასაცნობად საგეგმო კომისიას დაევალა, ფინანსთა სახალხო კომისარიატთან ერთად, გამოარკვიოს—საურთიერთო ნდობის საზოგადოებათა წევრების შემადგენლობა, პაების განაწილების საკითხი წევრთა შორის, თვითეულ საზოგადოების ნაღდი კაპიტალის რაოდენობა და ამა თუ იმ საზოგადოების მოქმედების და მონაწილეობის ხასიათი საერთო აღებ-მიცემობის საქმეში.

ა.-კ. გამოფენის ექსპონატების განაწილება

ა.-კ. უმაღლეს ეკონომიურ საბჭოსთან არსებული 1926 წ. ა.-კ. სას.-სამეურნეო გამოფენის ექსპონატების განმნაწილებელი საუწყებათაშორისო კომისიის მიერ საქართველოსთვის გამოყოფილი ზეიტცის ქარხნის ექსპონატები, საქ. საგეგმო კომისიის დასკვნის თანახმად, განაწილებულ იქნა შემდეგ კოოპერატიულ და კერძო დაწესებულებათა შორის: სახალხო მამულთა ტრესტი, „სახელმწიფო სპირტი", სახელმწიფო ვაჭრობის ამხანაგობა, სახ. მედიკამენტებით ვაჭრობა, „საქართველოს ღვინო", ყურორტთა მთავარი სამმართველო, ამხ. „სვირი", ყვარელის საკრედიტო ამხ. „თელავი", მინერალურ წყლების ქარხანა მ. ლაღიძის და წყალთა სამმართველო.

სახერხი ქარხნის მოწყობა სამხრეთ-ოსეთში

ეკონომიურმა საბჭომ დაამტკიცა, სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილის ამხ. ს. ჯუღელის თავმჯდომარეობით 1926 წ. ოქტომბრის 6-ს შემდგარი თათბირის დადგენილება, სამხრეთ-ოსეთში ხე-ტყის სახერხი ქარხნის მოწყობის შესახებ.

ცხენისწყალის მდგომარეობის გამოკვლევა

ცხენისწყალის მდგომარეობის გამოსაკვლევად, ეკონომიურ საბჭომ ამოირჩია კომისია ამხ. ყურულაშვილის, ძამაშვილის, სუხიშვილის და ი. ფანცხავას შემადგენლობით.

შემოზიდული საქონელი

ა.-კ. შინა-ვაჭრობის სახალხო კომისარიატმა უკვე დაამუშავა საბოლოო ცნობები გასულ 1925—26 საოპერაციო წელში ამიერ-კავკასიაში შემოზიდულ საქონლის რაოდენობის შესახებ. გასულ წელში ა.-კ. შემოზიდულა 14.776.000 ფუთი პური. აქედან, კერძოთ, საქართველოში შემოზიდულა 5.217.000 ფუთი პური.

შემოზიდულ შაქრის რაოდენობა გასულ წელში 2.593.000 ფუთით გამოიხატება. აქედან საქართველოში შემოზიდულა 819.500 ფუთი შაქარი, სომხეთში—204.000 ფუთი, ხოლო აზერბეიჯანში—1.569.500 ფ. შაქარი.

შემოზიდულა აგრეთვე 1.143 ვაგონი მანუფაქტურა: მათ შორის საქართველოში—469,5 ვაგონი, სომხეთში—16[illegible] ვაგონი, აზერბეიჯანში—468 ვაგონი.

გასულ წელში შემოიზიდა 1.477.000 ფუთი ლითონის ნაწარმოები—მათ შორის საქართველოში—308.500 ფუთი, სომხეთში—86.000 ფუთი, ხოლო აზერბეიჯანში—608.500 ფუთი.

ამასთანავე შემოზიდულა 603 ვაგონი სილიკატები—მათ შორის საქართველოში—150 ვაგონი.

გასულ წელზე შემოიზიდა აგრეთვე 715.500 წყვილი კალოში, 191 ვაგონი ასანთი და 470.000 ფუთი ქაღალდი.

ხილი

ხილის მოსავალი საქართველოში წელს საშუალოზე ნაკლებია როგორც რაოდენობის, ისე ღირსების მხრივ, რის გამო შინაურ და უცხოეთის ბაზარზე გატანილი იქნება მხოლოდ ხილის 30 პროც. შარშან კი გატანილი იყო 50 პროც.

წინასწარი ცნობებით, საქართველოში წელს შეგროვილი იქნება 3 მილიონამდე ფუთი ხილი, აქედან გორის მაზრაზე, ხილის მთავარ დამამზადებელ რაიონზე, მოდის ერთი მილიონი ფუთი.

ყირიმში და თურქესტანში წელს ხილის კარგი მოსავალი იყო. მოთხოვნილება ჩვენს ხილზე საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ბაზრების მხრიდან შემცირდა. ამასთან დაკავშირებით შემცირდა ხილის დამამზადებელთა რიცხვიც. დამამზადებლებათ გამოდიან უმთავრესად კოოპერატიული ორგანიზაციები და თბილისის სავაჭრო სამმართველო. ფასები 60 კაპეიკიდან 1 მან. 60 კაპეიკამდე.

ამიერ - კავკასიის საგარეო ვაჭრობის სამმართველოს განზრახვა აქვს უცხოეთის ბაზრებზე გაიტანოს 10.000 ფუთი ვაშლი.

ელექტრო-ენერგია

თბილისის სახლებში და წარმოებებში დადგმული ელექტრო - ენერგიის აღმრიცხველების დიდი ნაწილი დაძველებული და მოშლილია. ამ გარემოების გამო ელექტრო - ენერგიის აღრიცხვა ღებებოდა არა საკმარისი სისწორით. გარდა ამისა ბევრ ბინაზე აღმრიცხველები სრულიად არ არის დადგმული. ენერგიის გამოანგარიშება ხდება იმის და მიხედვით, თუ რამდენი ელექტრონის ლამპა აქვს ბინას. ელექტრო-ენერგიის ხარჯვის გამოანგარიშების ასეთი წესი, როგორც გამოირკვა დიდად საზარალოა მომხმარებლისათვის. მომხმარებელთა დიდ ნაწილს უხდებათ გაცილებით იმაზე მეტის გადახდა, რასაც ხარჯავენ.

დახარჯული ენერგიის სისწორით გამოანგარიშების და აგრეთვე ელექტრო - ენერგიის აღმრიცხველების სისწორით შემოწმების მიზნით, ამიერ - კავკასიის ზომა - წონის პალატამ დაამუშავა სპეციალური კანონ - პროექტი, რომელიც გატარდება ამიერ - კავკასიის მასშტაბით. კანონ - პროექტი დასამტკიცებლად წარედგინება ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს. ამ მიზნის განსახორციელებლად მოეწყობა [illegible] ელექტრო - მეტრიულ[illegible]

კატასტროფა ტრამვაის ხაზზე

ტრამვაის ვაგონის გადაბრუნება

გუშინ, დღის 12 საათზე, მუხრანის მოედანზე დატრიალდა საშინელი უბედურება: ავლაბრიდან მომავალი ტრამვაის ვაგონი (მარშრუტი № 9, ვაგონი 112) დაქანდა ციციანოვის დაღმართიდან, დიდი სისწრაფით დაეშვა მუხრანის მოედანზე, მოსახვევში ასცდა ლიანდაგს და გადაბრუნდა.

მოკლულია სამი მგზავრი (ორი ქალი და ერთი კაცი) და მძიმეთ და მსუბუქად დაჭრილია 18 კაცი.

როგორ მოხდა კატასტროფა

ვაგონი № 112, რომელსაც მმართავდა ვატმანი **ვართანოვი**, ჯერ კიდევ შუა აღმართიდან დაეშვა მთელი სისწრაფით.

ვატმანმა დროზე შენიშნა საფრთხე და მიიღო ზომები ვაგონის სისწრაფის შესანელებლად, მაგრამ ვაგონი ისე სწრაფად მიექანებოდა სოველ ლიანდაგზე, რომ მუხრუჭების მოჭერამ არაფერი შედეგი არ გამოიღო.

მგზავრებმაც იგრძნეს მოსალოდნელი საფრთხე; ვაგონში შეიქნა პანიკა. ვინც უფრო მოხერხებული და გამბედავი იყო გადმოხტა ვაგონიდან, მაგრამ ეს უკანასკნელი ისეთი სიჩქარით მოექანებოდა, რომ გადმომხტარი მგზავრებიც თითქმის ყველა დაშავდენ.

როდესაც ვაგონი მოედანზე დაეშვა, ვატმანმა სცადა სისწრაფის შენელება უკანა მსვლელობის მიცემით, მაგრამ არც ამან გასჭრა. მოსახვევში ვაგონი ასცდა ლიანდაგს და გადაბრუნდა.

გადაბრუნებისას სამი მოქალაქე გადახტა ვაგონიდან იმ მიმართულებით, საითაც ვაგონი ბრუნდებოდა. მათ ვერ მოასწრეს გაქცევა და მოყვენ ვაგონის ქვეშ. ვაგონის მდგარების დარტყმისაგან სამივეს თავები აქვთ გაჭყლეტილი და გულმკერდი ჩამტვრეული.

დანარჩენი მოქალაქეებიდან ზოგი თავში დაჭრილი, ზოგი ხელში, ზოგი ფეხში.

ვატმანი **ვართანოვი** და კონდუქტორი **პეტროსიანი** დაჭრილია. დაჭრილია აგრეთვე ტრამვაის მუშა-დურგალი **მინასარიანი** და ვატმანი **იოსელიანი**, რომლებიც ვაგონში ისხდენ.

მკვდრები გადაზიდეს მთავარ საავადმყოფოში, დაჭრილები—ყოფ. არამიანცის საავადმყოფოში.

კატასტროფის ადგილზე

კატასტროფის ადგილზე დაუყონებლივ გამოცხადდენ პროკურატურის და სისხლის სამართლის მილიციის წარმომადგენლები. მოვიდენ აგრეთვე ამხ. **ლადო სუხიშვილი, ხმალაძე, ფარნიევი, მამულია** და სხვები. საჩქაროდ გამოწვეულ იქნა სასწრაფო დახმარების ავტომობილები და ექიმები, რომლებმაც დახმარება აღმოუჩინეს დაჭრილებს.

კატასტროფის მიზეზის გამოსარკვევად შესდგა სპეციალისტების კომისია, რომელშიაც შევიდენ პროკურატურის, შრომის დაცვის განყოფილების, რკინისგზების, აღმასკომის და ტრამვაის დირექციის წარმომადგენლები.

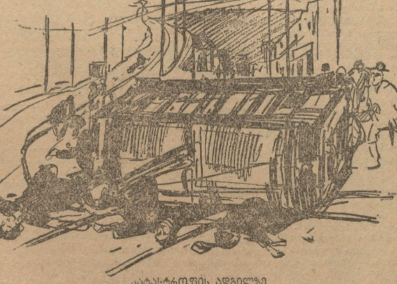

კატასტროფის ადგილზე

ვაგონი მაინცა და მაინც დიდათ არ დაზიანებულა: გატეხილია ვაგონის ორივე ხის მდგარი და საფეხური, გაღუნულია რკინები, გატეხილია ბიგელი (ელექტრონაკადის გამტარებელი რკინის ჯოხი ვაგონის სახურავზე) და ჩამომტვრეულია შუშები.

ვაგონი ჩქარა იქნა ამოღებული და ერთი საათის შემდეგ იგი უკვე მოძრაობაში იყო.

კატასტროფის ადგილზე აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი. წესრიგის დასაცავად გამოწვეული იქნა ჯარის ნაწილები, ცხენოსანი მილიცია და ქალაქის მილიციის თანამშრომლები.

დღის 2 საათისათვის მუხრანის მოედანზე და ციციანოვის აღმართზე ტრამვაის მოძრაობა სავსებით აღდგენილი იქნა.

კატასტროფის მიზეზი

კატასტროფის მიზეზების გამომრკვევმა კომისიამ, რომლებშიდაც შედიოდენ აღმასკომის, რკინისგზის, მუშათა და გლეხთა ინსპექციის, კომუნალურ მეურნეობის მუშაკთა კავშირის წარმომადგენლები და ინჟენრები გამოარკვია შემდეგი:

კატასტროფის შემდეგ დაზიანებული ტრამვაის რონოდა ამოძრავებულ იქნა ციცანოვის აღმართის ხაზზე. როგორც აღმართზე, ისე დაღმართზეც რონოდის მოძრაობა წესიერად სწარმოებდა. გამოირკვა, რომ რონოდის მუხრუჭი დაზიანებული არ ყოფილა. მუხრუჭის ასამოძრავებელი სამი სახე: ელექტრიული, მექანიკური და „[illegible]" ნორმალურ მდგომარეობაში აღმოჩნდა. ელექტრიული მუხრუჭისათვის ასამოძრავებელი ელექტრო-დენა საკმარისი აღმოჩნდა. გამოირკვა, რომ კატასტროფის დროს ვატმანს ვართანოვს რონოდისათვის მიუცია ჩქარი მიმართულება, რის გამო არ მოხერხდა რონოდის შეჩერება.

ექსპერტების დასკვნით, რონოდის ტეხნიკურ მდგომარეობასა და გზის პირობებს არ შეეძლო გამოეწვია კატასტროფა.

კატასტროფის მსხვერპლნი

კატასტროფის დროს სასიკვდილოდ დაშავდა ორი დედაკაცი და ერთი მამაკაცი.

ერთი გვამის ვინაობა გამორკვეულია. იგი აღმოჩნდა **ევგენია ლემოს**. დანარჩენ გარდაცვალებულთა ვინაობა ჯერ-ჯერობით გამორკვეული არ არის.

ამჟამად ქალაქის პირველ საავადმყოფოში (ყოფილი არამიანცი) მოთავსებულია შემდეგი პირები:

კალუმინა ელენა, გოგელაშვილი სალომე, ხაჩიკიან აშხენ, ავაქიანცი ისააკი, რაუფერ ევგენია, მინასიანცი პეტროს, ბაშიევი, მელიქოვი ადამ და ცვეტოვი პეტრე. ამათაგან უმრავლესობა მძიმედ არიან დაშავებულნი. ყველას ფეხები აქვთ გადამტვრეული. კალუმინა და რაუფერი უგრძნობ მდგომარეობაშია.

ქალაქის პირველ საავადმყოფოში მოთავსებულია შემდეგი პირები:

ვართანოვი ალექსანდრე (ვატმანი), გალოიანცი სარქის, ალვოიანც ევგენი, ალვოიანც კარაპეტა, გალკოვიჩ გრიგორი და ვახან პეტროსიანი (კონდუქტორი). ამათაგან კონდუქტორი პეტროსიანი მძიმე მდგომარეობაშია. მას აქვს მთელი ტანის კონტუზია.

მსუბუქად დაშავდენ: **გალოიანცი, სარქისოვი, ვართანოვი ალექსანდრა, გადკოვიჩ, არლოვა ოლღა, პეტროსიანცი და არგვლიანცი.**

ვართანოვის დაპატიმრება

გუშინ საღამოს აღმოსავლეთ საქართველოს ოლქის სასამართლოს უფროსმა გამომძიებელმა ამხ. ადამიძემ დაჰკითხა საავადმყოფოში მოთავსებულნი პირები.

საღამოსვე ვატმანი ვართანოვი დააპატიმრეს.

კვლევა-ძიება სწარმოებს.

ვინ არის ვართანოვი?

ვატმანი ვართანოვი ერთი წელია, რაც ვატმანის თანამდებობაზე მსახურებს. მას ჩაბარებული აქვს სათანადო გამოცდა.

ხელობით ვართანოვი არის ზეინკალი.

საკრედიტო ბიურო

1-ლ ნოემბერს ამ.-კ. შინა-ვაჭრობის სახალხო კომისარიატში შესდგა თბილისის ყველა სახელმწიფო-სავაჭრო და სამრეწველო უწყებების და ბანკების წარმომადგენელთა თათბირი.

თათბირის მიზანი იყო გამოერკვია ა.-კ. საკრედიტო ბიუროს მუშაობის მორიგი ამოცანები და შეძლებისდაგვარათ დაახლოვებოდა მასთან სავაჭრო - სამრეწველო ორგანიზაციები და ბანკები.

თათბირი გახსნა ამხ. **ხოსიამ**, რის შემდეგ მოსმენილ იქნა ა.-კ. საკრედიტო ბიუროს მმართველის ამხ. **კაპლანის** მოხსენება ა.-კ. საკრედიტო ბიუროს მუშაობის შესახებ.

მომხსენებელმა მოკლედ შეეხო ა.-კ. საკრედიტო ბიუროს დაარსებას და მის ძირითად საკითხებს საკრედიტო საქმეების დარგში. საკრედიტო ბიუროს მუშაობა დაუწყია 1925 წლის მარტიდან. თავის მუშაობის საწარმოებლად ბიუროს ჰყავს 150 კორესპონდენტი, რომლებიც სისტემატიურად აწვდიან ცნობებს.

საკრედიტო ბიურო დიდ ყურადღებას აქცევს აგრეთვე საკრედიტო ვალდებულებათა გადახდის საქმეებს. 1925 წლ. 1-ლ ოქტომბრისათვის [illegible] სახსრის რაოდენობა 104.688 მანეთი იყო, ეხლა კი იგი 366.950 მანეთს აღემატება.

ამხ. კაპლანის მოხსენების შემდეგ გაიმართა კამათი, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღო დამსწრეთა უმრავლესობამ, რის შემდეგ იქნა მიღებული სათანადო რეზოლუცია.

მიწათმოწყობა აფხაზეთში

მიწათმოწყობა აფხაზეთში მეტად ნელი ტემპით მიმდინარეობს. მიმდინარე წლამდე მოწყობილი არ იქნება აფხაზეთის მიწების ერთი მეათხედიც. მიწათმოწყობის მთავარი დამაბრკოლებელი მიზეზი არის ის, რომ არც წინად და არც რევოლიუციის შემდეგ არ მომხდარა აფხაზეთის სამეურნეო გადაღება. მხოლოდ მიმდინარე წლის სექტემბერში დაიწყო მუშაობა სამეურნეო გადაღებისათვის გუმისტანის მაზრაში და სოფლებშორისო მიწათმოწყობა კოდორის და გუდაუთის მაზრებში სადაც ამ უკანასკნელ თვეებში სამუშაოდ გაგზავნილ იქნა 5 მიწისმზომელი. სახსრის უქონლობის გამო მიწათმოწყობა მუშაობა მიმდინარე წელს არ წარმოებულა გაგრის, გუმისტანის და გალის მაზრებში.

1926-27 წლისათვის სამიწათმოწყობო მუშაობისათვის დამტკიცებულ ხარჯთაღრიცხვაში შევიდა 14 მიწისმზომელის შესანახი თანხა. ამ შემთხვევაში, თუ ზემოხსენებულ მაზრებში იმუშავებს არა ნაკლებ 14 მიწისმზომელი, სამიწათმოწყობო მუშაობა, დამთავრებული იქნება 5 წლის განმავლობაში.

კურორტებზე

საქართველოს სოცდაზღვევის სამმართველო უკვე შეუდგა მუშების გაგზავნას კურორტებზე. მიმდინარე სეზონში გადაწყვეტილია გაიგზავნოს კურორტზე 1505 მუშა-მოსამსახურე, აქედან ზამთრის სეზონში გაიგზავნება სამკურნალოდ 405 კაცი.

ავადმყოფების გაგზავნა საკურორტოთ სწარმოებს — „არაზინდო"-ში, აბასთუმანში, ქობულეთში, სოხუმსა და კისლავოდსკში.

მიმდინარე თვის პირველ რიცხვებში სოციალურ დაზღვევის სამმართველომ უკვე გაგზავნა თვენახევრის ვადით საკურორტოთ ავადმყოფ მუშათა 1-ლი ჯგუფი 125 კაცის შემადგენლობით. აქედან 75 კაცი გაიგზავნა „არაზინდო"-ში, 8 — აბასთუმანში, 30—ქობულეთში, 7—სოხუმში და 5—კისლავოდსკში.

დეკემბრის შუა რიცხვებში გაიგზავნება ავადმყოფთა მეორე ჯგუფი.

ვენახები

გასულ წელს ქვანის ამერიკული ვაზის სანერგეებში დამზადებული იქნა 135 ათასი მეტრი ამერიკული ვაზი. წლევანდელი წლის მოსავალი კი უდრის დაახლოებით 200 ათას მეტრს.

მიმდინარე წელს დამყნილ იქნა 35 ათასს მეტრ ამერიკულ ვაზზე. 148.000 მეტრი დასამყნელი ვაზი დაურიგდათ შემდეგი სოფლების გლეხებს: ალაიანის, თეზის, ოქამის, ძეგვის, ოზისის, წითელი ქალაქის, ხანდაკის, ბლის და სურამის გლეხობას. ამერიკულ ვაზზე ადგილობრივი ჯიშების დამყნას სანერგის ხელმძღვანელის დარიგებით აწარმოებენ თვით გლეხები ამ საქმეში დიდი უნარი გამოიჩინა ალაიანის არტელმა, რომელმაც დაამზადა 30 ათასი ცალი ნამყენი ვაზი და მყნელთა ამხანაგობამ, რომელმაც ალაიანის რაიონში დამყნა დაახლოებით 1[illegible] ათასი ცალი ნამყენი.

საერთოდ ალაიანის თემში მიმდინარე წელს დამყნილ იქნა დაახლოებით 500 ათასი ცალი ვაზი, რომელიც გააშენებს დაახლოებით—100 დესეტინას.

აღსანიშნავია, რომ წელს ვენახების აღდგენაში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს ქალებმა. ალაიანის თემიდან მყნობის მოკლე ვადიანი კურსები გაიარა 15 ქალმა, რომელთაც კურსის გავლის შემდეგ მოაწყვეს საკუთარი სანერგე [illegible]

ოქტომბრის დღესასწაულისათვის

ახალი რადიო-სადგურის გახსნა

ოქტომბრის რევოლიუციის 9 წლის თავზე 7 ნოემბერს ამუშავებული იქნება თბილისის ფართემოუწყებელი 4 კილოუატიანი რადიო-სადგური. ამ დღეს საღამოს 6 საათზე გადმოცემული იქნება სიტყვები და მოხსენებები „ჩვენი მიღწევების შესახებ ოქტომბრის რევოლიუციის 9 წლის თავზე" (ოთხ ენაზე), აგრეთვე კონცერტები.

გადაცემა იწარმოებს 1.100 მეტრის ტალღაზე.

ტრანსლიაციის ცდები

მოსკოვში (წითელ მოედანზე) 7 ნოემბერს ნაშუადღევის 3 ს. 20 კილოუატიანი რადიო-სადგური მოახდენს ტრანსლიაციის ცდებს წითელ მოედანზე სადღესასწაულო აღლუმზე წარმოთქმულ სიტყვების გადმოსაცემად. სიტყვების მოსმენა შეიძლება მთელ ამიერ-კავკასიაში უბრალო რადიო-მიმღებებით.

კრებები და მოხსენებები

საქართველოს კომუნისტურ პარტიის თბილისის ორგანიზაციის ქალაქის რაიკომი იუწყება, რომ შაბათს, 6 ნოემბერს, ქვემოთ დასახელებულ პუნქტებში ეწყობა მუშა-მოსამსახურეთა და უმაღლეს სასწავლებლებში მოსწავლეთა კრებები. თემა: „სოციალისტური აღმშენებლობის შედეგები და ამოცანები".

ახალ მუშათა კლუბში

1) მე-2-ე სტამბა, 2) მე-3-ე სტამბა, 3) მე-4-ე სტამბა, 4) „ზარია ვოსტოკა"-ს სტამბა, 5) „რაბოჩაია პრავდა"-ს სტამბა, 6) „წითელი არმიელის" სტამბა, 7) სამხედრო კომისარიატის სტამბა, 8) პოლიგრაფტრესტის საფაბრიკო-საქარხნო სკოლა. რუსულ ენაზე, მომხსენებელი ამხ. ლევანდოვსკი.

იუსტიციის სახალხო კომისარიატში

1)იუსტიციის სახალხო კომისარიატი, 2) შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი, 3) სოფლის კავშირი. მომხსენებელი ამხ. ტალახაძე: საღამოს 6 საათზე, (ქართულ ენაზე).

სახელმწიფო კონსერვატორიაში

1) სახელმწიფო კონსერვატორია, 2) გინეკოლოგიური ინსტიტუტი, 3) ამიერ-კავკასიის ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველო და 4) ამიერ-კავკასიის სახელმწიფო საგეგმო კომისია. მომხსენებელი. ამხ. გრიგორიანი: საღამოს 6 ნახ. საათზე, (რუსულ ენაზე).

სახკომსაბჭოს წითელი დარბაზი

1) სახალხო კომისართა საბჭო, 2) ამიერ-კავკასიის და საქართველოს ცაკი, 2) ამიერ-კავკასიის სოც. დაზღვევა, 4) სოციალური უზრუნველყოფის სახ. კომისარიატი და 5) გარეშე საქმეთა სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველო. მომხსენებელი ამხ. ლივშიცი: საღამოს 6 საათზე, (რუსულ ენაზე).

პირველ სტამბაში

1) პირველი სტამბა, 2) ცეკას სტამბა.—მომხსენებელი ამხ. ჯაფარიძე: საღამოს 6 საათზე, (რუსულ ენაზე).

სამხატვრო აკადემია

1) სამხატვრო აკადემია, 2) საქართველოს ცენტრალ. სტატისტიკური სამმართველო.— მომხსენებელი, ამხ. დუდუჩავა: (ქართულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

განათლების მუშაკთა კავშირი

1) განათლების სახალხო კომისარიატი, 2) ყველა შრომის სკოლათა მასწავლებლები.—მომხსენებელი, ამხ. თ. ღლონტი: (სახ. უნივერსიტეტის რექტორი). (ქართულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

კლუბ „კატორ"-ში

1) მ. პ. ამიერ-კავკასიის და საქართველოს სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველო, 2) ამიერ-კავკასიის და საქართველოს სახელმწ. პოლიტიკური სამმართველ. მომხსენებელი, ამხ. ბოლოტნიკოვი: (რუსულ ენაზე). საღამოს 6 საათზე.

მეხანძრეთა რაზმის კლუბში

1) მეხანძრეთა რაზმი.—მომხსენებელი, ამხ. პავერმანი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

ფ.-ტ. მუშაკთა კლუბში

1) ტელეფონი, 2) ტელეგრაფი, 3) ფოსტა და 4) საოლქო ქსელის სამმართველო. მომხსენებელი, ამხ. ჟამარაული: (ქართულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

რუსთაველის თეატრის საკონცერტო დარბაზში

1) კავკასიის და წითელდროშოვანი არმიის ერთიანი მომხმარებელი საზოგადოება „ბოეცი", 2) ბანკები გაერთიანებული (40 უჯრედში), 3) მეტყევეები, 4) "ელექტროსელსტროი". 5) „პურის პროდუქტები", 6) გზათა სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველო, 7) ტრანსპორტი, 8) სახალხო კვება, 9) ფინანსთა სახ. კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველო, 10) რუსთაველის თეატრი და 11) სახელმწიფო ოპერა. მომხსენებელი. ამხ. ლისოვსკი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 5 საათზე.

აგურის ქარხანა

1) აგურის ქარხნები.—მომხსენებელი, ამხ. ზურაბოვი: (სომხურ ენაზე).

მესანგრეთა ბატალიონის კლუბი

1) პოლიგრაფტრესტის ლიტოგრაფია და 2) მესანგრეთა ბატალიონი. მომხსენებლები, ამხ. შ. ოკუჯავა და ოლინი: (ქართულ და რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

ცენტრ. პარტსკოლაში

1) ცენტრალური პარტსკოლა და 2) საბჭოთა პარტსკოლა.—მომხსენებლები, ამხ. ხაჟაბრიძე და კაჭახიძე: (ქართულ და რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

შინა - მოსამსახურეთა კლუბში

1) შინა-მოსამსახურენი. მომხსენებელი, ამხ. პოღოსოვი: (სომხურ ენაზე).

სახელმწიფო უნივერსიტეტი

1) სახ. უნივერსიტეტი. მომხსენებელი, ამხ. ერქომაიშვილი: (ქართულ ენაზე).

ქართულ მუშფაკში

1) ქართული მუშფაკი.—მომხსენებ. ამხ. მ. ცხაკაია: (ქართულ ენაზე), საღამოს 8 საათზე.

ა.-კ. კომ. უნივერსიტეტი

1) ამიერ-კავკასიის კომუნისტური უნივერსიტეტი და 2) კოოპერატიული კურსები. მომხსენებელი, ამხ. ახრიბეკოვი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

სამხედრო პოლიტსკოლაში

1) სამხედრო პოლიტსკოლა. მომხს. პეტროვი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 7 საათზე.

ა.-კავკასიის ფინსახკომში

1) ამიერ-კავკასიის ფინანსთა სახ. კომისარიატი. მომხს. ამხ. ბაშინჯაგიანი (რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

სახ. პოლიტეხნიკუმის მუშფაკი

1) სახ. პოლიტ. ინსტიტუტის მუშფაკი. მომხს. ხვეერნი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 8 საათზე.

საალმშ. მუშების პირველი ადგილკომი

1) აღმშენებლები. მომხსენ. მიროსიანი: (ამიერ-კავკ. კომ. უნ.), (რუსულ ენაზე), საღ. 6 საათზე.

ლენინის სახელობის თამბაქოს ფაბრიკა

1) ლენინის სახელობის თამბაქოს ფაბრიკა. მომხს. ამხ. ნამერზელი: (რუსულ ენაზე).

თემქაში

1) თემქა და 2) გრეხილი ავეჯის ფაბრიკა. მომხსენ. ამხ. ბუდილევი: (რუსულ ენაზე), საღ. 6 საათზე.

პროფსაბჭოს დიდი დარბაზი

1) სახელმწიფო პოლიტეხნიკური ინსტიტუტი. მომხსენ., სმირნოვი (სახ. პოლიტეხნ. ინსტიტუტის რექტორი): (რუსულ ენაზე), საღამოს 6 საათზე.

ცეკავშირის სტამბა

1) ცეკავშირის სტამბა, 2) არმიის შტაბის სტამბა და 3) საკინძი სახელოსნო. მომხსენ. ამხ. ეგიკოვი: (რუსულ ენაზე).

პროფსაბჭოს დიდი დარბაზი

1) მილიცია და ქალაქის აღმასკომი. მომხსენ. ამხ. თათარიშვილი: (ქართულ ენაზე), საღ. 6 საათზე.

საბჭოთა მუშაკების კლუბში

1) ტრესტები და სინდიკატები. მომხსენებელი ამხ. იავნეტონსკი: (რუსულ ენაზე), საღ. 7 საათზე.

სომხურ მუშფაკში

1) სომხური მუშფაკი. მომხსენ. ამხ. თუმანიანი: (სამოსწავლო ნაწილის გამგე), (სომხურ ენაზე).

კამოს სახელობის საქარხნო შეგირდობის სკოლა

1) კამოს საფაბრიკო - საქარხნო სკოლა. მომხსენებელი, ამხ. ივანჩენკო: (რუსულ ენაზე), საღ. 6 საათზე.

სახელმწიფო ბანკი

1) სახელმწიფო ბანკი. მომხსენებელი ამხ. ფეხიუკი: (რუსულ ენაზე), საღამოს 7 საათზე.

ბამბა

წელს ამიერ-კავკასიის მებამბეობის კომიტეტს განზრახვა აქვს დაამზადოს ამიერ-კავკასიაში 4.750.000 ფუთი ნედლი ბამბა. ნედლი ბამბის დამზადება და გაგზავნა ბამბის საწმენდ ქარხნებში უკვე დაიწყო.

ბამბის დამზადების დაწყებას წელს ხელი შეუშალა ცუდმა ამინდებმა და ბამბის ნათესების ავადმყოფობამ; ამ უკანასკნელმა გეოქჩაის (სომხეთი) მაზრაში დაღუპა ნათესების 20 პროცენტი.

ამინდის მხრივ განსაკუთრებით ცუდ მდგომარეობაშია დასავლეთ საქართველო, სადაც ხშირი წვიმების გამო ბამბის დამზადება გვიან დაიწყო.

უკანასკნელ ხანებში ბაზარზე გაჩნდენ ბამბის კერძო მყიდველებიც.

სატყეო მრეწველობა

მიმდინარე საოპერაციო წლიდან რკინის-გზის მომარაგება ხე-ტყის მასალებით იწარმოებს რესპუბლიკათა მიწათ-მოქმედების სახალხო კომისარიატების საშუალებით. ამის გამო ა.-კ. რკინისგზათა გამგეობამ საჭიროდ სცნო მოახდინოს რკ.-გზ. სატყეო განყოფილების რეორგანიზაცია.

სპეციალურ სატყეო განყოფილების ნაცვლად სამასალო სამსახურთან მოეწყობა ხე-ტყის და სათბობ მასალების მიმწოდებელი ქვეგანყოფილება.

ამჟამად რკ.-გზ. გამგეობა ამუშავებს დებულებას აღნიშნულ განყოფილების რეორგანიზაციის შესახებ.

ქრონიკა

ორშაბათი უქმე არაა

შრომის სახალხო კომისარიატის განმარტებით, ორშაბათი 8 ნოემბერი უქმე არაა.

ცეკავშირში

საქართველოს სამომხმარებლო ორგანიზაციების ცენტრალურ კოოპერატიულ კავშირს-ცეკავშირს მიმდინარე წლის დეკემბერში უსრულდება არსებობის 10 წლის თავი.

ამის გამო ცეკავშირის გამგეობამ დაადგინა მოაწყოს დეკემბერში საგანგებო დღესასწაული. ამ მიზნით გამგეობამ ცეკავშირის ძველ თანამშრომლებისაგან გამოჰყო საიუბილეო კომისია ამხ. მ. ტოროშელიძის თავმჯდომარეობით.

თრიმლის წარმოება

ს. შ. ო. საბჭოსთან არსებულ კომისიამ შეისწავლა საქართველოში თრიმლის წარმოების საკითხი. ამავე კომისიას დაევალა გამოარკვიოს საკითხი, შესაძლებელია თუ არა იმ მანქანების შეძენა ლითონის ტრესტში, რომელიც საჭიროა თრიმლის ქარხნის მოსაწყობად.

თანხების განაწილება

ამიერ-კავკასიის სასოფლო - სამეურნეო ბანკმა გამოიმუშავა მიმდინარე 1926-27 სამეურნეო წლის პირველი მეოთხედის საკრედიტო გეგმა, რომლის მიხედვით რესპუბლიკის სასოფლო-სამეურნეო ბანკებს ამ.-კავ. სას.-სამ. ბანკი მისცემს სესხად 960 ათას მანეთს. ამ თანხიდან საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ბანკს მიეცემა 389 ათასი მანეთი, აფხაზეთისას—40 ათასი. დანარჩენი თანხა განაწილებულია აღერბეიჯანის და სომხეთის სას.-სამ. ბანკებს შორის.

960 ათასი მანეთიდან 273 მანეთი გაიცემა გრძელვადიან სესხად და 687 მანეთი მოკლე ვადით.

სესხი სახალხო მამულებს

ამიერ-კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო ბანკმა დაადგინა ამიერ-კავკასიის სახალხო მამულებს მისცეს სესხად 100 ათასი მანეთი მიმდინარე სეზონის მოსავლის ასაკრეფად ცალკე რესპუბლიკების მამულებისათვის ეს თანხა — 100 ათასი მანეთი ასეა განაწილებული: საქართველოს სახალხო მამულებს მიეცემა 27 ათასი მანეთი, აფხაზეთისას— 5 ათასი, აჭარისტანისას — 18 ათასი, სომხეთისას — 10 ათასი და აღერბეიჯანის — 40 ათასი მანეთი.

საკონტროლო ციფრები

9 ნოემბერს ამიერ-კავკასიის სახელმწიფო საგეგმო კომისიაში გაიმართება ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა სახელმწიფო საგეგმო კომისიების წარმომადგენელთა თათბირი. ამ თათბირის მიზანია საბოლოო საკონტროლო ციფრების ჩამოყალიბება სასოფლო - სამეურნეო მრეწველობის, ტრანსპორტის და ყველა სახის სამშენებლო მუშაობის ხუთწლიურ საპერსპექტივო გეგმაში.

მეტეოროლოგიური სადგურები

საქართველოში ჩაის რაიონების ჰავის შესასწავლად საზ-ბა „საქართველოს ჩაი“-მ გადასწყვიტა მოაწყოს 4 მეტეოროლოგიური სადგური: 2—გურიაში, 1 სამეგრელოში და 1 ჩაქვაში.

პროფ. ზახაროვის მოწვევა

საქართველოს ჩაის რაიონების ნიადაგის შესასწავლად, საზ-ბა „საქართველოს ჩაი“-მ მოიწვია პროფ. ზახაროვი.

უკვე შემუშავებულია ნიადაგის საგამოკვლევო გეგმა. გამოკვლეული იქნება 4 კვ. ვერს. ტერიტორია.

თბილისის აღმასკომში

◆ თბილისის ტრამვაი. თბ. აღმასკომის კომუნალურ განყოფილების ცნობით, ამჟამად თბილისში მუშაობს ტრამვაის 140 ვაგონი. ტრამვაის ლიანდაგის საერთო სიგრძე უდრის 52 ვერსს.

◆ ამხ. ნარიმანოვის სახელობის კლუბის მოსაწყობათ თბილისის აღმასკომმა გადასდო 3 ათასი მანეთი.

◆ უპატრონო ბავშვების მოსავლელათ აღმასკომმა დამატებით ბიუჯეტში შეიტანა 15 ათასი მანეთი.

◆ კლინიკის გადაცემა. აღმასკომის ჯანმრთელობის განყ-ბის თერაპევტიული კლინიკა გადაეცემა სახელმწიფო უნივერსიტეტს.

ეკონომიური ცხოვრება

◆ პურის შემოტანა. მიმდინარე წელში ამიერ-კავკასიაში შემოიტანენ 12.600 ათას ფუთ პურს.

◆ ბამბის მეურნეებს. მებამბეობის კომიტეტის ცნობით. საქართველოში ბამბის მეურნეებს წელს დაურიგდება 130 ათასი ფუთი პური.

◆ ტრაქტორების შეძენა. საქართველოს სას.-სამ. ბანკმა ამ.-კავ. ბანკიდან აიღო სესხად 13 ათასი მანეთი ტრაქტორების შესაძენათ.

◆ აბრეშუმის თესლი. ამ.-კვ. სასოფლო-სამეურნეო ბანკმა საქართველოს ბანკს მისცა სესხად 40 ათასი მანეთი აბრეშუმის ჭიის თესლის დასამზადებელ ორგანიზაციებისთვის დასარიგებლათ.

◆ კოლექტიურ მეურნეობას. სასოფლო-სამეურნეო ბანკი ამჟამად ირჩევს საკითხს მაღალი ეწერის კოლექტიურ მეურნეობისთვის სესხის მიცემის შესახებ.

◆ საზ-ბა „ზაკსელმაშ“ მიიღა თანხა 50 ტრაქტორის შესაძენათ.

სხვადასხვა

◆ შინამრეწველობა. მიწ. მოქმ. კომისარიატის შინამრეწველობის განყოფილების ქონება გადავიდა სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს ხელში.

◆ „საქართველოს ჩაი“. საზ-ბა „საქართველოს ჩაის“ გამგეობის თავმჯდომარეთ არჩეულია ამხ. ა. ქავთარაძე.

◆ რეწვდახის წევრების ხელახალი აღრიცხვა დამთავრდება 15 ნოემბერს.

◆ კურსების მოწყობა. ამ დღეებში თბილისში გაიხსნება პროფტეხნიკური კურსები მუშების ვადასამზადებლად.

◆ სოც. დაზღვევის მთავარმა სამმართველომ გამოიმუშავა დადგენილება პენსიების დანიშვნის უფლების მინიჭების შესახებ.

◆ აჭარისტანის სოც. უზრუნველყოფის სახ. კომისარის მოადგილეთ დაინიშნა ამხ. კ. ნიშნიანიძე.

◆ თამბაქო. „აჭარპრომტორგის“ თამბაქოს ქარხნებმა გასულ წელს დაამუშავა 852.636 მ. თამბაქო.

კრებები და მოხსენებები

◆ განათლების მუშაკთა სახლში. დღეს, 6 ნოემბერს, საღამოს 8 საათზე, ამხ. შუშანია გააკეთებს მოხსენებას „საბჭოთა ხელისუფლების მიღწევები და სოციალისტური მშენებლობის პერსპექტივები“. მოხსენების შემდეგ წარმოდგენა და სიმებიანი ორკესტრი.

ხელოვნება

მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლათ

ცეკთან არსებულ ლენინაკანისა და მის რაიონის მიწისძვრისაგან დაზარალებულ მცხოვრებთა დამხმარე ცენტრალური კომისია ნოემბრის 7 გამოცხადებულ უფასო თეატრებისა, კინოებისა და სხვ. გასართობებისა ნაცვლად (ოქტომბრის რევოლიუციის 9 წლის აღსანიშნავად) მართავს ფასიან გასართობებს; მთელი შემოსული თანხა გადაეცემა მიწისძვრისაგან დაზარალებულთ.

◆ ქართული დრამის რეჟისორად ბათომში მიწვეულია აკაკი ფაღავა, რომელიც უკვე შეუდგა მუშაობას.

◆ „აბესალომ და ეთერი“. დღეს ოპერაში მიდის „აბესალომ და ეთერი“.

◆ მუშათა თეატრის რუსული დრამის მიერ დღეს წარმოდგენილი იქნება „ზოიას ბინა“.

◆ მიწისძვრა ეკრანზე. არფასტოსა და სოლეიში პროგრამის გარეშე აჩვენებენ სურათს „მიწისძვრა სომხეთში“.

◆ „ზაგმუკ“. დღეს რუსთაველის თეატრში წარმოდგენილი იქნება „ზაგმუკ“.

◆ „კინო საქართველოში“. სახკინმრეწვი სცემს წიგნს: „კინო საქართველოში“, რომელშიაც მოთავსებული იქნება წერილები საქართველოში კინოს მომავლის შესახებ.

◆ ოპერა მუშათა თეატრებში. 10 ნოემბრიდან მუშათა თეატრებში დაიწყება საოპერო წარმოდგენები მუშებისათვის.

◆ ცირკი. ცირკი წელსაც იჯარით აიღეს ძმ. ტანტებმა. სეზონი გაიხსნება ნოემბრის შუა რიცხვებში.

◆ ოპერა ბავშვებისათვის. იანვრიდან განზრახულია ოპერაში დილით საბავშვო წარმოდგენების გამართვა. უკვე ამზადებენ ახალ ქართულ საბავშვო ოპერას: „ყვავილების აჯანყება“.

◆ ხელოვნების სასახლეში ორშაბათს ხელოვნების მთავარი კომიტეტი მართავს მორიგ საღამოს.

შაქრის წარმოება

დიდი ხანია განზრახულია შაქრის საკეთებელი ქარხნის აგება გორის მაზრაში.

ამის გამო გადაწყვეტილ იქნა წინასწარ მოხდეს ცდები გორის მაზრაში ჭარხლის მოსაშენებლათ და ამ ჭარხლიდან დაამზადონ სანიმუშოთ შაქარი. საქ. შაქრის ტრესტმა გადასდო ამ საცდელი საქმის ჩასატარებლათ 8.000 მანეთი. ამ ფულით ნაყიდი იქნება ჭარხლის თესლი, რომელიც დაითესება და მოსავლიდან 200 ფუთი ჭარხალი გადაიგზავნება უკრაინის შაქრის ქარხნებში შაქრის ნიმუშების დასამზადებლათ.

საცდელი საქმის ჩატარება მინდობილი აქვს შაქრის ტრესტის მიერ გამოგზავნილ აგრონომს, რომელიც მუშაობას შეუდგება ახლო მომავალში.

ჩვენებური ჭარხლიდან დამზადებული შაქრის ღირსების გამოკვლევის შემდეგ, საბოლოოთ გადაწყდება — მოეწყოს თუ არა ჩვენში შაქრის ქარხანა.

მაუდის ფაბრიკა

მაუდის საქსოვი ფაბრიკის აგებამ კომიტეტმა დაადგინა კვირას, დღის 3 საათზე მოაწყოს ქარხნის შენობის საფუძვლების საზეიმო ჩაყრა. ზეიმზე მოწვეული არიან მთავრობის, სახელმწიფო სავაჭრო ორგანიზაციების, სამეცნიერო დაწესებულებების, პროფკავშირების და სხვათა წარმომადგენლები. სულ დაგზავნილია 300-ზე მეტი მოწვევის ბარათი.

საზეიმო ადგილას მოეწყობა ტრიბუნა და არკა.

საფუძველს ქვეშ დატანებული იქნება სპილენძის დაფა შემდეგი წარწერით: „ქალაქი თბილისი, 1926 წლის ნოემბრის 7-ს, ოქტომბრის დიდი რევოლიუციის მე-9 წლისთავზე, საბჭოთა საქართველოს მუშების და გლეხების სურვილის თანახმად, აქ ჩაეყარა საძირკველი რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს მაუდის ფაბრიკას, რომელმაც წლიურათ უნდა გადაამუშაოს ერთ მილიონ კილოგრამამდე მატყლი, ე. ი. ერთი მილიონი და ორასი ათასი მეტრი სხვადასხვა ქსოვილი“.

შემთხვევები

„ცეცხლის დღე“

გუშინ, საღამოს 9 საათზე კოოპერატიული ამხანაგობის სახლს (კალიაშვილის ქ. № 18) საკვამლე მილის გაუწმენდაობის გამო გაუჩნდა ცეცხლი. 15 წუთის შემდეგ ხანძარი ჩაქრობილ იქნა ცეცხლის მქრობელ რაზმის მიერ.

არ გასულა დიდი ხანი, რომ ხანძარი გაუჩნდა კოოპერატიული ამხანაგობის სახლს (ბასიაშვილის ქ. № 23) ცეცხლი საჩქაროთ იქნა ჩაქრობილი.

გუშინ, საღამოს 11 საათზე ცეცხლი გაუჩნდა ქსუმიევის ქუჩაზე მდებარე სახლს № 11.

გუშინ, ღამის 11 ნახ. საათ. პლეხანოვის პროსპექტზე სახლი № 50 გაუჩნდა ხანძარი. ხანძარიდან დაიწვა სამზარეულო. საჩქაროთ გამოწვეული იქნა ცეცხლის მქრობელთა რაზმი, რომელმაც ცეცხლი ჩააქრო 6 წუთის განმავლობაში.

ღამის 12 საათზე ცეცხლი გაუჩნდა კახეთის ქუჩის ბოლოს მდებარე სახლს.

გუშინვე 12 ნახ. საათზე მახათის ქუჩაზე სახლი № 3-ს გაუჩნდა ხანძარი. მეხანძრეთა რაზმმა იგი ჩააქრო 10 წუთის განმავლობაში. ზარალი უმნიშვნელოა.

მტკვარში გადავარდნა

გუშინ. საღამოს, თავის მოკვლის მიზნით მტკვარში გადავარდა ალექსანდრა არუთინოვა. არუთინოვა დახრჩობას გადაარჩინეს. მიზეზი რომანიულია.

თავის მოწამვლა

გუშინ, საღამოს, იოდით თავი მოიწამლა ნიკოლოზ მესარქიშვილმა. მესარქიშვილი უგრძნობ მდგომარეობაში მოთავსებულია ქალაქის პირველ საავადმყოფოში. მიზეზი ოჯახური უსიამოვნებაა.

მუშკოოპის ელექტრო-მანქანის აფეთქების მიზეზები

მუშკოოპის ელექტრო-სადგურის დინამო მანქანის აფეთქების გამომკვლევ კომისიას, რომელშიაც შედიან ამიერ-კავკასიის და საქართველოს შრომის სახკომისარიატის, სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს, კომუნალურ მეურნეობის მუშაკთა კავშირის წარმომადგენლები, შრომის საქმეების პროკურორი ამხ. ამიროვი და ინჟენერთა სპეციალისტები ჯერ-ჯერობით არ დაუსრულებია მუშაობა.

ტექნიკური შემოწმებით ირკვევა, რომ აფეთქება იმდენად მძლავრი იყო, რომ დაზიანებულია საორთქლე ქვაბის ნაწილი და საკვამლე მილი 42 სანტიმეტრის სიგრძეზე. სახურავის ზედა ნაწილი სრულიად დანგრეულია. სადგურის კაპიტალური შენობა დიდათ დაზიანებულია; ჩამოინგრა აგრეთვე ელექტრო-სადგურის ქვის კედლის ნაწილები.

დაზიანებულია მოტორი და მარმარილოს გამანაწილებელი დაფა.

ცენტრალურ ელექტრო-სადგურიდან გამოწვეულმა მექანიკოსებმა დაზიანებული სადგური შეაკეთეს და ამჟამად იგი ნორმალურად აწვდის ელექტრონის ენერგიას მუშკოოპის მაღაზიებს.

აფეთქების დაწვრილებითი მიზეზი გამორკვეული არ არის.

აფეთქების დროს დაშავებული მემანქანე ნადირაიას მოტეხილი აღმოაჩნდა ფეხები. ნადირაია მძიმედ არის დაშავებული.

დღეს გამოირკვა აფეთქებისაგან გამოწვეული ზარალი.

წინასწარი ვარაუდით ზარალი რამოდენიმე ათას მანეთს აღემატება.

ელექტრო-მექანიკურ სახელოსნოს აფეთქება

გუშინ, დაახლოებით ღამის 10 საათზე აფეთქდა პლეხანოვის პროსპექტზე მდებარე სახლის ეზოში ტუმალოვის ელექტრო-მექანიკური სახელოსნო. ეს სახელოსნო მოთავსებულია ცეკავშირის მექანიკური სახელოსნოს გვერდით.

აფეთქება იმდენად მძლავრი იყო, რომ სახელოსნოს საკვამლე მილი სრულიად დაირღვა, ჩამოინგრა ქვის კედლები და სხ.

ცეცხლის ალი საკვამლე მილში შეამჩნია მემანქანე კახიაშვილმა, რომელიც იმ დროს ეზოში იყო გამოსული. ის საჩქაროდ შევიდა სახელოსნოში, მოინდომა მანქანის ამძრავება, მაგრამ ვერ შესძლო. იგრძნო რა მოსალოდნელი უბედურება, კახიაშვილმა გამოიწვია ცეცხლის მქრობელთა რაზმი.

მეხანძრეთა რაზმი იმ დროს მივიდა შემთხვევის ადგილზე, როცა სახელოსნოს სახურავიდან ნათლად სჩანდა ცეცხლი. ცეცხლი ჩაქრობილ იქნა 10 წუთის განმავლობაში.

შემთხვევის ადგილზე გამოცხადდნენ აგრეთვე მილიციის თანამშრომლები.

მემანქანე კახიაშვილი სტიქიასთან ბრძოლის დროს დაშავდა და გადაიგზავნა ქალაქის პირველ საავადმყოფოში.

აფეთქების მიზეზია მოტორის დაზიანება ჩვეულებრივი მუშაობის დროს.

—:—

◆ თავდასხმა. 4 ნოემბერს, ერწოს რაიონში გაძარცვეს შაქრო ბიძიშვილი.

◆ [illegible]. გუშინ, შუადღისას, რიყის ქუჩაზე ბორის ნეხარჩენკომ ჩაქუჩით თავი გაუტეხა თავის ბიძაშვილს ივანე ბრეხნიოვს, რომელიც ცოცხალი გადარჩა.

◆ ჯიბგირობა. 4 ნოემბერს შეიპყრეს მცირე წლოვანი ჯიბგირი აბრამ ოგანეზოვი.

◆ ქურდობა. 4 ნოემბერს, შეიპყრეს ქურდი კირაკოზოვი, რომელმაც მოიპარა საბინაო ამხ-ბის საშენი მასალა.

◆ ამავე დღეს შეიპყრეს ქურდი ქალი ლიდა ყურბანოვისა.

◆ წითელ არმიელთა კლუბის შენობიდან 4 ნოემბერს მოიპარეს 50 მანეთის ნივთები.

◆ სოფ. ხოდაშნულში 2 ნოემბერს გაქურდეს ალი და ნასის ოღლის ბინები. წაღებულია 350 მანეთის ნივთები.

საქონლის ბაზარზე

ოქტომბრის უკანასკნელ რიცხვებში თბილისის საქონლის ბაზარზე შემჩნეული იყო მზესუმზირას ზეთის ფასების ზრდის შეჩერება. წინანდებურად მტკიცეა საქონლის და ტექნიკური ცხიმების, ბრინჯის, თხილის, საფეიქრო საქონლის, საიმპორტო ქიმიური საქონლის, სადუბაღო მასალების და ფერადი ლითონების ფასები.

ლითონის საქონლის, სატყეო და საამშენებლო მასალების ბაზარზე შემჩნეულია სამომხმარებლო და სავაჭრო მოთხოვნილების უმნიშვნელო შემცირება, რაც აიხსნება სასეზონო პირობებით.

გაცხოველებულია ნედლი ბამბის, მატყლის, კახური და იმერული ღვინოების და ტყავეულობის ბაზარი. დანარჩენი საქონლის ბაზრის მდგომარეობა უცვლელია.

კარაქი და ერბო

საქართველოს შინა - ვაჭრობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველომ უკვე შეიმუშავა მიმდინარე 1926-27 საოპერაციო წლისათვის კარაქისა და ერბოს ბაზრის მოწესრიგების გეგმა.

აღნიშნულ პროდუქტების მიწოდებას მომხმარებლებზე საქართველოში აწარმოებენ შემდეგი კოოპერატიული ორგანიზაციები: თბილისის მუშათა კოოპერატივი, „მეომარი“, „ზაკტპო“ და „აიგიუპკოოპი“. თითოეულ ზემოხსენებულ ორგანიზაციის შემუშავებული აქვს ცნობა მათთვის მისაწოდებლათ საჭირო კარაქისა და ერბოს შესახებ.

თბილისის მუშკოოპმა წელს უნდა შემოიტანოს 32 ვაგონი პარიზის კარაქი, 7,200 ფუთი ციმბირის კარაქი და 6,300 ფ. ერბო.

„მეომარი“ შემოზიდავს — 1,900 ფუთ პარიზის კარაქს, 750 ფუთ — ციმბირის კარაქს და 1.200 ფუთ ერბოს.

„ზაკტპო“-მ უნდა შემოზიდოს 600 ფ. პარიზის კარაქი, 1.000 ფ. ციმბირის კარაქი და 1.000 ფუთი ერბო.

„აიგიუპკოოპი“ კი შემოიტანს 9.000 ფ. პარიზის კარაქს, 3.600 ფუთს ციმბირის კარაქს და 6.000 ფუთ ერბოს.

აგური

უკანასკნელ წლებში ქ. ქუთაისსა და მის მახლობლად მდებარე სოფლებში გაძლიერდა საბინაო მშენებლობა, ამ გარემოებამ გამოიწვია საამშენებლო მასალის დიდი საჭიროება. საამშენებლო ქვის და აგურის დიდი მოთხოვნილება, რომელსაც ნაწილობრივად აკმაყოფილებდა ქუთაისის განაპირა უბნებში იმამდე მოწყობილი აგურის ქარხნები.

ვინაიდან ეს ქარხნები ამჟამად უკვე ვერ ფარავენ მოთხოვნილებას საამშენებლო მასალაზე, ქუთაისის აღმასკომი უკვე შეუდგა ახალი აგურის ქარხნის აგებას, რისთვისაც გადადებულია 54 ათასი მანეთი. ქარხანას ექნება 16 ჰოფმანის ღუმელი, რომელიც წლიურად დაამზადებს 2,5 მილიონ ცალს აგურს.

საქ. სას.-სამ. ბანკში

სესხი ღვინის დასამზადებლად

საქართველოს სასოფ.-სამეურნეო ბანკმა 1925—26 წლის მე-4 მეოთხედისათვის გაუხსნა მოკლე ვადიანი სესხი მეღვინეთა კოოპ. ამხ. „კავშირთ-კავშირს“ და „საეროს“, თითოეულს 20 ათასი მანეთის რაოდენობით.

„ჭაჭას“ ქონება

საქ. სასოფ.-სამ. ბანკმა ყოფ. წარმოკავშირის სარექტიფიკაციო ქარხნის მასალები და საქონელი, ღირებული—40.377 მანეთად გადასცა „სოფლის კავშირ“-ს.

თამბაქო

საქ. სასოფ.-სამ. ბანკმა, საქ. თამბაქოს ტრესტს მიჰყიდა 18 ათასი ფუთი კახური თამბაქო.

ეკლიან მავთულის შეძენა

ლენინგრადში შეძენილია 28 ათასი ფუთი ეკლიანი მავთული. ეს მავთული განაწილებულ იქნება საკრედიტო ამხანაგობათა შორის გლეხების მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად.

ინსპექტორების გაგზავნა

საქ. სასოფ.-სამ. ბანკმა ადგილებზე გაგზავნა ინსპექტორები, საკრედიტო ამხანაგობათა მუშაობის გამოსაკვლევად და მათი წლიური ანგარიშების შესადგენად.

სესხი ვაშლის დასამზადებლად

საქ. სასოფ.-სამ. ბანკმა „ზილბოსტანკავშირ“-ს გაუხსნა სესხი 150 ათას მანეთის რაოდენობით 25 ათასი ფუთი საექსპორტო ვაშლის დასამზადებლათ.

ამავე მიზნისათვის „სოფლის კავშირ“-ს ბანკმა გაუხსნა კრედიტი—25 ათასი მანეთის რაოდენობით.

სასამართლო

გაფლანგვა და სამსახურისადმი გულგრილობა

გუშინ ოლქ. საქართვ. ოლქის სასამართლოში ამხ. ზერიშვილის თავმჯდომარეობით დაიწყო წყალსადენის სამმართველოს ბუჰგალტერის იროდიონ ქავჟარაძის, მოლარე პორფირე ჯაველიძის, მოანგარიშე გოგოშიძის და აღმასკომის მოლარის დერჟიბაშევის საქმე.

დერჟიბაშევს ბრალდება 3.000 მანეთის მითვისება; ხოლო ქავჟარაძეს, ჯაველიძეს და გოგოშიძეს კი სამსახურისადმი გულგრილობა.

ბრალს სდებს პროკურორი ბარამიძე, ბრალდებულებს იცავენ დამცველთა კოლეგიის წევრები: დოლუხანოვი, მ. ტატიშვილი, ქავთარაძე, ბარათაშვილი და შ. დადიანი.

სასამართლოს პროცესი გაგრძელდება რამოდენიმე დღეს.

ყაჩაღების საქმე

დასავლეთ საქართველოს ოლქის სასამართლომ ჯოტო ქარდავას და ევგენი პაჭკორიას ყაჩაღობისათვის მიუსაჯა უმაღლესი სასჯელი—დახვრეტა.

მსჯავრდადებულებმა საკასაციო საჩივარი შეიტანეს საქართველოს უზენაეს სასამართლოში.

უზენაესმა სასამართლომ ქარდავას და პაჭკორიას საკასაციო საჩივარი უშედეგოთ დასტოვა.

კოოპერაცია

(შინა-მრეწველობის კოოპერაციის საორგანიზაციო ბიუროში)

შინა-მრეწველობის კოოპერაციის საორგანიზაციო ბიუროს ა.-წ. ოქტომბრის 15-ის დადგენილებით მოწვეული იქნა საორგანიზაციო ბიუროს ქსელში შემავალი კოოპერატიული ნადების თავმჯდომარეთა და პასუხისმგებელ ხელმძღვანელთა პირველი თათბირი.

თათბირს დაესწრო ოცი კოოპერატიული ორგანიზაციის წარმომადგენელი.

ბიუროს მუშაობის შესახებ მოხსენება გააკეთა ბიუროს თავმჯდომარემ ამხ. ე. აივაზოვმა, რომელმაც დაწვრილებით გააცნო თათბირს ის მძიმე პირობები, რომელშიაც უხდებოდა მუშაობა ახალ ორგანიზაციას. მოხსენებიდან გამოირკვა, რომ ამჟამად ბიუროს მიერ შეკავშირებულია 1.185 შინამრეწველ-ხელოსანი, რომელთა საპაიო თანხა აღემატება 18.000 მანეთს. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ საოპერაციო წლიწადი ყველა ნადისათვის მოგებით დამთავრებულა, რაც თვალსაჩინო მიღწევათ უნდა ჩაითვალოს პირველი წლის განმავლობაში.

თათბირმა საჭიროთ დაინახა, რათა მიღებული იქნეს ზომები საქართველოს შინამრეწველ-ხელოსანთა ყრილობის მოსაწვევად, რომ შექმნილი იქნეს მუდმივი ცენტრი და შემუშავებული შესაფერისი წესდება.

დასასრულ გამოტანილი იქნა რეზოლიუცია, რომელიც იწონებს საორგანიზაციო ბიუროს მუშაობის ხაზს.

თათბირმა დაადგინა შინამრეწველ-ხელოსანთა დამფუძნებელი კრება მოწვეული იქნეს 1927 წლის პირველ იანვარს.

გზები

საშემოდგომო მუშაობის დამთავრების შემდეგ კახეთის ზოგიერთ რაიონში განახლდა ამ ზაფხულზე დაწყებული გზების გაყვანა.

უკვე დამთავრდა სიღნაღ-მელაანის გზატკეცილის შეკეთება. გზა დატკეპნილია სამ ვერსიან მანძილზე ორთქლის სატკეპნი მანქანით.

გურჯაანის რაიონში სოფ. კოტეხიდან ქელაჩამდე გზატკეცილი მოფენილია ლორღით და დაცულია წყალდიდობისაგან. სოფელ ვაკირში აღდგენილია გზატკეცილი, რომელიც ზაფხულის წყალდიდობამ გააფუჭა. შეკეთებულია აგრეთვე გზატკეცილი სოფელ ველისციხიდან სადგურ მუკუზანამდე.

გზების გაყვანა და შეკეთება კახეთში მიმდინარეობს შრომის ბეგარის წესით. გლეხობა ხალისით ასრულებს ბეგარას.

ფეხბურთი

ცილობა საქართველოს პირველობაზე

დღეს თბილისში ჩამოვა ბათომის ფეხბურთელთა ნაკრები გუნდი, რომელსაც შეჯიბრი ექნება საქართველოს პირველობაზე თბილისის ნაკრებ გუნდთან.

საფინალო შეჯიბრი აღნიშნულ გუნდებს შორის გაიმართება კვირას, 7 ნოემბერს, დღის 3 საათზე ლენინის სახელობის სტადიონზე.

ბათომის ნაკრები გუნდის შემადგენლობა ასეთია: იაკიმიდი სოკრატ (მეკარე), ლიკურგ, პიპაევ, კასპარიან, პოლოსოვ, კოჩი, მიქაძე, იაკიმიდი, ფაჩულია, დიმიტრიადი და გუნია.

თბილისის ნაკრები გუნდი: პაპკოვი, ფოჩხუა, ბლანკმანი, ფრუიძე, ანიკინი, მდივანი, ქოიავა, სოლტანი, გალპერინი, ჟორდანია და ქებაძე.

ეს შეჯიბრი განსაკუთრებულ სასპორტო ინტერესს წარმოადგენს, რადგან საქართველოს პირველობაზე იბრძვის ორი საუკეთესო გუნდი.

უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში საქართველოს პირველობა ბათომის ხელში იყო, 1923 წლიდან ტრადიციული შეჯიბრი ბათომსა და თბილისს შორის ყოველთვის ბათომის გამარჯვებით თავდებოდა.

უკანასკნელად თბილისმა ბათომს მოუგო 1922 წელში—2:0. 1923 წელში შეჯიბრი გათავდა 3:0 ბათომის სასარგებლოდ, 1924 წელში—3:0 ბათომის სასარგებლოდ, 1925 წელში—2:1 ბათომის სასარგებლოდ და 1926 წელში ამხანაგური მატჩი ამ გუნდებს შორის დამთავრდა ფრედ, 2:2.

ბათომი კვირის შეჯიბრისათვის დიდ მუშაობას აწარმოებდა. ბათომელები კარგათ იცნობენ თბილისის ძალებს, ამიტომ ნაკრებ გუნდში მათ თავი მოუყარეს ქალაქის საუკეთესო მოთამაშეებს.

ბათომელებს მტკიცეთ გადაწყვეტილი აქვთ მიმდინარე წლის პირველობაც თვითონ დაინარჩუნონ. განსაკუთრებით ძლიერია მათი თავდამსხმელების შემადგენლობა, რომლებიც სერიოზულ საფრთხეს უმზადებენ თბილისს.

ამ შეჯიბრისათვის საქართველოს ფიზკულტურის უმაღლეს საბჭოს მიერ დაწესებულია გარდამავალი ჯილდო — ვერცხლის დიდი [illegible] და ალბომი, რომელშიაც მოთავსებული იქნება გამარჯვებული გუნდის მოთამაშეთა სურათი და დიპლომი.

იურიდიული რჩევა-დახმარება

მივიღე მშობიარობის გამო შვებულება, მორიგ შვებულებას კი არ მაძლევენ, მერგება თუ არა ასეთი?

კითხვა

მე ვმსახურობ რკინის გზაზე. მქონდა მიღებული შვებულება მშობიარობის გამო. დავბრუნდი აღნიშნულ შვებულებიდან, ვიმუშავე სამი თვე და როდესაც მომიწია რიგი, მოვითხოვე მორიგი შვებულება. ადმინისტრაციამ ამაზე უარი მითხრა.

გთხოვთ ახსნა-განმარტებას, კანონიერია თუ არა ადმინისტრაციის ასეთი მოქმედება.

რკინისგზელი მუშა-ქალი ნატალია ბე-იაშვილი.

პასუხი

ადმინისტრაცია არ არის მართალი. თანახმად შრომის კანონთა კოდექსის მუხ. 119-ისა, ის შვებულება, რომელიც მიეცა მუშა-მოსამსახურეს ავადმყოფობისა ან და მშობიარობისა გამო მორიგი შვებულების ანგარიშში არ ჩაითვლება.

ასეთი (შვებულება) მომუშავეს ეძლევა საერთო წესით დამოუკიდებლად იმისა, მიეცა თუ არა მას შვებულება ავადმყოფობისა ან და მშობიარობის გამო.

ვარ მარტოხელი ბავშვიანი დედა; მითხოვენ სამსახურიდან შტატის შემცირების გამო; როგორ მოვიქცე?

კითხვა

მე ვმუშაობ თბილისის ერთ ერთ საბჭოთა დაწესებულებაში მემანქანედ. ვარ ქვრივი. მყავს ორი ბავშვი ერთი არის 9 თვის და მეორე 2 წლის. ხელის შემწყობი არავინ მყავს. ვცხოვრობთ ჩემი ხელფასით. დაწესებულებაში მოდის შტატის შემცირება. უნდათ ჩემი დათხოვნა. ვარ ჩაგდებული სასოწარკვეთილებაში; არ ვიცი როგორ მ[illegible].

აქვს თუ [illegible] ადმ[illegible]ტრაციას უფლება არ გაუწიოს [illegible] ვითარი [illegible] რიში ჩემს საშინელ მატერიალ[illegible] მდგომარ[illegible]ას შტატის შემცირების დროს.

ნინო კოპ-ეშვილი.

პასუხი

თანახმად ამ.-კავ. შრომის სახკომატის 1925 წ. 10 ოქტომბ. დადგენილება №57-ისა, მარტოხელი ქალები, რომელთაც თავის კმაყოფაზე მყავთ ბავშვები ერთი წლის ასაკამდის, შესაძლებელია შტატის შემცირების გამო დათხოვნილ იქნენ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ კი ხდება დაწესებულება-წარმოების სრული ლიკვიდაცია. ყოველ კონკრეტიულ შემთხვევაში ასეთი კატეგორიის მშრომელ ქალების დათხოვნის შესახებ საჭიროა შრომის ინსპექტორის ნებართვა.

გირჩევთ, მიმართოთ შრომის ინსპექციას.

გამიწვიეს სამხედრო სამსახურში, როგორ უნდა გამისწოროს ადმინისტრაციამ ანგარიში?

კითხვა

მე ვმუშაობდი ზუგდიდის მაზრაში ერთერთ საბჭოთა დაწესებულებაში. ამ ბოლო ხანებში ვარ გაწვეული ნამდვილ სამხედრო სამსახურში. ანგარიშის გასწორების დროს ადმინისტრაციამ მომცა ჯამაგირი ნამსახური დროის და გამოუყენებელი შვებულების საკომპენსაციო ჯილდო, გასასვლელი დახმარება კი მას ჩემთვის არ მოუცია.

გთხოვთ განმარტებას, მეკუთვნის თუ არა გასასვლელი დახმარება და რა რაოდენობით?

გლეხ[illegible] ივ. ბუ--ლია.

პასუხი

წითელ ჯარში ან და წითელ ფლოტში ნამდვილ სამსახურზე გაწვევის დროს ადმინისტრაცია ვალდებულია გაწვეულ მუშა-მოსამსახურეს გაუსწოროს სრული ანგარიში ამ უკანასკნელის მიერ ფაქტიურად სამსახურის შეწყვეტის დღემდის, ე. ი. გაწვეულს მიეცემა—1) ნამსახური დროის სრული ხელფასი; 2) გამოუყენებელი შვებულების საკომპენსაციო ჯილდო; 3) და გასასვლელი დახმარება (აუცილებლად და ყოველ მიზეზების გარეშე) ორი კვირის ხელფასის რაოდენობით. (იხ. სამხედრო კანონთა კოდექსის მუხ. 29, საკავშირო საბ. სოც. რეს. ცაკის მეორე სესიის მიერ დამტკიცებული 1924 წ. 29 მუხ. 80).

ოქტომბერში და შრომის კანონთა კოდექსის

პარტიული და საბჭოთა კალენდარი

საქართველოს კომუნისტურ პარტიის თბილისის ორგანიზაციის მე-2-რე რაიკომი იუწყება, რომ შაბათს, 6 ნოემბერს მუშა-მოსამსახურეთა ფართო ღია კრებებზე ტარდება მოხსენება შემდეგ თემაზე: „სოციალისტური აღმშენებლობის შედეგები და პერსპექტივები. ოქტომბრის რევოლიუციის 9 წლის თავთან დაკავშირებით“.

ჩატარების წესრიგი შემდეგი:

ტრამვაის კლუბი—ქართულ ენაზე—ამხ. ჯუღელი.

ცენტრალური მუშათა კლუბი—რუსულ ენაზე—ამხ. გუჯეიოვი.

თვითმშრომელთა კლუბი—სომხურ ენაზე—ამხ. ტერ-სიმონიანი.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური საკონტროლო კომისია წინადადებას აძლევს ლევან სარქისისძე სუქიაზოვს და ქიკლაძე შ., რათა საქ. ცენტრალურ საკონტროლო კომისიაში (რუსთაველის პროსპ. 24, მესამე სართული ოთახი № 9), გამოცხადდნენ 5—6 ნოემბერს.

საქართველოს კომუნისტურ პარტიის თბილისის ორგანიზაციის მე-3-ე რაიკომი იუწყება, რომ შაბათს, 6 ნოემბერს დილით სრულ 10 საათზე შესდგება მე-3-ე რაიკომის საორგანიზაციო თათბირი.

საქ. რეწვდასხის ცეკა იტყობინება, რომ დღეს, 6 ნოემბერს, საღამოს 5 საათზე [illegible] ცეკას ბინაზე დანიშნულია [illegible]გი სხდომა.

დასწრება ყველა ქვემოდ ჩამოთვლილ ამხანაგებისა სავალდებულოა:

მ. ჩოდრიშვილი, იმედაძე, მუმლაძე, ბელიაევი, არ. რუხაძე, არაზაშვილი, ნაცვლიშვილი, გენიაძე, ათაბეგოვი და კიზირია.

კვირას, 7 ნოემბერს, დილის 9 საათზე, სახ. უნ. სტუდენტები უნდა შეიკრიბონ უნივერსიტეტის შენობაში დემონსტრაციაში მონაწილეობის მისაღებად.

შაბათს, 6 ნოემბერს, საღამოს 5 საათზე, ოქტომბრის რევოლიუციის 9 წლის თავის აღსანიშნავათ სახელმწიფო უნივერსიტეტის შენობაში შესდგება სტუდენტთა საზოგადო კრება—მომხსენებელი ამხ. ალ. ერქომაიშვილი.

ა. წ. 8 ნოემბერს, საღამოს ექვს საათზე, ცენტრალურ მუშათა კლუბში მოწვეულია ადგილობრივ კედლის გაზეთების სარედაქციო კოლეგიების, მუშკორების, სოფკორების და სამხედრო კორების საქალაქო კონფერენცია. დღის წესრიგშია შემდეგი საკითხები:

1. მუშკორთა მოძრაობის ფორმა და მორიგი ამოცანები და 2) კედლის გაზეთების შესახებ.

ს. კ. პ. თბილისის კომიტეტის მდივანი ასრიბეკოვი.

მამა იაკინთე და დედა დესპინე შევარდნაძეები აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ კვირას 7 ნოემბერს, დღის 1 საათზე ნიკოლოზის სასაფლაოზე გადახდილი იქნება 2 წლის თავის პანაშვიდი ერთად-ერთი ქალიშვილის

ელენეს

სულის მოსახსენებლად

გულდამწვარნი ცოლი ელენე, შვილები გოგია და შოთა, მშობლები გიორგი და ნინო, და-ძმა ვანო და ელენე, სიმამრი გრიგოლი, სიდედრი ნადეჟდა, ცოლის—ძმები ბიქტორი, დიმიტრი და დათიკო, ცოლის და საშა წერეთლები, აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 3 ნოემბერს ტრაგიკულად გარდაიცვალა მათთვის ძვირფასი და დაუვიწყარი ტეხნიკოსი

შალვა გიორგის ძე ნოზაძე

გამოსვენება მოხდება ა. წ. 6 ნოემბერს მიხაილოვის საავადმყოფოდან დღის სრულ 3 საათ. და დაკრძალვა წმინდა ნინოს (კუკიის) სასაფლაოზე

2—1 ქვ. 447

ღრმა მწუხარებაში მყოფნი „ზაჰეს“-ელი ამხანაგები და მეგობრები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 3 ნოემბერს ტრაგიკულად გარდაიცვალა ტეხნიკოსი

შალიკო ნოზაძე

გამოსვენება მოხდება მიხეილის საავადმყოფოდან 6 ნოემბერს დღის 3 საათზე, დაკრძალვა წმინდა ნინოს (კუკიის) სასაფლაოზე. 2—1 ქ. 449

ზაჰესის სამუშაოთა სამმართველო ამით აცნობებს, რომ სამსახურის მოვალეობათა ასრულების დროს, დაიღუპა ერთ-ერთი ენერგიული მოსამსახურე ზაჰესის აღმშენებლობისა, ტეხნიკოსი

შალვა ნოზაძე

რომლის გამოსვენება მოხდება დღეს, 3 საათზე, ყოფ. მიხეილის საავადმყოფოდან

ქვ. 456

კვირას, ნოემბრის 7-ს, განსვენებულ ისტორიკოს-არქეოლოგის

თევდორე ჟორდანიას

გარდაცვალების ათი წლის თავზე, განსვენებულის საფლავზე (დიდუბე, ქართველ მოღვაწეთა პანთეონი) გადახდილი იქნება პანაშვიდი. დასაწყისი შუადღის 12 საათზე

466

პეტრე ივანესძე ცაგარელი მწუხარებით აუწყებს ნაცნობთ და ნათესავთ, რომ მისმა ოჯახმა უდროოთ დაჰკარგა საყვარელი სიძე

ვასილი ნიკოლოზის ძე ფრუიძე

დაკრძალვა ვერის ახალ სასაფლაოზე შაბათს, 6-ს ნოემბერს, გამოსვენება საკუთარი ბინიდან გრიბოედოვის ქუჩა № 33 ნაშუადღევის 3 ნახ. საათზე.

ქვ. 459

გამოვიდა და იყიდება
ჟურნალი
„სოფლის კომუნისტი“
№ 10
შინაარსი:
მეცხრე ოქტომბერი
ალ. პაპავა—საბჭოთა კავშირის სამეურნეო მდგომარეობა პროლეტარიატის დიქტატურის ცხრა წლის თავზე.
ზ. გ.—ოპოზიციონური ბლოკის გაკოტრება.
ვ. მაჭავარიანი—შინაპარტიული მდგომარეობა და ლენინური კომ. კავშირი.
ლ. ჩ-ძე—სახელმწიფო შრომის შემნახველი სალაროები.
შ. ანდღულაძე—მშრომელი ახალგაზრდობა და ოქტომბერი.
საერთაშორისო მიმოხილვა:
გეზა გოლდი—ოქტომბრის რევოლიუცია და საერთაშორისო ბურჟუაზია.
ადგილობრივი ცხოვრება:
ქრ. კოხტაშვილი—პარტ-მუშაობის გაძლიერების [illegible] თელავის მაზრაში. მ. ვახაძე გლეხქალთა კუთხეების მუშაობა საქართველოში. ე. მელიქაძე—მოძრავ პარტ-სკოლების ლექტორთა თათბირი. ვ. ზ-ლი პარტიული მუშაობა ზუგდიდის მაზრაში.
მ. ზარამია—პარტ ხელმძღვანელობა კომკავშირზე სოფლად
ბიბლიოგრაფია:
ქ. ლ-ი—ფ. მახარაძე პარტია და ოპოზიცია. „პრავდის“ წერილი: „მემარჯვენ ობის საშიშროება ჩვენ პარტიაში“. ა-ე—პ. ტომაშ-პოლიევსკაია. საბჭოთა კავშირის ქალი ოჯახსა და წარმოებაში. ჯ. გ. ნ. ბუხარინი. მუშკორი და გლეხკორი.
მხატვრული ლიტერატურა:
ქ. რ.—დავით კლდიაშვილი. რჩეული ნაწერები. ტომი პირველი.
ჟურნალი დაურიგდება ხელისმომწერთ და გაიყიდება ყველგან. ნ. 177 2—1

მოწაფეთა საყურადღებოთ
გამოვიდა და იყიდება
ფ. ი. მიხალევსკის
„პოლიტიკური ეკონომიის დაწყებითი კურსი“
(ქართულ ენაზე)
მისამართი: გაზ. „კომუნისტის“-ს მთავარი კანტორა, რუსთაველის პროსპექტი № 34
0—1

სახელმწიფო დრამა
დღეს, 6 ნოემბერს,
ან. გლებოვის
ისტ. დრ. 4 მოქ. თარ. ალ. შანშიაშვილ[illegible]ს
დადგმა ალ. ახმეტელის.
ზაგმუკ
4—4 ნ. 167
სამხატვრო ნაწილის გამგე და მთავარი რეჟისორი ალ. ახმეტელი.

სახელმწიფო ოპერა
დღეს, 6 ნოემბერს, აბონემენტის გარეშე
აბესალომ და ეთერი
მონაწილეობენ: მრავალი მაყაშვილი, გაბაშიძე, ქუმსიაშვილი, ქარცივაძე და სხვები
სამშაბათს, 9 ნოემბერს, აბონემენტის გარეშე
ტოსკა
ნ. 175

აპოლო
არფასტო
სოლეი
საუკეთესო ამერიკული სურათი
„პატარძალთა ხომალდი“
მხატვრული დრ. 7 ნაწ., მთავარ როლში ბეტი კომპსონი
მერი პიკფორდი მშვენიერ სურათში
მთების გული (ქალიშვილი კენტუკიდან)
პროგრამის გარეშე მიწისძვრა სომხეთში
რობინ გუდ დუგლას ფერბენქსის მონაწ.
პროგრამის გარეშე მიწისძვრა სომხეთში
ანონსი: ამ დღეებში გაიხსნება კინო „დარბაზი“
ნ. 157 0-4
8 ნოემბრიდან სახკინმრეწვის ყველა კინოებში გაფლანგვა

გამოვიდა და იყიდება
„წიგნი ტრისტანისა და იზოლდასი“
თარგმანი ფრანგულით
გერონტი ქიქოძისა
ფასი 1 მან. 50 კაპ.

ქ. თბილისის მე-3 რაიონ. სასამართლოს აღმასრულებელი ქ. ძამოევი

ამით აცხადებს, რომ ის 9 ნოემბერს 1926 წ. დღის 2 საათზე სახლში № 22 კომუნალურ ქუჩაზე საჯარო ვაჭრობით გაყიდის თქვენ მოძრავ ქონებას: ტყავს შეფასებულს 990 მანეთად, არტაშ სილპანოვის ვალის დასაკმაყოფილებლად თანახმად ქ. თბილისის მე-3 უბნ. სახალხო სასამართლოსაგან 31 მარტი 1926 წ. თარიღით, № 4330 გაცემულ აღმასრულებელ ფურცლისა.

სახელმწიფო უნივერსიტეტის
კბილის სნეულებათა
კლინიკაში
(პლეხანოვის პროსპექტი № 1-6), საღამოობით 4—6 საათამდის
ავადმყოფები მიიღებიან უფასოდ. 25—1

ელექტრონით და სინათლით
სამკურნალო
საწოლებით
მიხეილ გედევანიშვილის
სახელობის
ნერვიულ და აგრეთვე იმ ავადმყოფთათვის, რომელნიც ფიზიკურ მეთოდებით ექიმობას საჭიროებენ. მიღება 2—3 და 6—8 საათ. თბილისი, ყორღანოვის ქ., № 20 54825 —1

ქ. თბილისის შრომის სასამართლოს აღმასრულებელი

ლ. არღუთინსკი

ამით აცხადებს, რომ ის 11 ნოემბერს 1926 წ. დღის 2 საათზე სახლში № 28 რიყის ქუჩაზე, საჯარო ვაჭრობით გაყიდის დ. ლ[illegible]ძის და მ. ბალდასაროვის მოძრავ ქონებას: ლიმონადის ქარხნას თავის მოწყობილობით და ინვენტარით შეფასებულ 28[illegible] მანეთად, 75 კ. სურსათ-ჯემოვნების კავშირ. ვალის დასაკ[illegible]ოფილებლად, თანახმად ქ. თბილისის შრომის სასამართლოსაგან 15 ოქტომბერს 1926 წ. თარიღით, № 3830 და სხვ. გაცემულ აღმასრულებელ ფურცლებისა. 463

ქუთაისის 1-ლი უბნის სასამართლოს აღმასრულებელი

ს. გოგორიშვილი

აცხადებს, რომ ქ. ქუთაისში ჯაფარიძის ქუჩაზე სახლი № 12 დანიშნულია 11 ნოემბერს, 1926 წ. დილის 10 საათზე საჯარო ვაჭრობა ისაკ ჩიკვაშვილის ქონების ოჯახის მოწყობილობის: დასაკიდებელი ლამპის შეფასებულის 15 მან., მარმარილოს პირისაბანის —50 მან. და საჭურჭლე შკაფის—5 მან.

საჯარო ვაჭრობა დაიწყება შეფასებული თანხიდან და ქონება გაიყიდება სახმედვაჭრობის პრეტენზიის დასაკმაყოფილებლათ. 467

ექიმი
ე. მ. ჩქინარიშვილი
სიფილისი, ვენერიული და კანის სნეულებანი
ავადმყოფების მიღება 1—2 ს. და საღამოთი 6—8 ს. ქალების და ბავშვების 5—6 ს.
რუსთაველის პროსპექტი № 18 (შესავალი წულუკიძეს ქუჩიდან ყოფ. კრუზენშტერნის ქ.) 25—2

ექიმი მ. ა. ლუკოვეცკი
სიფილისი, კანის და ვენერიული ავადმყოფობანი.
ავადმყოფების მიღება დილის 9 საათიდან—11 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან—7 საათამდე, ქალების მიღება 11 საათიდან 12 საათამდე საპიორის ქუჩა, № 35 ყოფილი კადეტ. კორპ. უკან. 25—2

ბ. ვ. მიქაბერიძე
პარიზში 1923 წელს დაამთავრა
„სილამაზის ინსტიტუტი“
მასაჟი სახის, კისრის, ხელების და სხვ. ელექტრ. ორთქლის ვანები და ახალი ელექტრო-აპარატები კანის სილამაზის დასაცავათ.
ძნელაძის ქუჩა (ყოფ. საპიორის) 19. იღებს დილით 10-დან 2-დე და საღამოს 5—8-დე. შესასვლელი შესახვევიდან 25—1

ექიმი
მეგრაბიანცი
ფილტვების, ჭლექის და გულის სნეულებანი
ციების საგანგებო მკურნალობა ელექტრო-შუქით რენტგენის სამკურნალო კაბინეტში
სურათების გადაღება და რენტგენის სხივებით წამლობა. იონო-ტერაპია. მიღება ყოველდღე დილ. 9—1 და საღ. 6—8 საათ.
ენგელსის ქ. № 23. ყოფ. ბებუთოვის ქუჩ., № 23, 25—1

ექიმი ჯალალოვი
სიფილისი, ვენერიული და კანის ავადმყოფობანი, შეხაპუნება „914“. ტრიპერისა და მისი შედეგების წამლობა.
ავადმყოფ. მიღება დილ. 8—9—საათამდე საღამოს 6—9 საათამდე. ქალების მიღება 1—2 საათ. მისამართი: კამოს ქუჩა, № 19 (ყოფ. დიდი მთავრის ქ.), ყოფ. ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად. 25—16. 25—5

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი
ვენერიული, საშარდე—სასქესო ორგანოების, სიფილისი და კანის ავადმყოფობა
დილით 9—1 საათ., საღამოს 5—8 ს. ქალებისთვის ცალკე შესავალი. სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ მიხეილის შესახვევი, № 8. 25—1

ქუთაისში
ექიმი ჩეჩელაშვილი
იღებს შინაგან ავადმყოფებს. სპეციალურად ექიმობს ფილტვებს, ჭავჭავაძის ქუჩა № 9
მიღება დილის 8—12 საათ. საღამოს 6—8 საათ. 25—2

ექიმი ზ. ა. ტარუმოვი
დაბრუნდა და განაახლა შინაგან და ბავშვთა სნეულების ავადმყოფთა მიღება საღ. 5—7 საათამდე. ტრიბუნალის ქ. (ყოფ. სასამართლოს) 12 ტელ 22—59,

ექიმი ა. ს. ფონ-ირტელი
პლეხანოვის პროსპექტი, № 10, (ვორონცოვის ხიდის მახლობლად, ყოფ. „ბო-მონდი“).
გარდა საექიმო, სიფილისის და ქირურგიულ ავადმყოფობათა (სიმსივნეების ბუასილის, სქესობრივი სისუსტე, ტრიპერის) სპეციალისტი. ავადმყოფების მიღება დილის 8 საათიდან 12 საათამდე და 4—7 საათამდე. 13—21

ქუთაისში
ექ. ა. მ. ასათიანმა
ლენინგრადის კლინიკაში გამგზავრების გამო ავადმყოფების მიღება შესწყვიტა
25—1 ქვ. 379

სათვალეების მორგება
უფასოდ
ექიმ სპეციალისტის მიერ „სახმედვაჭრობის“ ოპტიკურ განყოფილებაში დღის 1—5-დე. პლეხანოვის გამზირი № 106 (ყოფ. მიხეილის პროსპექტი ტელ. 3—63. 25—1-

ექიმი ნ. ა. ჯანდიერი
შინაგან, ბავშთა და ქალთა ავადმყოფობანი
ღებულობს 5—7 საათზე. სომხის ბაზარი № 3, თავისუფლების მოედნიდან მეორე სახლი 25—1

ექიმი
გ. ნ. ონანოვი
სიფილისი, ვენერიული და კანის სნეულობანი, სქესობრივი სისუსტის ექიმობა
ავადმყოფების მიღება დილით 9 საათიდან 12 საათამდე, საღამოთ 5—8 ს-დე. ქალების 7—8 ს-დე.
განყოფ. ელისაბედის ქუჩა, № 3.

ექიმი შუხმანი
სიფილისი, ვენერიული სნეულებანი და მათი შედეგები.
მიღება დილის 7—8 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე. ქ. ცეტკინის (ყოფ. ელისაბედის) ქ. № 89 25—

ექიმი
ა. დ. კეკელია
სიფილისი, ვენერიულ და კანის სნეულება.
მიღება 9—11 დილ. 6—8 საღამ.
პლეხანოვის პრ. № 116.
სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ.

ექიმი-ქალი
თოფურიძე-ფანიევა
იღებს ქალთა და საზებიო სნეულებით დაავადებულთ. საღამოს 5-დან 7 საათამდე.
მისამართი: ლადო დუმბაძის ქ. 10 (ყოფ. ველიამინოვის ქ. ერევნის მოედნის ახლოს) ტელ. 19—12.
25—1

ექიმი
ნ. მელიქიშვილი
დაბრუნდა და განაგრძობს ავადმყოფების მიღებას ქალების სნეულება დასამშობიარო, ამოს (ყოფილი ქსენიევის) ქუჩა № 7 თვალის საავადმყოფოს ზემოთა სართულში დღისით 1—2 საღამოზე 4—6 საათამდე.

პროფესორი
მ. წინამძღვრიშვილი
დაბრუნდა
და განაგრძობს შინაგან ავადმყოფთა მიღებას ყოველ დღე, გარდა კვირისა საღამოს 4 ნახ.—8 საათამდ კლ. ცეტკინის (ყოფ. ელისაბედის) ქუჩა № 7.
ტელეფ. 14—56 13—1

ექ. ქ. ტყეშელაშვილი
დაბრუნდა და განაახლა ავადმყ. მიღება (კანის, ვენერიული და სასქ.-საშარდე ორგან. სნეულებანი) მთავარი ფოსტის ახლოს, ბელგიის ქ. № 1

ექიმი არჩილ სავანელი
განაახლა ავადმყოფების მიღება სიფილისი, ვენერიული და კანის სნეულებანი.
მიღება: დილით 7—9 ს. საღამოს 5—9 ს. ქალები 4—5 ს. მისამართი: კომუნალური ქ. № 59. მეხუთე კომისარიატის ახლოს. 25—1

ექიმი
ილია დიმიტრის-ძე
ბექთაბეგოვი
დაბრუნდა. 457

ექიმი
ლ. ა. სარალიძე
დაბრუნდა და განაახლა შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფების მიღება დილის 9—12 ს. საღამოს 5—7 ს საბჭოთა ქ. (ჩერქეზიშვილის) № 87

დავკარგე საწევრო წიგნაკი № 612, ხეზე მომუშავეთა კავშირის, პირადობის მოწმობა, სამხედრო აღრიცხვის წიგნაკი, გაცემული სენაკის სამხედრო მაგიდის მიერ, მეტრიკული ამონაწერი ივანე ბესარიონის-ძე შარაშიძის სახელზე, ჩ. გ. 455

დავკარგე საანგარიშო წიგნაკი № 104, დიმიტრი ალავიძის სახელზე, ჩ. გ.

დავკარგე პირადობის მოწმობა № 801, ლაუ სორტელი-თურქიას სახელზე, გაცემული სრ. საქართველოს მწერალთა საბჭოს მიერ 1924 წ. ჩ. გ. 460

დავკარგე თბილისის ლომბარდის ქვითარი № 21697, ჩ. გ. 462

დავკარგე პირადობის უვადო წიგნაკი № 22390, ა.-კ. ჯანმრთ. განყ.— პირადობის მოწმობა № 7219 და წარმოკავშირში ნამსახურობის მოწმობა № 1929, დავით პავლეს-ძე კობახიძის სახელზე, ჩ. გ. 464

დავკარგე დამზღვევ სალაროს წიგნაკი № 4154, გალაკტიონ ბიჭიას-ძე ცაგურიშვილის სახელზე, ჩ. გ. 468

დავკარგე კავშირის წიგნაკი № 98713, დავით ლუარსაბის ძე მიქაბერიძის სახელზე, ჩ. გ. 465

დავკარგე პასპორტი აპალონ ავალიანის სახელზე, ჩ. გ. 469

დავკარგე ჭიათურის მიწა-ტყის კავშირის წიგნაკი № 1430, რაფიელ შარაშიძეს სახელზე, ჩ. გ. 451

დავკარგე მუშკოოპის წიგნაკი № 20859, უშანგი ერაძეს სახელზე, ჩ. გ. 452

დავკარგე საბჭოთა და სავაჭრო პროფკავშირის წიგნაკი № 14668, ივანე არუთინის-ძე ოგანეზოვის სახელზე, ჩ. გ. 454

დავკარგე მეტრიკული მოწმობა, პავლე გიორგის ძე ალექსი-მესხიშვილის სახელზე, ჩ. გ. 45[illegible]

სტამბა „კომუნისტი“, კამოს ქ. 68